

NÁVRH
STÁTNÍHO ZÁVĚREČNÉHO ÚČTU
ČESKÉ REPUBLIKY
ZA ROK 2009

C.

Zpráva o výsledcích hospodaření státního rozpočtu

O b s a h

Strana

I. SOUHRNNÉ HODNOCENÍ VÝSLEDKŮ HOSPODAŘENÍ STÁTNÍHO ROZPOČTU	1
1. Cíle rozpočtové politiky v roce 2009, rozpočtové priority	1
2. Rozhodující změny rozpočtu v průběhu roku	4
3. Celkové výsledky hospodaření státního rozpočtu	6
II. PŘÍJMY STÁTNÍHO ROZPOČTU	12
1. Celkové příjmy státního rozpočtu	12
2. Daňové příjmy	14
2.1. Celostátní daňové příjmy	14
2.2. Daňové příjmy státního rozpočtu	18
2.2.1. Daň z příjmů fyzických osob	18
2.2.2. Daň z příjmů právnických osob	22
2.2.3. Daň z přidané hodnoty	27
2.2.4. Zvláštní daně a poplatky ze zboží a služeb v tuzemsku (spotř. daně)	29
2.3. Poplatky z vybraných činností	30
2.4. Daně a cla za zboží a služby ze zahraničí	31
2.5. Daně z majetkových a kapitálových převodů (majetkové daně)	32
3. Daňové nedoplatky	35
4. Pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti	47
5. Nedaňové a ostatní příjmy	53
5.1. Nedaňové příjmy	54
5.2. Kapitálové příjmy	61
5.3. Přijaté transfery	61
III. VÝDAJE STÁTNÍHO ROZPOČTU	64
1. Hlavní tendence ve vývoji výdajů státního rozpočtu	64
2. Běžné výdaje státního rozpočtu	72
2.1. Neinvestiční transfery obyvatelstvu a služby zaměstnanosti	74
2.1.1. Neinvestiční transfery obyvatelstvu	74
2.1.2. Služby zaměstnanosti	84
2.1.3. Náhrady mezd v době nemoci	89
2.1.4. Ostatní neinvestiční náhrady a transfery obyvatelstvu	89

2.2. Neinvestiční transfery a půjčené prostředky podnikatelským subjektům	91
2.3. Výdaje na veřejnou spotřebu	104
2.3.1. Výdaje na platy zaměstnanců a ostatní platby za provedenou práci	104
2.3.2. Neinvestiční nákupy a související výdaje	106
2.3.3. Neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím	109
2.3.4. Refundace poloviny náhrady mzdy v souvislosti s nemocenským pojištěním	117
2.3.5. Neinvestiční transfery veřejným rozpočtům ústřední úrovně	117
2.3.6. Neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně	120
2.3.7. Neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím	123
2.4. Další běžné výdaje státního rozpočtu	128
3. Čerpání mzdových prostředků v rozpočtové sféře	136
4. Kapitálové výdaje státního rozpočtu	146
4.1. Čerpání výdajů podle druhového třídění	146
4.2. Výdaje realizované prostřednictvím programového financování	155
5. Mandatorní výdaje	158
6. Výdaje státního rozpočtu na podporu výzkumu a vývoje	161
7. Výdaje na státní správu	164
8. Výdaje státního rozpočtu podle odvětvového členění	167
IV. ZHODNOCENÍ VYUŽITÍ PROSTŘEDKŮ VYNALOŽENÝCH K ODSTRAŇOVÁNÍ POVODŇOVÝCH ŠKOD, K ÚHRADĚ RESTITUČNÍCH VÝDAJŮ A K ŘEŠENÍ DŮSLEDKŮ KOSOVSKE KRIZE	177
V. ROZDÍL MEZI PŘÍJMY Z POJISTNÉHO NA DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ A VÝDAJI SPOJENÝMI S VÝBĚREM POJISTNÉHO NA DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ A S VÝPLATOU DÁVEK DŮCHODOVÉHO POJIŠTĚNÍ ZA ROK 2009	184
VI. VÝDAJE STÁTNÍHO ROZPOČTU NA FINANCOVÁNÍ SPOLEČNÝCH PROGRAMŮ ČR A EU A FINANČNÍCH MECHANISMŮ; ODVODYA PŘÍSPĚVKY DO ROZPOČTU EU; ČISTÁ POZICE ČR VŮČI EU	187
PŘÍLOHY	
A) Zpráva o výsledcích cenové a daňové kontroly za rok 2009	
B) Zpráva o činnosti celních orgánů Ministerstva financí za rok 2009	
C) Zpráva o opatřeních v oblasti cen za rok 2009	

I. SOUHRNNÉ HODNOCENÍ VÝSLEDKŮ HOSPODAŘENÍ STÁTNÍHO ROZPOČTU

1. Cíle rozpočtové politiky v roce 2009, rozpočtové priority

Východiska přípravy státního rozpočtu na rok 2009 byla následující:

- Programové prohlášení vlády, ve kterém byly definovány základní úkoly z oblasti veřejných rozpočtů;
- Konvergenční program ČR, který deklaroval snahu vlády udržovat deficity pod úrovní 3 % HDP a dosáhnout i jejich postupného snižování;
- výdajové rámce na léta 2009 a 2010 stanovené usnesením Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR č. 554 z 23. schůze 5. prosince 2007;
- střednědobý výhled státního rozpočtu ČR na léta 2009 a 2010 schválený usnesením vlády č. 1062/2007 a předložený PSP ČR na vědomí;
- predikce základních makroekonomických indikátorů do roku 2009 (zpracovaná MF v červenci 2008).

Rozpočet vycházel z predikce makroekonomických indikátorů pro rok 2009, které tvoří jedno z podstatných východisek pro odhady rozpočtových čísel jak na straně příjmů, tak na straně výdajů. **Návrh rozpočtu počítal s meziročním přírůstkem hrubého domácího produktu o 4,8 %, s prognózou meziroční míry inflace 2,9 % a průměrné míry nezaměstnanosti 3,9 %.**

Státní rozpočet České republiky na rok 2009 byl schválen **zákonem č. 475 ze dne 10. prosince 2008**. Jeho **příjmy** byly stanoveny částkou **1 114,0 mld. Kč**, **výdaje** částkou **1 152,1 mld. Kč** a **schodek** částkou **38,1 mld. Kč**. V průběhu listopadu 2009 byl schválen **zákon č. 423/2009 Sb., kterým se změnil zákon o státním rozpočtu na rok 2009**. Došlo tak k **navýšení schváleného rozpočtu výdajů o 14,1 mld. Kč na 1 166,2 mld. Kč** (tato změna se týkala sociální oblasti a úroků státního dluhu). **Schodek** schváleného rozpočtu tak nakonec činil **52,2 mld. Kč**.

V následujících částech tohoto sešitu se bude schváleným rozpočtem na rok 2009 rozumět rozpočet vč. zákona č. 423/2009 Sb., kterým změnil zákon o státním rozpočtu na rok 2009.

Současně bylo rozhodnuto, že schodek bude vypořádán těmito financujícími položkami (vč. zákona č. 423/2009 Sb.):

- zvýšením stavu státních dluhopisů do výše 37 680 190 tis. Kč,
- zvýšením stavu přijatých dlouhodobých úvěrů do výše 15 823 034 tis. Kč,
- zvýšením stavu na účtech státních finančních aktiv o 1 323 639 tis. Kč.

Tabulka č. 1

	mld. Kč			
	2008 Schválený rozpočet	2009 Schválený rozpočet *)	rozdíl	index
	1	2	2-1	2:1
Celkové příjmy	1 036,51	1 114,00	77,49	107,5
<i>Daňové příjmy (bez poj. na SZ)</i>	<i>551,30</i>	<i>595,52</i>	<i>44,22</i>	<i>108,0</i>
DPH	191,90	194,10	2,20	101,1
Spotřební daně (vč. energet. daní)	134,80	143,90	9,10	106,8
DPPO	117,90	130,30	12,40	110,5
DPFO	90,20	107,20	17,00	118,8
ostatní daňové příjmy	16,50	20,02	3,52	121,3
<i>Pojistné na SZ</i>	<i>387,05</i>	<i>396,68</i>	<i>9,64</i>	<i>102,5</i>
<i>Nedaňové a ost. příjmy</i>	<i>98,16</i>	<i>121,80</i>	<i>23,64</i>	<i>124,1</i>
Celkové výdaje	1 107,31	1 166,18	58,87	105,3
<i>Běžné výdaje</i>	<i>978,94</i>	<i>1 052,09</i>	<i>73,15</i>	<i>107,5</i>
<i>Kapitálové výdaje</i>	<i>128,37</i>	<i>114,09</i>	<i>-14,28</i>	<i>88,9</i>
Saldo SR	-70,80	-52,18	18,62	73,7

*) vč. zákona č. 423/2009 Sb., kterým se změnil zákon č. 475/2008 Sb., o státním rozpočtu

Ve schváleném rozpočtu byl v porovnání s rozpočtem na rok 2008 patrný **růst** jak jeho **příjmů**, tak i **výdajů**.

Celkové rozpočtované příjmy se měly zvýšit o **77,5 mld. Kč**, tj. o **7,5 %**. Růst se týkal především **příjmů z daní a poplatků**, které měly vzrůst o **44,2 mld. Kč** (o **8,0 %**) a **nedaňových a ostatních příjmů** (o **23,6 mld. Kč**, tj. o **24,1 %**). Rozpočet **pojistného na sociální zabezpečení** počítal s růstem o **9,6 mld. Kč** (o **2,5 %**).

U daňových příjmů se největší nárůst inkasa očekával u daní z příjmů fyzických osob (o 17,0 mld. Kč) a u daní z příjmů právnických osob (o 12,4 mld. Kč). U nedaňových a ostatních příjmů počítal rozpočet na rok 2009 především s rostoucími příjmy z EU (transfery přijaté od EU a převody z Národního fondu), a to o 20,3 mld. Kč proti rozpočtu 2008.

Celkové rozpočtované výdaje proti rozpočtu na rok 2008 vzrostly o 58,9 mld. Kč (o 5,3 %). Běžné výdaje měly růst o 73,2 mld. Kč, tj. o 7,5 %, a kapitálové výdaje klesnout o 14,3 mld. Kč, tj. o 11,1 %.

V rámci běžných výdajů vzrostl meziročně nejvíce **rozpočet sociálních dávek (o 32,5 mld. Kč)**. Z toho **výdaje na důchody měly růst o 33,5 mld. Kč**. Rozpočet neinvestičních transferů veřejným rozpočtům územní úrovně vzrostl o 13,2 mld. Kč, rozpočet neinvestičních transferů podnikatelským subjektům o 9,7 mld. Kč, rozpočet vlastních úroků o 8,7 mld. Kč atd.

U **kapitálových výdajů** meziročně **klesl především rozpočet transferů státním fondům (SFDI), a to o 12,3 mld. Kč**.

Rozpočet **mandatorních výdajů** na rok 2009 (včetně zákona č. 423/2009 Sb.) zaznamenal poměrně vysoký meziroční růst. Plán ve výši **630,9 mld. Kč znamenal růst proti rozpočtu 2008 o 49,5 mld. Kč, tj. o 8,5 %**, což představovalo **růst podílu mandatorních výdajů na celkových výdajích o 1,6 procentního bodu na 54,1 %**. Z toho objem mandatorních výdajů vyplývajících ze zákona (především sociální výdaje) měl vzrůst o 45,8 mld. Kč, tj. o 8,5 %. Tento růst vyplýval především z rostoucích rozpočtovaných výdajů na důchody (o 33,5 mld. Kč) a výdajů na dluhovou službu (o 9,7 mld. Kč).

Schodek schváleného rozpočtu se proti schodku rozpočtu roku 2008 snížil (o 18,6 mld. Kč, tj. o 26,3 %). Jeho výše **52,2 mld. Kč** představovala **1,4 % výše HDP (3 627 mld. Kč)**. V roce 2008 to bylo 1,9 % HDP (3 689 mld. Kč). **Použity jsou hodnoty nominálního HDP známé k březnu 2010.**

2. Rozhodující změny rozpočtu v průběhu roku

V průběhu roku 2009 došlo k poměrně **výrazným změnám schváleného rozpočtu. Rozpočet příjmů** státního rozpočtu v průběhu roku **vzrostl o 17,8 mld. Kč na 1 131,8 mld. Kč** a **rozpočet výdajů o 18,4 mld. Kč na 1 184,6 mld. Kč**. Došlo tedy i ke **změně rozpočtovaného schodku** státního rozpočtu z 52,2 mld. Kč **na 52,8 mld. Kč**.

Následující změny znamenaly **zvýšení rozpočtu příjmů** (týkaly se výhradně rozpočtu přijatých transferů) **i výdajů ve stejné výši (v objemu 17,8 mld. Kč)**:

- na základě zmocnění ministra financí daného § 24 odst. 4 zákona č. 218/2000 Sb. (rozpočtová pravidla), v platném znění, bylo provedeno souvztažné zvýšení příjmů a výdajů **o 14,2 mld. Kč** v návaznosti na zajištění **financování programů spolufinancovaných z rozpočtu EU**,
- K navýšení příjmů a výdajů **o dalších 3,6 mld. Kč** došlo na základě **usnesení vlády č. 122/2009, č. 457/2009 a č. 1626/2008**, kterými se **změnila účelovost prostředků rezervních fondů** kapitol Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo dopravy, Ministerstvo spravedlnosti a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

Na výdajové straně došlo navíc k **navýšení rozpočtu o 592 mil. Kč** v kapitole Operace státních finančních aktiv (OSFA). Jednalo se o prostředky, které mohly být na základě zmocnění ministra financí (podle § 2 odst. 2 zákona č. 475/2008 Sb., o státním rozpočtu ČR na rok 2009) v roce 2009 **použity na řešení povodňových škod a na nová protipovodňová opatření** (z prostředků nevyčerpaných do 31.12.2008 na stejný účel). O tuto částku se zvýšil **schodek** schváleného rozpočtu z 52,2 mld. Kč **na 52,8 mld. Kč**.

V průběhu roku 2009 dále došlo k řadě rozpočtových opatření, která znamenala pouze přesuny mezi jednotlivými kapitolami či položkami v rámci jedné kapitoly (bez vlivu na rozpočtovaný schodek). Jednalo se například o následující přesuny:

- **z rozpočtu kapitoly VPS bylo rozpočtovými opatřeními uvolněno do jiných kapitol celkem 9,9 mld. Kč**. Tato částka obsahuje i 3,6 mld. Kč, které byly uvolněny kapitolám v návaznosti na výše uvedená usnesení vlády č. 122/2009, č. 457/2009 a č. 1626/2008 (navýšení i rozpočtu příjmů v kapitole VPS bez celkového vlivu na rozpočtovaný schodek). Částka **1,8 mld. Kč představovalo přesuny z vládní rozpočtové rezervy** (ty jsou detailněji popsány v sešitu H, kapitola VPS). V kapitole

VPS došlo například k následujícím rozpočtovým opatřením - **k pokrytí zvýšených výdajů v pol. „Pojistné zdravotního pojištění – platba státu“ o 1,3 mld. Kč** byl v návaznosti na očekávané úspory snížen rozpočet na pol. „ Stavební spoření“ o 1,2 mld. Kč a na pol. „Penzijní přípojištění“ o částku 0,1 mld. Kč. K finančnímu zajištění nákupu **očkovací látky proti pandemickému viru chřipky** byly k navýšení výdajů v kapitole Ministerstva zdravotnictví použity očekávané úspory v pol. „Stavební spoření“ – částka 128 mil. Kč; k zajištění nákupu očkovacích látek pro pravidelné zvláštní a mimořádné očkování v kapitole Ministerstva zdravotnictví byly využity očekávané úspory v pol. „Investiční pobídky – dotace na daňovou povinnost“ (částka 220 mil. Kč). Na vrub očekávaných úspor v pol. „Odvody vlastních zdrojů ES do rozpočtu EU“ byl **zvýšen rozpočet kapitoly MŠMT o částku 0,6 mld. Kč** na pokrytí rozpočtem nezabezpečených potřeb (náhrada mezd za prvních 14 dnů při pracovní neschopnosti, zvýšení tarifních platů nepedagogických pracovníků plynoucích z novelizace nařízení vlády č. 564/2006 Sb. - usn.vl.č. 551/2009) atd.,

- **z rozpočtu výdajů kapitoly OSFA** byly v roce 2009 **navýšeny výdaje jiných kapitol o 1,6 mld. Kč**. Z toho se ovšem 592 mil. Kč týkalo již zmíněných prostředků na řešení povodňových škod a na nová protipovodňová opatření (navýšení rozpočtu výdajů v kapitole Ministerstvo zemědělství s vlivem na schodek státního rozpočtu). Dále byl např. do kapitoly **Ministerstvo zemědělství** proveden transfer na programy protipovodňových opatření spolufinancované z výnosů privatizovaného majetku ve výši přes **0,5 mld. Kč** (programy 129 120 a 129 130),

- **z rozpočtu výdajů kapitoly Státní dluh** bylo v roce 2009 do jiných rozpočtových kapitol v rámci transferů na **projekty financované z úvěrů od Evropské investiční banky** (EIB) uvolněno **celkem 13,7 mld. Kč** (včetně zpětných rozpočtových opatření). Např. do kapitoly **Ministerstvo dopravy** bylo uvolněno celkem **10,6 mld. Kč**, z toho **1,9 mld. Kč** na výstavbu jihozápadní části silničního okruhu Prahy a **8,7 mld. Kč** se týkalo Rámcového úvěru přijatého ČR od EIB (Operační program Doprava). Do kapitoly **Ministerstvo zemědělství** bylo uvolněno celkem **2,6 mld. Kč** (z toho **0,6 mld. Kč** určeno na projekt Výstavba a obnova infrastruktury vodovodů a kanalizací, přes **1,3 mld. Kč** na projekt Podpora prevence před povodněmi II, téměř **0,4 mld. Kč** na projekt Podpora obnovy, odbahnění a rekonstrukce rybníků a výstavby vodních nádrží a **0,3 mld. Kč** na projekt Výstavby a obnovy infrastruktury vodovodů a kanalizací II). Do kapitoly **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy** bylo uvolněno **0,5 mld. Kč** (na podporu rozvoje a obnovy Masarykovy univerzity v Brně),

- navýšení rozpočtu prostřednictvím rozpočtu kapitol Úřad vlády České republiky a Akademie věd České republiky zaznamenala i **nově vzniklá kapitola Technologická agentura České republiky** na zajištění své činnosti v roce 2009.

Celkem bylo v roce 2009 provedeno 950 rozpočtových opatření, což je o 194 více než v roce 2008. Důvodem tak zásadního zvýšení počtu rozpočtových opatření bylo zejména zabezpečení úkolů vyplývajících z usnesení vlády č. 363/2009, č. 409/2009, č. 1305/2008 ve znění č. 838/2009 a 1371/2009. Nejvíce rozpočtových opatření se realizovalo v kapitole Ministerstvo vnitra (147), dále pak v kapitolách Ministerstvo zemědělství (76), Ministerstvo životního prostředí (58), Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (58), Ministerstvo práce a sociálních věcí (57), Ministerstvo financí (55) a Ministerstvo kultury (48) atd.

Nejvýznamnější skupinu rozpočtových opatření tvořily přesuny mezi jednotlivými kapitolami (40,1 %). Na druhém místě byly přesuny v rámci výdajů příslušné kapitoly (36,8 %). Třetí skupinu rozpočtových opatření tvořily přesuny prostředků z kapitoly Všeobecná pokladní správa do rozpočtů příslušných kapitol (15,4 %). Nižším počtem rozpočtových opatření byly jednotlivým kapitolám uvolňovány prostředky z kapitoly Státní dluh (3,5 %) a z kapitoly Operace státních finančních aktiv (2,7 %). Souvztažné zvýšení příjmů a výdajů se týkalo 1,5 % rozpočtových opatření.

3. Celkové výsledky hospodaření státního rozpočtu

V roce 2009 dosáhly **celkové příjmy státního rozpočtu 974,6 mld. Kč, celkové výdaje 1 167,0 mld. Kč a výsledný schodek činil 192,4 mld. Kč.**

Tabulka č. 2

	2008		2009			rozdíl skutečností 6=4-1	index 2009/2008 7=4:1
	Skutečnost	Schválený rozpočet	Rozpočet po změnách	Skutečnost	%		
	1	2	3	4	5=4:3		
Celkové příjmy	1 063,94	1 114,00	1 131,80	974,61	86,1	-89,33	91,6
<i>Daňové příjmy (bez poj. na SZ)</i>	<i>544,39</i>	<i>595,52</i>	<i>595,52</i>	<i>485,36</i>	<i>81,5</i>	<i>-59,03</i>	<i>89,2</i>
DPH	177,82	194,10	194,10	176,72	91,0	-1,10	99,4
Spotřební daně (vč. energet. daní)	125,54	143,90	143,90	123,84	86,1	-1,70	98,6
DPPO	127,17	130,30	130,30	83,34	64,0	-43,84	65,5
DPFO	94,96	107,20	107,20	85,65	79,9	-9,31	90,2
ostatní daňové příjmy	18,91	20,02	20,02	15,82	79,0	-3,09	83,7
<i>Pojistné na SZ</i>	<i>385,50</i>	<i>396,68</i>	<i>396,68</i>	<i>347,86</i>	<i>87,7</i>	<i>-37,65</i>	<i>90,2</i>
<i>Nedaňové a ost. příjmy</i>	<i>134,05</i>	<i>121,80</i>	<i>139,60</i>	<i>141,39</i>	<i>101,3</i>	<i>7,35</i>	<i>105,5</i>
Celkové výdaje	1 083,94	1 166,18	1 184,57	1 167,01	98,5	83,07	107,7
<i>Běžné výdaje</i>	<i>978,91</i>	<i>1 052,09</i>	<i>1 050,03</i>	<i>1 033,84</i>	<i>98,5</i>	<i>54,93</i>	<i>105,6</i>
<i>Kapitálové výdaje</i>	<i>105,03</i>	<i>114,09</i>	<i>134,54</i>	<i>133,16</i>	<i>99,0</i>	<i>28,13</i>	<i>126,8</i>
Saldo SR	-20,00	-52,18	-52,77	-192,39	364,6	-172,39	961,8

mld. Kč

Celkové příjmy ve výši **974,6 mld. Kč** byly plněny na **86,1 % rozpočtu po změnách** (nedosažení rozpočtu o 157,2 mld. Kč) a dosáhly **meziročního poklesu o 89,3 mld. Kč**, tj. o 8,4 %.

Příjmy z daní a poplatků dosáhly 485,4 mld. Kč při plnění rozpočtu na **81,5 % (nedosažení o 110,2 mld. Kč)** a **meziročním poklesu o 59,0 mld. Kč**, tj. o 10,8 %. Na tomto meziročním poklesu a nízkém plnění se podílela inkasa všech „velkých“ daní - především inkaso **daní z příjmů právnických osob** (meziroční pokles o 43,8 mld. Kč a plnění na 64,0 % rozpočtu) a **daní z příjmů fyzických osob** (pokles o 9,3 mld. Kč a 79,9 % rozpočtu). Meziročně kleslo i inkaso **spotřebních daní** (o 1,7 mld. Kč při plnění rozpočtu na 86,1 %) a **DPH** (o 1,1 mld. Kč, při plnění na 91,0 %). Podíl nepřímých daní na daňových příjmech státního rozpočtu za poslední rok vzrostl z 55,7 % na 61,9 % (rozpočet plánoval 56,8 %). Komentáře k vývoji inkasa daňových příjmů jsou uvedeny v části II.2. sešitu C.

Příjmy z pojistného na sociální zabezpečení ve výši 347,9 mld. Kč nedosáhly rozpočtované výše o 48,8 mld. Kč, tj. o 12,3 %, a **meziročně klesly o 37,6 mld. Kč**, tj. o 9,8 %. Z toho **pojistné na důchodové pojištění** dosáhlo výše **310,2 mld. Kč**, tj. 88,0 % rozpočtu, a meziročního poklesu o 9,7 mld. Kč, tj. o 3,0 %. Výrazně nižší meziroční pokles u pojistného na důchodové pojištění proti ostatním složkám pojistného na sociální zabezpečení souvisí se snížením sazeb pojistného na nemocenské pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti v souhrnné výši o 2,5 procentního bodu (od roku 2009).

Nedaňové a kapitálové příjmy a přijaté transfery svou výší **141,4 mld. Kč překročily rozpočet o 1,8 mld. Kč**, tj. o 1,3 %, při meziročním růstu o 7,3 mld. Kč, tj. o 5,5 %. **Na překročení rozpočtované hodnoty** se podílelo především lednové usnesení vlády č. 122/2009, kterým vláda **schválila převedení prostředků z rezervních fondů organizačních složek státu do příjmů kapitoly VPS** (protikrizové opatření; nad rámec rozpočtu). Tyto prostředky byly **určeny na snížení schodku státního rozpočtu** a jejich skutečný převod činil **31,7 mld. Kč**. Nad rámec schváleného rozpočtu došlo také k **převodu prostředků z rezervních fondů organizačních složek státu do příjmů kapitol** ve výši **6,3 mld. Kč** (v roce 2008 to bylo 47,5 mld. Kč). V listopadu 2009 došlo k **převodu kladného rozdílu hospodaření systému důchodového pojištění z roku 2008** ve výši **2,6 mld. Kč** z kapitoly VPS prostřednictvím kapitoly OSFA **na zvláštní účet rezervy pro důchodovou reformu** (také nad rámec rozpočtu). Na druhou stranu došlo k **nízkému plnění přijatých transferů od EU** (vč. převodů z Národního fondu), jejichž výše dosáhla **59,6 mld. Kč** při plnění rozpočtu po změnách na **54,0 %**.

Celkové výdaje byly čerpány ve výši **1 167,0 mld. Kč** a proti rozpočtu po změnách byly nižší o **17,6 mld. Kč**, tj. o **1,5 %**, a představují **meziroční růst o 83,1 mld. Kč**, tj. o **7,7 %**. **Podíl celkových výdajů na HDP** (3 627 mld. Kč) v roce 2009 dosáhl **32,2 %**, zatímco v roce 2008 to bylo **29,4 %** (k 3 689 mld. Kč).

Běžné výdaje dosáhly výše **1 033,8 mld. Kč**, tj. **98,5 % rozpočtu**, a představují tak **meziroční růst o 54,9 mld. Kč**, tj. o **5,6 %**. Z nich tradičně nejvíce představovaly **sociální dávky** ve výši **429,3 mld. Kč**, tj. **99,6 % rozpočtu** po změnách, při meziročním růstu o **28,4 mld. Kč**, tj. o **6,8 %**.

Kapitálové výdaje ve výši **133,2 mld. Kč** představují **99,0 % rozpočtu po změnách** a meziroční růst o **28,1 mld. Kč**, tj. o **26,8 %**.

Mandatorní výdaje dosáhly výše **622,0 mld. Kč** (**98,1 % rozpočtu** po změnách), což je o **40,2 mld. Kč**, tj. o **6,9 %** více než v roce 2008. **Jejich podíl na celkových výdajích se snížil z 53,7 % v roce 2008 na 53,3 % v roce 2009**. Na meziročním růstu se podílely především dávky důchodového pojištění (růst o **27,3 mld. Kč**), výdaje na dluhovou službu včetně poplatků (o **8,3 mld. Kč**) a výdaje na podporu v nezaměstnanosti (o **8,0 mld. Kč**). Dávky nemocenského pojištění naopak klesly o **5,8 mld. Kč**.

Skutečná výše výdajů byla z hlediska meziročního srovnání ovlivněna novelou zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, podle které organizační složky státu (OSS) od roku 2008 již **nepřevádějí nevyčerpané prostředky rozpočtovaných výdajů do rezervních fondů** (převody do rezervních fondů se již nevykazují jako uskutečněný výdaj). Podle § 47 tohoto zákona mohou OSS **nespotřebované výdaje minulých let nárokovat v běžném roce** a překročit tak rozpočet výdajů běžného roku. V roce 2007 činily převody do rezervních fondů OSS **79,2 mld. Kč**, v roce 2008 byly nulové. **Stav nároků z nespotebovaných výdajů roku 2008 byl OSS k 1.1.2009 vyčíslen ve výši 72,5 mld. Kč**. **V průběhu roku 2009 se OSS rozhodly překročit rozpočet výdajů roku 2009 o 41,7 mld. Kč**. Celkově se nároky během roku 2009 snížily o **44,7 mld. Kč** (vč. prostředků podle usnesení vlády č. 122/2009). V roce 2010 budou OSS podle údajů předaných Ministerstvu financí mít možnost nárokovat nespotebované výdaje ve výši cca **90 mld. Kč** (**27,8 mld. Kč z nespotebovaných výdajů roku 2008**).

Hospodaření státního rozpočtu v roce 2009 skončilo **schodkem 192,4 mld. Kč**. Tento výsledek je **o 139,6 mld. Kč horší, než byla jeho rozpočtovaná výše a o 172,4 mld. Kč horší než jeho vykázaná skutečnost roku 2008** (-20,0 mld. Kč). Relativně pozitivní výsledek roku 2008 byl ovlivněn mimo jiné i novelou rozpočtových pravidel popsanou již výše (v roce 2008 nedošlo ani k převodům prostředků do rezervních fondů OSS, ani neměly OSS možnost čerpat nespotebované výdaje minulých let).

Nepříznivý výsledek hospodaření státního rozpočtu vychází především z **neplnění inkasa daní z příjmů a příjmů z pojistného na sociální zabezpečení**, kde se projevil velký rozdíl mezi schváleným rozpočtem, který byl postaven na růstu HDP o 4,8 % a současnou ekonomickou realitou (způsobenou **celosvětovou krizí**), která představuje v České republice poměrně výrazný pokles HDP za celý rok 2009 (podle informací z března 2010 **pokles nominálního HDP o 1,7 %**; pokles HDP ve stálých cenách očištěného o sezónnost a pracovní dny dokonce o 4,1 %). **Inkaso daňových příjmů včetně příjmů z pojistného na sociální zabezpečení nedosáhlo rozpočtované výše o 159,0 mld. Kč**. Tato krize s sebou přinesla pro státní rozpočet i tlaky na vyšší čerpání některých výdajů (např. zákon č. 423/2009 Sb., kterým se změnil zákon o státním rozpočtu na rok 2009).

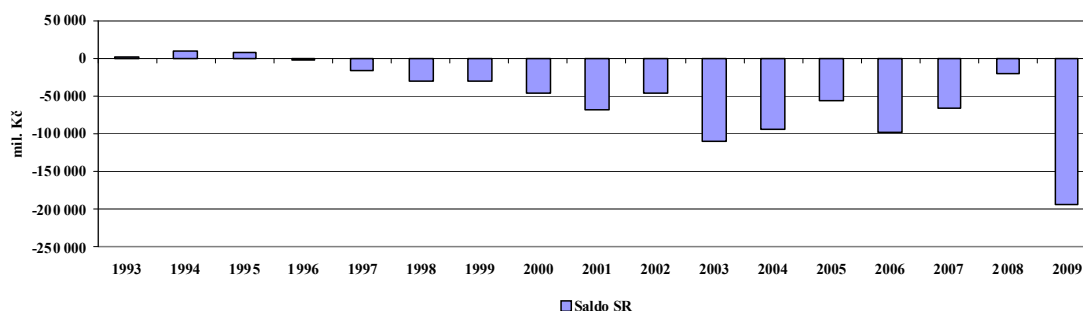
Podíl vykázaného schodku státního rozpočtu (192,4 mld. Kč) na HDP v roce 2009 činil 5,3 %, což je o 4,8 procentního bodu více než v roce 2008.

Následující graf ukazuje vývoj salda státního rozpočtu od roku 1993 do roku 2009 (v mil. Kč):

Graf č. 1

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Saldo SR	1 080	10 450	7 230	-1 562	-15 717	-29 331	-29 634	-46 061	-67 705	-45 716	-109 053	-93 684	-56 338	-97 580	-66 392	-20 003	-192 394

Vývoj salda SR (1993-2009)

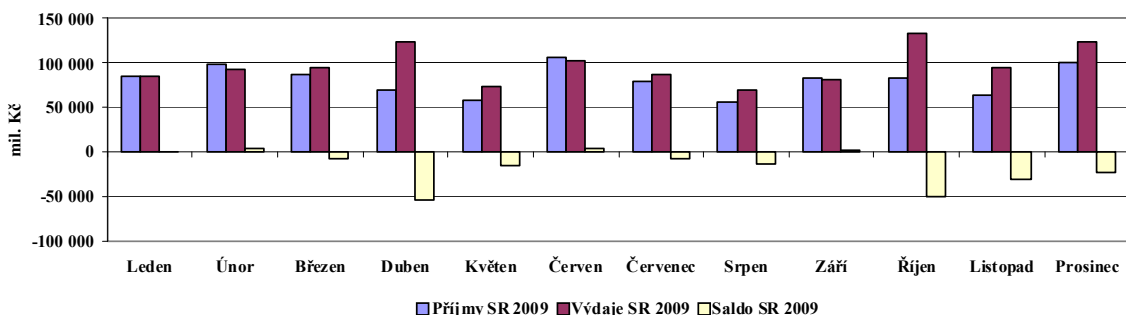

Měsíční vývoj příjmů, výdajů a salda státního rozpočtu v roce 2009 ilustruje následující graf:

Graf č. 2

	Leden	Únor	Březen	Duben	Květen	Červen	Červenec	Srpen	Září	Ríjen	Listopad	Prosinec
Příjmy SR 2009	85 026	98 717	87 826	69 683	58 776	106 663	80 114	57 105	82 867	83 060	63 565	101 215
Výdaje SR 2009	84 543	93 802	95 569	122 997	74 526	103 511	88 015	70 523	80 585	133 851	94 883	124 204
Saldo SR 2009	482	4 915	-7 743	-53 314	-15 751	3 151	-7 901	-13 418	2 282	-50 791	-31 318	-22 989

Vývoj příjmů, výdajů a salda SR v jednotlivých měsících v roce 2009

Dosažený schodek státního rozpočtu (vykázaný ČNB) ve výši 192 394 368 tis. Kč se navrhuje vypořádat financujícími položkami takto:

- vydanými státními dluhopisy ve výši 185 844 199 tis. Kč
- přijatými dlouhodobými úvěry ve výši 11 918 452 tis. Kč
- změnou stavů na účtech státních finančních aktiv – zvýšením o 5 368 283 tis. Kč

Hospodaření systému **důchodového pojištění za rok 2009** vykázalo **schodek ve výši 36,8 mld. Kč** (v roce 2008 to byl přebytek ve výši 2,6 mld. Kč). **Příjmy** státního rozpočtu z pojistného na důchodové pojištění včetně příslušenství a příjmů z dobrovolného důchodového pojištění byly vykázány ve výši **310,3 mld. Kč**, **výdaje**

na dávky důchodového pojištění (včetně správních výdajů připadajících na výběr pojistného a na výplatu příslušných dávek ve výši 7,3 mld. Kč) činily **347,1 mld. Kč**.

Podle § 36 odst. 3 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů, budou prostředky vyčíslené jako kladný rozdíl příjmů pojistného na důchodové pojištění a výdajů na dávky důchodového pojištění, včetně výdajů spojených s výběrem pojistného na důchodové pojištění a výplatu dávek důchodového pojištění, převáděny na zvláštní účet rezervy pro důchodovou reformu ve státních finančních aktivech. To ovšem není případ roku 2009. Schodek hospodaření systému důchodového pojištění je součástí celkového schodku státního rozpočtu.

Během roku 2009 byl na tento účet převeden kladný přebytek hospodaření systému důchodového pojištění za rok 2008 ve výši 2,6 mld. Kč. **Jeho stav tak dosáhl výše cca 19,5 mld. Kč.**

Podrobnější vyhodnocení inkasa a čerpání jednotlivých složek příjmů a výdajů státního rozpočtu v roce 2009 je provedeno v dalších částech zprávy.

II. PŘÍJMY STÁTNÍHO ROZPOČTU

1. Celkové příjmy státního rozpočtu

Celkový objem příjmů, schválený zákonem č. 475/2008 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2009 ze dne 10. prosince 2008, upravený zákonem č. 423/2009 Sb. dne 13. listopadu 2009, byl stanoven ve výši 1 114,0 mld. Kč.

Proti schválenému rozpočtu na rok 2008 byly celkové rozpočtované příjmy na rok 2009 vyšší o 77,5 mld. Kč, tj. o 7,5 %. Na jejich zvýšení se měly podílet zejména příjmy z daní a poplatků, které měly vzrůst o 44,2 mld. Kč, tj. o 8,0 %. Největší růst se předpokládal u daní z příjmů fyzických osob (o 17 mld. Kč, tj. 18,9 %), daní z příjmů právnických osob (o 12,4 mld. Kč, tj. o 10,5 %) a spotřebních daní (o 9,1 mld. Kč, tj. o 6,8 %). Pojistné na sociální zabezpečení mělo vzrůst o 9,6 mld. Kč, tj. o 2,5 %. U nedaňových a ostatních příjmů se předpokládal nárůst o 23,6 mld. Kč (tj. o 24,1 %).

V průběhu roku 2009 došlo k některým rozpočtovým změnám, které jsou blíže popsány v části I.2. této zprávy. Změny se však netýkaly rozpočtu daňových příjmů a ani příjmů z pojistného na sociální zabezpečení.

Celkové skutečné příjmy státního rozpočtu dosáhly za rok 2009 výše 974,6 mld. Kč, tj. 86,1 % rozpočtu po změnách, což je o 15,8 procentního bodu méně než bylo procento plnění v roce 2008. V absolutním vyjádření došlo k nenaplnění rozpočtu po změnách o 157,2 mld. Kč.

Meziročně klesly celkové příjmy o 89,3 mld. Kč, tj. o 8,4 % (v roce 2008 to byl oproti roku 2007 nárůst o 3,7 %). Na jejich snížení se podílely především příjmy z daní a poplatků, které se snížily o 59,0 mld. Kč, tj. o 10,8 %. Na tomto snížení se podílelo především inkaso daní právnických osob ve výši 43,8 mld. Kč, tj. pokles o 34,5 % a dále inkaso daní fyzických osob o 9,3 mld. Kč (pokles o 9,8 %). Naopak nárůst oproti roku 2008 zaznamenalo inkaso nedaňových a ostatních příjmů celkem o 7,3 mld. Kč (nárůst o 5,5 %). Příjmy z pojistného na sociální zabezpečení klesly o 37,6 mld. Kč, tj. o 9,8 %.

Celkové příjmy, jejich plnění a meziroční srovnání ilustruje následující tabulka:

Tabulka č. 3

UKAZATEL	v mld. Kč						
	Skutečnost 2008	Rozpočet 2009		Skutečnost 2009	%	Rozdíl (4-3)	Index 2009/2008 (4:1)
		Schválený rozpočet	Rozpočet po změnách				
	1	2	3	4	5	6	7
Daňové příjmy (daně, poplatky, pojistné)	929,89	992,20	992,20	833,22	84,0	-159,0	89,6
<i>Příjmy z daní a poplatků*)</i>	<i>544,39</i>	<i>595,52</i>	<i>595,52</i>	<i>485,36</i>	<i>81,5</i>	<i>-110,2</i>	<i>89,2</i>
Daň z příjmů fyzických osob (DPFO)	94,96	107,20	107,20	85,65	79,9	-21,5	90,2
v tom: DPFO ze závislé činnosti a z funkčních požitků	78,53	87,40	87,40	75,71	86,6	-11,7	96,4
DPFO ze samostatné výdělečné činnosti	9,20	13,00	13,00	2,88	22,2	-10,1	31,4
DPFO z kapitálových výnosů	7,23	6,80	6,80	7,06	103,8	0,3	97,6
Daň z příjmů právnických osob (DPPO)	127,17	130,30	130,30	83,34	64,0	-47,0	65,5
Obecné vnitř. daně ze zboží a služeb v tuzemsku (DPH)	177,82	194,10	194,10	176,72	91,0	-17,4	99,4
Zvláštní daně a poplatky ze zboží a služeb v tuzemsku **)	125,54	143,90	143,90	123,84	86,1	-20,1	98,6
Poplatky za znečištění životního prostředí	1,34	1,36	1,36	1,38	100,9	0,0	102,6
Správní poplatky	4,11	2,41	2,41	2,45	101,9	0,0	59,6
Daně z mezinár. obchodu a transakcí (clo)	2,20	1,60	1,60	1,40	87,3	-0,2	63,4
Daně z majetkových a kapitál. převodů	10,41	11,80	11,80	8,06	68,3	-3,7	77,4
Ostatní daňové příjmy***)	0,84	2,84	2,84	2,54	89,1	-0,3	303,1
<i>Pojistné na soc. zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a veřejné zdrav.pojistění****)</i>	<i>385,50</i>	<i>396,68</i>	<i>396,68</i>	<i>347,86</i>	<i>87,7</i>	<i>-48,8</i>	<i>90,2</i>
z toho: Pojistné na důchodové pojištění	319,95	352,61	352,61	310,21	88,0	-42,4	97,0
Nedaňové příjmy celkem	27,16	20,69	21,26	29,23	137,5	8,0	107,6
<i>Příjmy z vlastní činnosti a odvody přebytků</i>	<i>16,13</i>	<i>13,54</i>	<i>13,86</i>	<i>18,71</i>	<i>134,9</i>	<i>4,8</i>	<i>116,0</i>
z toho: Odvody přebytků organizací s přímým vztahem	2,42	1,18	1,19	2,68	225,9	1,5	110,7
Příjmy z vlastní činnosti	2,87	2,91	2,86	2,99	104,3	0,1	104,2
Příjmy z úroků a realizace finančního majetku	9,19	8,44	8,45	11,22	132,9	2,8	122,1
Soudní poplatky	0,97	0,60	0,97	1,11	114,3	0,1	114,4
<i>Přijaté sankční platby a vratky transferů</i>	<i>2,76</i>	<i>1,72</i>	<i>1,78</i>	<i>4,29</i>	<i>241,0</i>	<i>2,5</i>	<i>155,2</i>
<i>Příjmy z prodeje nekap.majetku a ost nedaň. příjmy</i>	<i>5,87</i>	<i>2,43</i>	<i>2,61</i>	<i>3,25</i>	<i>124,3</i>	<i>0,6</i>	<i>55,4</i>
z toho: Dobrovolné pojistné	0,92	0,82	0,82	0,62	75,8	-0,2	67,4
<i>Přijaté splátky půjčených prostředků</i>	<i>2,39</i>	<i>3,00</i>	<i>3,00</i>	<i>2,98</i>	<i>99,3</i>	<i>0,0</i>	<i>124,5</i>
z toho: Splátky půjčených prostředků od podnikatel.subjektů	1,67	2,68	2,68	1,18	44,2	-1,5	70,9
Splátky půjčených prostř. ze zahraničí (z vládních úvěrů)	0,52	0,16	0,16	0,48	302,7	0,3	92,5
Splátky půjčených prostř. od veř. rozpočtů územ. úrovně	0,19	0,15	0,15	0,18	115,2	0,0	93,3
Kapitálové příjmy celkem	1,17	1,66	1,09	2,37	217,5	1,3	202,2
Přijaté transfery celkem	105,72	99,45	117,25	109,80	93,6	-7,4	103,9
v tom: Neinvestiční přijaté transfery	93,16	49,55	55,10	81,16	147,3	26,1	87,1
z toho: Neinvestiční transfery přijaté od EU	16,50	20,61	20,68	25,24	122,1	4,6	153,0
Neinv. přijaté transfery od veř. rozp. ústř. úrovně	24,09	28,80	34,28	49,43	144,2	15,1	205,2
Převody z vlastních fondů	52,51	0,00	0,00	6,38	x	6,4	12,2
Investiční přijaté transfery	12,56	49,90	62,15	28,63	46,1	-33,5	228,0
z toho: Investiční převody z Národního fondu	11,83	47,68	59,73	26,00	43,5	-33,7	219,7
PŘÍJMY STÁTNÍHO ROZPOČTU CELKEM	1063,94	1114,00	1131,80	974,61	86,1	-157,2	91,6

*) kromě položky 1701 (Nerozúčtované, nespecifikované a nezařaditelné daňové příjmy) v kapitole 313

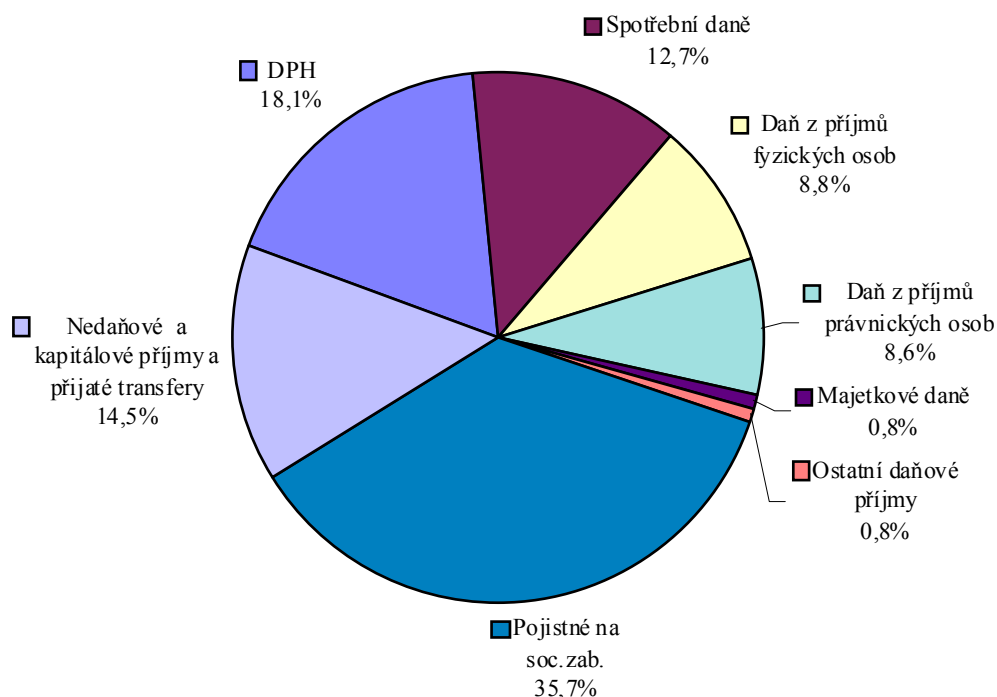
**) včetně tzv. energetických daní (daň z elektřiny, zemního plynu a některých dalších plynů a pevných paliv) vybíraných od roku 2008

***) dopočet do celku

****) včetně položky 1701 v kapitole 313

Struktura celkových příjmů dosažených v roce 2009 je zřejmá z následujícího grafu:

Graf č. 3

2. Daňové příjmy

2.1. Celostátní daňové příjmy

Rozpočet celostátních daňových příjmů počítal pro rok 2009 s objemem **836,3 mld. Kč**, tj. s meziročním růstem o 8,5 %, tj. o 65,6 mld. Kč (měřeno k rozpočtu 2008). Zákonem č. 377/2007 Sb., kterým se měnil zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, s platností od 1.1.2008, došlo ke změnám rozpočtového určení daní. Změna ovlivnila výši příjmu obcí a státního rozpočtu již v roce 2008

Skutečné celostátní inkaso dosáhlo ke konci roku 2009 výše **680,6 mld. Kč**, což představuje **81,4 %** celoročně rozpočtovaného objemu a **meziroční pokles o 84,2 mld. Kč**, tj. o **11 %** (měřeno ke skutečnosti roku 2008). Z toho **nejvyšší absolutní pokles** vykázaly **daně z příjmu právnických osob (60,5 mld. Kč, pokles o 32,2 %)** a **daň z příjmů fyzických osob (15,9 mld. Kč, pokles o 11,1 %)**. Naopak **nárůst** zaznamenaly pouze **daň z nemovitosti (o 1,23 mld. Kč, tj. o 24 %)** a **dálniční poplatky (nárůst o 0,14 mld. Kč, tj. o 4,9 %)**.

Ze skutečného celostátního výnosu daní **připadlo na státní rozpočet 71,3 % (485,4 mld. Kč)**. Podíl **rozpočtů územně samosprávných celků činil 26,5 % (180,3 mld. Kč)**, z toho na daňové příjmy **obcí připadlo 136,5 mld. Kč**, kraje získaly do svých rozpočtů **43,8 mld. Kč**. **Státnímu fondu dopravní infrastruktury** bylo z celostátního daňového inkasa převedeno **14,9 mld. Kč**, tj. **2,2 %** (z daně z minerálních olejů 7,2 mld. Kč, ze silniční daně 4,8 mld. Kč a dálničních poplatků 2,9 mld. Kč).

Přehled o celostátních daňových příjmech ve srovnání roku 2009 a 2008 podává následující tabulka.

Tabulka č. 4

Meziroční srovnání celostátních daňových příjmů

UKAZATEL	Celkem 2008			Celkem 2009			Meziroční rozdíl skutečností		Meziroční index skutečností	
	Rozpočet schválený	Skutečnost	% plnění	Rozpočet schválený	Skutečnost	% plnění	2008-2007	2009-2008	2008/2007	2009/2008
	v mld. Kč									
DAŇOVÉ PŘÍJMY*	770,70	764,87	99,2	836,32	680,63	81,4	28,25	-84,24	103,8	89,0
z toho:										
- daň z přidané hodnoty (DPH)	274,50	254,79	92,8	278,60	252,73	90,7	19,75	-2,06	108,4	99,2
- spotřební daně**)	142,30	133,02	93,5	151,80	131,07	86,3	-5,91	-1,96	95,7	98,5
- clo	1,30	2,20	169,5	1,60	1,40	87,3	0,77	-0,81	153,5	63,4
- daně z příjmů PO celkem	175,50	187,62	106,9	193,30	127,14	65,8	21,20	-60,48	112,7	67,8
v tom - daně z příjmů PO	168,60	181,04	107,4	187,00	121,08	64,7	21,07	-59,96	113,2	66,9
- daně z příjmů PO za obce	6,50	6,03	92,7	5,90	5,76	97,7	-0,15	-0,26	97,5	95,6
- daně z příjmů PO za kraje	0,40	0,55	138,1	0,40	0,30	75,0	0,28	-0,25	204,6	54,3
- daně z příjmů FO celkem	135,40	143,31	105,8	162,90	127,39	78,2	-8,14	-15,93	94,6	88,9
v tom - ze záv. činn. a z funkč. požitků	114,00	114,95	100,8	128,10	109,85	85,8	-10,99	-5,10	91,3	95,6
- příznání	15,80	18,05	114,2	25,00	7,47	29,9	1,05	-10,59	106,2	41,4
- z kapitálových výnosů	5,60	10,31	184,1	9,80	10,07	102,8	1,79	-0,24	121,0	97,7
- silniční daň	6,10	6,00	98,3	6,50	4,80	73,9	0,09	-1,20	101,5	80,1
- daň z nemovitosti	5,50	5,10	92,7	6,40	6,32	98,8	0,14	1,23	102,8	124,0
- majetkové daně	8,80	10,41	118,3	11,80	8,06	68,3	-0,17	-2,35	98,4	77,4
- dálniční poplatek	2,30	2,76	120,2	2,60	2,90	111,5	0,33	0,14	113,7	104,9
- ostatní daně a poplatky	19,00	19,65	103,4	20,82	18,82	90,4	0,19	-0,82	101,0	95,8

*) skutečnost roku 2009 bez položky 1701 v kapitole 313

**) od r. 2008 včetně tzv. energetických daní na základě zákona č. 261/2007 Sb.

Pozn.: údaje jsou v metodice jednotlivých let

Strukturu celostátních daňových příjmů za rok 2009 ilustruje následující tabulka.

Tabulka č. 5

Struktura celostátních daňových příjmů v roce 2009

UKAZATEL	Celkem		Státní rozpočet		Obce		Kraje		SFDI	
	Rozpočet 2009	Skutečnost 2009	Rozpočet 2009	Skutečnost 2009	Rozpočet 2009	Skutečnost 2009	Rozpočet 2009	Skutečnost 2009	Rozpočet 2009	Skutečnost 2009
DAŇOVÉ PŘÍJMY*	836,32	680,63	595,52	485,36	169,90	136,56	53,90	43,78	17,00	14,93
z toho:										
- daň z přidané hodnoty (DPH)	278,60	252,73	194,10	176,72	60,40	54,16	24,10	21,85	x	x
- spotřební daně**)	151,80	131,07	143,90	123,84	x	x	x	x	7,90	7,23
- clo	1,60	1,40	1,60	1,40	x	x	x	x	x	x
- daně z příjmů PO vč. obcí a krajů	193,30	127,14	130,30	83,34	46,40	32,66	16,60	11,15	x	x
v tom - daně z příjmů PO	187,00	121,08	130,30	83,34	40,50	26,89	16,20	10,85	x	x
- daně z příjmů PO za obce a kraje	6,30	6,06	x	x	5,90	5,76	0,40	0,30	x	x
- daně z příjmů FO	162,90	127,39	107,20	85,65	42,50	30,99	13,20	10,75	x	x
v tom - z kapitálových výnosů	9,80	10,07	6,80	7,06	2,10	2,15	0,90	0,87	x	x
- záv. činnosti a funkč. požitky	128,10	109,85	87,40	75,71	29,70	24,76	11,00	9,38	x	x
- příznání	25,00	7,47	13,00	2,88	10,70	4,08	1,30	0,51	x	x
- silniční daň	6,50	4,80	x	x	x	x	x	x	6,50	4,80
- daň z nemovitosti	6,40	6,32	x	x	6,40	6,32	x	x	x	x
- majetkové daně	11,80	8,06	11,80	8,06	x	x	x	x	x	x
- dálniční poplatek	2,60	2,90	x	x	x	x	x	x	2,60	2,90
- ostatní daně a poplatky	20,82	18,82	6,62	6,36	14,20	12,43	x	0,02	x	x

*) skutečnost za státní rozpočet bez položky 1701 v kapitole 313

**) od r. 2008 včetně tzv. energetických daní na základě zákona č. 261/2007 Sb.

Celostátní výnos DPH za rok 2009 **dosáhl 252,7 mld. Kč**, což je 90,7 % celoročního rozpočtu. Proti skutečnosti roku 2008 se jedná o pokles o 2,1 mld. Kč, tj. o 0,8 %. **Do příjmů obcí** bylo převedeno **54,2 mld. Kč**, kraje získaly **21,8 mld. Kč** a **státní rozpočet 176,7 mld. Kč**.

Celostátní výnos spotřebních daní dosáhl **131,1 mld. Kč**, tj. 86,3 % rozpočtu, a je o 2 mld. Kč, tj. o 1,5 % pod úrovní předchozího roku. Z této inkasované částky bylo **7,2 mld. Kč převedeno do příjmů SFDI**.

Celostátní výnos daně z příjmů fyzických osob dosáhl **127,4 mld. Kč** (plnění rozpočtu na 78,2 %) a byl proti stejnému období roku 2008 **nižší o 15,9 mld. Kč, tj. o 11,1 %**. Z celkového inkasa **státnímu rozpočtu zůstalo 85,7 mld. Kč**, do rozpočtu obcí bylo převedeno **31,0 mld. Kč** a do rozpočtů krajů **10,7 mld. Kč**. Rozhodující část této daně tvoří **daň z příjmů ze závislé činnosti a z funkčních požitků**. Její **celostátní inkaso** za hodnocený rok dosáhlo **109,9 mld. Kč**, tj. plnění rozpočtu na 85,8 %.

Celostátní inkaso daně z příjmů právnických osob včetně DPPO za obce a kraje **dosáhlo výše 127,1 mld. Kč**, tj. 65,8 % rozpočtu a meziročně kleslo o 60,5 mld. Kč (tj. o 32,2 %). Do rozpočtu **obcí** bylo převedeno **32,7 mld. Kč**, do rozpočtů **krajů** celkem **11,1 mld. Kč**. **Státní rozpočet** na těchto příjmech participoval částkou **83,3 mld. Kč**.

Inkaso daňových příjmů částečně ovlivňuje i výše **poskytovaných úlev na daních**. Obecný legislativní rámec pro poskytování daňových úlev je vymezen v § 55a zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů. Podle tohoto právního předpisu je Ministerstvo financí oprávněno prominout daň z důvodu nesrovnalostí vyplývajících z uplatňování daňových zákonů. Příslušenství daně lze prominout i z důvodu odstranění tvrdosti.

Pro řízení ve věci povolování úlev platí interní předpisy Ministerstva financí. O částkách do 1 mil. Kč rozhoduje příslušný ředitel odboru. Požadavky na úlevy přesahující částku 1 mil. Kč posuzuje zvláštní komise ministerstva zřízená k tomuto účelu. O požadavcích v rozmezí:

- a) nad 1 mil. Kč do 4 mil. Kč rozhoduje vrchní ředitel skupiny,
- b) nad 4 mil. Kč do 7 mil. Kč rozhoduje náměstek ministra,
- c) o žádostech na úlevy vyšší než 7 mil. Kč rozhoduje ministr financí.

Ve srovnání s rokem 2008 bylo v roce 2009 prominuto o 209,1 mil. Kč méně daní včetně příslušenství. Přehled o **poskytnutých úlevách** podle jednotlivých daní za rok 2009 podává následující tabulka.

Tabulka č. 6

Přehled o daňových úlevách

DRUH DANĚ	Rok 2008			Rok 2009			Rozdíl 2009-2008	Index 2009/2008 v %
	Prominutá daň	Prominuté přísluš. daně	Celkem prominuto	Prominutá daň	Prominuté přísluš. daně	Celkem prominuto		
Daň z příjmů právnických osob	51,0	315,3	366,3	38,0	132,5	170,5	-195,8	46,5
Daň z příjmu fyzických osob	4,9	82,8	87,7	9,4	65,7	75,1	-12,6	85,6
Spotřební daně	8,1	12,1	20,2	21,2	0,9	22,1	1,9	109,4
DPH*)	8,5	363,2	371,7	3,5	364,2	367,7	-4,0	98,9
Majetkové daně celkem	35,0	24,5	59,5	29,0	31,2	60,2	0,7	101,2
v tom: - daň dědická	0,0	0,2	0,2	0,0	0,1	0,1	-0,1	x
- daň darovací	3,0	1,0	4,0	1,0	0,4	1,4	-2,6	35,0
- daň z převodu nem.	32,0	23,3	55,3	28,0	30,7	58,7	3,4	106,1
CELKEM	142,5	822,4	964,9	130,1	625,7	755,8	-209,1	78,3

*) v r. 2008 FÚ Jižní město chybným zúcto vacím symbolem zahrnulo do promínuté daně příslušenství - tímto opraveno

Z celkového počtu 37 žádostí o **prominutí daně z příjmů právnických osob** v úhrnné částce 99,5 mil.Kč, které v roce 2009 vyřizovalo Ministerstvo financí, byla daň prominuta ve třech případech, a to ve výši **35,9 mil. Kč**. V jednom případě byla daň (požadavek 2,4 mil. Kč) prominuta částečně, ve výši **2,1 mil. Kč**. U ostatních 33 podaných žádostí nebyly shledány zákonné důvody pro vyhovění, jimiž jsou v případě prominutí daně nesrovnalosti vyplývající z uplatňování daňových zákonů.

V případě **prominutí příslušenství daně z příjmů právnických osob** vyřizovalo Ministerstvo financí v roce 2009 115 žádostí o prominutí příslušenství DPPO v celkové částce 304,0 mil. Kč. Ve 4 případech bylo žádostem plně vyhověno a prominutá částka činila **3,7 mil.Kč**, v dalších 95 případech (požadavek 224,6 mil. Kč) bylo příslušenství daně prominuto částečně, a to ve výši **128,9 mil. Kč**. Ve zbývajících 16 případech nebyly k požadovanému prominutí příslušenství v celkové výši 75,7 mil. Kč shledány zákonné důvody.

V žádném z případů prominutého příslušenství daně nebyla jeho součástí veřejná podpora v režimu „de minimis“ (jedná se o dodržení podmínek hospodářské soutěže v EU).

Na **dani z příjmů fyzických osob** bylo prominuto celkem **9,4 mil. Kč** (vše daň ze samostatné výdělečné činnosti) z důvodu zjištění nesrovnalostí vyplývajících z uplatňování daňových zákonů. U **příslušenství daně z příjmů fyzických osob** bylo prominuto celkem **65,7 mil. Kč**.

Na **spotřebních daních** bylo v roce 2009 prominuto celkem **22,1 mil. Kč**, z toho na samotné dani 21,2 mil. Kč a na **příslušenství 0,9 mil. Kč**.

V roce 2009 bylo na **daní z přidané hodnoty** prominuto podle § 55a zákona o správě daní a poplatků **3,5 mil. Kč daně a 364,2 mil. Kč na příslušenství daně**, což ve svém souhrnu představuje mírný pokles oproti roku 2008.

K úlevě došlo v případech, kdy byly v daňovém řízení shledány nesrovnalosti vyplývající z uplatňování daňových zákonů. Příslušenství daně bylo promítnuto také z důvodu odstranění tvrdosti zákona. Do částky 600 tis. Kč o prominutí příslušenství rozhodují správci daně.

Na majetkových daních bylo v roce 2009 celkově prominuto **60,2 mil. Kč**, což je o 0,7 mil. Kč více než v roce 2008. Prominutí daně bylo poskytováno především v případech zániků či neplatností kupních smluv, u nichž zákonná úprava majetkových daní poskytuje při splnění stanovených podmínek nárok na daňovou úlevu.

2.2. Daňové příjmy státního rozpočtu

2.2.1. Daň z příjmů fyzických osob

Daň z příjmů fyzických osob (dále jen „DPFO“) zahrnuje DPFO ze závislé činnosti, DPFO ze samostatné výdělečné činnosti (z příznání) a DPFO z kapitálových výnosů sráženou podle zvláštní sazby. Podle platného znění zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, náleželo pro rok 2009 státnímu rozpočtu 69,68 % výnosu DPFO srážené podle zvláštní sazby, 68,18 % výnosu DPFO ze závislé činnosti a 51,81 % DPFO placené poplatníky podávajícími daňová příznání (SVČ).

Rozpočet DPFO a jeho skutečné plnění za rok 2009 ukazuje následující tabulka:

Tabulka č. 7

Ukazatel	Rozpočet 2009			Skutečnost 2009			% plnění 2009			Index 2009/2008		
	Celkem	v tom		Celkem	v tom		Celkem	v tom		Celkem	v tom	
		státní rozpočet	územní rozpočty		státní rozpočet	územní rozpočty		státní rozpočet	územní rozpočty		státní rozpočet	územní rozpočty
Daň z příjmu fyzických osob celkem	162,9	107,2	55,7	127,4	85,7	41,7	78,2	79,9	74,9	88,9	90,2	86,3
v tom:												
- ze závislé činnosti a z funkč. požitků	128,1	87,4	40,7	109,8	75,7	34,1	85,8	86,6	83,9	95,6	96,4	93,7
- z příznání	25,0	13,0	12,0	7,5	2,9	4,6	29,9	22,2	38,2	41,3	31,3	51,7
- z kapitálových výnosů	9,8	6,8	3,0	10,1	7,1	3,0	102,8	103,8	100,5	97,7	97,6	97,9

Státní rozpočet pro rok 2009 předpokládal výnos z DPFO celkem 107,20 mld. Kč. Ve skutečnosti bylo dosaženo příjmu ve výši 85,65 mld. Kč, tj. 79,9 % plnění, při meziročním poklesu o 9,31 mld. Kč, tj. o 9,8% (v roce 2008 to byl pokles o 7,0%).

Snížení meziročního celkového výnosu DPFO je odrazem především vývoje ekonomiky čelící dopadům hospodářské krize, ale také legislativních změn přijatých pro zdaňovací období roku 2008 a změn, které vstoupily v účinnost v průběhu roku 2009, mající za cíl stimulovat ekonomiku – šlo zejména o zrušení záloh. Nejvýznamnější byl výpadek DPFO z příznání, kdy se především projevila opatření snižující daňovou zátěž podnikatelů s cílem čelit hospodářské krizi, tzv. protikrizová opatření. Výpadek na DPFO ze závislé činnosti je dán především prudkým vzestupem úrovně nezaměstnanosti.

a) Daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků

Objem daňových příjmů ze **závislé činnosti a z funkčních požitků, náležící státnímu rozpočtu, dosáhl výše 75,7 mld. Kč** (tj. rozhodující podíl na celkovém inkasu DPFO 88,4 %) při naplnění rozpočtu na 86,6 %. **Meziročně** pak tyto příjmy **klesly o 2,8 mld. Kč**, tj. o 3,6 % (rozpočet počítal s nárůstem o 8,9 mld. Kč, tj. o 11,3 % proti skutečnosti 2008).

Podle údajů Českého statistického úřadu se rok 2009 vyznačoval prudkým vzestupem úrovně nezaměstnanosti v České republice. V posledním čtvrtletí roku 2009 činil podíl pracujících osob pouze 46,8 % všech obyvatel ČR. Jednoznačně nejvíce vzrostla skupina výdělečně neaktivních osob z důvodu pobírání důchodu. Jejich počet se v průběhu tří let zvýšil o více než 158 tisíc. Za poslední tři roky také mírně vzrostl počet osob pečujících o dítě nebo o jinou osobu vyžadující soustavnou péči (o 20 tisíc). Mírný nárůst hodnoty průměrné mzdy byl způsoben propouštěním zaměstnanců s nižšími výdělky a poklesem nemocnosti. V letech 2008 a 2009 byl zaznamenán dramatický meziroční pokles evidenčního počtu zaměstnanců cca o 6,9 %.

Nárůst počtu rodičů s nízkými příjmy pečujících o dítě v domácnosti potvrzuje také rostoucí objem daňových bonusů (daňové zvýhodnění na vyživované dítě poskytnuté nejprve z prostředků zaměstnavatele a následně uhrazené zaměstnavateli správcem daně jako daňový přeplatek). Podle výsledků výběrového šetření ČSÚ vzrostla republiková populace mezi 4. čtvrtletím 2006 a 4. čtvrtletím 2009 téměř o 245 tisíc osob.

Vzhledem k růstu nezaměstnanosti rostl také počet osob bez vlastních příjmů vyživovaných jinou osobou v domácnosti. Podle zákona o daních z příjmů lze uplatnit slevu na dani na manželku/manžela bez vlastních příjmů [§ 35ba odst. 1 písm. b)] pouze ročně, tj. po skončení zdaňovacího období. Z uvedeného důvodu se teprve v prvním pololetí roku 2009 (v rámci ročního

zúčtování daně za 2008) mohla projevit legislativní úprava provedená zákonem č. 2/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, na základě které pro zdaňovací období započaté v roce 2008 došlo ke zvýšení limitu vlastního příjmu manželky/manžela z částky 38 040 Kč na 68 000 Kč pro určení nároku poplatníka na slevu na dani na vyživovanou osobu.

Podle údajů ČSÚ patří Česká republika mezi země s nadprůměrným podílem podnikatelů na celkové zaměstnanosti. Podíl inkasa DPFO ze samostatné výdělečné činnosti na celkových daňových příjmech však tomuto stavu neodpovídá. Příjmy veřejných rozpočtů za položku DPFO tak dlouhodobě „naplňují“ zaměstnanci, kteří nemají srovnatelné podmínky zdanění jako podnikatelé, tj. např. možnost uplatňování daňových výdajů ke zdanitelným příjmům, možnost vykázat daňovou ztrátu nebo možnost odečtu ztráty od základu daně v 5-ti následujících zdaňovacích obdobích.

b) Daň z příjmů fyzických osob z příznání

Na dani z příjmů placené na základě daňového příznání inkasoval státní rozpočet **2,9 mld. Kč (tj. podíl na DPFO 3,4 %)**, což představovalo 22,2 % silně nadhodnoceného rozpočtu. Proti skutečnosti roku 2008 (celkem 9,2 mld. Kč) bylo inkaso nižší o 6,3 mld. Kč.

Při plánování příjmu se zřejmě vycházelo z faktu, že za normálních okolností by se měla výše inkasa na této dani za rok 2009 odvíjet od hospodářských výsledků podnikatelů dosažených v předchozích dvou letech (2007 a 2008), které byly ještě poměrně příznivé (systém výběru záloh na daň je takto nastaven). Ve skutečnosti však došlo k výraznému poklesu inkasa. Výnos za rok 2009 byl nejnižší od roku 1994. Hlavní příčiny jsou tři.

Prvním z faktorů, který negativně ovlivnil vývoj inkasa, bylo **protikrizové opatření** Ministerstva financí, které na základě usnesení vlády č. 204 ze dne 16. 2. 2009 vydalo rozhodnutí čj. 43/20 650/2009 - 431, **o zrušení povinnosti hradit zálohy na daň z příjmů (fyzických a právnických osob) splatné v průběhu kalendářního roku 2009 osobám s maximálně 5-ti zaměstnanci**. Podle kvalifikovaného odhadu byla z uvedeného důvodu na DPFO ze samostatné výdělečné činnosti zrušena zálohová povinnost cca 94 tisícům daňových subjektů a výpadek celkového inkasa (bez ohledu na rozpočtové určení) za rok 2009 z tohoto titulu činí více než 8 mld. Kč.

Druhou okolností, která zapříčinila pokles inkasa v průběhu roku 2009, bylo, že v roce 2009 **požádalo více než 5 tisíc daňových subjektů o stanovení záloh jinak než vyplývalo z jejich poslední známé daňové povinnosti**. Bylo zřejmé, že

hospodářské výsledky za zdaňovací období 2009 budou mnohem horší než v minulých letech. Výpadek celkového inkasa (bez ohledu na rozpočtové určení) za rok 2009 z toho titulu činí téměř 1 mld. Kč.

Další propad celkového inkasa v roce 2009 v hodnotě okolo 6 mld. Kč pak **jde na vrub hospodářské krize v kombinaci s legislativními změnami** zákona o daních z příjmů.

Negativní dopad měly zejména legislativní úpravy zavedené zákony č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů a č. 2/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony s účinností pro zdaňovací období roku 2008, a to:

- zavedení jednotné sazby daně ve výši 15%
- výrazné zvýšení slev na dani a daňového zvýhodnění
- zvýšení limitu vlastního příjmu manželky/manžela

Ve zdaňovacím období 2007 platila progresivní sazba daně (12 %, 19 %, 25 % a 32 %). Proto byly zálohy hrazené ve 2. až 4. čtvrtletí roku 2008 odvozeny z výrazně vyšší daňové povinnosti. Pro zdaňovací období počínající rokem 2008 byla zavedena jednotná sazba daně (15%). Snížení sazby daně vyvolalo pokles daňové povinnosti. Po podání daňových přiznání za rok 2008 (v březnu 2009) vyšlo najevo, že objem daně vybraný na zálohách tentokrát tvoří podstatně vyšší podíl z celkové daňové povinnosti než tomu bylo za předchozí zdaňovací období, a to i přesto, že z důvodů shora uvedených část poplatníků nehradila zálohu splatnou v 1. čtvrtletí 2009, která se započítává na daňovou povinnost 2008.

Přehled o slevách na dani z **příjmů fyzických osob a daňové zvýhodnění** platné pro **zdaňovací období** poskytuje následující tabulka

Sleva na	2007	2008	nárůst
- poplatníka	7 200 Kč	24 840 Kč	3,5 x
- druhého z manželů bez příjmů	4 200 Kč	24 840 Kč	5,9 x
- poživatele částečného invalidního důchodu	1 500 Kč	2 520 Kč	1,7 x
- poživatele plného invalidního důchodu	3 000 Kč	5 040 Kč	1,7 x
- držitele průkazu ZTP/P	9 600 Kč	16 140 Kč	1,7 x
- studujícího	2 400 Kč	4 020 Kč	1,7 x
Daňové zvýhodnění na dítě	6 000 Kč	10 680 Kč	1,8 x

Jak vyplývá ze shora uvedené tabulky, jen základní sleva na poplatníka, která se zvýšila 3,5x a kterou mohl uplatnit každý daňový subjekt, včetně pracujících důchodců a nerezidentů, by musela mít negativní dopad na inkaso i za situace, pokud by zůstala sazba daně beze změny. Zvýšení slev na dani a daňového zvýhodnění tedy ještě prohloubilo pokles daňové povinnosti.

Zrušení minimálního základu daně nemělo žádný dopad. Poklesem daňové povinnosti za rok 2008 výrazně klesl objem záloh předepsaných a hrazených ve 2. až 4. čtvrtletí roku 2009. Pokles nevyrovnal ani pozitivní dopad zrušení institutu společného zdanění manželů.

Nedostatek finančních zdrojů u fyzických osob obecně zřejmě vedl k úsporným opatřením typu rušení uzavřených pojistných smluv na soukromé životní pojištění nebo penzijní připojištění a omezení výdajů na dary. Mírně stoupl objem čerpaných úvěrů ze stavebního spoření nebo hypotečních úvěrů. To se projevilo v inkasu daně pozitivně, tj. snížením objemu nezdanitelných částí základu daně.

c) Daň z příjmů fyzických osob z kapitálových výnosů

Na dani z kapitálových výnosů srážené podle zvláštní sazby inkasoval **státní rozpočet 7,1 mld. Kč (podíl na DPFO 8,2 %)**, tj. o 0,3 mld. Kč víc, než předpokládal rozpočet (plnění rozpočtových příjmu na 103,8 %). Ve srovnání s rokem 2008 bylo toto inkaso nižší o 0,17 mld. Kč.

Vliv legislativních změn v této oblasti nebyl zaznamenán.

Příznivě působila podpora státu v oblasti inovací a výzkumu - vyšší objem zdaňovaných příjmů za poskytnutí práva na užití předmětu průmyslového vlastnictví, počítačových programů, výrobně technických a jiných hospodářsky využitelných poznatků (licenční poplatky, know how).

Negativní dopad mělo snížení objemu prostředků použitých na výplatu dividend a podílů na zisku.

2.2.2. Daň z příjmů právnických osob

Inkaso daně z příjmů právnických osob (dále jen „DPPO“) je tvořeno dvěma složkami, daní sráženou podle zvláštní sazby plátců daně a daní ze zisku odváděnou samotnými daňovými poplatníky ve formě běžných záloh a ročního vyrovnání daně.

DPPO patří do kategorie tzv. sdílených příjmů, tzn. její výnos je rozdělován mezi státní rozpočet a územní rozpočty. V roce **2009** bylo z jejího celkového výnosu určeno **státnímu rozpočtu 69,68 %**, rozpočtům obcí **21,40 %** a rozpočtům krajů **8,92 %**.

Vývoj celostátního výnosu daně z příjmů právnických osob (státní rozpočet a územní rozpočty bez DPPO za obce a kraje) je uveden v následující tabulce:

Tabulka č. 8

Ukazatel	Skutečnost 2008	Rozpočet 2009	Skutečnost 2009	% plnění	Index 2009/2008	Rozdíl sk. 2009-2008
DPPO celkem ^{*)} :	182,51	187,00	119,60	64,0	65,5	-62,91
- v tom: ^{**)}						
- daň vybíraná srážkou	8,92	x	9,06	x	101,6	0,14
- daň z příznání	173,59	x	110,54	x	63,7	-63,05
- z toho:						
- DPPO státní rozpočet	127,17	130,30	83,34	64,0	65,5	-43,83

^{*)} bez DPPO vybírané obcemi a kraji, údaje vychází z výkazů ÚFDŘ (nikoliv z ARISu)

^{**)} rozdělení na daň vybíranou srážkou a z příznání je odlišné

Celkový celostátní výnos DPPO, vybraný finančními úřady v České republice za rok 2009, činil **119,6 mld. Kč**, tj. 64 % rozpočtu, s meziročním snížením o **62,9 mld. Kč** (o 34,5 %). Z celkového inkasa **případlo na státní rozpočet 83,3 mld. Kč**, což je o **43,8 mld. Kč**, tj. o 34,5 % méně než za rok 2008, a současně o **47 mld. Kč** (o 36 %) méně než bylo rozpočtováno.

Výrazný pokles inkasa DPPO v roce 2009, zejména u DPPO z příznání, byl způsoben narůstajícími dopady celosvětové hospodářské krize na českou ekonomiku v kombinaci s legislativními změnami, přijatými s účinností pro zdaňovací období započatá v roce 2008 zákonem č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, a částečně též realizací opatření v oblasti daní z příjmů, která jsou součástí Národního protikrizového plánu vlády, přijatého usnesením vlády 204 ze dne 16.2.2009.

Celková daňová povinnost na DPPO z příznání za zdaňovací období započatá v roce 2008, splatná v roce 2009 dosáhla 141,7 mld. Kč, oproti 166,5 mld. Kč za zdaňovací období započatá v roce 2007, splatná v roce 2008 (pokles o 24,8 mld. Kč, tj. o 14,9 %). Kromě toho v roce 2009 poklesl i objem doměrků na DPPO (0,64 mld. Kč) proti roku 2008 (3,46 mld. Kč) o 2,82 mld. Kč, tj. o 81,5 %.

V porovnání s rokem 2008 poklesl v roce 2009 o 32,1 mld. Kč i objem splatných záloh na daň (ze 133,5 mld. Kč na 101,4 mld. Kč, tj. o 24,1 %).

Pokles výkonnosti české ekonomiky se nepodařilo výrazněji eliminovat legislativními úpravami, které sledovaly zúžení rozsahu daňově uznatelných výdajů (nákladů), když úhrn základů DPPO po snížení o odčitatelné položky a položky

sníživší základ daně, meziročně poklesl o 21,1 mld. Kč (ze 720,3 mld. Kč na 699,2 mld. Kč), což při použití 21 % sazby daně představuje výpadek inkasa ve výši 4,4 mld. Kč.

Při vykázaném celorepublikovém úhrnu základů DPPO snížených o odčitatelné položky a položky sníživší základ daně za zdaňovací období započatá v roce 2008 v částce 699,2 mld. Kč, činil dopad snížení sazby daně z 24 % na 21 % dalších 21,0 mld. Kč. K meziročnímu poklesu došlo též u inkasa daně ze samostatného základu daně (o 0,35 mld. Kč).

Naproti tomu v důsledku meziročního poklesu uplatněných slev na dani v rámci investičních pobídek (o 1,98 mld. Kč) a zápočtu daně placené v zahraničí (o 0,27 mld. Kč) došlo ke zvýšení inkasa o 2,25 mld. Kč.

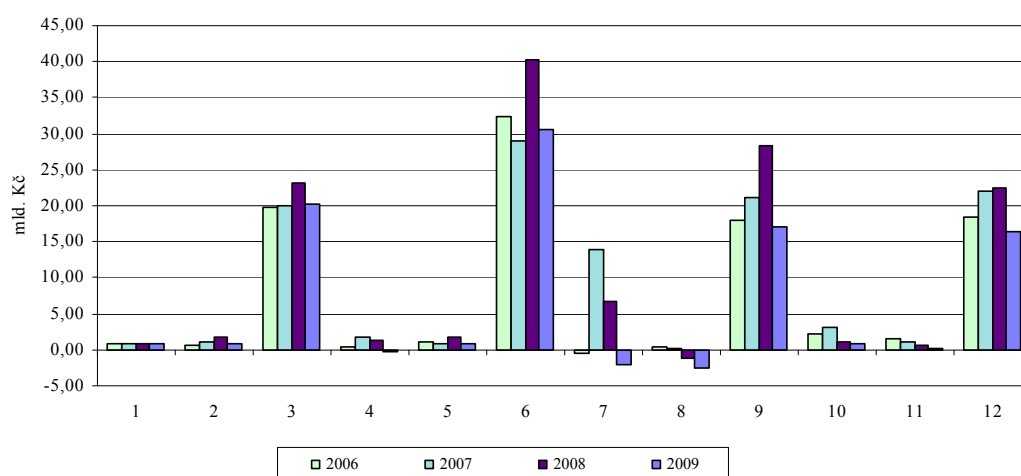
Rozpočtový dopad zrušení povinnosti platit v roce 2009 zálohy na DPPO 19 355 daňovými subjekty, zaměstnávajícími maximálně 5 zaměstnanců, činil 11,5 mld. Kč. Výpadek inkasa v důsledku zrealnění výše záloh na DPPO placených v roce 2009 na daň splatnou v roce 2010, s ohledem na očekávaný pokles a v řadě případů též zánik daňové povinnosti v důsledku pokračující hospodářské krize a dalšího snížení sazby daně z 21 % na 20 %, dosáhl na základě 21 105 kladně vyřízených žádostí daňových subjektů o stanovení záloh jinak než vyplývá z jejich poslední známé daňové povinnosti, popřípadě zrušení povinnosti daň zálohovat, částky 25,6 mld. Kč oproti jejich zákonné výši. Rozdílnou míru dopadů ekonomické krize v závislosti na odvětvové struktuře daňových subjektů v roce 2009 odrážel především teritoriální vývoj inkasa DPPO z přiznání. Největší pokles inkasa v relativním vyjádření byl zaznamenán v působnosti FŘ v Ostravě (o 56,5 %), FŘ v Českých Budějovicích (o 53,5 %) a FŘ v Praze (o 49,7 %), nejnižší v působnosti FŘ pro hl.m. Prahu (o 24,6 %), FŘ v Plzni (o 32,6 %) a FŘ v Brně (o 35,0 %). Absolutně nejvyšší pokles inkasa byl vykázán v působnosti FŘ pro hl.m. Prahu (o 19 509 mil. Kč), FŘ v Ostravě (o 13 056 mil. Kč) a FŘ v Praze (o 7 881 mil. Kč), nejnižší v působnosti FŘ v Plzni (o 2 438 mil. Kč).

Dopady celosvětové hospodářské krize se nepříznivě promítly též do výše daňové povinnosti poplatníků s dlouhodobě nadprůměrnou roční sumou odvedené DPPO, i když v podstatně menší míře než u ostatních poplatníků této daně. V porovnání s rokem 2008 došlo v roce 2009 u prvního sta poplatníků s největším objemem inkasa DPPO k absolutnímu poklesu o 16,7 mld. Kč (ze 73,4 mld. Kč na 56,8 mld. Kč, tj. o 22,8 %), jejich podíl na celkovém objemu inkasa DPPO z přiznání se však meziročně zvýšil ze 42,3 % na 51,4 %. V porovnání s rokem 2008 došlo k významným změnám též v časovém rozložení inkasa DPPO z přiznání v průběhu roku 2009.

K nejméně výraznějšímu meziročnímu poklesu inkasa došlo ve 3. čtvrtletí (-21,0 mld. Kč), v němž se s ohledem na třicetidenní zákonnou lhůtu uskutečnilo vypořádání přeplatků z titulu záloh zaplacených v roce 2008 na daň za zdaňovací období započatá v roce 2008, přiznanou k 30.6.2009; vypořádání přeplatků na zálohách na daň přiznanou k 31.3.2009 proběhlo i ve 2. čtvrtletí, v němž došlo k druhému největšímu meziročnímu poklesu inkasa (- 12,2 mld.Kč).

Průběh měsíčního inkasa DPPO do SR během roku ilustruje následující graf.

Graf č.4

Jak již bylo uvedeno v předchozím textu, výnos **daně z příjmů právnických osob tvoří dvě složky**, a to daně z příjmů právnických osob na základě daňových přiznání a daně vybírané srážkou podle zvláštní sazby.

Celkové inkaso - **Daň z příjmů právnických osob z přiznání**

Skutečnost 2008	Skutečnost 2009	Rozdíl 2009-2008	Index 2009/2008
173,590 mld. Kč	110,543 mld. Kč	-63,047 mld. Kč	-36,3 %

Výše inkasa výnosově rozhodující složky, tj. **DPPO z přiznání, byla v hodnoceném období nepříznivě ovlivněna snížením sazby daně z 24 % na 21 %**, na základě novely zákona o daních z příjmů, provedené zákonem č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, s účinností pro zdaňovací období započatá v roce 2008, za která splatnost daně spadala do roku 2009.

Naprosto novým fenoménem bylo řešení očekávaných důsledků celosvětové hospodářské krize na daňovou povinnost za rok 2009, splatnou v roce 2010, vycházející z usnesení vlády ze dne 16. února 2009 č. 204, k Národnímu protikrizovému plánu vlády. Jelikož by výše zákonných záloh splatných v roce 2009, vycházející z poslední známé daňové povinnosti za zdaňovací období započatá v roce 2008, dotčené pouze minimálně počínající celosvětovou hospodářskou krizí, vyvolala již v roce 2009 vznik nedoplatků z důvodu platební neschopnosti poplatníků postižených krizí, a v roce 2010 enormní nárůst přeplatků, jejichž vypořádání by vedlo k neodhadnutelnému propadu inkasa na DPPO, byla rozhodnutím Ministerstva financí zrušena povinnost platit v roce 2009 zálohy na daň 19 355 poplatníkům zaměstnávajícím maximálně 5 zaměstnanců, a v 21 105 případech, na základě individuálních žádostí stanoveny zálohy jinak než vyplývá z jejich poslední známé daňové povinnosti, popřípadě zrušena povinnost daň zálohovat. V důsledku realizace těchto opatření byly zákonné zálohy splatné v roce 2009 sníženy o 37,1 mld. Kč.

Naproti tomu pokles inkasa DPPO významně neeliminoval ani další nárůst počtu podaných daňových přiznání (z 329 481 za zdaňovací období započatá v roce 2007, na 335 250 za zdaňovací období započatá v roce 2008, tj. o 5 769 přiznání více), společně se zvýšením počtu poplatníků, kteří v daňových přiznáních za zdaňovací období započatá v roce 2008 vykazovali daňovou povinnost (oproti zdaňovacím obdobím započatým v roce 2007 se jednalo navíc o 3 327 poplatníků), zakládající povinné placení zákonných záloh na daň.

Celkové inkaso - Daň z příjmů právnických osob vybíraná srážkou

Skutečnost 2008	Skutečnost 2009	Rozdíl 2009-2008	Index 2009/2008
8,921 mld. Kč	9,059 mld. Kč	0,138 mld. Kč	+1,54 %

Nárůst inkasa DPPO vybírané srážkou za rok 2009 o 0,1 mld. Kč v porovnání s rokem 2008, nebyl ovlivněn legislativními změnami. Největší podíl na celkovém inkasu si udržela daň sražená z dividend a podílů na zisku, nepodléhající osvobození od daně, jejichž příjemci jsou především subjekty kolektivního investování, penzijní fondy nebo stát z titulu své majetkové účasti na obchodních společnostech, vyplacených ze zisku po zdanění vytvořeného do konce roku 2008, na jehož výši až na výjimky nedopadla počínající hospodářská krize, ale naopak byla příznivě ovlivněna poklesem míry zdanění příjmů právnických osob.

2.2.3. Daň z přidané hodnoty

Výběr daně z přidané hodnoty je prováděn prostřednictvím dvou státních institucí, a to finančními úřady a celními orgány. **Finanční úřady vybírají tuto daň ze zdanitelných plnění uskutečněných v tuzemsku a celní úřady ji inkasují zejména při neobchodních dovozech zboží do republiky.** DPH inkasovaná těmito orgány odráží režim placení, kdy veškeré odpočty jsou spravovány výhradně finančními úřady.

Finanční úřady (FÚ) a celní úřady (CÚ) se podílely na celostátním inkasu DPH v letech 2007 až 2009 takto:

Tabulka č. 9

Daň z přidané hodnoty

	2007			2008			2009		
	Celkem	FÚ	CÚ	Celkem	FÚ	CÚ	Celkem	FÚ	CÚ
Inkaso DPH	476,28	475,74	0,54	516,81	516,56	0,25	470,39	470,24	0,15
Nadměrné odpočty	-239,90	-239,90	0,00	-261,62	-261,62	0,00	-216,78	-216,78	0,00
Čisté inkaso⁹⁾	236,38	235,84	0,54	255,19	254,94	0,25	253,61	253,46	0,15
meziroční index inkasa v %	111,2	111,1	138,5	108,51	108,58	46,30	91,02	91,03	59,20
meziroční index čistého inkasa v %	108,5	108,5	138,5	107,96	108,10	46,30	99,38	99,42	59,20

⁹⁾ údaje nesouhlasí s údajem za celostátní daň vykázané v účetnictví o peníze na cestě

V roce 2009 představoval celkový celostátní výnos této fiskálně nejvýznamnější daně 252,7 mld. Kč, tj. meziroční pokles o 0,8 % (absolutně o 2,1 mld. Kč). Proti celostátně rozpočtované částce bylo dosažené inkaso nižší o 25,9 mld. Kč, tj. o 9,3 %.

Za 1. pololetí 2009 dosáhlo inkaso daně 42,3 % rozpočtem stanovené částky a za celý rok 2009 90,7 %, z čehož je zřejmé, že právě vývoj za 1. pololetí byl rozhodující pro nesplnění rozpočtu. Inkaso za 2. pololetí se již blížilo rozpočtovým předpokladům.

Na celostátních příjmech DPH participují, v souladu se zákonem č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, vedle státního rozpočtu i obce a kraje. Z celkového celostátního výnosu DPH náleží 21,4 % rozpočtům obcí, 8,92 % rozpočtům krajů a 69,68 % státnímu rozpočtu. Za celý rok 2009 byly **do rozpočtů obcí** převedeny příjmy z DPH ve výši **54,2 mld. Kč** a do **rozpočtů krajů** ve výši **21,8 mld. Kč**.

Příjem státního rozpočtu z DPH dosáhl 176,7 mld. Kč, což představuje **91,0 % rozpočtu** (absolutně o 17,4 mld. Kč méně).

Vývoj inkasa odpovídá celkové ekonomické situaci ovlivněné ekonomickou recesí, která zapříčinila nízkou konečnou spotřebu domácností a vlády. Na inkasu se také negativně projevíly zavedené legislativní změny. Novelou zákona o DPH k 1.4.2009 byl zrušen zákaz odpočtu daně při pořízení osobního automobilu, u jeho technického zhodnocení, přestavby motorového vozidla na osobní automobil a osvobození od daně při dodání osobního automobilu, při jehož pořízení neměl plátec daně nárok na odpočet daně.

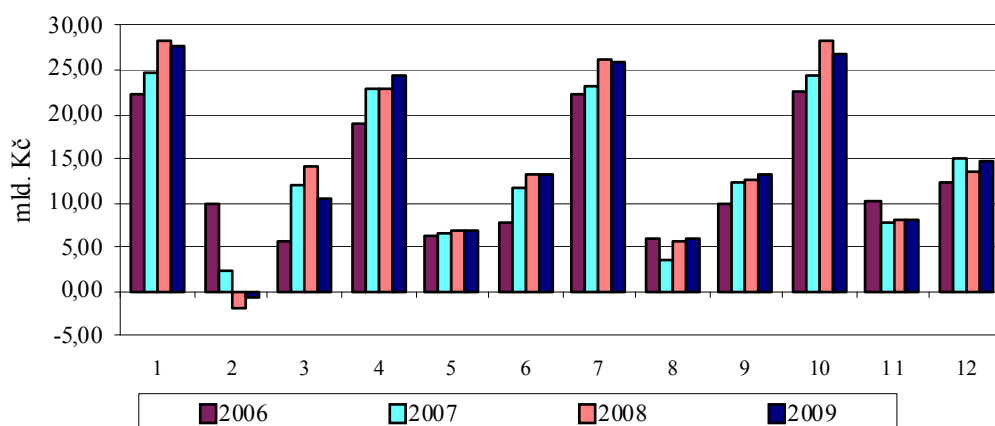
Poměrně významným způsobem se do inkasa promítá nárůst daně z přidané hodnoty vrácené plátcům v jiných členských státech EU a zahraničním osobám povinným k dani (§§ 82 a 83 zákona o DPH). V roce 2009 tak bylo vráceno 4,9 mld. Kč, což znamená zvýšení proti roku 2008 o 1,7 mld. Kč.

Méně, než se očekávalo, dopadá na úroveň inkasa nový institut skupinové registrace. Daňové povinnosti skupin, které vznikly k 1.1.2009, se s jedinou významnější výjimkou neodchylují výrazněji od daňových povinností jejich členů za rok 2008. Uvedenou výjimkou je skupina v působnosti Finančního úřadu v Litvínově, podnikající v petrochemickém průmyslu, jejíž členové vykázali za rok 2008 daňovou povinnost ve výši 11,1 mld. Kč, ale daňová povinnost skupiny za rok 2009 činí pouze 7,6 mld. Kč.

Z regionálního hlediska byl rozhodující vývoj na třech finančních ředitelstvích, která zaznamenala meziroční pokles inkasa (FŘ pro hlavní město Prahu o 5,4 mld. Kč, FŘ v Ústí nad Labem o 2 mld. Kč a FŘ v Brně o 0,2 mld. Kč). Všechna ostatní FŘ vykázala alespoň mírný nárůst.

Rozložení inkasa v průběhu roku dle jednotlivých měsíců:

Graf č. 5

2.2.4. Zvláštní daně a poplatky ze zboží a služeb v tuzemsku (spotřební daně)

Spotřební daně zahrnují daň z minerálních olejů, daň z tabákových výrobků, daň z lihu, daň z piva a daň z vína a meziproductů. Zákonem č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, byly od 1.1.2008 nově zavedeny tzv. energetické daně, tj. daň ze zemního plynu a některých dalších plynů, daň z elektřiny a daň z pevných paliv. S výjimkou daně z minerálních olejů je výnos spotřebních daní určen výhradně do státního rozpočtu. Pokud jde o daň z minerálních olejů, podle platného rozpočtového určení daní náleží 90,9 % výnosu daně státnímu rozpočtu a 9,1 % náleží Státnímu fondu dopravní infrastruktury (SFDI).

Celostátní výnos spotřebních daní v roce 2009 představoval **131,1 mld. Kč**, což bylo o 2,0 mld. Kč méně, než v roce 2008. Jedná se o meziroční pokles o 1,5 %. Na **státní rozpočet** připadlo z celkového výnosu spotřebních daní **123,8 mld. Kč**, což je o 20,1 mld. Kč méně, než předpokládal rozpočet.

Výnos spotřebních daní podle jednotlivých komodit a srovnání s předchozími roky ukazuje následující přehled:

Tabulka č. 10

Zvláštní daně a poplatky ze zboží a služeb v tuzemsku	v mil. Kč							
	2006		2007		2008		2009	
	Skutečnost	Index 2006/2005	Skutečnost	Index 2007/2006	Skutečnost	Index 2008/2007	Skutečnost	Index 2009/2008
CELKEM	112 561	108,7	131 591	116,9	125 538	95,4	123 836	98,6
v tom:								
spotřební daně								
- z minerálních olejů	78 836	101,5	82 901	105,2	84 224	101,6	81 600	96,9
vratky SD - zelená nafta	-1 477	98,5	-1 504	101,8	-1 517	100,9	-1 559	102,8
vratky SD - pro výrobu tepla	-702	95,1	-539	76,8	-598	111,0	-565	94,4
vratky SD osobám jiných států	-15	106,3	-12	77,6	-13	113,6	-12	89,6
vratky SD z ostat. benzínů dle § 56a	-21	x	-20	x	-13	65,8	-11	83,5
- převod SD z minerálních olejů do SFDI	-6 974	101,6	-7 337	105,2	-7 486	102,0	-7 230	96,6
- z tabáku a tabák. výrobků	32 241	126,8	46 998	145,8	37 507	79,8	37 704	100,5
- z vína a meziproductů	318	103,1	336	105,8	336	99,9	326	97,0
- z piva	3 548	101,3	3 657	103,1	3 564	97,4	3 439	96,5
- z lihu a lihovin	6 806	117,9	7 122	104,6	7 082	99,4	6 965	98,3
energetické daně* (od r. 2008)								
- ze zemního plynu a někt. dalších plynů	x	x	x	x	1 003	x	1 285	128,1
- z pevných paliv	x	x	x	x	432	x	508	117,8
- z elektřiny	x	x	x	x	1 019	x	1 387	136,1

*tzv. energetické daně na základě zákona č. 261/2007 Sb. nově od r. 2008

Rozpočtovaná částka byla u SD naplněna pouze u vína a meziproductů stejně jako v letech 2007 a 2008. U všech ostatních komodit, zejména u tabákových výrobků, nedošlo k naplnění rozpočtu. U ekologických daní byl naplněn rozpočet pouze u daně z elektřiny.

Fiskálně nejvýznamnější spotřební daní je spotřební daň z minerálních olejů, jejíž meziroční pokles činil 3,1 %. Na státní rozpočet v roce 2009 připadlo z celkového výnosu spotřební daně z minerálních olejů 72,2 mld. Kč a 7,2 mld. Kč plynulo do SFDI. Rozpočtované částky nebylo dosaženo o 6,5 mld. Kč. Příčinou meziročního poklesu a zároveň odchylky od rozpočtu je zejména nižší počet autodoprav uskutečněných v předchozím roce související s ekonomickou krizí.

Odvedená spotřební daň z tabákových výrobků se ve sledovaném období meziročně mírně zvýšila, a to o 0,2 mld. Kč, celkové inkaso činilo 37,7 mld. Kč. Ačkoliv se předpokládalo, že trh již bude stabilní po předchozím každoročním zvyšování sazby spotřební daně z tabákových výrobků, se tento předpoklad ukázal jako mylný. Zejména počátkem roku 2009 byly patrné doznívající efekty předzásobení z minulých let. Dalším důvodem je i pravděpodobný nárůst černého trhu s tabákovými výrobky.

V případě výnosu spotřební daně uvalené na líh, pivo a víno a meziproducty došlo pouze k mírnému meziročnímu poklesu inkasa, a to v součtu o 0,25 mld. Kč. Přibližně o stejnou hodnotu nebyla naplněna rozpočtovaná částka.

V případě energetických daní (daň z elektřiny, pevných paliv, zemního plynu a některých dalších plynů) došlo k výraznému meziročnímu nárůstu inkasa. Jednou z příčin je, že v lednu 2008 bylo z důvodu jejich zavedení od 1.1.2008 a splatnosti daně 25. den po skončení zdaňovacího období inkaso těchto daní nulové. I přes nárůst inkasa oproti předchozímu roku byl státní rozpočet roku 2009 naplněn na 75,7 %.

2.3. Poplatky z vybraných činností

2.3.1. Správní poplatky

Položka správní poplatky zahrnuje poplatky stanovené zákonem č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích v platném znění, který upravuje inkaso poplatků za správní úkony a správní řízení, jejichž výsledkem jsou vydaná povolení, rozhodnutí apod. upravená zvláštními zákony.

Na základě změn daňové legislativy pro rok 2009 nejsou správní poplatky příjmem kapitoly Všeobecná pokladní správa, ale jsou příjmem věcně příslušných správců jednotlivých kapitol.

V roce 2009 **inkasoval státní rozpočet na správních poplatcích 2,45 mld. Kč**. Předpokládaný výnos ve státním rozpočtu ve výši 2,41 mld. Kč byl překročen o 0,04 mld. Kč, což představuje plnění na 101,9 %. **Proti roku 2008** bylo na správních poplatcích **vybráno o 1,66 mld. Kč méně**. Do roku 2008 včetně se však do této částky zahrnovaly tržby z prodeje kolků (tj. poplatky za ústředně vydané kolkové známky, které za rok 2009 činily 1,42 mld. Kč).

Rozpočtový výnos ze správních poplatků lze pro státní rozpočet kvalifikovaně odhadnout jen podle skutečností minulých let. Inkasované příjmy závisí na skutečně podaných návrzích na správní řízení, která jsou předmětem správního poplatku. V údajích není zahrnut výnos ze správních poplatků vybraných územně samosprávnými celky. Jimi vybrané správní poplatky jsou příjmem územních rozpočtů.

2.3.2. Poplatky a odvody v oblasti životního prostředí

Z pohledu státního rozpočtu je rozhodující odvod za ukládání radioaktivního odpadu, který se řídí zákonem č. 18/1997 Sb., atomový zákon.

Vykázaná skutečnost v **odvodech za ukládání radioaktivních odpadů** od původců těchto odpadů (především od ČEZ, a.s.) na tzv. jaderný účet **za rok 2009 činila 1,36 mld. Kč**. Předpokládaná rozpočtovaná výše 1,35 mld. Kč tak byla naplněna na 100,7 %.

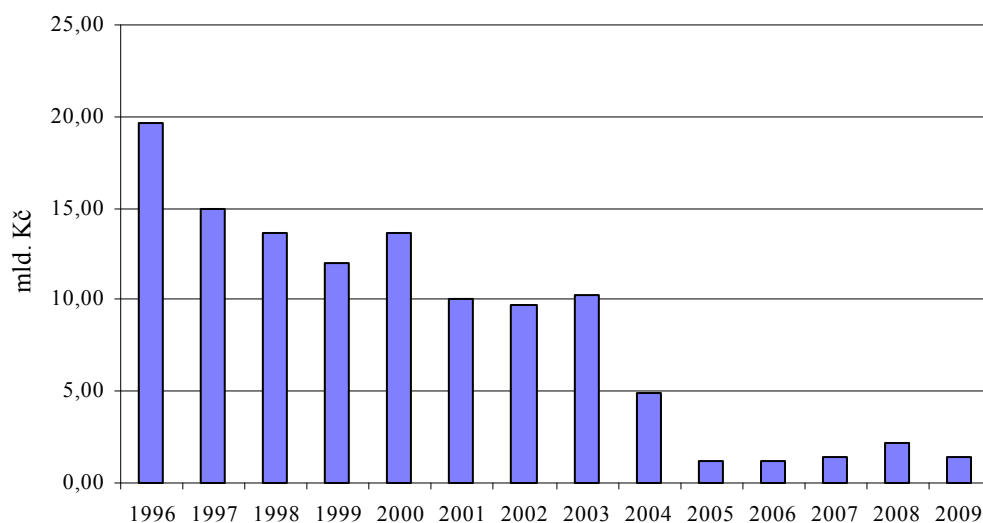
2.4. Daně a cla za zboží a služby ze zahraničí

Do příjmů státního rozpočtu (po vstupu do EU) plyne z předepsaného cla 25 %. Tato částka slouží ke krytí nákladů spojených s jeho výběrem.

Předpokládaný výnos státního rozpočtu pro rok 2009 z výběru cla byl stanoven na 1,6 mld. Kč. **Skutečný příjem dosáhl částky 1,4 mld. Kč**, což představuje plnění na 87,3 %. V roce 2008 dosáhl skutečný příjem z výběru cla 2,2 mld. Kč, což však bylo způsobeno především převodem nárokového podílu ČR ve výši cca 0,6 mld. Kč z vybraného cla za období 2004-2007, kdy byly zálohové odvody do státního rozpočtu nižší než činil nárokový podíl. Toto dodatečné navýšení by se již nemělo v příštích rozpočtových obdobích opakovat.

Vývoj cla od roku 1996, kdy dosáhl maxima - téměř 20 mld. Kč, má trvale klesající tendenci, což je zřejmé z následujícího grafu:

Graf č.6

2.5. Daně z majetkových a kapitálových převodů (majetkové daně)

V rozpočtu na rok 2009 byly zapracovány příjmy z majetkových daní, tj. daně dědické, darovací a z převodu nemovitostí, ve výši **11 800 mil. Kč**. Skutečně dosažené příjmy z těchto daní k 31.12.2009 činily **8 059 mil. Kč**, což představuje plnění na 68,3 % rozpočtované částky. Ve srovnání se skutečností za stejné období roku 2008 kleslo inkaso z majetkových daní o 2 351 mil. Kč.

Tabulka č. 11

Ukazatel	Rok 2008					Rok 2009				
	Rozpočet	Skutečnost	% plnění	Index 2008/2007	Rozdíl sk. 2008-2007	Rozpočet	Skutečnost	% plnění	Index 2009/2008	Rozdíl sk. 2009-2008
Majetkové daně celkem	8 800	10 410	118,3	98,4	-165	11 800	8 059	68,3	77,4	-2 351
v tom:										
- daň dědická	50	115	230,1	105,5	6	100	88	87,5	76,1	-27
- daň darovací	350	345	98,6	49,8	-347	800	162	20,2	46,9	-183
- daň z převodu nemovitostí	8 400	9 950	118,5	101,8	176	10 900	7 809	71,6	78,5	-2 141

2.5.1. Daň dědická

Příjmy daně dědické byly rozpočtovány ve výši 100 mil. Kč, skutečně dosažené inkaso činilo **88 mil. Kč**, tj. **plnění na 87,5 %**. Ve srovnání se skutečností za stejné období roku 2008 pokleslo inkaso daně dědické o 27 mil. Kč.

Inkaso daně dědické je každoročně ovlivněno počtem bezúplatných přechodů majetku, nízkými sazbami daně a hodnotou majetku nabyvaného děděním.

Roční výše inkasa této daně je rovněž ovlivněna velmi rozsáhlým osvobozením, zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů navíc úroveň celkového osvobození ještě prohloubil. Vedle osob zařazených do I. skupiny poplatníků jsou

nově od daně dědické osvobození příbuzní v řadě pobočné, dále manželé dětí (zeťové a snachy), děti manžela, rodiče manžela, manželé rodičů a osoby, které se zůstavitelem žily nejméně po dobu jednoho roku před smrtí zůstavitele ve společné domácnosti a které z tohoto důvodu pečovaly o společnou domácnost nebo byly odkázány výživou na zůstavitele.

Ačkoliv dlouhodobě výnos této daně byl stabilní, bylo předpokládáno, že v průběhu roku 2009 se na roční výši výnosu daně dědické projeví dopady této nové úpravy.

2.5.2. Daň darovací

Celkově inkaso daně darovací v roce 2009 dosáhlo částky 162 mil. Kč, což představuje 20,2 % rozpočtované částky. Ve srovnání se skutečností za stejné období roku 2008 pokleslo inkaso daně darovací o 183 mil. Kč.

Výnos daně darovací závisí na počtech a hodnotách bezúplatných převodů majetku a je ovlivněn nízkými sazbami daně a rozsáhlým osvobozením. Důvodem poklesu inkasa je obdobně jako v roce 2008 rozšíření osvobození o bezúplatné nabytí majetku od daně darovací, pokud k němu dochází mezi osobami zařazenými v I. a II. skupině, obdobně jako je tomu v případě daně dědické. Tato úprava byla přijata v souladu s programovým prohlášením vlády novelou zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů a nabyla účinnosti 1.1.2008. Uvedený propad příjmů byl vzhledem k nové úpravě očekáván.

2.5.3. Daň z převodu nemovitostí

Výnos daně z převodu nemovitostí je každoročně z celkového inkasa majetkových daní nejvýznamnější. V roce 2009 představuje řádově 97 % z celkového úhrnu majetkových daní. **Příjmy daně z převodu nemovitostí dosáhly v roce 2009 částky 7 809 mil. Kč, což je o 2 141 mil. Kč méně ve srovnání s výši inkasa této daně v roce 2008 a představuje tak plnění na 71,6 %.**

Podle právní úpravy platné do 31.12.2008 byly od daně z převodu nemovitostí osvobozeny převody z vlastnictví České republiky, pokud s majetkem státu hospodaří nepodnikatelské subjekty, včetně úplatných převodů majetku na Českou republiku. S účinností od 1.1.2009 bylo zákonem č. 476/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů, osvobození od daně z převodu nemovitostí rozšířeno i na případy, kdy vlastnické právo k nemovitosti, která se nachází na území České

republiky, je převáděno nebo přechází do vlastnictví nebo z vlastnictví jiného členského státu EU, Norska a Islandu, s výjimkou případů, kdy s majetkem státu hospodařil nebo vykonával jeho správu podnikatelský subjekt.

Výše inkasa daně z převodu nemovitostí je ovlivněna zejména situací na trhu s nemovitostmi, hodnotou převáděných nemovitostí, počtem uskutečněných úplatných převodů či přechodů vlastnického práva k nemovitostem, ale také rozsahem daňového osvobození od této daně. Roční inkaso této daně bylo v roce 2009 poznamenáno poklesem cen nemovitostí a celkovým poklesem poptávky po nemovitostech.

Na konečné výši inkasa majetkových daní se v roce 2009 projeví dopady počínající celosvětové finanční krize, neboť vývoj daňových příjmů v oblasti úplatných a bezúplatných převodů a přechodů vlastnictví je ovlivněn především celkovou hospodářskou situací.

3. Daňové nedoplatky

Daňové nedoplatky **představují rozdíl mezi daní, která měla být zaplacená, a skutečně zaplacenou částkou**. Daní, která měla být zaplacená, může být nejen daň poplatníkem nebo plátcem přiznaná, ale i daň doměřená správcem daně a příslušenství daně (penále, pokuty, úrok, náklady řízení atd.). Daňové nedoplatky se týkají jak daňových příjmů státního rozpočtu, tak i daňových příjmů územních samosprávných celků a státních fondů.

Nedoplatky všech daňových příjmů dosáhly ke konci roku 2009 celkové výše 167,2 mld. Kč a proti roku 2008 vzrostly o 2,3 mld. Kč, tj. o 1,4 %.

Daňové nedoplatky jsou spravovány třemi subjekty – územními finančními orgány, Českou správou sociálního zabezpečení (ČSSZ) a celními orgány.

Největší objem nedoplatků (58,9 %) za rok 2009 evidovaly ve výši 98,4 mld. Kč územní finanční orgány. Ty spravují nedoplatky všech daňových příjmů, vyjma nedoplatků pojistného spravovaných ČSSZ a vyjma cla a části nedoplatků daně z přidané hodnoty a spotřebních daní, které spravují celní orgány.

Druhý největší objem (35,7 %) daňových nedoplatků za rok 2009 ve výši 59,7 mld. Kč evidovala Česká správa sociálního zabezpečení. Ta spravuje nedoplatky pojistného na sociální zabezpečení a na státní politiku zaměstnanosti. Podrobněji jsou nedoplatky v působnosti ČSSZ uvedeny v části II. 4. této zprávy.

Třetím subjektem, spravujícím daňové nedoplatky, jsou **celní orgány**. Jimi sledované nedoplatky dosáhly v roce 2009 výše **9,1 mld. Kč**, což z celkového objemu všech daňových nedoplatků znamená **5,4 %**. Podrobný vývoj nedoplatků v působnosti celních orgánů je součástí zprávy o činnosti celních orgánů (viz příloha B sešitu C).

Daňové nedoplatky v evidenci územních finančních orgánů

Územní finanční orgány v postavení správce daně evidují u všech daňových subjektů jejich daňové a platební povinnosti, úhrady nebo zániky daňových a platebních povinností a z toho vyplývající přeplatky a nedoplatky. Daňovým dlužníkem je každý, kdo je povinen podle zvláštního zákona daň platit nebo vybranou daň odvádět. Jestliže dlužník neuhradí splatnou částku daně nejpozději v den její splatnosti, stane se jeho neuhrazená daňová povinnost daňovým nedoplatkem. Daňové nedoplatky tedy **představují souhrnnou částku daňovým subjektem včas neuhrazené splatné daně** a po dni splatnosti daně také částku naběhlého příslušenství daně k určitému dni sledování.

Daňová pohledávka a její výše je stanovena správcem daně ve vyměřovacím řízení, kde je též určena lhůta její splatnosti. Podle délky časové prodlevy mezi splatností a úhradou daně a podle stanovené sazby je souhrnná částka daňového nedoplatku zvyšována o vyměřenou výši penále.

Do daňových nedoplatků **není zahrnuta tzv. posečkaná daň** (posečkání daně nebo její zaplacení ve splátkách podle § 60 zákona č. 337/1992 Sb.), jejíž vymáhání je správcem daně v mnoha případech odloženo. Z evidence daní vyplývá, že celkový objem posečkané daně v průběhu roku 2009 dosáhl 32,5 mld. Kč. Vzhledem k tomu, že celková splatná povinnost v průběhu roku činila 26,7 mld. Kč, **objem posečkávané daně na konci roku 2009 dosáhl výše 5,8 mld. Kč.**

Celkový objem daňových nedoplatků evidovaných územními finančními orgány v České republice k 31.12.2009 **dosáhl 98,4 mld. Kč.** Z toho nedoplatky na daních **nové daňové soustavy** platné od 1.1.1993 (dále jen „nové daně“) činily **96,1 mld. Kč** (tj. 97,7 % k celkovému objemu nedoplatků) a **nedoplatky daní staré daňové soustavy** platné do 31.12.1992 (dále jen „staré daně“) **dosáhly 2,3 mld. Kč** (tj. 2,3 % z celkového objemu daňových nedoplatků evidovaných územními finančními orgány). **Proti roku 2008 klesla celková kumulovaná výše daňových nedoplatků o 2,1 mld. Kč, tj. o 2,1 % - u nových daní klesla o 1,7 mld. Kč a u starých daní o 0,4 mld. Kč.**

Vývoj daňových nedoplatků v roce 2009 je příznivější než v roce předchozím. Došlo k poklesu daňových nedoplatků jak na daních nové daňové soustavy, tak i na daních staré daňové soustavy. Navíc objem nedoplatků odepsaných pro nedobytnost v roce 2009 klesl o 2,4 mld. Kč (v roce 2009 bylo odepsáno 13,8 mld. Kč proti 16,2 mld. Kč v roce 2008).

Tabulka č. 12

	2004	index 2004/2003 v %	2005	index 2005/2004 v %	2006	index 2006/2005 v %	2007	index 2007/2006 v %	2008	index 2008/2007 v %	2009	index 2009/2008 v %
Daňové nedoplatky evid. územ. fin. orgány	103,3	103,5	101,7	98,5	105,4	103,6	101,1	96,0	100,53	99,4	98,45	97,9
z toho:												
staré daně	5,6	88,7	4,4	78,7	4,0	91,6	3,6	89,4	2,68	74,3	2,30	85,8
nové daně	97,7	104,5	97,3	99,6	101,3	104,1	97,5	96,2	97,85	100,4	96,15	98,3

Největší objem splatných daňových nedoplatků byl evidován finančními úřady v působnosti Finančního ředitelství pro hlavní město Prahu (32,3 mld. Kč, tj. 32,8 % z celkového objemu daňových nedoplatků, evidovaných územními finančními orgány v České republice), Finančního ředitelství v Brně (21,6 mld. Kč, tj. 22,0 %) a Finančního ředitelství v Ústí nad Labem (15,3 mld. Kč, tj. 15,6 %). Naopak nejnižší

objem vykazovaly finanční úřady v působnosti Finančního ředitelství v Českých Budějovicích (2,4 mld. Kč), Finančního ředitelství v Hradci Králové (4,8 mld. Kč), Finančního ředitelství v Plzni (5,9 mld. Kč), Finančního ředitelství v Ostravě (7,7 mld. Kč) a Finančního ředitelství v Praze (8,3 mld. Kč).

Následující tabulka ukazuje vývoj nedoplateků v evidenci územních finančních orgánů v roce 2008 a 2009.

Tab. č. 13

v mil. Kč

Daň	Rok 2008	Rok 2009
	Nedoplatek	Nedoplatek
DPH - celkem	45 631	48 019
Daně spotřební celkem	2 067	1 560
Daň z příjmů právnických osob	17 672	16 668
Daň z příjmů srážkou § 36	306	304
Daň silniční	1 129	1 249
Daň dědičná	11	10
Daň darovací	181	171
Daň z převodu nemovitostí	3 846	3 503
Daň z příjmů fyz. osob z příznání	15 085	14 340
Daň z příjmů fyz. osob - záv. činnost	4 338	4 099
Daň z nemovitostí	938	902
Ostat. příjmy, odvody a poplatky	6 647	5 324
CELKEM NOVE DANE	97 852	96 149
Daň z příjmů obyvatelstva	43	23
Ostatní zruš. daně	2 636	2 277
CELKEM STARE DANE	2 679	2 299
CELKEM	100 531	98 448

Údaje za rok 2009 dokládají, že větší objem daňových **nedoplateků nových daní** je vykazován **u nepřímých daní**. Jejich výše dosáhla **49,6 mld. Kč**, což znamená 51,6 % z celkového objemu daňových nedoplateků nových daní evidovaných územními finančními orgány v České republice. **V porovnání s rokem 2008 vzrostl jejich objem o 1,9 mld. Kč**, jejich podíl na celkovém objemu daňových nedoplateků nových daní také vzrostl, a to o 2,8 procentního bodu. Rozhodující objem zde představovaly nedoplatky na **dani z přidané hodnoty**, jejichž hodnota dosáhla **48,0 mld. Kč**, tj. 49,9 % celkového objemu daňových nedoplateků nových daní a meziročně **vzrostla o 2,4 mld. Kč**. Nedoplatky **spotřebních daní** se meziročně **snížily z 2,1 mld. Kč na 1,6 mld. Kč**.

U přímých daní dosáhl objem daňových nedoplateků evidovaných územními finančními orgány za rok 2009 výše **46,6 mld. Kč** a proti předchozímu roku došlo k poklesu o 3,6 mld. Kč. Jejich podíl na celkovém objemu daňových nedoplateků nových daní (48,4 %) se proti předchozímu roku snížil o 2,8 procentního bodu. Nejvyšší suma nedoplateků této skupiny daní byla evidována **na daních z příjmů**.

Jejich výše dosáhla za rok 2009 částku **35,4 mld. Kč**, tj. 36,8 % z celkového objemu nedoplatků nových daní a meziročně klesla o 2,0 mld. Kč, tj. o 5,3 %. **U ostatních přímých daní** (majetkové daně, daň silniční a ostatní příjmy, odvody a poplatky) dosáhl objem daňových nedoplatků za rok 2009 částky **11,2 mld. Kč** (z toho 4,6 mld. Kč připadlo na majetkové daně a z nich nejvíce na daň z převodu nemovitostí ve výši 3,5 mld. Kč), **což je o 1,6 mld. Kč méně** než v předchozím roce. Jejich podíl na celkovém objemu daňových nedoplatků nových daní činil 11,6 %.

Rozbor efektivnosti vymáhání daňových pohledávek

Rozbor efektivnosti vymáhání daňových nedoplatků se vztahuje na činnost územních finančních orgánů v procesním postavení správce daně podle § 1 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZSDP“). Podle ustanovení § 62 ZSDP zajišťují územní finanční orgány evidenci daňových a platebních povinností, jejich úhrad nebo zániků a z toho vyplývajících daňových přeplatků a nedoplatků.

Agregované údaje, které umožňují z dlouhodobějšího pohledu (období let 1995 až 2009) posoudit vývoj objemu vymáhaných a vymožených daňových nedoplatků evidovaných územními finančními orgány, jsou uvedeny v následující tabulce:

Tabulka č. 14

Rok	Nedoplatky vymáhané (stav)		Nedoplatky vymožené (v daném roce)		% úspěšnosti	
	počet případů	částka v mld. Kč	počet případů	částka v mld. Kč	počet případů	objem
1995	30 633	17,284	24 714	2,648	80,7	15,3
1996	49 954	22,649	35 973	2,895	72,0	12,8
1997	80 558	29,006	51 226	4,240	63,6	14,6
1998	100 743	31,375	72 371	3,957	71,8	12,6
1999	127 278	33,131	92 710	4,235	72,8	12,8
2000	138 919	40,860	96 365	4,482	69,4	11,0
2001	195 548	46,219	134 622	6,716	68,8	14,5
2002	223 015	48,489	169 054	3,827	75,8	7,9
2003	1 234 535 ^{*)}	54,164	349 375 ^{*)}	3,960	28,3	7,3
2004	1 434 436 ^{*)}	64,385	376 258 ^{*)}	4,073	26,2	6,3
2005	1 608 868 ^{*)}	68,205	412 234 ^{*)}	5,111	25,6	7,5
2006	1 751 207 ^{*)}	68,505	443 009 ^{*)}	5,203	25,3	7,6
2007	1 811 163 ^{*)}	68,477	471 228 ^{*)}	6,054	26,0	8,8
2008	2 237 389 ^{*)}	67,382	521 621 ^{*)}	6,334	23,3	9,4
2009	2 997 730 ^{*)}	68,011	553 470 ^{*)}	5,999	18,5	8,8

Pozn.: Údaje jsou uvedeny sumárně za daně staré daňové soustavy platné do 31.12.1992 a nové daňové soustavy platné od 1.1.1993

^{*)} Od r. 2003 je v evidenci nedoplatků ve vymáhání uplatňována nová metodika vykazování - podle ní je počet případů u evidovaných nedoplatků ve vymáhání dán počtem neuhrazených POV (předpisných a odpisných vět) k poslednímu dni sledovaného období, resp. u evidovaných vymožených daňových nedoplatků počtem POV, na kterých došlo v příslušném roce k jejich úhradě.

Údaje v tabulce potvrzují z dlouhodobějšího pohledu trend **meziročního nárůstu objemu vymáhaných i vymožených daňových pohledávek** evidovaných územními finančními orgány České republiky, i když v posledních letech je tento vývoj charakterizován jistou mírou stability dosahovaných hodnot. Navíc naznačují, že v rámci běžného využívání kapacit územních finančních orgánů, s využitím všech dostupných prostředků a stávající úrovně legislativy, **lze vymáháním daňových nedoplatků v příslušném roce získat do veřejných rozpočtů maximálně okolo 6 mld. Kč.**

V roce 2009 dosáhl **objem vymáhaných daňových nedoplatků 68,0 mld. Kč** a ve srovnání s rokem 2008 se zvýšil o **0,6 mld. Kč** (o 0,9 %). **Podíl vymáhaných daňových nedoplatků k celkovému kumulativnímu objemu daňových nedoplatků evidovaných územními finančními orgány vzrostl** oproti roku 2008 o 2 procentní body na **69 %**. Stejně jako v minulém roce byl vývoj v roce 2009 ovlivněn zejména **zvýšeným odpisem daňových nedoplatků pro nedobytnost** podle § 66 ZSDP (ve srovnání s rokem 2008 jejich objem vzrostl o **1,2 mld. Kč** na **17,4 mld. Kč**). Vývoj růstu objemu vymáhaných daňových nedoplatků v roce 2009 a v předchozích letech ukazuje i ukazatel podílu vymáhaných daňových pohledávek k celkovému objemu evidovaných daňových nedoplatků za jednotlivé roky (v roce 2003 - 54,3 %, v roce 2004 - 62,3 %, v roce 2005 - 67,1 %, v roce 2006 - 65,1 %, v roce 2007 - 67,7 %, v roce 2008 - 67 % a v roce 2009 – 69 %).

Obdobný trend byl v předchozích letech dosažen také u ukazatele **objemu vymožených daňových nedoplatků**. V roce 2009 byl sice oproti minulému roku zaznamenán mírný pokles hodnoty objemu vymožených daňových nedoplatků o **0,3 mld. Kč** (o 5,3 %) na necelých **6 mld. Kč**. Přesto lze vývoj v roce 2009 a v předchozích letech hodnotit pozitivně. Potvrzují to i údaje o podílu vymožených nedoplatků k celkovému objemu vymáhaných daňových nedoplatků za jednotlivé roky (v roce 2003 – 7,3 %, v roce 2004 - 6,3 %, v roce 2005 - 7,5 %, v roce 2006 - 7,6 %, v roce 2007 - 8,8 %, v roce 2008 - 9,4 % a v roce 2009 – 8,8 %).

Rozhodující objem vymáhaných i vymožených daňových nedoplatků je evidován na daních **nové daňové soustavy** platné od 1.1.1993. U této kategorie daní bylo k 31.12.2009 vymáháno územními finančními orgány **66,8 mld. Kč, tj. 98,3 %** z celkové sumy daňových nedoplatků evidovaných ve vymáhání. V roce 2009 (tj. za období od 1.1.2009 do 31.12.2009) bylo na daních nové daňové soustavy **vymoženo 5,9 mld. Kč**. Na daních **staré daňové soustavy** platné do 31.12.1992 jsou vykazované hodnoty vymáhaných i vymožených daňových nedoplatků výrazně nižší. K 31.12.2009 bylo na těchto daních **vymáháno necelých 1,2 mld. Kč, tj. pouze 1,7 %** z celkové sumy daňových nedoplatků evidovaných ve vymáhání, a v průběhu roku

2009 bylo vymořeno **13,5 mil. Kč**, tj. pouze **0,2 %** z celkové sumy daňových nedoplatků vymořených za sledované období. Tento stav je dlouhodobě ovlivněn postupným snižováním celkové částky daňových nedoplatků evidovaných na daních staré daňové soustavy v uplynulých letech (k 31.12.2009 se jejich objem snížil na 2,3 mld. Kč, tj. o 0,4 mld. Kč proti stavu v předchozím roce).

Největší objem vymáhaných i vymořených daňových nedoplatků evidovaných na daních nové daňové soustavy je dlouhodobě vykazován u **daně z přidané hodnoty**. K 31.12.2009 bylo na této dani vymáháno **33,5 mld. Kč** a v roce 2009 vymořeno **3,7 mld. Kč**, což je o 0,2 mld. Kč méně než v předcházejícím roce. Vyšší objem vymáhaných daňových nedoplatků byl evidován rovněž u **daní z příjmů**. K 31.12.2009 dosáhla jeho výše v souhrnu **25,2 mld. Kč**, tj. o 0,1 mld. Kč méně než v roce 2008. V průběhu roku 2009 bylo na daních z příjmů vymořeno téměř **1,6 mld. Kč** daňových nedoplatků, což je o 0,1 mld. Kč méně než v roce 2008. Na **daních z nemovitostí a na daních dědické, darovací a z převodu nemovitostí** bylo k 31.12.2009 vymáháno téměř **3 mld. Kč** a v roce 2009 bylo vymořeno přes **0,4 mld. Kč** daňových nedoplatků a tento vývoj kopíruje stav dosažený i v roce 2008.

Poměr mezi vymáhanými daněmi a vymáhaným příslušenstvím daní je srovnatelný s vývojem v předchozích letech. Z celkového objemu vymáhaných daňových nedoplatků (68 mld. Kč) jich bylo k 31.12.2009 vymáháno **na daních 46,8 mld. Kč**, tj. **68,8 %**, a téměř jedna třetina objemu nedoplatků je evidována na **příslušenství daní**, kde bylo za sledované období vykázáno **21,2 mld. Kč**, tj. **31,2 %** (dle § 58 ZSDP spadá pod pojem „příslušenství daní“ penále, zvýšení daně, náklady daňového řízení, úroky a pokuty uložené podle ZSDP nebo jiného daňového zákona).

Územní finanční orgány jsou dlouhodoběji **úspěšnější při vymáhání nedoplatků, jejichž výše se pohybuje v řádu do 1 mil. Kč, event. od 1 mil. Kč do 10 mil. Kč**. Již z dřívějších analýz vyplývá, že nedoplatky převyšující částku 10 mil. Kč jsou vymahatelné jen z části nebo jsou v mnoha případech již zcela nedobytné. Přehled o nedobytných daňových nedoplatcích za Českou republiku, zpracovaný podle údajů územních finančních orgánů ukazuje, že kvalifikovaný odhad **nedobytných daňových nedoplatků** činil k 31.12.2009 celkem **49,6 mld. Kč**, tj. již **polovinu** (50,3 %) z celkové kumulované částky daňových nedoplatků evidovaných územními finančními orgány k 31.12.2009 (98,4 mld. Kč). Z toho **na daních** činily nedobytné daňové nedoplatky **31,1 mld. Kč**, tj. 62,7 % a **na příslušenství daní** necelých **18,5 mld. Kč**, tj. 34,3 %. Na daních staré daňové soustavy je podíl nedobytných daňových nedoplatků výrazně vyšší a již dřívější analýzy ukázaly, že se pohybuje okolo 95 %. **Základními příčinami nedobytnosti** jsou nemajetnost a předluženost dlužníků, nemožnost dohledání postižitelného majetku, zánik daňového

subjektu bez právního nástupce, úmrtí dlužníka a předluženost dědictví, minimální uspokojení daňových pohledávek přihlášených do konkursních nebo insolvenčních řízení, převody majetku na jiné osoby ještě před vznikem nedoplatku, daňoví dlužníci bez příjmů, nekontaktní, často s bydlištěm na adrese obecního či městského úřadu, včetně cizinců, kterým byl ukončen dlouhodobý pobyt v České republice apod.

Rozhodující objem vymožených daňových nedoplatků za rok 2009 byl územními finančními orgány dosažen úkony v daňové exekuci (**2,4 mld. Kč, tj. 39,3 %**). O něco vyšší částka daňových nedoplatků evidovaných ve vymáhání byla daňovými dlužníky uhrazena na základě výzvy správce daně k zaplacení nedoplatku v náhradní lhůtě (**2,5 mld. Kč**) a dalších téměř **0,7 mld. Kč** bylo vybráno pracovníky vymáhacích útvarů finančních úřadů ještě před provedením vymáhacího úkonu.

Nejefektivnějším a finančními úřady nejvíce využívaným exekučním prostředkem byla v roce 2009 a v minulých letech **daňová exekuce na příkázání pohledávky** na peněžní prostředky dlužníků na účtech vedených u bank nebo jiné pohledávky. V roce 2009 bylo tímto způsobem vymáháno přes **9 mld. Kč, tj. 28,1%** z celkového objemu vymáhaných daňových nedoplatků za sledované období, a vymoženo bylo přes **1,8 mld. Kč** (tj. **30,4 %** z celkového objemu daňových nedoplatků vymožených za sledované období). Podstatně nižší je efektivita vymáhání prostřednictvím mobiliárních exekucí. **Prodejem movitých věcí** bylo v roce 2009 vymáháno **0,5 mld. Kč** daňových nedoplatků, což činí pouze **1,4 %** z celkového objemu vymáhaných daňových nedoplatků za sledované období a vymoženy byly necelé **0,2 mld. Kč**. Nepatrně vyšší částka daňových nedoplatků byla vymáhána daňovou exekucí **prodejem nemovitostí**. V roce 2009 bylo takto vymáháno **0,7 mld. Kč** daňových nedoplatků, tj. **2,3 %** z celkového objemu vymáhaných daňových nedoplatků za sledované období, přičemž vymoženo bylo pouze přes **0,1 mld. Kč**. Nízká výtěžnost těchto exekucí je v případě movitých věcí ovlivněna vedle dosud platné právní úpravy dražeb movitých věcí zejména nižším zájmem potencionálních zájemců o nabízené věci v místech dražeb i poklesem hodnoty věcí prodávaných v dražbě. Dalším prvkem omezujícím efektivitu mobiliárních exekucí je pořizování majetku formou finančního leasingu, ale i na úvěr, který je následně zajištěn smlouvou o zajišťovacím převodu vlastnického práva, což komplikuje identifikaci skutečného vlastníka věci při provádění jejich soupisu. Problémem je též uzavírání smluv o výpůjčce movitých věcí na dobu určitou mezi dlužníkem – vlastníkem věci a jinou osobou s tím, že věci jsou de facto nadále využívány dlužníkem. Obdobné problémy se projevují i při exekucích prodejem nemovitostí. V mnoha případech správce daně exekuční příkaz na prodej nemovitosti ani nevydá z důvodu, že nemovitosti jsou zatíženy zástavními právy peněžních ústavů či jiných věřitelů a v konečném důsledku by se při realizaci výkonu daňové exekuce jednalo o vymáhání

pro jiné věřitele než správce daně. Nicméně exekuce prodejem nemovitostí zůstává i nadále účinným způsobem vymáhání, neboť řada dlužníků uhradí nedoplatky zpravidla již po vydání tohoto exekučního příkazu, aniž by muselo docházet k finalizaci prodeje nemovitosti v rámci dražby.

K vymáhání daňových nedoplatků využívají finanční úřady ve větším rozsahu také **exekuce na srážku ze mzdy, jiné odměny za závislou činnost nebo náhrady za pracovní příjem, důchody, sociální a nemocenské dávky, stipendia apod.** V roce 2009 bylo takto vymáháno přes **1,7 mld. Kč** daňových nedoplatků, tj. **5,3 %** z celkového objemu vymáhaných daňových nedoplatků za sledované období, vymoženo však bylo pouze **0,3 mld. Kč**. Efektivita těchto exekucí je dlouhodoběji negativně ovlivňována omezenými možnostmi správce daně zjistit a případně dále sledovat změnu zaměstnavatele dlužníka, který se snaží vyhýbat exekuci vykonáváním prací na krátkodobé pracovní poměry s častou změnou zaměstnavatele. Patrný je rovněž vliv „praxe“ některých zaměstnavatelů, kteří vyplácejí sjednanou odměnu zaměstnanci (dlužníkovi) rozloženě, tj. ve vykazované minimální výši a v zůstatku na hotovosti přímo zaměstnanci (dlužníkovi), případně pouze na hotovosti bez evidence odměňované osoby jako zaměstnance. Nemalý vliv na nižší úspěšnost tohoto způsobu exekuce má i nárůst nezaměstnanosti v řadě regionů České republiky v důsledku dopadů hospodářské recese. V posledních dvou letech narůstá problém při vymáhání daňových nedoplatků, kde je plátcem Česká správa sociálního zabezpečení v Praze. V důsledku velkého náporu exekucí a nedostatečného personálního obsazení není ČSSZ schopna exekuce provést bez značné časové prodlevy, a to i přesto, že Ministerstvem práce a sociálních věcí bylo již v loňském roce přislíbeno tento problém řešit. Na exekuční příkazy správců daně je ze strany ČSSZ reagováno opožděně, a to i s několikaměsíčním zpožděním a nebo až na základě písemné urgencye správce daně. Další problémy s včasnou realizací exekučních příkazů nastávají též v souvislosti s doručováním exekučních příkazů na srážku ze mzdy do datových schránek ze strany zaměstnavatelů, a to především z důvodu nevyzvedávání obsahu schránky.

Z celkového objemu daňových nedoplatků evidovaných ve vymáhání jich finanční úřady k 31.12.2009 přihlásily **do insolvenčních řízení 21,2 %, tj. 14,4 mld. Kč**. Za rok 2009, tj. za období od 1.1.2009 do 31.12.2009, jich bylo přihlášeno přes **2 mld. Kč** a v těchto řízeních jich bylo v roce 2009 uspokojeno **352 mil. Kč**, tj. výtěžnost 5,9%. Tyto výsledky jsou v podstatě srovnatelné s vývojem v roce 2008, nicméně efektivita těchto řízení je z hlediska vynaložených nákladů, kapacit finančních úřadů a i z hlediska míry uspokojení daňových pohledávek, dlouhodobě na poměrně nízké úrovni (navíc zde stále převažuje likvidační forma řešení insolventnosti dlužníků v podobě konkursu). Přesto všechno se nová právní úprava

insolvenčních řízení jeví jako rychlejší a pružnější v porovnání s předešlou úpravou tzv. „starých“ konkursů (zákon o konkursu a vyrovnání).

Oproti předchozímu období byl v roce 2009 zaznamenán finančními úřady podstatný nárůst u počtu zahájených insolvenčních řízení a počtu prohlášených úpadků, které se projeví zejména u fyzických osob, které nevykonávají podnikatelskou činnost. Jestliže v roce 2008 bylo podáno 4 531 insolvenčních návrhů a v 1 761 případech byl prohlášen úpadek, pak v roce 2009 se již jednalo o 8 687 insolvenčních návrhů a o 3 980 případů prohlášení úpadku. Celkový počet zahájených insolvenčních řízení se tak zvýšil téměř na dvojnásobek a u prohlášených úpadků dokonce o více než dvojnásobek. Tento vývoj byl ve sledovaném období ovlivněn především nepříznivou ekonomickou situací, která se v důsledku globální finanční krize projevila i v České republice.

V této oblasti bylo finančními úřady poukazováno na problém s přihlašovaním pohledávek do insolvenčních řízení, neboť v mnoha případech je lhůta pro přihlášení pohledávek shodná se lhůtou stanovenou pro podání daňového přiznání (30 dnů), což správcům daně značně komplikuje situaci při uplatňování pohledávek do insolvenčních řízení. Přestože insolvenční zákon soudům umožňuje (s výjimkou případu rozhodnutí o úpadku spojeného s povolením oddlužení) stanovit tuto lhůtu až na 2 měsíce, soudy tuto možnost prakticky vůbec nevyužívají. Ve většině případů je pak nutno přihlašovat tyto pohledávky jako pohledávky dosud neurčité výše a následně je doplňovat, popř. je i vzít zpět.

Vedle insolvenčních řízení se na výsledcích činnosti finančních úřadů v oblasti vymáhání daňových nedoplatků negativně projevují i zdlouhavé a nepříliš výtěžné výkony rozhodnutí vedené soudy. To ovlivňuje rozsah finančními úřady předávaných **návrhů na výkon rozhodnutí příslušným soudům**, kterým byly v roce 2009 předány k vymáhání daňové nedoplatky pouze ve výši **122 mil. Kč**. Z této částky jich bylo vymoženo **21 mil. Kč**, tj. **17,2 %**. Finanční úřady opakovaně upozorňují na zdlouhavost soudních řízení, zejména u návrhů na výkon rozhodnutí prodejem nemovitostí a na nepřiměřeně dlouhé lhůty od podání návrhu na výkon rozhodnutí do doby provedení prvních úkonů dražby. Tento problém se projevuje i v případech, kdy správci daně předkládají příslušným soudům odpůrčí či určovací žaloby, při nichž rovněž dochází k průtahům soudního řízení a dlužníkům se tak vytváří další prostor k tomu, aby se i svého zbylého majetku zbavili. Není výjimkou, že k projednání některých kauz dochází až po několika letech.

Finanční úřady uplatňují žádosti o výkon exekuce i u **soudních exekutorů**. Suma daňových nedoplatků předaných k vymáhání soudním exekutorům je stále zanedbatelná (k 31.12.2009 dosáhla **277 mil. Kč**). Za rok 2009 se pak jednalo pouze

o částku **21 mil. Kč** a z ní bylo ve sledovaném období vymoženo necelých **11 mil. Kč**, tj. **52,3%**. Finanční úřady znovu upozorňují na problémy, které se vyskytují nejen při poskytování součinnosti soudním exekutorům podle exekučního řádu (zákon č. 120/2001 Sb.). Vedle neustále se zvyšujícího počtu požadavků soudních exekutorů na sdělení řady údajů, v mnoha případech se opakujících, jejichž vyřizování v nemalé míře zatěžuje pracovníky finančních úřadů a odvádí je od výkonu správy daní, byly stejně jako v minulém roce zaregistrovány v roce 2009 problémy spočívající v **nepřiměřenosti exekucí prováděných soudními exekutory**. Existuje řada případů, kdy exekuce na prodej nemovitostí vedené některými exekutorskými úřady slouží, a to zpravidla po dohodě s dlužníkem, spíše k zajištění pohledávky na dobu, než je nedoplatek v plném rozsahu uhrazen exekutorskému úřadu formou splátek. Správce daně přihlášený do zahájeného exekučního řízení je pak nucen pasivně vyčkávat a mnohdy až po delší době zjišťuje, že exekutorský úřad dražbu vůbec neprovedl. Zásada přiměřenosti stanovená občanským soudním řádem je soudními exekutory porušována i tím, že často vydávají exekuční příkazy na prodej podniku přesto, že výše dluhu je podstatně nižší než hodnota exekucí postiženého majetku. Dochází tím k zablokování majetku dlužníků a správci daně jsou pak v těchto případech nuceni přerušit již probíhající daňovou exekuci, nebo odložit nařízená dražební jednání na prodej movitých věcí či nemovitostí dlužníka, přičemž soudní exekutor po nařízení exekuce již další exekuční úkony nečiní. Je zřejmé, že cílem těchto řízení je v prvé řadě vynucení si úhrady dlužných částek. Tato praxe soudních exekutorů negativně ovlivňuje v nemalé míře efektivitu vymáhání daňových nedoplatků. Na daný problém finanční úřady opakovaně upozorňují a požadují provedení úpravy v zákoně č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí, zejména úpravy ustanovení § 11 a § 14, kde se navrhuje stanovit maximální lhůtu od sepsání věci do soupisu do jejího zpeněžení u movitých věcí a u nemovitostí lhůtu od doručení exekučního příkazu na katastrální úřad do konání dražby pod sankcí, že pokud nebude věc (movitá i nemovitá) v této lhůtě zpeněžena, může v exekuci pokračovat (dle pořadí) další oprávněný.

Efektivita výběru daní a vymáhání daňových pohledávek byla v roce 2009 negativně ovlivňována i dalšími faktory. K nejzávažnějším patří:

➤ **Významně se na vývoji nedoplatků a jejich vymáhání projevil vliv hospodářské recese.** Vzrostl počet daňových subjektů, jejichž daňové nedoplatky byly v důsledku neplnění splatných daňových povinností předány k vymáhání poprvé, i když z hlediska platební morálky byly v minulých letech bezproblémové. Jednou z hlavních příčin tohoto vývoje je zejména nárůst druhotné platební neschopnosti, jejímž důsledkem je současně i růst případů úplného ukončení podnikatelské činnosti.

Obecně se projevuje i nárůstem počtu exekučních příkazů a následných dražebních vyhlášek vydávaných jak správci daně, tak zejména soudními exekutory.

➤ Nemalá část daňových dlužníků (fyzických i právnických osob) je **předlužena. Tyto osoby mají závazky vedle správce daně i vůči podnikatelským subjektům, občanům či jiným orgánům.** U fyzických osob se mnohdy jedná o osoby sociálně slabé a nemajetné, s obtížně zjistitelným nebo nepostižitelným příjmem. U právnických osob se v postavení největších dlužníků **často nacházejí obchodní společnosti, za něž jako statutární orgány vystupují osoby nekontaktní**, které na sebe formálně přebírají účasti v obchodních společnostech, aniž by byly informovány o jejich skutečném stavu, o jejich pohledávkách a závazcích, často deklarují nemožnost přístupu do účetnictví s odůvodněním, že ho nemají k dispozici.

➤ Stále častěji jsou zjišťovány případy, kdy **daňoví dlužníci** (zejména obchodní společnosti) **utlumí, resp. ukončí podnikatelské aktivity**, aniž by byly z jejich strany uhrazeny platební povinnosti vůči státu. Přesto i nadále pokračují v podnikatelských aktivitách, v nově zřízených firmách se stejným předmětem činnosti, neboť jim to umožňuje dosud platná právní úprava, přičemž ve svých společnostech **zanechávají nevymahatelné pohledávky v řádech milionů Kč a bez jakýchkoliv legislativních překážek je jim umožněno zakládat další a další společnosti.** Vymození daňového nedoplatku je v těchto případech již téměř nemožné. **Finanční úřady na tyto skutečnosti opakovaně poukazují a již několik let požadují provedení novely příslušných ustanovení obchodního zákoníku**, která by vedla ke zvýšení odpovědnosti zakladatelů, společníků za závazky založených obchodních společností, jejich trestní odpovědnosti a zejména k omezení dalších podnikatelských aktivit, jestliže úmyslně zanechávají závazky vůči státu a dalším věřitelům bez úhrad.

➤ Prohlubujícím se problémem je **nedohledatelnost a nekontaktnost některých dlužníků.** U fyzických osob jde hlavně o dlužníky, kteří jsou přihlášení k pobytu na tzv. „ohlašovací administrativní adrese“, tj. na adrese obecního či městského úřadu. U právnických osob jde o firmy bez skutečného, reálného sídla, mnohdy bez statutárního zástupce, příp. s nekontaktním statutárním zástupcem, event. cizincem. Daň doměřená těmto subjektům se již v okamžiku vyměrování stává v podstatě nedobytným nedoplatkem a správce daně tak ztrácí možnost zjistit existenci majetku dlužníka a tím i možnost vybrání či vymáhání daňového nedoplatku.

➤ K efektivnějšímu vymáhání pohledávek státu, ke zrychlení řízení a snížení jeho administrativní náročnosti u správců daně i dalších orgánů státní správy, je dlouhodobě požadováno zajištění legislativních a technických opatření pro umožnění **přímého přístupu do veřejnoprávních registrů**, resp. do již existujících databází

bank, pojišťoven a správních úřadů, za účelem zajištění a vymáhání daňových nedoplatků a jiných pohledávek státu. Ke zlepšení stávajícího stavu již byla přijata některá legislativní opatření, např. k zajištění přímého přístupu správních orgánů do čtyř základních registrů (viz zákon o základních registrech). Dosud se však tato opatření v praxi neprojevila a správcům daně je umožněn přístup pouze do Centrální evidence obyvatel, Registru daňových subjektů a plátců DPH, Geografického a informačního systému MISYS a některých dalších informačních systémů MF, např. do databáze KSP (kontrola státní podpory stavebního spoření), ARES (registr ekonomických subjektů) apod.

4. Pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti

Výběr pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti uvádí následující tabulka.

Tabulka č. 15

Povinné a dobrovolné pojistné na sociální zabezpečení

Pojistné na sociální zabezpečení	2008 Skutečnost	2009			% plnění (skut./rozp. po změn.)	Index v % 2009/2008	Rozdíl skutečnosti 2009-2008
		Schválený rozpočet	Rozpočet po změnách	Skutečnost			
MPSV	374 427	385 733	385 733	337 125	87,4	90,0	-37 302
Min. obrany	2 649	2 588	2 588	2 471	95,5	93,3	-178
Min. vnitra	7 023	6 998	6 998	6 824	97,5	97,2	-199
Min. sprav.	752	740	740	796	107,5	105,8	44
Min. financí (GR cel)	649	623	623	643	103,1	99,1	-6
Celkem povinné poj.	385 500	396 682	396 682	347 858	87,7	90,2	-37 642
Dobrovolné pojistné	921			621		67,4	-300
Celkem povinné a dobrovolné pojistné	386 421			348 479		90,2	-37 942

Pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti placené povinně plátcí podle zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, **bylo inkasováno ve výši 347,9 mld. Kč**. Proti roku 2008 klesl výběr pojistného o 37,6 mld. Kč, což představuje snížení o 9,8 %. **Rozpočet roku 2009 byl splněn na 87,7 %**.

Příčinou poklesu inkasa pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti placeného povinně je souběh více vlivů ekonomických i legislativních, a to zejména:

- **výrazné snížení vyměřovacích základů pro pojistné** (objemu mezd a jiných pracovních příjmů), které má přímou souvislost s ekonomickou krizí a jejím vlivem na pokles ekonomické aktivity a růstu hospodářství,
- **zhoršení platební schopnosti plátců**, které se promítá meziročně do zvýšení stavu nedoplatků pojistného a příslušenství,
- **rozpočtem neuvažované opatření v podobě slev na pojistném pro zaměstnavatele zaměstnávající osoby, jejichž vyměřovací základ je nižší než 1,15násobek průměrné mzdy**, které byly zavedeny zákonem č. 221/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, původně s účinností pro léta 2009 a 2010, **příčemž zákonem č. 362/2009 Sb.**,

kterým se mění některé zákony v souvislosti s návrhem zákona o státním rozpočtu České republiky na rok 2010, **byla účinnost slev na pojistném pro zaměstnavatele omezena jen na rok 2009.**

Dopad slev na pojistném pro zaměstnavatele zaměstnávající osoby s nižšími příjmy se promítl jen u pojistného inkasovaného v kapitole Ministerstvo práce a sociálních věcí, neboť vláda svým usnesením ze dne 20. července 2009 č. 967 mj. uložila členům vlády a vedoucím ostatních ústředních orgánů státní správy zajistit, aby v rámci jimi řízených resortů a organizačních složek státu, které řídí, nebyly tyto slevy uplatňovány. Slevy na pojistném **dosáhly výše 9,75 mld. Kč.**

Inkaso pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti placeného povinně mohly také negativně ovlivnit legislativní změny:

- nabytí účinnosti zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, dnem 1. ledna 2009, snížení sazby pojistného na nemocenské pojištění zaměstnavatelů o 1 p.b. a refundace poloviny náhrady mzdy, platu nebo odměny za dobu dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény,
- snížení sazby pojistného na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti zaměstnanců o 1,5 p.b. od 1. ledna 2009.

Kromě povinného pojistného placeného ze zákona bylo vybráno v rámci nedaňových příjmů **dobrovolné pojistné ve výši 620,6 mil. Kč.** Z této částky činilo nemocenské **pojištění osob samostatně výdělečně činných 518,2 mil. Kč a dobrovolné důchodové pojištění 102,4 mil. Kč.** Ve srovnání s rokem 2008, ve kterém bylo vybráno na dobrovolném pojistném 921 mld. Kč, se snížilo inkaso tohoto pojistného na 67,4 %.

Z časové řady inkasa dobrovolného pojistného je patrný **sestupný trend nemocenského pojištění osob samostatně výdělečně činných vlivem ekonomické krize,** neboť legislativa připouští možnost odhlášení osob samostatně výdělečně činných ze systému nemocenského pojištění, a **vzestupný trend důchodového pojištění.**

Dobrovolné pojistné (v mil. Kč)					
	2005	2006	2007	2008	2009
nemocenské pojištění OSVČ	825	838	901	840	518
důchodové pojištění	50	56	73	81	102

Pojistné na důchodové pojištění, které je sledováno ve státním rozpočtu jako závazný ukazatel, **bylo inkasováno ve výši 310,2 mld. Kč**. Schválený rozpočet ve výši 352,6 mld. Kč, u kterého nedošlo v průběhu roku k úpravám, byl splněn na 88,0 %. Proti roku 2008 jde o pokles o 9,7 mld. Kč (na 97,0 %). V úhrnu bylo na důchodovém pojištění povinném a dobrovolném získáno celkem 310,3 mld. Kč.

Z povinného pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti vybraného v roce 2009 představovaly příjmy z vlastního pojistného 347,5 mld. Kč (385,5 mld. Kč v roce 2008). Příslušenství pojistného činilo 324,0 mil. Kč (25,1 mil. Kč v roce 2008), z toho penále 300,9 mil. Kč (9,4 mil. Kč v roce 2008), pokuty 5,3 mld. Kč (18,8 mil. Kč v roce 2008) a přirážky k pojistnému 0,34 mil. Kč (0,45 mil. Kč v roce 2008).

V příslušenství pojistného jsou započteny nerozúčtované a neidentifikované daňové příjmy vykázané Českou správou sociálního zabezpečení ve výši 17,5 mil. Kč.

Na povinném pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti vybraném v roce 2009 zaplatili zaměstnavatelé 254,7 mld. Kč, 66,3 mld. Kč zaměstnanci a 26,5 mld. Kč osoby samostatně výdělečně činné. Výše podílu plateb jednotlivých skupin plátců vyplývá ze sazeb pojistného daných právním předpisem.

Povinné pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti jsou podle zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, příjmem státního rozpočtu. Převážná část pojistného, 96,9 %, byla vybírána Českou správou sociálního zabezpečení, v jejíž působnosti je výběr pojistného v civilním sektoru. Další orgány sociálního zabezpečení vybírají pojistné za ozbrojené složky zaměstnanců státu (za vojáky z povolání, příslušníky Sboru nápravné výchovy, policisty a celníky).

V roce 2009 odvádělo České správě sociálního zabezpečení pojistné 267 387 zaměstnavatelů s 4 155 026 pojištěnci. Proti roku 2008 se zvýšil počet zaměstnavatelů o 713 a počet pojištěnců se snížil o 94 560. Celkové vyměřovací základy pojištěnců zaměstnavatelů v roce 2009 činily 1 017,7 mld. Kč, tj. proti roku 2008 o 27,2 mld. Kč méně.

K 31. prosinci 2009 bylo evidováno 746 389 osob samostatně výdělečně činných s povinností platit zálohy na důchodové pojištění a 141 389 osob samostatně výdělečně činných nemocensky pojištěných. Proti stejnému dni roku 2008 došlo ke zvýšení počtu osob samostatně výdělečně činných s povinností platit zálohy na

důchodové pojištění o 19 326 osob a ke snížení počtu osob samostatně výdělečně činných nemocensky pojištěných o 54 836 osob.

Nedoplatky pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti jsou evidovány pouze v kapitole Ministerstvo práce a sociálních věcí. V ostatních kapitolách státního rozpočtu jsou plátcí pojistného organizace státní správy a pojistné je hrazeno v rámci schváleného rozpočtu těchto organizací, takže k nedoplatkům nedochází. Nedoplatky na pojistném (včetně pokut a penále) činily k 31. prosinci 2009 **59,7 mld. Kč**. Jedná se o nedoplatky vzniklé od roku 1993, kdy začalo být vybíráno v souladu se zákonem pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Proti roku 2008, kdy nedoplatky činily na konci roku 55,8 mld. Kč, se nedoplatky zvýšily o 3,9 mld. Kč.

Vývoj nedoplatků pojistného a příslušenství v časové řadě za celé období výběru pojistného je uveden v následující tabulce.

Tabulka č. 16

Nedoplatky pojistného

v mil. Kč

ROK	Celková výše nedoplatků k 31.12.	Přírůstek proti předchozímu roku
1993	3 145	
1994	7 049	3 904
1995	13 762	6 713
1996	21 985	8 223
1997	32 564	10 579
1998	39 854	7 290
1999	49 127	9 273
2000	55 850	6 723
2001	60 638	4 788
2002	61 749	1 111
2003	63 754	2 005
2004	61 977	-1 777
2005	62 180	203
2006	59 721	-2 459
2007	57 488	-2 233
2008	55 797	-1 691
2009	59 713	3 916

Vývoj nedoplatků je ovlivňován mnoha faktory, které mají vliv na platební kázeň plátců pojistného. Zcela rozhodující vliv na vývoj nedoplatků měla ekonomická situace v roce 2009. Kromě tohoto vlivu je vývoj nedoplatků v časové řadě ovlivněn i právní úpravou, která v minulosti doznala některé změny. Např. podle úpravy platné v roce 1994 a 1995 se při úhradách nedoplatků pojistného a příslušenství přednostně

hradily dluhy na pokutách a penále, a pak teprve dluh na pojistném, což zvyšovalo celkový objem nedoplatků. Vliv na zvyšování dluhů na pojistném měla i legislativa platná do konce roku 1997, kdy se penalizovalo dlužné pojistné i u odhlášených organizací. Naopak pozitivní vliv na pokles růstu nedoplatků měla nová právní úprava trestního zákona od roku 1998, podle které je neplacení pojistného trestným činem.

Vývoj celkového objemu nedoplatků je ovlivněn i objemem odpisů nedobytných pohledávek a prominutých penále, které je prováděno v souladu s platnou právní úpravou. V roce 2009 byly odepsány nedobytné pohledávky v částce 10,4 mil. Kč, tj. o 1 330,8 mil. Kč méně než v předchozím roce. Penále bylo prominuto v částce 158,4 mil. Kč, což je o 66,4 mil. Kč méně než v roce 2008.

Z celkové výše nedoplatků pojistného a příslušenství **k 31. prosinci 2009 činily nedoplatky na pojistném 31,0 mld. Kč** (52,0 % z celkové výše nedoplatků), což představuje proti roku 2008 zvýšení o 3,3 mld. Kč. **Nedoplatky na příslušenství dosáhly výše 28,7 mld. Kč** (48,0 % z celkové výše nedoplatků), což představuje proti roku 2008 zvýšení o 0,63 mld. Kč. V roce 2009 činily nedoplatky pojistného a příslušenství u zaměstnavatelů 47,2 mld. Kč (45,6 mld. Kč v roce 2008) a u osob samostatně výdělečně činných 12,5 mld. Kč (10,2 mld. Kč v roce 2008).

K 31. prosinci 2009 evidovala Česká správa sociálního zabezpečení 159 dlužníků pojistného s pohledávkou vyšší než 30 mil. Kč (o 8 dlužníků méně než v roce 2008), z toho 118 v konkursu a 15 v likvidaci. Celková výše pohledávek za těmito dlužníky činí 13,1 mld. Kč, tj. 22,0 % celkové výše pohledávek a proti stavu k 31. prosinci 2008 došlo ke snížení o 0,6 mld. Kč.

S pohledávkou vyšší než 300 mil. Kč byli k 31. prosinci 2009 evidováni 2 dlužníci, oba v konkursu. Pohledávky na ně připadající jsou ve výši 2,29 mld. Kč, tj. 3,8 % celkové výše pohledávek.

S pohledávkou vyšší než 700 mil. Kč byl evidován 1 dlužník v konkursu (stejně jako v předchozím roce). Celková výše jeho dluhu představuje 1,6 mld. Kč, což je 2,7 % celkové výše pohledávek.

K 31. prosinci 2009 evidovala Česká správa sociálního zabezpečení celkem 17 609 splátkových režimů s celkovou pohledávkou 2,6 mld. Kč, z toho 13 267 u osob samostatně výdělečně činných s pohledávkou 0,4 mld. Kč a 4 342 organizací s pohledávkou 2,2 mld. Kč.

Nedoplatky na pojistném (včetně pokut a penále) v územním členění uvádí následující tabulka.

Tabulka č. 17

Nedoplatky pojistného podle regionů

v tis. Kč

Region	Nedoplatky na pojistném a příslušenství k 31. 12. 2008	Nedoplatky na pojistném a příslušenství k 31. 12. 2009
Praha	12 675 047	13 796 481
Středočeský kraj	3 811 181	4 247 147
Jihočeský kraj	1 069 304	1 248 742
Plzeňský kraj	2 233 097	3 813 483
Karlovarský kraj	1 347 038	
Ústecký kraj	4 604 791	7 661 575
Liberecký kraj	2 859 420	
Královéhradecký kraj	2 145 761	4 343 987
Paroubický kraj	1 973 246	
kraj Vysočina	1 391 062	
Jihomoravský kraj	3 587 520	12 592 200
Brno	2 942 440	
Zlínský kraj	3 985 847	
Olomoucký kraj	4 307 162	12 009 415
Moravskoslezský kraj	6 864 534	
CELKEM	55 797 451	59 713 030

Výše nedoplatků v jednotlivých regionech závisí na počtu, struktuře, velikosti a ekonomické situaci zaměstnavatelských subjektů. Výše nedoplatků záleží i na objemu inkasovaného pojistného.

5. Nedaňové a ostatní příjmy

Kromě daňových příjmů, pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na politiku zaměstnanosti tvoří příjmy státního rozpočtu též **nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté transfery**. Do této kategorie patří především veškeré příjmy z vlastní činnosti organizačních složek státu, příjmy z úroků, přijaté sankční platby a vratky transferů, příjmy z prodeje investičního a neinvestičního majetku, pronájmu majetku, převody z vlastních fondů a též investiční a neinvestiční transfery přijaté z Evropské unie (či převody z Národního fondu), jiných veřejných rozpočtů a institucí.

Podíl těchto příjmů na celkových příjmech státního rozpočtu je relativně malý, nicméně v posledních letech vykazuje spíše stoupající tendenci. V roce 2004 činil tento podíl 6,7 %, v roce 2005 pak 10,9 %, v roce 2006 13,0 %, v roce 2007 klesl na 12,2 %, v roce 2008 opět stoupl na 12,6 % a **v roce 2009 dokonce na 14,5 %** (výrazný vliv neplnění daňových příjmů).

Tabulka č. 18

U K A Z A T E L	v mil. Kč						
	Skutečnost 2008	Rozpočet 2009		Skutečnost 2009	Plnění v % (4:3)	Rozdíl Skut - SR (4-3)	Index v % 2009/2008 (4:1)
		schválený (*)	po změnách				
	1	2	3	4	5	6	7
Nedaňové a ostatní příjmy celkem	134 046	121 803	139 597	141 394	101,3	1 797	105,5
v tom:							
Nedaňové příjmy celkem	27 156	20 689	21 262	29 227	137,5	7 965	107,6
v tom:							
<i>Příjmy z vlastní činnosti a odvody přebyt.organiz.s přímým vztahem</i>	<i>16 132</i>	<i>13 540</i>	<i>13 865</i>	<i>18 708</i>	<i>134,9</i>	<i>4 843</i>	<i>116,0</i>
v tom:							
Příjmy z vlastní činnosti	2 867	2 909	2 864	2 988	104,3	124	104,2
Odvody přebytků organizací s přímým vztahem	2 422	1 184	1 187	2 680	225,9	1 494	110,7
Příjmy z pronájmu majetku	685	404	400	711	177,7	311	103,8
Příjmy z úroků a realizace finančního majetku	9 191	8 444	8 446	11 223	132,9	2 777	122,1
Soudní poplatky	967	600	968	1 106	114,3	138	114,4
<i>Přijaté sankční platby a vratky transferů</i>	<i>2 762</i>	<i>1 718</i>	<i>1 779</i>	<i>4 287</i>	<i>241,0</i>	<i>2 509</i>	<i>155,2</i>
v tom:							
Přijaté sankční platby	806	1 241	1 292	2 597	201,1	1 306	322,4
Přijaté vratky transferů a ost.příjmy z finanč.vypořádání předchoz.let	1 957	477	487	1 690	347,1	1 203	86,4
<i>Příjmy z prodeje nekapitálového majetku a ostatní nedaňové příjmy</i>	<i>5 866</i>	<i>2 427</i>	<i>2 615</i>	<i>3 249</i>	<i>124,3</i>	<i>634</i>	<i>55,4</i>
z toho:							
Dobrovolné pojistné	921	819	819	621	75,8	-198	67,4
<i>Přijaté splátky půjčených prostředků</i>	<i>2 395</i>	<i>3 004</i>	<i>3 004</i>	<i>2 983</i>	<i>99,3</i>	<i>-21</i>	<i>124,5</i>
z toho:							
Splátky půjčených prostředků od podnikatelských subjektů	1 669	2 677	2 677	1 184	44,2	-1 493	70,9
Splátky půjčených prostředků od veřejných rozpočtů územní úrovně	188	152	152	175	115,2	23	93,3
Splátky půjčených prostředků ze zahraničí	524	160	160	484	302,7	324	92,5
Splátky za úhradu dluhů nebo dodávek	14	15	15	1 139	7595,6	1 124	8046,8
Kapitálové příjmy celkem	1 171	1 662	1 088	2 367	217,5	1 279	202,2
v tom:							
<i>Příjmy z prodeje dlouhodobého majetku a ostatní kapitálové příjmy</i>	<i>1 135</i>	<i>1 640</i>	<i>1 067</i>	<i>1 327</i>	<i>124,3</i>	<i>260</i>	<i>116,9</i>
<i>Příjmy z prodeje akcií a majetkových podílů</i>	<i>36</i>	<i>22</i>	<i>21</i>	<i>1 041</i>	<i>4902,3</i>	<i>1 019</i>	<i>2914,5</i>
Přijaté transfery	105 720	99 452	117 246	109 799	93,6	-7 447	103,9
v tom:							
<i>Neinvestiční přijaté transfery</i>	<i>93 163</i>	<i>49 552</i>	<i>55 100</i>	<i>81 164</i>	<i>147,3</i>	<i>26 064</i>	<i>87,1</i>
v tom:							
Neinvest.přij.transfery od veř.rozp.ústřed.úrovně	24 092	28 804	34 276	49 425	144,2	15 150	205,2
Převody z vlastních fondů	52 513	0	0	6 384	x	6 384	12,2
Neinvestiční přijaté transfery ze zahraničí	16 558	20 748	20 824	25 355	121,8	4 531	153,1
<i>Investiční přijaté transfery</i>	<i>12 557</i>	<i>49 900</i>	<i>62 147</i>	<i>28 635</i>	<i>46,1</i>	<i>-33 512</i>	<i>228,0</i>

*) vč. zákona č. 423/2009 Sb., kterým se změnil zákon č. 475/2008 Sb., o státním rozpočtu

Zákon č. 475/2008 Sb., o státním rozpočtu ČR na rok 2009, stanovil nedaňové a kapitálové příjmy a přijaté transfery v celkové výši 121,8 mld. Kč (v roce 2008 to bylo 98,2 mld. Kč). Rozpočtovaný růst se týkal především transferů přijatých z EU včetně převodů z Národního fondu (o 20,3 mld. Kč). Rozpočtovými úpravami byla provedena řada změn rozpočtu (podrobněji byly popsány v části I.2. této části). Ty vedly k navýšení rozpočtu těchto příjmů (výhradně vlivem zvýšení rozpočtu přijatých transferů) na 139,6 mld. Kč (o 17,8 mld. Kč).

Vykázaná skutečnost nedaňových a kapitálových příjmů a přijatých transferů za rok 2009 ve výši 141,4 mld. Kč představovalo 101,3 % (v roce 2008 to bylo 126,8 %) upraveného rozpočtu a meziroční růst o 7,3 mld. Kč, tj. o 5,5 %.

5.1. Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy státního rozpočtu **dosáhly celkem 29,2 mld. Kč** a byly tak nad úrovní rozpočtu po změnách o 8,0 mld. Kč, tj. o 37,5 %, a nad úrovní roku 2008, a to o 2,1 mld. Kč (tj. o 7,6 %).

Na nedaňových příjmech se nejvíce podílelo seskupení položek „příjmy z vlastní činnosti a odvody přebytků organizací s přímým vztahem“ ve výši **18,7 mld. Kč**, což znamená překročení upraveného rozpočtu o 4,8 mld. Kč, tj. o 34,9 %. V rámci tohoto seskupení dosáhly příjmy z úroků a realizace finančního majetku 11,2 mld. Kč, příjmy z vlastní činnosti 3,0 mld. Kč, odvody přebytků organizací s přímým vztahem 2,7 mld. Kč, soudní poplatky 1,1 mld. Kč a příjmy z pronájmu majetku 0,7 mld. Kč.

Příjmy z úroků a realizace finančního majetku byly rozpočtovány ve výši 8,4 mld. Kč, skutečné inkaso dosáhlo **11,2 mld. Kč**, tj. 132,9 % rozpočtu. **Oproti roku 2008 byly vyšší o 2,0 mld. Kč.**

Na překročení státního rozpočtu měly největší podíl příjmy vykazované v kapitole **Státní dluh (příjmy 8,6 mld. Kč;** rozpočet byl překročen o 1,9 mld. Kč) a v kapitole **OSFA (příjmy 2,1 mld. Kč;** překročení rozpočtu o 0,5 mld. Kč).

Většina příjmů z úroků a realizace finančního majetku (95,9 %) je inkasována v kapitolách v působnosti Ministerstva financí (Státní dluh 76,6 % a OSFA 18,8 %).

Tabulka č. 19

v tis. Kč

	Skutečnost 2008	Rozpočet 2009		Skutečnost 2009	Plnění v % 5=4:3	Index v % 6=4:1
		schválený	po změnách			
	1	2	3	4		
1. Kreditní úroky vyúčtované na souhrnném účtu státní pokladny	1 703	0	0	1 938	x	113,8
2. Úrokové výnosy z finančního investování státních prostředků	4 204 556	3 550 000	3 550 000	2 520 101	71,0	59,9
v tom: z investování při řízení likvidity státní pokladny	3 683 386	3 000 000	3 000 000	1 785 164	59,5	48,5
z investování na jaderném a důchodovém účtu	521 170	550 000	550 000	734 937	133,6	141,0
3. Ostatní příjmy	4 985 230	4 893 593	4 895 557	8 700 665	177,7	174,5
v tom: prémie z emisí SDD	41 803	98 187	98 187	2 143 997	218,4	5 128,8
aliquótní úrokové výnosy emisí SDD	2 315 842	1 933 899	1 933 899	2 533 679	131,0	109,4
příjmy související s vnějším st. dluhem	979 698	750 000	750 000	1 172 149	156,3	119,6
vrátky nevyplacených kuponů SDD	2 912	0	0	3 632	x	124,7
dividendy celkem	1 146 849	1 073 100	1 073 100	1 370 453	127,7	119,5
zbývající úrokové výnosy	498 126	154 723	156 687	1 476 755	942,5	296,5
C e l k e m p ř í j m y	9 191 489	8 443 593	8 445 557	11 222 704	132,9	122,1

V rámci kapitoly Státní dluh jsou vykazovány především výnosy z investování při řízení likvidity státní pokladny, aliquótní úrokové výnosy emisí středně a dlouhodobých dluhopisů (SDD), příjmy související s vnějším státním dluhem a příjmy z premií z emisí SDD.

Diskontní sazba byla v průběhu roku čtyřikrát upravena, a to 6.2. z 1,25 % p.a. na 0,75 % p.a., 11.5. na 0,50 % p.a., 7.8. na 0,25 % p.a. a 17.12. na 0,25 % p.a. Výše diskontní sazby ovlivňuje výnosy z úročení prostředků na souhrnném účtu státní pokladny (denní zůstatek do 30 mil. Kč se úročí diskontní sazba +0,90 % , nad 30 mil. Kč je pak úročení diskont -2,1 %).

Výnosů z investování prostředků v rámci řízení likvidity byly dosaženo krátkodobými depo a repo operacemi, kde jako zástava sloužily především poukázky ČNB, a to ve výši **1,8 mld. Kč**. Těmito operacemi bylo dosaženo o 1,9 mld. Kč nižšího výnosu oproti loňskému roku, což bylo způsobeno menším objemem investovaných prostředků a nižšími úrokovými sazbami.

Další úrokové příjmy inkasované v kapitole Státní dluh se týkají zejména **aliquótních úrokových výnosů** spojených s emisemi SDD na primárním trhu a prodeji SDD na trhu sekundárním v částce **2,5 mld. Kč**, **příjmů z premií SDD** z transakcí na domácím primárním a sekundárním trhu ve výši **2,1 mld. Kč** a v částce **1,2 mld. Kč** pak **příjmů ze zahraničních emisí dluhopisů** daných zejména příjmy z derivátových operací. U těchto tří předchozích skupin bylo dosaženo oproti minulému roku o 2,5 mld. Kč vyššího výnosu.

Ve zbývajících úrokových výnosech se především jedná o **realizované kurzové zisky**, které byly z 96,5 % příjmy kapitoly Státní dluh (**1,0 mld Kč**, což je o 0,9 mld. Kč více než v roce 2008). Dále se pak jednalo o příjmy z termínovaných vkladů a v menší míře pak z fixního úročení ve výši 0,5 % mimorozpočtových prostředků organizačních složek státu.

V **kapitole OSFA** se jedná o příjmy z dividend a o výnosy z investování na jaderném a důchodovém účtu.

Příjmy z dividend dosáhly 1,4 mld. Kč, z nichž drtivá většina příjmů směřovala do kapitoly OSFA. Prostředky ve výši **600,3 mil. Kč z titulu správcovství majetkových účastí** (506,2 mil. Kč od společnosti ČEPS - určených na úhradu nákupu těchto akcií od a.s. ČEZ a od a.s. ČEZ (94,1 mil. Kč). Dále pak se jednalo o **dividendy z podnikání** elektroenergetické distribuční společnosti **EON (546,6 mil. Kč)** a **ČEPS (223,3 mil. Kč)**, které dle usnesení vlády č.797/2004 byly převedeny z MPSV do státních finančních aktiv s určením pro důchodovou reformu.

Dočasně volné prostředky na jaderném a důchodovém účtu SFA byly investovány převážně do nákupu státních pokladničních poukázek a poukázek ČNB. Na **jaderném účtu** bylo dosaženo výnosů **434,7 mil. Kč** a na **důchodovém účtu 300,2 mil. Kč**.

V **příjmech ostatních resortů** jsou v rámci tohoto podseskupení zahrnuty dividendy a úroky z vkladů (464 mil. Kč). V **kapitole VPS** se pak jednalo o úrokové výnosy (52 mil. Kč).

Příjmy z vlastní činnosti, zahrnující především příjmy z poskytování služeb a výrobků, byly jako součást nedaňových příjmů rozpočtovány ve výši 2,9 mld. Kč; ve skutečnosti **dosáhly 3,0 mld. Kč** (plnění na 104,3 %) a meziročně vzrostly o 0,1 mld. Kč, tj. o 4,2 %. **Z toho 2,6 mld. Kč tvořily příjmy z poskytování služeb a výrobků**, z čehož **1,5 mld. Kč tvořily příjmy Českého telekomunikačního úřadu** (splátka poplatku za licenci UMTS od mobilního operátora Vodafone Czech Republic, a.s. ve výši 250 mil. Kč, dále příjmy z poplatků za využívání radiových kmitočtů operátory sítí mobilních telefonů ve výši 949 mil. Kč, příjmy z poplatků za přidělená čísla ve výši 115 mil. Kč a příjmy z výběrového řízení za licenci GSM ve výši 231 mil. Kč).

Z ostatních kapitol nejvíce příjmů z poskytování služeb a výrobků vykázaly Ministerstvo zemědělství (298 mil. Kč), Český úřad zeměměřický a katastrální (217 mil. Kč) a Ministerstvo průmyslu a obchodu (113 mil. Kč).

Příjmy z odvodů přebytků organizací s přímým vztahem dosáhly 2,7 mld. Kč a převýšily tak upravený rozpočet o 1,5 mld. Kč. **Příznivé plnění ovlivnily příjmy z přebytku zákonného pojištění dle Zákoníku práce v částce téměř 2,2 mld. Kč.** V roce 2009 byl z provozu zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání převeden do státního rozpočtu celkový přebytek za rok 2008 ve výši 2 186 mil. Kč, který se v porovnání s přebytkem z roku 2007 zvýšil o 330 mil. Kč (rozpočet 2008 byl překročen o 856 mil. Kč). Přebytku dosáhly obě pověřené pojišťovny (Česká pojišťovna, a.s. i Kooperativa, a.s.). Dle zákoníku práce zúčtovávají pojišťovny každoročně vztahy se státním rozpočtem, přičemž přebytky z hospodaření z předchozího roku převádějí do státního rozpočtu a naopak je jim ze státního rozpočtu uhrazována případná újma. Tím, že v současném systému jsou přebytky z hospodaření za běžný rok odváděny do státního rozpočtu, nevytvářejí pojišťovny žádné pojistné rezervy na závazky splatné v následujících letech, které jim z tohoto pojištění vznikají.

Soudní poplatky byly inkasovány ve výši téměř **1,1 mld. Kč** při rozpočtu po změnách ve výši 1,0 mld. Kč. Meziročně došlo k růstu o 0,1 mld. Kč, tj. o 14,4 %. Tržby z prodeje kolků (jak ze správních, tak i soudních poplatků) jsou od roku 2009 v rozpočtové skladbě klasifikovány společně jako daňový příjem. Výnos soudních poplatků je přímo úměrný počtu podaných návrhů (žalob) v občanskoprávních řízeních soudů, jakož i počtu podaných návrhů u obchodních soudů. V plnění se promítá i úspěšnost soudů při vymáhání nedoplatků na soudních poplatcích.

Příjmy z pronájmu majetku dosáhly **711 mil. Kč**, což představuje meziroční růst o 26 mil. Kč při plnění upraveného rozpočtu na 177,7 %.

Přijaté sankční platby a vratky transferů představují další seskupení položek nedaňových příjmů. Jejich výše činila **4,3 mld. Kč** a překročila tak upravený rozpočet o 2,5 mld. Kč při meziročním růstu o 1,5 mld. Kč, tj. o 55,2 %. Z toho přijaté sankční platby činily 2,6 mld. Kč a přijaté vratky transferů a ostatní příjmy z finančního vypořádání předchozích let 1,7 mld. Kč.

Přijaté sankční platby ve výši **2,6 mld. Kč** (plnění na 201,1 % při meziročním růstu o 1,8 mld. Kč) byly na rok 2009 již narozpočtovány do příjmů příslušných kapitol (do roku 2008 z velké části v kapitole VPS). Meziroční růst souvisel i s tím, že v roce 2008 byly na základě příslušných rozsudků Krajského soudu v Brně Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže vráceny pokuty inkasované v minulých letech v celkové výši 1,0 mld. Kč. Velká část sankčních plateb se stala příjmem kapitoly **Ministerstvo financí (1,6 mld. Kč** – příjmy realizované Generálním ředitelstvím cel

ve výši 1,0 mld. Kč a územními finančními orgány ve výši 0,6 mld. Kč), dále kapitoly Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (0,6 mld. Kč) či kapitoly Ministerstvo spravedlnosti (necelých 0,2 mld. Kč).

Přijaté vratky transferů a ostatní příjmy z finančního vypořádání minulých let ve výši **1,7 mld. Kč** převýšily rozpočet o 1,2 mld. Kč. Z nich **1,2 mld. Kč** se týkalo **kapitoly VPS**. Zde se jednalo o odvody provedené při finančním vypořádání správci kapitol, územními samosprávnými celky a příp. dalšími subjekty. Z prostředků odvedených při finančním vypořádání připadl největší podíl na odvody provedené jednotlivými kapitolami a dalšími subjekty (1 018 mil. Kč) a územními samosprávnými celky (83 mil. Kč). Další 0,4 mld. Kč přijala kapitola Ministerstvo práce a sociálních věcí (především vratky sociálních dávek).

Příjmy z prodeje nekapitálového majetku a ostatní nedaňové příjmy dosáhly **3,2 mld. Kč** při meziročním poklesu o 2,6 mld. Kč. Jejich rozpočet po změnách byl naplněn na 124,3 %.

Převýšení rozpočtu ovlivnily především **ostatní nedaňové příjmy** ve výši **2,3 mld. Kč** (upravený rozpočet činil 1,5 mld. Kč). Z nich **0,7 mld. Kč** se týkalo kapitoly **VPS**, kde součástí těchto příjmů jsou odvody příspěvků na penzijní připojištění, odvody příspěvku na stavební spoření provedené příslušnými subjekty při nesplnění podmínek pro jejich přiznání a odvody kaucí z voleb podle vyhlášky č. 396/2003 Sb. Meziroční výrazný pokles byl ovlivněn vyšší skutečností roku 2008 způsobenou nerozpočtovaným odvodem likvidačního zůstatku České inkasní, s.r.o. ve výši téměř 2,0 mld. Kč.

Součástí těchto příjmů státního rozpočtu jsou (od roku 2003) rovněž **příjmy z dobrovolného pojistného** (dříve byly součástí daňových příjmů v širším pojetí), které zahrnuje nemocenské pojištění osob samostatně výdělečně činných a dobrovolné důchodové pojištění. Tyto příjmy **dosáhly 0,6 mld. Kč** (meziroční pokles o 0,3 mld. Kč) a jejich rozpočet byl naplněn na 75,8 %. Z této částky činilo nemocenské pojištění osob samostatně výdělečně činných 518 mil. Kč a dobrovolné důchodové pojištění 102 mil. Kč. Meziroční pokles se projevil u nemocenského pojištění osob samostatně výdělečně činných (vliv ekonomické krize), neboť legislativa připouští možnost odhlášení osob samostatně výdělečně činných ze systému nemocenského pojištění.

Příjmy z využívání výhradních práv k přírodním zdrojům dosáhly necelých 0,2 mld. Kč.

Přijaté splátky půjčených prostředků dosáhly výše **3,0 mld. Kč**, což představovalo 99,3 % upraveného rozpočtu a meziroční růst o 0,6 mld. Kč.

Splátky půjčených prostředků od podnikatelských subjektů dosáhly výše **1,2 mld. Kč**, tj. 44,2 % rozpočtu po změnách. Nižší plnění souviselo s **nerealizací plateb souvisejících s plynárenskými VIA**. Plnění těchto příjmů bylo vázáno zejména na poskytnutí státní půjčky k úhradě daňových nedoplatků za stavby realizované na území Ruské federace a reciproční úhradu dodávkou zemního plynu odpovídající hodnotě 1,8 mld. Kč (což odpovídá hodnotě rozpočtované na výdajové straně kapitoly VPS). Protože ruská strana nebyla schopna konkretizovat své požadavky, nepodařilo se tyto platby realizovat (stejně jako v roce 2008).

Z této částky (1,2 mld. Kč) tvořilo **0,9 mld. Kč příjem kapitoly Ministerstvo financí v souvislosti s převzetím agendy po ČKA**, která zanikla k 31.12.2007. Jednalo se o splátky pohledávek z úvěrů na družstevní bytovou výstavbu a z úvěrů poskytnutých obcím. Další necelé **0,3 mld. Kč byly příjmem kapitoly VPS**. Jednalo se zejména o úhrady splátek na výstavbu vodovodů, kanalizací a ČOV a dále splátky menšího rozsahu od ostatních právnických osob (204 mil. Kč); vedle toho byly prostřednictvím příslušných finančních úřadů realizovány splátky v úhrnné výši 52 mil. Kč od subjektů agropotravinářského komplexu, které obdržely návratné finanční výpomoci na vybrané dotační tituly v letech 1991 až 1995.

Splátky za úhradu dluhů nebo dodávek činily **1,1 mld. Kč** (příjmy kapitoly VPS) a šlo o rozpočtovanou úhradu závazků společnosti MITAS, a.s. z titulu realizace státní záruky v souladu s uzavřenou Dohodou o narovnání (částka 14 mil. Kč). Největším nerozpočtovaným příjmem byla **splátka části dluhu z realizovaných státních záruk za úvěry Správy železniční dopravní cesty, s.o. (SŽDC)** ve výši **1,1 mld. Kč**. Splátka se týkala dluhu z roku 2008 a částečně i narostlého dluhu v průběhu roku 2009. SŽDC splátku uhradila v prosinci 2009 z vlastních zdrojů, které byly generovány prodejem zbytného majetku.

Splátky půjčených prostředků ze zahraničí dosáhly 0,5 mld. Kč. Jejich rozpočet byl překročen o 0,3 mld. Kč a meziročně klesly o 39 mil. Kč.

Tabulka č. 20

v tis.Kč

	Skutečnost 2008	Rozpočet 2009		Skutečnost 2009	Plnění v % (4:3)	Index v % (4:1)
		schválený	po změnách			
	1	2	3	4	5	6
1. Příjmy ze splátek vládních úvěrů	166 329	131 820	131 820	296 954	225,3	178,5
v tom : splátky jistiny	60 703	52 646	52 646	165 086	313,6	272,0
splátky úroků	6 673	19 944	19 944	21 327	106,9	319,6
splátky v rámci deblokací	98 953	59 230	59 230	110 541	186,6	111,7
2. Příjmy ze splátek pohledávek převzatých od ČSOB	357 421	27 863	27 863	187 311	672,3	52,4
v tom : splátky jistiny	19 928	18 475	18 475	18 907	102,3	94,9
splátky úroků	2 350	1 500	1 500	1 879	125,3	80,0
splátky v rámci deblokací bez RF	26 562	7 888	7 888	166 525	2 111,1	626,9
splátky v rámci deblokací - RF	308 581	0	0	0	x	0,0
Příjmy ze splátek půjček ze zahraničí celkem	523 750	159 683	159 683	484 265	303,3	92,5
v tom : splátky v konvertibilních měnách	523 750	159 683	159 683	323 353	202,5	61,7
z toho : deblokátoři - RF	308 581	0	0	0	x	0,0
splátky v nekonvertibilních měnách	0	0	0	160 912	x	x

Pozn. : RF = Ruská federace

Příjmy ze splátek půjčených prostředků ze zahraničí byly tvořeny příjmy ze splátek vládních úvěrů dříve poskytnutých do zahraničí a příjmy ze splátek pohledávek převzatých od ČSOB. Příjmy byly realizovány z Alžírsko (179,8 mil. Kč), z Iráku (12,2 mil. Kč), z Barmy (101,7 mil. Kč), z Nikaragui (8,9 mil. Kč), z Albánie (19,8 mil. Kč) a z Laosu (1 mil. Kč). Nerozpočtované příjmy byly dosaženy v rámci pohledávek převzatých od ČSOB a týkaly se zbožové deblokace (160,9 mil. Kč) realizované společností FID Group, na kterou byla postupně převedena celá pohledávka vůči Indii.

Vyšší než rozpočtované splátky (6,7 mil. USD) byly vykázány pouze u příjmů z vládních úvěrů a týkaly se Alžírsko (jistina), Iráku (úroky) a Barmy (splátky z deblokace) a na celkových příjmech se podílely 23 %. Kreditní kurzové rozdíly ve výši 53,4 mil. Kč ovlivnily nárůst celkových splátek z 11 %.

Příjmy ze splátek půjčených prostředků od obcí v roce 2009 dosáhly 175 mil. Kč. Šlo především o splátky návratných finančních výpomocí poskytnutých na výstavbu vodovodů, kanalizací a čistíček odpadních vod.

5.2. Kapitálové příjmy

Kapitálové příjmy tvoří příjmy z prodeje dlouhodobého majetku (kromě drobného), ostatní kapitálové příjmy (např. příjmy z prodeje pozemků, nemovitostí, hmotného a nehmotného dlouhodobého majetku, přijaté dary a příspěvky na pořízení dlouhodobého majetku) a dále příjmy z prodeje akcií a majetkových podílů.

Upravený rozpočet počítal s částkou 1,1 mld. Kč, **skutečné plnění** dosáhlo **2,4 mld. Kč** (217,5 % rozpočtu) při meziročním růstu o 1,2 mld. Kč.

Příjmy z prodeje dlouhodobého majetku a ostatní kapitálové příjmy dosáhly **1,3 mld. Kč** (plnění na 124,3 % při meziročním růstu 0,2 mld. Kč). Plnění se týkalo především inkasa za **příjmy z prodeje pozemků a ostatních nemovitostí** (položky 3111 a 3112), které dosáhly **0,9 mld. Kč**. Na této částce se podílelo především Ministerstvo financí (0,7 mld. Kč) a Ministerstvo vnitra (0,1 mld. Kč).

Příjmy z prodeje akcií a majetkových podílů dosáhly **více než 1,0 mld. Kč**, z nichž přesně **1,0 mld. Kč** se týkala příjmů kapitoly OSFA. Šlo o první část úhrady za **prodej majetkové účasti státu ve společnosti Arcelor Mittal Ostrava** na základě usnesení vlády č. 968/2009, o převodu výnosů z prodeje majetkových účastí, převzatých Ministerstvem financí po ukončení činnosti ČKA, do státních finančních aktiv.

5.3. Přijaté transfery

Kromě výše uvedených patří k příjmům státního rozpočtu rovněž transfery získané převodem z vlastních fondů organizačních složek státu a transfery přijaté od EU (či převody z Národního fondu), popř. od veřejných rozpočtů ústřední úrovně. Přitom jsou zvlášť rozlišovány neinvestiční a investiční přijaté transfery.

Upravený rozpočet přijatých transferů ve výši 117,2 mld. Kč (schválený rozpočet v průběhu roku zvýšen o 17,8 mld. Kč) byl ke konci roku 2009 **naplněn v celkovém objemu 109,8 mld. Kč**, tj. na 93,6 %. Meziročně se tyto příjmy zvýšily o 4,1 mld. Kč, tj. o 3,9 %.

Pozitivně ovlivnily plnění rozpočtu některé skutečnosti v rámci **neinvestičních přijatých transferů**, které dosáhly **81,2 mld. Kč**, což představuje **překročení rozpočtu po změnách o 26,1 mld. Kč** a meziroční pokles o 12,0 mld. Kč.

V rámci *neinvestičních přijatých transferů od veřejných rozpočtů ústřední úrovně (49,4 mld. Kč)* se výrazně projevilo lednové **usnesení vlády č. 122/2009**, kterým vláda schválila **převedení prostředků z rezervních fondů organizačních složek státu do příjmů kapitoly VPS**. Tyto prostředky byly **určeny na snížení schodku státního rozpočtu** a jejich převod činil **31,7 mld. Kč** (příjmy nad rámec rozpočtu). Převod se týkal především kapitol Ministerstvo zemědělství (12,9 mld. Kč), Ministerstvo životního prostředí (7,7 mld. Kč), Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (4,6 mld. Kč), Ministerstvo dopravy (2,7 mld. Kč), Ministerstvo průmyslu a obchodu (1,4 mld. Kč). **Dalších 3,6 mld. Kč** v rámci tohoto usnesení a usnesení vlády č. 1626/2008 a č. 457/2009 představovalo souvztažné zvýšení příjmů i výdajů bez vlivu na schodek (změna účelovosti prostředků rezervních fondů kapitol Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo dopravy, Ministerstvo spravedlnosti a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy).

V listopadu 2009 došlo k **převodu kladného rozdílu hospodaření systému důchodového pojištění** z roku 2008 ve výši **2,6 mld. Kč** z kapitoly VPS prostřednictvím kapitoly OSFA **na zvláštní účet rezervy pro důchodovou reformu** (nad rámec rozpočtu bez vlivu na schodek). K převodu této částky došlo v souladu se zmocněním ministra financí podle § 2, odst. 3 zákona 475/2008 Sb., o státním rozpočtu ČR na rok 2009.

Neinvestiční převody z Národního fondu dosáhly 8,4 mld. Kč (v roce 2008 to bylo 6,1 mld. Kč), což představuje 28,1 % rozpočtu po změnách. Největšími příjemci těchto prostředků byly kapitoly **Ministerstvo průmyslu a obchodu (4,4 mld. Kč)**, **Ministerstvo práce a sociálních věcí (2,5 mld. Kč)**, Ministerstvo pro místní rozvoj (0,7 mld. Kč), Ministerstvo životního prostředí (0,4 mld. Kč), Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (0,3 mld. Kč) a další.

Na položce „4114 - Neinvestiční transfery přijaté ze zvláštních fondů ústřední úrovně“ získaly prostředky nad rámec rozpočtu kapitoly **Ministerstvo průmyslu a obchodu (1,4 mld. Kč** zaslaných ze zvláštního účtu privatizace MF) a **Ministerstvo zemědělství (1,3 mld. Kč** – příjmy z Pozemkového fondu ČR, které byly v plné výši čerpány ve výdajích na financování přímých plateb).

V rámci *převodů z vlastních fondů (6,4 mld. Kč)* došlo k **převodu** velké části zbývajících **prostředků rezervních fondů organizačních složek do příjmů kapitol ve výši 6,3 mld. Kč** (v roce 2008 to bylo 47,5 mld. Kč), které nebyly rozpočtovány. Tyto prostředky měly být použity i na straně výdajů. Z této částky připadlo nejvíce na kapitoly Ministerstvo obrany (3,3 mld. Kč), Ministerstvo zemědělství (2,2 mld. Kč), Ministerstvo zdravotnictví (0,4 mld. Kč), atd.

V rámci *neinvestičních transferů ze zahraničí (25,4 mld. Kč)* byly přijaty **transfery od EU** ve výši **25,2 mld. Kč**. To představovalo plnění na 122,1 % a meziročně růst o 8,7 mld. Kč. Z této částky připadlo kapitole **Ministerstvo zemědělství 25,0 mld. Kč (na financování společné zemědělské politiky - přímé platby 12,9 mld. Kč, podpora a rozvoj venkova 8,9 mld. Kč, Společná organizace trhu 2,4 mld. Kč, Horizontální plán rozvoje venkova 0,7 mld. Kč)**.

Investiční přijaté transfery dosáhly **28,6 mld. Kč**, což představuje 46,1 % rozpočtu po změnách a **meziroční růst o 16,1 mld. Kč**.

Z této částky připadlo na **investiční převody z Národního fondu 26,0 mld. Kč**, (plnění na 43,5 % rozpočtu po změnách) a meziročně vzrostly o 14,2 mld. Kč. Příjemci těchto prostředků byly kapitoly **Ministerstvo pro místní rozvoj (9,0 mld. Kč)**, **Ministerstvo dopravy (8,6 mld. Kč)**, **Ministerstvo životního prostředí (7,0 mld. Kč)** a **Ministerstvo průmyslu a obchodu (1,4 mld. Kč)**.

Dalším příjemcem investičního transferu byla kapitola **OSFA**. Jednalo se o převod výnosů z privatizovaného majetku v rozsahu **1,4 mld. Kč** do státních finančních aktiv určených jednak ve výši **764,2 mil. Kč** k úhradě části poslední, tj. 5. splátky za odkup akcií ČEPS, a.s. od společnosti ČEZ, a.s. do majetku státu, s nímž je příslušné hospodařit Ministerstvu financí dle usnesení vlády č. 1427/2006 a jednak o **602,6 mil. Kč** určených na spolufinancování protipovodňových opatření (podle zákona č. 178/2005 Sb., o zrušení FNM).

Do kapitoly **Ministerstvo zdravotnictví** bylo z kapitoly Ministerstvo financí převedeno 1,5 mld. Kč a z toho skutečně vyčerpáno **0,9 mld. Kč** (v souladu s § 5 odst. 3 písm k) zákona č. 178/2005 Sb., o zrušení Fondu národního majetku). Tato částka byla určena na financování strategických investic ve zdravotnictví.

Celkové transfery přijaté od EU (včetně převodů z Národního fondu), které se staly příjmem státního rozpočtu v roce 2009, dosáhly **59,6 mld. Kč**, což je **o 25,1 mld. Kč více než v roce 2008**. Další informace o finančních tocích ve vazbě na EU jsou uvedeny v části VI. tohoto sešitu.

III. VÝDAJE STÁTNÍHO ROZPOČTU

1. Hlavní tendence ve vývoji výdajů státního rozpočtu

Výdaje státního rozpočtu na rok 2009 byly v prosinci roku 2008 schváleny **zákonem č. 475/2008 Sb.**, o státním rozpočtu České republiky na rok 2009 v celkové výši **1 152,1 mld. Kč**, z toho 96,3 mld. Kč připadlo na výdaje kryté předpokládanými příjmy z rozpočtu Evropské unie. Proti schválenému rozpočtu roku 2008 byly celkové plánované výdaje v tomto zákonu vyšší o 4,0 % (o 44,8 mld. Kč), proti skutečnosti roku 2008 vyšší o 6,3 % (o 68,2 mld. Kč). Vzhledem k vývoji některých mandatorních výdajů, u kterých by nestačilo ani jejich posílení o prostředky z mimorozpočtových zdrojů a využití nároků z nespotřebovaných výdajů v roce 2008, byl v listopadu 2009 státní rozpočet výdajů **změněn zákonem č. 423/2009 Sb. na celkem 1 166,2 mld. Kč**, tj. navýšení o 14,1 mld. Kč. Současně došlo o stejnou částku ke zvýšení schodku státního rozpočtu na 52,2 mld. Kč a ve financování schodku ke zvýšení částky k jeho krytí prodejem státních dluhopisů na 37,7 mld. Kč. Tato zákonná změna se dotkla dvou kapitol státního rozpočtu: rozpočet výdajů kapitoly Ministerstvo práce a sociálních věcí byl navýšen celkem o 7,1 mld. Kč, z toho dávky důchodového pojištění o 2,5 mld. Kč, podpory v nezaměstnanosti téměř o 2,0 mld. Kč, transfery územním rozpočtům na příspěvek na péči podle zákona o sociálních službách téměř o 2,6 mld. Kč a výdaje na realizaci odškodňovacích zákonů o 90,3 mil. Kč, a rozpočet výdajů kapitoly Státní dluh o 7,0 mld. Kč, z toho zvýšení o 6,9 mld. Kč představovaly úroky ze státního dluhu a zvýšení o 100 mil. Kč poplatky spojené s jeho obsluhou. Po výše uvedené legislativní změně byly celkové schválené výdaje na rok 2009 proti schválenému rozpočtu roku 2008 vyšší o 5,3 % (o 58,9 mld. Kč) a proti skutečnosti roku 2008 o 7,6 % (o 82,2 mil. Kč).

Rozpočet běžných výdajů na rok 2009 byl zákonem č. 475/2008 Sb. stanoven v objemu 1 038,0 mld. Kč při předpokládaném meziročním růstu o 6,0 % (o 59,1 mld. Kč), výše uvedená změna tohoto zákona se dotkla pouze vybraných běžných výdajů, resp. jejich navýšení na **1 052,1 mld. Kč** (celkem o 14,1 mld. Kč)¹. Předpoklad meziročního růstu celkových schválených výdajů tak dosáhl 7,5 %, tj. navýšení o 73,2 mld. Kč. **Kapitálové výdaje** byly ve schváleném rozpočtu zahrnuty v objemu téměř **114,1 mld. Kč** při meziročním plánovaném poklesu o 11,1 %, tj. o 14,3 mld. Kč. V porovnání s rokem 2008 se změnilo rozložení výdajů mezi běžnými a kapitálovými zejména jinou strukturou výdajů na programy spolufinancované z rozpočtu EU.

¹ Za schválený rozpočet se nadále považuje rozpočet schválený zákonem č. 475/2008 Sb. ve znění zákona č. 423/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 475/2008 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2009.

Mandatorní výdaje, které stát musí uhradit na základě platných zákonných předpisů nebo mezinárodních dohod a smluv, byly ve státním rozpočtu podle zákona č. 475/2008 Sb., ve znění zákona č. 423/2009 Sb., zahrnuty ve výši **630,9 mld. Kč**, tj. 54,1 % z celkových rozpočtovaných výdajů. Z celku **mandatorní sociální výdaje** činily **510,1 mld. Kč** s předpokladem meziročního růstu o 7,4 % (o 35,3 mld. Kč) proti srovnatelným výdajům státního rozpočtu roku 2008, resp. o 5,9 % (o 28,6 mld. Kč) proti skutečnosti roku 2008. Z celku na dávky důchodového pojištění připadlo 339,1 mld. Kč, na dávky nemocenského pojištění 29,1 mld. Kč, na dávky státní sociální podpory 44,4 mld. Kč, na dávky pomoci v hmotné nouzi a dávky zdravotně postiženým 7,3 mld. Kč, na příspěvek na péči podle zákona o sociálních službách 18,1 mld. Kč, na podpory v nezaměstnanosti 7,0 mld. Kč, na platbu státu do systému veřejného zdravotního pojištění za vybranou skupinu obyvatel 47,4 mld. Kč, na mandatorní dotace zaměstnavatelům 4,1 mld. Kč, na příspěvek na penzijní připojištění 6,4 mld. Kč, atd. Z ostatních mandatorních výdajů jsou objemově největší výdaje na dluhovou službu (55,2 mld. Kč), příspěvek státu na podporu stavebního spoření 14,6 mld. Kč, odvody a příspěvky do rozpočtu EU (35,2 mld. Kč), výdaje na státní záruky a negarantované úvěry s.o. SŽDC podle zákona č. 77/2002 Sb. (5,0 mld. Kč), atd. **Ostatní quasi mandatorní výdaje**, které představují zejména finanční prostředky nutné k zabezpečení chodu a obrany státu, jsou rozpočtovány ve výši **228,1 mld. Kč**, vč. mezd organizačních složek státu a příspěvkových organizací. Další prostředky nutné na zajištění provozu a plnění úkolů jednotlivých kapitol státního rozpočtu - **neinvestiční nákupy a související výdaje** - jsou ve schváleném rozpočtu zahrnuty ve výši **77,0 mld. Kč**.

V průběhu roku 2009 byl **státní rozpočet výdajů rozpočtovými opatřeními** dále **navýšen celkem na 1 184,6 mld. Kč, tj. o 18,4 mld. Kč**. Z toho výdaje v objemu **17,8 mld. Kč nezvýšily schodek státního rozpočtu**, neboť se jednalo o současné navýšení jeho příjmů. Na základě zmocnění ministra financí daného § 24 odst. 4 zákona č. 218/2000 Sb. (rozpočtová pravidla), v platném znění, bylo provedeno souvztažné zvýšení příjmů a výdajů o 14,2 mld. Kč v návaznosti na zajištění financování programů spolufinancovaných z rozpočtu EU. Dále se uskutečnily převody z rezervních fondů dotčených kapitol do příjmů státního rozpočtu (kapitola Všeobecná pokladní správa) v celkové výši 3,6 mld. Kč a návazně byly posíleny výdaje konkrétních kapitol státního rozpočtu v souvislosti se změnou účelovosti poskytnutých prostředků (viz dále). Výdaje, které **zvýšily plánovaný schodek státního rozpočtu na rok 2009 o 591,7 mil. Kč na 52,8 mld. Kč**, byly určeny podle § 2, odst. 2 zákona č. 475/2008 Sb. na odstranění povodňových škod.

V roce 2009 bylo provedeno celkem **950 rozpočtových opatření**; důvodem meziročního zvýšení jejich počtu (o 194 proti roku 2008) bylo zejména zabezpečení úkolů vyplývajících z usnesení vlády č. 363/2009, č. 409/2009, č. 1305/2008 ve znění č. 838/2009 a č. 1371/2009.

Nejvýznamnější skupinu rozpočtových opatření představovaly přesuny **mezi jednotlivými kapitolami státního rozpočtu** (40,1 %, tj. 381 rozpočtových opatření), které byly vyvolány především skutečností, že gestorem určitého programu byl jeden resort, v rámci jehož rozpočtu výdajů byly prostředky v celkovém objemu rozpočtovány a který na základě soutěží a schválených projektů rozhodl o jejich rozdělení. Tyto přesuny se v určitém objemu každoročně opakují. Nemalou část rozpočtových opatření představovaly převody účelových prostředků na výzkum a vývoj mezi kapitolami Ministerstvo obrany, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Akademie věd ČR, Grantová agentura ČR, atd. Dále např. byly převedeny prostředky z rozpočtu kapitoly Ministerstvo průmyslu a obchodu do kapitoly Ministerstvo zahraničních věcí k zajištění činnosti obchodně ekonomických úseků zastupitelských úřadů v zahraničí v roce 2009, z rozpočtu kapitoly Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy do rozpočtu kapitol Ministerstvo obrany a Ministerstvo vnitra prostředky na zajištění sportovní reprezentace, na zajištění provozu letecké záchranné služby byly přesunuty prostředky z kapitoly Ministerstvo zdravotnictví do kapitol Ministerstvo vnitra a Ministerstvo obrany, atd. Nárůst rozpočtových opatření byl způsoben, jak již bylo zmíněno, mj. plněním úkolů vyplývajících z usnesení vlády č. 363/2009 ke krytí zvýšených sociálních mandatorních výdajů kapitoly Ministerstva práce a sociálních věcí - na posílení výdajů závazného ukazatele „Podpory v nezaměstnanosti“ se podílela část svého rozpočtu jak vlastní kapitola, tak převážná většina kapitol státního rozpočtu (26). Také usnesení vlády č. 409/2009 o přesunu finančních prostředků centrálnímu koordinátorovi předsednictví České republiky v Radě Evropské unie v roce 2009 se dotklo čtrnácti kapitol státního rozpočtu a usnesení vlády č. 1371/2009 k vyhodnocení čerpání finančních prostředků vyčleněných na předsednictví ČR v Radě EU a přesunu finančních prostředků centrálnímu koordinátorovi předsednictví plnilo třináct kapitol státního rozpočtu. V návaznosti na usnesení vlády č. 1305/2008 ve znění usnesení vlády č. 838/2009 k návrhu výdajů státního rozpočtu České republiky na výzkum, vývoj a inovace na rok 2010 s výhledem na léta 2011 a 2012 se upravoval rozpočet výdajů u patnácti kapitol státního rozpočtu.

Druhou skupinu přijatých rozpočtových opatření tvořily **přesuny v rámci výdajů příslušné kapitoly** (350, tj. 36,8 %), např. z běžných výdajů do kapitálových výdajů a naopak, přesuny mezi jednotlivými průřezovými či specifickým ukazateli, apod. Nejvíce rozpočtových opatření bylo realizováno v kapitolách Ministerstvo

vnitra (78), Ministerstvo práce a sociálních věcí (34), Ministerstvo zemědělství (26) a Ministerstvo životního prostředí (24), atd. Např. v kapitole Ministerstvo vnitra se jednalo o přesuny finančních prostředků z oblasti mzdových a souvisejících výdajů u Policie ČR do ostatních běžných výdajů, o změny ukazatele výdaje evidované v ISPROFIN, o změny v závazných limitech regulace zaměstnanosti, přesuny v oblasti specifických a průřezových ukazatelů v návaznosti na převod služeb informačních centrálních technologií (ICT) z Ministerstva vnitra na Českou poštu, s.p., atd.; v kapitole Ministerstvo práce a sociálních věcí byl mj. proveden přesun prostředků z dávek nemocenského pojištění ve prospěch refundace poloviny náhrady mezd za dobu dočasné pracovní neschopnosti, přesun prostředků na krytí zvýšených sociálních výdajů z dávek státní sociální podpory v návaznosti na usnesení vlády č. 1005/2009 a usnesení Rozpočtového výboru PSP č. 705/2009 k zajištění finančních prostředků na dávky důchodového pojištění (záloha České pošty, s.p. na výplatu dávek počátkem ledna 2010); v kapitole Ministerstvo financí se pak jednalo zejména o přesun běžných výdajů v rámci výdajového bloku „Daňová správa zajišťovaná finančními orgány“ ve prospěch kapitálových výdajů závazného ukazatele „Výdaje na programy vedené v ISPROFIN celkem“ na realizaci akcí programového financování k řešení havarijních stavů a o přesun z rozpočtu kapitoly mimo programy ve prospěch rozpočtu územních finančních orgánů do kapitálových výdajů programu 112 120 Rozvoj a obnova materiálně technické základny územních finančních orgánů, atd.

V případě uvolňování prostředků **z kapitoly Všeobecná pokladní správa do rozpočtů příslušných kapitol** (146 rozpočtových opatření, tj. 15,4 %) šlo jak o přesuny z položek účelově rozpočtovaných v této kapitole, tak i o přesuny z vládní rozpočtové rezervy. Na základě usnesení rozpočtového výboru PSP č. 574/2009 se prostředky na různé akce z této kapitoly převáděly do příslušných kapitol státního rozpočtu, např. Ministerstvo zdravotnictví a Ministerstvo životního prostředí. Dále se jednalo o výdaje např. na zajištění bezpečnostní situace ČR v souvislosti s propouštěním zahraničních pracovníků v důsledku hospodářské krize, na zabezpečení náhrad mezd za prvních 14 dnů pracovní neschopnosti, na zvýšení platů nepedagogických pracovníků, na zabezpečení státních maturit, na zvýšené náklady Hasičské záchranné služby, na posílení výdajů na zavedení datových schránek, na nákup očkovacích látek pro případ pandemie chřipky, atd. Podle usnesení vlády č. 122/2009 se uskutečnily převody finančních prostředků z rezervních fondů některých kapitol do příjmů státního rozpočtu, resp. kapitoly Všeobecná pokladní správa, která návazně posilovala výdaje většinou stejných kapitol v souvislosti se změnou účelovosti poskytovaných prostředků. Jednalo se např. o výdaje určené na poskytnutí dotace Podpůrnému a garančnímu rolnickému a lesnickému fondu, a.s. a na dofinancování přímých plateb (prvotně prostředky Ministerstva dopravy) pro

kapitolu Ministerstvo zemědělství, na krytí kurzových ztrát z tranší Evropské investiční banky na výstavbu Masarykovy university v Brně pro kapitolu Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Podle usnesení vlády č. 457/2009 byly převedeny finanční prostředky rezervního fondu Vězeňské služby ČR (OSS kapitoly Ministerstvo spravedlnosti) do příjmů státního rozpočtu a návazně byl stanovený objem prostředků převeden z kapitoly Všeobecná pokladní správa ve prospěch kapitoly Ministerstvo spravedlnosti na zajištění nezbytných opatření bezpečnostního charakteru v rámci programu „Rozvoj a obnova MTZ vězeňství“. Podle usnesení vlády č. 1626/2008 byly převedeny finanční prostředky do příjmů kapitoly Všeobecná pokladní správa z rezervního fondu Ministerstva zemědělství k jejich použití stejnou kapitolou na přímé platby – dofinancování ze státního rozpočtu ČR a Program rozvoje venkova (ze státního rozpočtu ČR). Zrušení vázání rozpočtových prostředků v kapitolách státního rozpočtu podle usnesení vlády č. 122/2009 bylo dáno přijetím usnesení vlády č. 363/2009 ke krytí zvýšených sociálních mandatorních výdajů kapitoly Ministerstva práce a sociálních věcí.

Z kapitoly Státní dluh (3,5 % všech rozpočtových opatření přijatých v roce 2009) byly převedeny finanční prostředky zejména do kapitol Ministerstvo dopravy na krytí národního podílu u projektů schválených v rámci „Operačního programu Doprava“ a na financování výstavby silničního okruhu kolem hl.m. Prahy, část jihozápadní z úvěrových prostředků EIB, Ministerstvo zemědělství k navýšení programu 229 310 „Výstavba a obnova infrastruktury vodovodů a kanalizací“ a na financování vodohospodářských akcí v roce 2009, kapitola Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy obdržela prostředky na zvýšení rozpočtu programu „Podpora rozvoje a obnovy Masarykovy university v Brně“. Do rozpočtu kapitoly Státní dluh byly vráceny např. nedočerpané prostředky z úvěru EIB na výstavbu Kampusu Masarykovy university Brno kapitolou Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, atd.

Z kapitoly Operace státních finančních aktiv (2,7 % všech rozpočtových opatření) byly převedeny finanční prostředky zejména na financování vodohospodářských akcí v roce 2009 a na nová protipovodňová opatření a na odstranění povodňových škod vzniklých v roce 2006 do kapitoly Ministerstvo zemědělství, atd. Naopak nedočerpané prostředky roku 2009 byly vráceny kapitolou Ministerstvo zemědělství v rámci závazných ukazatelů „Transfery na odstranění povodňových škod vzniklých v roce 2006 a na nová protipovodňová opatření“, „Transfery na pozemkové úpravy a programy PPO“ a „Ostatní transfery do jiných kapitol“ a z programu 129 160 „Podpora konkurenceschopnosti agropotravinářského komplexu“.

Souvztažné zvýšení příjmů a výdajů se týkalo 1,5 % rozpočtových opatření zejména v oblasti zajištění financování společných programů EU a ČR a programového financování. U kapitoly Ministerstvo životního prostředí se jednalo o navýšení např. v rámci OP Životní prostředí, programu 215 210 Podpora ochrany životního prostředí a nakládání s odpady a OP Národní spolupráce na projekt LABEL, u kapitoly Ministerstvo zdravotnictví o navýšení např. v rámci Integrovaného operačního programu 3.2. oblast intervence, u kapitoly Ministerstvo práce a sociálních věcí o navýšení např. v rámci OP Lidské zdroje a zaměstnanost, atd.

Schválený rozpočet, o rozpočtová opatření upravený rozpočet výdajů a jeho čerpání v roce 2009, vč. srovnání s rokem 2008 ukazuje následující tabulka:

Tabulka č. 21

	v mil. Kč						
	Skutečnost 2008	Státní rozpočet 2009		Skutečnost 2009	% plnění	Index 2009/2008	Rozdíl 2009-2008
		schválený	po změnách				
	1	2	3	4	5=(4:3)	6=(4:1)	7=(4-1)
V Ý D A J E celkem	1 083 944	1 166 181	1 184 567	1 167 009	98,5	107,7	83 065
BĚŽNÉ VÝDAJE	978 910	1 052 089	1 050 030	1 033 845	98,5	105,6	54 935
Výdaje na platy, ostatní platby za provedenou práci a pojistné	97 390	102 727	101 599	100 202	98,6	102,9	2 812
z toho: platy	67 107	71 086	70 247	69 508	98,9	103,6	2 401
ostatní platby za provedenou práci	5 478	5 952	5 990	5 764	96,2	105,2	286
povinné pojistné placené zaměstnavatelem	24 783	52 662	25 348	24 916	98,3	100,5	133
Neinvestiční nákupy a související výdaje	119 591	137 417	135 717	125 836	92,7	105,2	6 245
v tom: nákup materiálů	11 058	10 876	11 386	10 724	94,2	97,0	-334
úroky a ostatní finanční výdaje	44 768	55 238	55 362	53 098	95,9	118,6	8 330
nákup vody, paliv a energie	5 946	6 027	5 967	6 157	103,2	103,5	211
nákup služeb	32 114	38 435	36 830	33 261	90,3	103,6	1 147
ostatní nákupy	10 492	10 775	11 028	11 064	100,3	105,5	572
poskytnuté zálohy, jistiny, záruky a vládní úvěry	3 241	5 178	5 181	3 008	58,1	92,8	-233
výdaje související s neinv. nákupy, příspěvky, náhrady a věcné dary	11 972	10 887	9 963	8 524	85,6	71,2	-3 448
Neinvestiční transfery soukromoprávním subjektům	38 517	40 938	48 476	41 857	86,3	108,7	3 340
z toho: neinv. transfery podnikatelským subjektům	26 108	30 853	33 767	28 491	84,4	109,1	2 383
neinv. transfery neziskovým apod. org.	10 119	7 735	10 876	9 687	89,1	95,7	-432
z toho: občanským sdružením	4 401	3 302	4 364	4 109	94,2	93,4	-292
Neinvestiční transfery veřejným rozpočtům ústřední úrovně	91 896	79 597	79 883	92 217	115,4	100,3	321
z toho: státním fondům	34 619	32 047	30 920	40 647	131,5	117,4	6 028
fondům sociálního a veřejného zdrav. pojištění	47 268	47 424	48 718	48 687	99,9	103,0	1 419
Neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně	119 263	137 044	131 609	129 366	98,3	108,5	10 103
z toho: obcím	45 887	47 369	48 225	48 310	100,2	105,3	2 423
krajům	72 839	82 408	82 658	80 160	97,0	110,1	7 321
regionálním radám soudržnosti	468	7 267	699	866	123,9	185,0	398
Neinvestiční transfery příspěvkovým apod. org.	53 866	53 803	57 370	58 034	101,2	107,7	4 168
Převody vlastním fondům	1 418	1 482	1 464	1 450	99,0	102,3	32
Neinvestiční transfery obyvatelstvu	421 562	449 071	452 329	450 027	99,5	106,8	28 465
z toho: sociální dávky	400 917	426 464	431 153	429 330	99,6	107,1	28 413
z toho: dávky důchodového pojištění	312 532	339 058	339 799	339 788	100,0	108,7	27 256
dávky státní sociální podpory	41 970	44 400	41 654	41 168	98,8	98,1	-802
dávky nemocenského pojištění	32 072	29 067	26 702	26 233	98,2	81,8	-5 839
podpory v nezaměstnanosti	7 085	6 972	15 641	15 034	96,1	212,2	7 949
Neinvestiční transfery do zahraničí	34 333	37 546	36 397	33 875	93,1	98,7	-458
z toho: odvody a příspěvky do rozpočtu EU	30 591	35 200	34 316	31 765	92,6	103,8	1 174
Neinvestiční půjčené prostředky	27	1 802	1 800	0	0,0	0,0	-27
Ostatní neinvestiční výdaje *)	1 047	10 662	3 386	981	29,0	93,7	-66
KAPITÁLOVÉ VÝDAJE	105 034	114 092	134 537	133 164	99,0	126,8	28 130
z toho: investiční nákupy a související výdaje	20 418	19 569	22 865	25 890	113,2	126,8	5 472
inv. transfery podnikatelským subjektům	22 340	5 243	12 816	9 596	74,9	43,0	-12 744
inv. transfery veřejným rozpočtům ústřední úrovně	27 564	33 611	40 583	48 377	119,2	175,5	20 813
z toho: státním fondům	27 475	33 572	40 540	48 338	119,2	175,9	20 863
inv. transfery veřejným rozpočtům územní úrovně	14 683	9 077	18 324	27 404	149,6	186,6	12 721
inv. transfery příspěvkovým organizacím	17 075	19 099	21 155	17 242	81,5	101,0	167

*) včetně neinvestičních prostředků jiným veřejným rozpočtům a neinvestičních převodů Národnímu fondu

Celkové výdaje státního rozpočtu v roce 2009 dosáhly **1 167,0 mld. Kč**, tj. 98,5 % rozpočtu po změnách (úspora činila téměř 17,6 mld. Kč), **při meziročním růstu o 7,7 %**, tj. téměř **o 83,1 mld. Kč**. Z celku **běžné výdaje** představovaly **1 033,8 mld. Kč**, tj. 98,5 % rozpočtu po změnách při úspoře 16,2 mld. Kč a meziročním růstu o 5,6 % (o 54,9 mil. Kč). **Kapitálové výdaje činily 133,2 mld. Kč**, tj. 99,0 % rozpočtu po změnách při úspoře 1,4 mld. Kč a meziročním růstu o 26,8 % (o 28,1 mld. Kč); podíl kapitálových výdajů na plnění celkových výdajů státního rozpočtu se proti roku 2008 zvýšil o 1,7 procentního bodu na 11,4 %. Celková čerpaná částka zahrnuje i plnění z nároků z nespotřebovaných výdajů v roce 2008 a z převodů z rezervních fondů kapitol. Stav nároků k 31.12.2009 činil 27,8 mld. Kč (snížení od 1.1.2009 o 44,7 mld. Kč, vč. prostředků podle usnesení vlády č. 122/2009), stav rezervních fondů kapitol státního rozpočtu na bankovních účtech 1,5 mld. Kč (snížení o 40,5 mld. Kč vč. prostředků převedených do kapitoly Všeobecná pokladní správa podle usnesení vlády č. 122/2009 ve výši 31,7 mld. Kč).

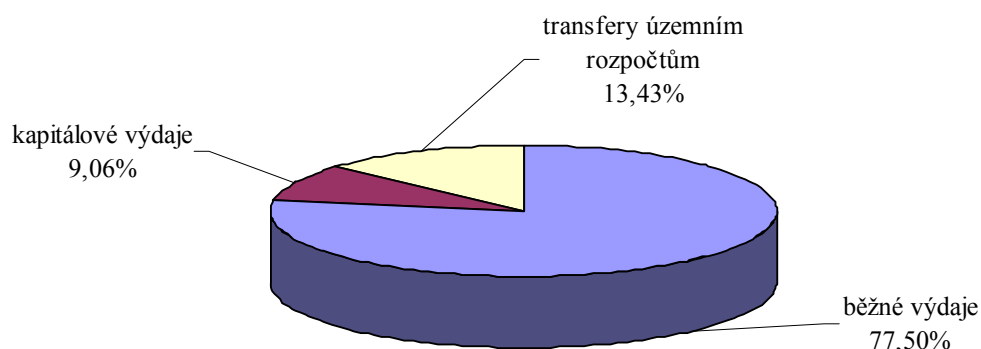
Mandatorní výdaje dosáhly **622,0 mld. Kč**, tj. 53,3 % z celkových výdajů státního rozpočtu v roce 2009, při meziročním růstu o 7,7 % (o 40,2 mld. Kč). Z toho 82,4 % představovaly **sociální transfery**, které dosáhly **512,8 mld. Kč** a meziročně se zvýšily o 6,5 % (o 31,3 mld. Kč). Podrobné čerpání mandatorních výdajů je uvedeno v části III.5. Zprávy.

Mandatorní výdaje společně s výdaji na platy, ostatní platby za provedenou práci a pojistné a za vybrané neinvestiční nákupy a související výdaje nutné pro zabezpečení provozu a plnění úkolů kapitol státního rozpočtu dosáhly v roce 2009 celkem 786,4 mld. Kč, tj. 67,4 % celkových výdajů státního rozpočtu za rok 2009.

Podíl celkových výdajů státního rozpočtu na HDP roku 2009 v běžných cenách (3 627,2 mld. Kč) činil 32,2 %, tj. o 2,8 procentního bodu více než v roce 2008 (HDP v b.c. 3 689,0 mld. Kč); zvýšení podílu výdajů ovlivnil růst výdajů státního rozpočtu a v souvislosti s hospodářskou krizí meziroční snížení nominálního HDP (o 1,7 %, tj. o 61,8 mld. Kč).

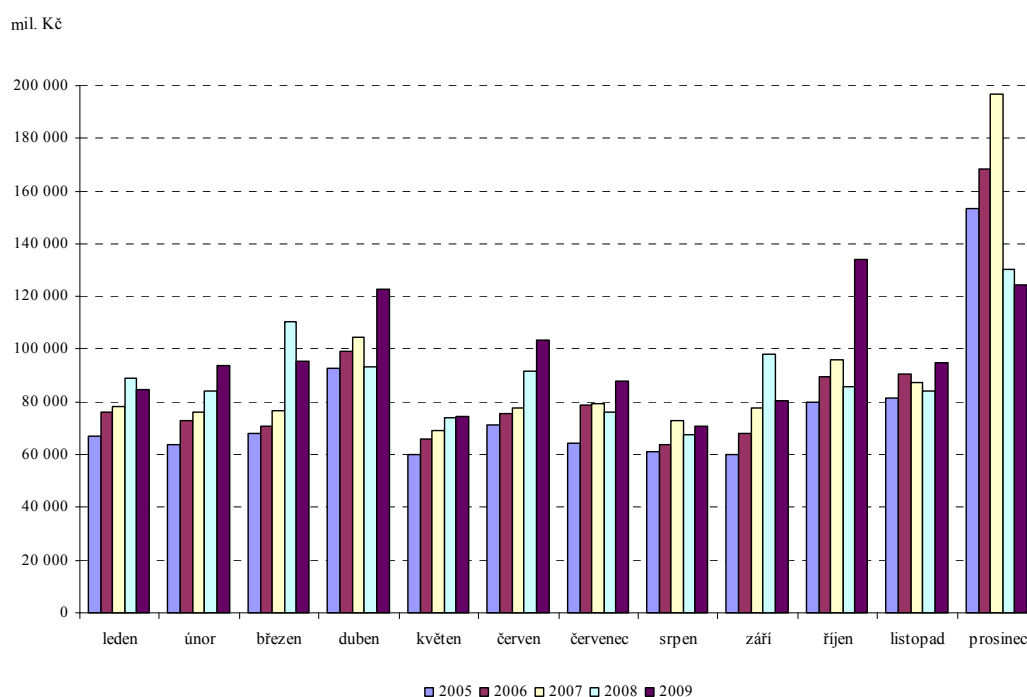
Strukturu výdajů státního rozpočtu za rok 2009 ukazuje následující graf (kapitálové a běžné výdaje bez transferů územním samosprávným celkům):

Graf č. 7

Čerpání celkových výdajů státního rozpočtu po jednotlivých měsících v letech 2005 až 2009 ukazuje následující graf:

Graf č. 8

Měsíční průměr výdajů čerpaných v roce 2009 činil téměř **97,3 mld. Kč**, tj. o 6,9 mld. Kč více než v roce 2008. Většina výdajů byla čerpána poměrně rovnoměrně, čerpání některých se však soustředilo pouze na některé měsíce roku - ty pak do značné míry ovlivnily výši měsíčního průměru. Např. výdaje na přímé náklady škol zřizovaných kraji a obcemi poskytnuté kapitolou Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ovlivnily čerpání výdajů v měsících leden (záloha 18,2 mld. Kč na první čtvrtletí roku 2009), duben (záloha 17,9 mld. Kč na druhé čtvrtletí),

červen (záloha 17,5 mld. Kč na třetí čtvrtletí) a září (záloha 17,9 mld. Kč na čtvrté čtvrtletí). Neinvestiční prostředky byly v nadprůměrné výši převedeny státním fondům, zejména z kapitol Ministerstvo zemědělství pro Státní zemědělský intervenční fond, mj. v měsících únor (5,5 mld. Kč), říjen (13,0 mld. Kč), listopad (6,7 mld. Kč) a prosinec (5,4 mld. Kč), když měsíční průměr činil 3,3 mld. Kč. Transfery investičních prostředků státním fondům, zejména kapitoly Ministerstvo dopravy Státnímu fondu dopravní infrastruktury, dosáhly průměrné měsíční výše 4,0 mld. Kč; nadprůměrně byly převedeny v měsících březen (8,4 mld. Kč), červenec (10,5 mld. Kč), říjen (14,7 mld. Kč), listopad (8,7 mld. Kč) a prosinec (4,7 mld. Kč), naopak v ostatních měsících roku dosáhly podprůměrné úrovně. Výdaje na dluhovou službu měly na celkové čerpání vliv ve všech měsících roku v závislosti na termínech dohodnutých úrokových splátek, zejména pak v dubnu (11,3 mld. Kč), červnu (8,2 mld. Kč), září (6,0 mld. Kč) a říjnu (8,4 mld. Kč). Státní příspěvek na podporu stavebního spoření byl z 93,2 % vyplacen v dubnu (12,4 mld. Kč), odvody vlastních zdrojů do rozpočtu EU dosáhly nadprůměrné hodnoty v měsících únoru 6,5 mld. Kč a červnu 3,4 mld. Kč proti průměru 2,6 mld. Kč. Vysoké čerpání výdajů v prosinci 124,2 mld. Kč (10,6 % celkových výdajů za rok 2009) ovlivnily mj. kapitálové výdaje čerpané ve výši 19,7 mld. Kč, tj. 14,7% všech kapitálových výdajů za rok 2009. Uvolňování prostředků státního rozpočtu v roce 2009 bylo rozloženo rovnoměrněji v porovnání s lety 2004-2007, kdy se vždy v prosinci převáděly do rezervních fondů prostředky, které měly vliv na výši celoročních výdajů a na saldo státního rozpočtu.

Hodnocení plnění jednotlivých druhů výdajů státního rozpočtu v roce 2009 je **uvedeno v dalších částech zprávy** a vztahuje se, není-li uvedeno jinak, k rozpočtu po změnách. V příslušných pasážích je komentováno i využití prostředků souvisejících s projekty financovanými z úvěrů od Evropské investiční banky v celkové částce 13,7 mld. Kč, které byly převedeny z kapitoly Státní dluh do příslušných kapitol státního rozpočtu, které jednotlivé projekty realizovaly.

2. Běžné výdaje státního rozpočtu

Běžné (neinvestiční) výdaje státního rozpočtu představují výdaje správců kapitol státního rozpočtu na provoz a plnění úkolů vlastního úřadu, výdaje na činnost jimi zřizovaných organizačních složek státu a příspěvkových organizací a další výdaje, které tito správci kapitol uskutečňují poskytováním příspěvků a transferů v souladu se svou působností podle kompetenčního zákona, příp. dalších zákonů, na jejichž základě byly zřízeny.

Běžné výdaje státního rozpočtu byly v zákonem č. 475/2008 Sb., o státním rozpočtu ČR na rok 2009, stanoveny ve výši 1 038,0 mld. Kč a zákonem č. 423/2009 Sb. navýšeny na 1 052,1 mld. Kč. Jak proti schválenému rozpočtu roku 2008, tak proti skutečnosti 2008 mělo dojít k navýšení běžných výdajů o 7,5 %, tj. o 73,2 mld. Kč. V průběhu roku byl rozpočet těchto výdajů rozpočtovými opatřeními změněn na 1 050,0 mld. Kč, resp. snížen téměř o 2,1 mld. Kč – ke snížení a naopak ke zvýšení rozpočtovaných výdajů došlo v celé řadě položek státního rozpočtu. Skutečně bylo v roce 2009 **čerpáno 1 033,8 mld. Kč** neinvestičních prostředků, tj. 98,5 % rozpočtu po změnách - úspora činila téměř 16,2 mld. Kč. Meziroční růst dosáhl 5,6 %, tj. navýšení o 54,9 mld. Kč.

Významná část výdajů **517,8 mld. Kč** (44,4 % celkových výdajů, resp. 50,1 % běžných výdajů) směřovala **do sociální oblasti**. Plněno bylo o 0,6 % (o 3,1 mld. Kč) méně, než stanovil rozpočet po změnách, při meziročním růstu o 6,2 % (o 30,2 mld. Kč). Výši i strukturu těchto výdajů ovlivnila nejen řada legislativních opatření přijatá od 1. ledna 2009 (např. valorizace důchodů, změna ve vyplácení dávek nemocenského pojištění, atd.), ale i hospodářská krize a s ní mj. související růst výdajů na podpory v nezaměstnanosti.

Vývoj státního rozpočtu v sociální oblasti v roce 2009, jeho čerpání a srovnání s rokem 2008, ukazuje následující tabulka:

Tabulka č. 22

SOCIÁLNÍ VÝDAJE A SLUŽBY ZAMĚŠTNANOSTI	Skutečnost 2008	Státní rozpočet 2009		Skutečnost 2009	% plnění	Index 2009/2008	Rozdíl 2009-2008
		schválený	po změnách				
		1	2				
Sociální dávky*)	400 947	426 464	431 213	429 374	99,6	107,1	28 427
v tom:							
- dávky důchodového pojištění**)	312 532	339 058	339 799	339 788	100,0	108,7	27 256
z toho: starobní důchody	229 727	248 559	250 873	250 868	100,0	109,2	21 141
- ostatní dávky	39 330	36 034	34 060	33 340	97,9	84,8	-5 990
z toho: dávky nemocenského pojištění	32 072	29 067	26 702	26 233	98,2	81,8	-5 839
z toho: nemocenské	24 893	21 499	18 680	18 340	98,2	73,7	-6 553
- dávky státní sociální podpory	41 970	44 400	41 654	41 168	98,8	98,1	-802
- podpory v nezaměstnanosti	7 115	6 972	15 700	15 078	96,0	211,9	7 963
Transfery územním rozpočtům na dávky	24 002	25 446	24 531	24 649	100,5	102,7	647
v tom:							
- dávky pomoci v hmotné nouzi a dávky zdravotně postiženým	5 524	7 300	5 950	5 751	96,7	104,1	227
- příspěvek na péči podle zákona o soc. službách	18 478	18 146	18 581	18 898	101,7	102,3	420
Příspěvek na penzijní připojištění	4 992	6 400	5 740	5 296	92,3	106,1	304
Platba státu do veřejného zdravotního pojištění	47 253	47 404	48 704	48 673	99,9	103,0	1 420
Ochrana zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele	150	220	750	844	112,5	562,7	694
Zaměstnávání zdravotně postižených občanů	2 284	2 350	2 350	2 257	96,0	98,8	-27
Příspěvky na sociální důsledky restrukturalizace	1 835	1 795	1 718	1 718	100,0	93,6	-117
Státní politika zaměstnanosti - aktivní***)	6 132	5 709	5 853	4 954	84,6	80,8	-1 178
Sociální výdaje a služby zaměstnanosti celkem	487 595	515 788	520 859	517 765	99,4	106,2	30 170

*) vč. dávek vyplácených do ciziny; dále ve sloupci skutečnost vč. zálohy České pošty

**) ve sloupcích skutečnost vč. zálohy České pošty na důchody vyplacené na počátku následujícího roku ve výši 4 620 mil. Kč v roce 2008 a 4 510 mil. Kč v roce 2009

***) včetně prostředků EU na financování společných programů EU a ČR

Pozn. Údaje za sociální dávky se liší od údajů v bilanci příjmů a výdajů o další související výdaje obsažené ve tř. 5 rozpočtové skladby (např. poštovní a podpor v nezaměstnanosti).

Hodnocení podle jednotlivých skupin běžných výdajů v druhovém členění rozpočtové skladby je uvedeno v dalších částech Zprávy.

2.1. Neinvestiční transfery obyvatelstvu a služby zaměstnanosti

Ve schváleném státním rozpočtu na rok 2009 podle zákona č. 475/2008 Sb., ve znění zákona č. 423/2009 Sb., představovaly neinvestiční transfery obyvatelstvu a výdaje na služby zaměstnanosti celkem 459,0 mld. Kč, tj. 39,3 % celkových výdajů a o 0,8 procentního bodu více než ve schváleném rozpočtu roku 2008. V průběhu roku byl schválený rozpočet navýšen na 462,5 mld. Kč.

Tabulka č. 23

NEINVESTIČNÍ TRANSFERY OBYVATELSTVU A SLUŽBY ZAMĚSTNANOSTI	v mil. Kč						
	Skutečnost 2008	Státní rozpočet 2009		Skutečnost 2009	Plnění v %	Index 2009/2008	Rozdíl 2009-2008
		schválený	po změnách				
	1	2	3	4	5=(4:3)	6=(4:1)	7=(4-1)
Neinvestiční transfery obyvatelstvu a služby zaměstnanosti celkem	431 957	458 990	462 458	458 473	99,1	106,1	26 516
Neinvestiční transfery obyvatelstvu*)	421 526	448 916	451 728	448 656	99,3	106,4	27 130
z toho:							
Sociální dávky*)	400 917	426 464	431 153	429 330	99,6	107,1	28 413
Náhrady placené obyvatelstvu	1 078	1 144	1 285	1 209	94,1	112,2	131
Ostatní neinv. transfery obyvatelstvu	19 531	21 308	19 290	18 117	93,9	92,8	-1 414
z toho: st. podpora stavebního spoření	14 220	14 600	13 262	13 262	100,0	93,3	-958
st. příspěvek na penzijní připojištění	4 992	6 400	5 740	5 296	92,3	106,1	304
Státní politika zaměstnanosti**)	10 431	10 074	10 730	9 817	91,5	94,1	-614
z toho: aktivní politika zaměstnanosti	6 132	5 709	5 853	4 954	84,6	80,8	-1 178

*) bez výdajů zahrnutých ve výdajích státní politiky zaměstnanosti, ale rozpočtovaných v podskupení neinvestiční transfery obyvatelstvu

***) mimo vyplacených podpor v nezaměstnanosti, které spadají do sociálních dávek, ale vč. služeb na jejich výplatu

Čerpáno bylo 458,5 mld. Kč, tj. 99,1 % rozpočtu po změnách při úspoře téměř 4,0 mld. Kč. Výdaje v této oblasti se meziročně zvýšily o 6,1 %, tj. o 26,5 mld. Kč. Převážná část byla nedílnou součástí tzv. mandatorních výdajů vyplývajících ze zákona, především sociálních transferů.

2.1.1. Neinvestiční transfery obyvatelstvu

Neinvestiční transfery obyvatelstvu² představují objemově významný rozpočtový výdaj. V roce 2009 byly ve schváleném rozpočtu zahrnuty ve výši 449,1 mld. Kč a jejich podíl na celkových výdajích činil 38,5 %, na běžných výdajích pak 42,7 %. Schválený rozpočet počítá s meziročním růstem těchto výdajů o 7,0 %

² Nezahrnují dávky pomoci v hmotné nouzi, dávky pro osoby se zdravotním postižením a příspěvek na péči podle zákona o sociálních službách, které jsou rozpočtovány v podskupení položek „neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně“.

(o 33,2 mld. Kč) proti schválenému rozpočtu roku 2008 a o 6,5 % (o 27,5 mld. Kč) proti skutečnosti roku 2008. V průběhu roku 2009 byl rozpočet navýšen téměř o 3,3 mld. Kč na 452,3 mld. Kč. **Čerpáno** bylo celkem **450,0 mld. Kč**, tj. 99,5 % rozpočtu po změnách při meziročním růstu o 6,8 %, tj. navýšení o 28,5 mld. Kč. Meziroční srovnání, ale i plnění některých výdajů, je však ovlivněno řadou legislativních změn a hospodářskou situací země.

Sociální dávky

Nejvýznamnější část neinvestičních transferů obyvatelstvu představují **sociální dávky**, které zahrnují výdaje státního rozpočtu na výplatu dávek důchodového pojištění, ostatních dávek vč. dávek nemocenského pojištění, dávek státní sociální podpory a výdaje na podpory v nezaměstnanosti. Ve schváleném státním rozpočtu na rok 2009 podle zákona č. 475/2008 Sb., ve znění zákona č. 423/2009 Sb., byly sociální dávky stanoveny na 426,5 mld. Kč s předpokládaným meziročním růstem o 8,2 % (o 32,5 mld. Kč) proti schválenému rozpočtu roku 2008 a o 6,4 % (o 25,5 mld. Kč) proti skutečnosti 2008. V průběhu roku byl rozpočet sociálních dávek změněn na celkem 431,2 mld. Kč, **čerpány** byly v celkové výši **429,3 mld. Kč** (41,5 % celkových běžných výdajů v roce 2009 a 95,4 % neinvestičních transferů obyvatelstvu), plněny byly na 99,6 % rozpočtu po změnách při meziročním růstu o 7,1 % (o 28,4 mld. Kč).

Dávky důchodového pojištění

Výdaje na dávky důchodového pojištění byly v prosinci 2008 schváleny zákonem č. 475/2008 Sb. v celkové výši 336,6 mld. Kč, ten počítal s jejich meziročním růstem o 10,1 % (o 31,0 mld. Kč) proti schválenému rozpočtu roku 2008 a o 7,7 % (o 24,0 mld. Kč) proti skutečnosti roku 2008. K zajištění finančních prostředků na tyto sociální mandatorní dávky (vč. zálohy České poště na výplatu důchodů počátkem ledna 2010) byl v listopadu 2009 zákonem č. 423/2009 Sb. jejich rozpočet na rok 2009 změněn, resp. zvýšen o 2,5 mld. Kč v kapitole Ministerstvo práce a sociálních věcí, na celkem 339,1 mld. Kč. Tím se předpoklad růstu proti schválenému rozpočtu roku 2008 změnil na téměř 11,0 % (navýšení o 33,5 mld. Kč), proti skutečnosti 2008 na 8,5 % (navýšení o 26,5 mld. Kč). Dále v průběhu roku došlo ke změnám rozpočtu v rámci jednotlivých kapitol, které dávky důchodového pojištění vyplácejí: u kapitoly Ministerstvo práce a sociálních věcí se jednalo o zvýšení schváleného rozpočtu o 1,1 mld. Kč, v dalších kapitolách naopak ke snížení celkem o 368,7 mil. Kč, z toho v kapitole Ministerstvo obrany o 15,0 mil. Kč,

v kapitole Ministerstvo vnitra o 255,4 mil. Kč a v kapitole Ministerstvo spravedlnosti o 98,2 mil. Kč. Rozpočet po změnách k 31.12.2009 činil celkem 339,8 mld. Kč.

Tabulka č. 24

v mil. Kč

DŮCHODY	Skutečnost 2008	Skutečnost 2009	Index 2009/2008	Rozdíl 2009-2008
Dávky důchodového pojištění celkem	312 532	339 788	108,7	27 256
z toho důchody:				
starobní	229 727	250 868	109,2	21 141
invalidní (plné a částečné)	56 825	61 386	108,0	4 561
pozůstalostní (vdovské, vdovecké a sirotčí)	25 968	27 523	106,0	1 555

Skutečné výdaje na dávky důchodového pojištění³ v roce 2009 dosáhly celkem **339,8 mld. Kč**, tj. 100 % plnění rozpočtu po změnách při meziročním růstu o 8,7 % (téměř o 27,3 mld. Kč); v roce 2008 se tyto dávky meziročně zvýšily o 7,8 %, tj. o 22,7 mld. Kč; v roce 2007 o 6,2 %, tj. o 16,9 mld. Kč; v roce 2006 o 10,3 %, tj. o 25,5 mld. Kč; v roce 2005 o 7,1 %, tj. o 16,5 mld. Kč; v roce 2004 o 2,2 %, tj. o 5,1 mld. Kč. Na výši vyplacených důchodů a jejich srovnání s rokem 2008 měla vliv zejména jejich valorizace k 1.1.2009 stanovená nařízením vlády č. 363/2008 Sb.⁴, růst počtu důchodců a nově přiznaných důchodů.

Výdaje na dávky důchodového pojištění obsahují veškeré prostředky na výplatu důchodů včetně výplat důchodů do ciziny a zálohy České poště na výplatu důchodů v prvních výplatních termínech ledna následujícího roku. V roce 2009 představovaly téměř 79,1 % sociálních dávek, nejvyšší částka **250,9 mld. Kč** byla poskytnuta na **důchody starobní**, které se meziročně zvýšily o 9,2 % (o 21,1 mld. Kč). Dále byly vyplaceny **důchody invalidní** (plné a částečné) ve výši **61,4 mld. Kč** při meziročním růstu o 8,0 % (o 4,6 mld. Kč) a **důchody pozůstalostní** (vdovské, vdovecké a sirotčí) ve výši **27,5 mld. Kč** při meziročním růstu o 6,0 % (o 1,6 mld. Kč). Ostatní dávky důchodového pojištění v částce 11,0 mil. Kč byly vyplaceny v kapitole Ministerstvo obrany. **Záloha** na výplatu důchodů začátkem ledna 2010, poskytnutá **České poště** koncem prosince 2009 (týká se kapitoly Ministerstvo práce a sociálních věcí), činila **4,5 mld. Kč**, v roce 2008 to bylo 4,6 mld. Kč.

³ Údaje o výdajích na důchody jsou uváděny z **hlediska rozpočtu** (finančního zúčtování rozpočtového roku), tzn. ve výdajích je zahrnuta záloha zasláná České poště na výplatu důchodů z rozpočtu běžného roku, ale příjemce obdrží tento důchod až v roce příštím, naopak v běžném roce příjemce obdrží důchod, ve kterém je zahrnuta záloha České poště z rozpočtu minulého roku.

⁴ U důchodů starobních invalidních plných i částečných, vdovských, vdoveckých a sirotčích přiznaných před 1.1.2009 se zvyšuje od splátky důchody splatné po 31.12.2008 procentní výměra o 4,4 % procentní výměry, která náleží ke dni, od něhož se procentní výměra zvyšuje. Základní výměra důchodu pro rok 2009 zůstává 2 170,- Kč, jak byla stanovena mimořádnou valorizací k 1.8.2008 (navýšení o 470,- Kč).

Na výši dávek důchodového pojištění se 97,6 % podílela kapitola **Ministerstvo práce a sociálních věcí** (331,6 mld. Kč), na výplatě starobních důchodů pak 97,1 %. Česká správa sociálního zabezpečení zajišťovala výplatu 3 477,9 tis. důchodů pro 2 846,9 tis. důchodců, vč. zahraničních. Z toho bylo 2 131,9 tis. plných starobních důchodů (o 2,2 % více než v roce 2008), 15,5 tis. starobních poměrných důchodů, 375,4 tis. plných invalidních důchodů, 221,4 tis. částečných invalidních důchodů, 590,3 tis. vdovských, 95,0 tis. vdoveckých a 48,4 tis. sirotčích důchodů. Na starobních důchodech bylo v této kapitole v roce 2009 vyplaceno 243,6 mld. Kč, vč. zálohy České pošty na výplatu důchodů počátkem roku 2010; průměrná výše plného starobního důchodu činila 9 713,- Kč a meziročně se zvýšila o 4,2 % (o 393,- Kč). Měsíční náklady na lednovou valorizaci důchodů činily 882,3 mil. Kč.

Ostatní dávky

Výdaje na ostatní dávky v oblasti sociálního zabezpečení zahrnují kromě výdajů na dávky nemocenského pojištění*), které jsou odvozeny z mezd, výdaje na zvláštní sociální dávky příslušníkům ozbrojených sil při skončení služebního poměru, dávky pomoci v hmotné nouzi pro občany vojenských újezdů poskytované Ministerstvem obrany, příspěvek na péči do zahraničí, vyrovnání důchodu se Slovenskou republikou a další drobné dávky. Schválený státní rozpočet předpokládal pro rok 2009 výdaje na tyto dávky 36,0 mld. Kč, tj. téměř ve stejné výši jako schválený rozpočet na rok 2008 (navýšení o 1,1 %, tj. 359 tis. Kč), proti skutečnosti 2008 počítal s meziročním poklesem o 8,4 % (o 3,3 mld. Kč) především u dávek nemocenského pojištění (viz dále). Rozpočet byl během roku rozpočtovými opatřeními snížen o 2,0 mld. Kč, a to zejména přesunem v rámci kapitoly Ministerstvo práce a sociální věcí z úspor na dávkách nemocenského pojištění.

Tabulka č. 25

OSTATNÍ DÁVKY	v mil. Kč			
	Skutečnost 2008	Skutečnost 2009	Index 2009/2008	Rozdíl 2009-2008
Ostatní dávky celkem	39 330	33 340	84,8	-5 990
z toho:				
dávky nemocenského pojištění	32 072	26 233	81,8	-5 839
z toho: nemocenské	24 891	18 340	73,7	-6 551
peněžitá pomoc v mateřství	6 363	7 160	112,5	797
podpora při ošetření člena rodiny	811	729	89,9	-82
zvláštní soc. dávky příslušníků ozbrojených sil při skončení služebního poměru	7 251	7 101	97,9	-150

*) Nemocenské, podpora při ošetřování člena rodiny, vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství, peněžitá pomoc v mateřství aj.

Na ostatní dávky bylo vynaloženo celkem **33,3 mld. Kč**, tj. 97,9 % rozpočtu po změnách při úspoře 719,9 mil. Kč a při meziročním snížení o 15,2 % (o 6,0 mld. Kč).

Z celkových rozpočtovaných ostatních dávek představují **dávky nemocenského pojištění** 80,7 %. Jejich rozpočet na rok 2009 ve výši 29,1 mld. Kč byl stanoven na stejné úrovni schváleného rozpočtu roku 2008 (pouze o 0,2 % vyšší, tj. o 44,3 mil. Kč). Proti celoroční skutečnosti 2008 však v rozpočtu došlo ke snížení předpokládaných výdajů na tyto dávky o 9,4 % (o 3,0 mld. Kč), což lze dát do souvislosti s rozhodnutím Ústavního soudu o zrušení 3-denní karenční doby s účinností od 30.6.2008, které platilo do konce roku 2008. Podle zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, který nabyl odložené účinnosti dnem 1.1.2009, přísluší nemocenské vždy až od 15. kalendářního dne trvání dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény, a to za kalendářní dny; po dobu prvních 14 dnů je zaměstnanec zabezpečen náhradou mzdy, kterou mu poskytuje jeho zaměstnavatel (viz dále). Změnily se rovněž parametry pro výpočet dávek změnou redukčních hranic a zavedením třetí redukční hranice se posílila závislost na předchozím příjmu, při dlouhodobé pracovní neschopnosti náležely vyšší dávky nemocenského. Peněžité pomoci v mateřství, ošetrovné a vyrovnávací příspěvek v těhotenství a v mateřství se i nadále vyplácely od vzniku sociální události, a to za kalendářní dny. V průběhu roku 2009 byl státní rozpočet výdajů na dávky nemocenského pojištění snížen více než o 2,4 mld. Kč, z toho 1,5 mld. Kč ve prospěch refundace poloviny náhrady mezd za dočasnou pracovní neschopnost, atd. Na **dávky nemocenského pojištění** bylo **čerpáno** celkem **26,2 mld. Kč**, tj. 98,2 % rozpočtu po změnách při meziročním poklesu o 18,2 % (o 5,8 mld. Kč). Z celku představovala 74,0 % dávka **nemocenské (18,3 mld. Kč)**, která byla čerpána na 98,2 % rozpočtu po změnách a meziročně se snížila o 26,3 % (o 6,6 mld. Kč). **Peněžité pomoci v mateřství** byla vyplacena ve výši **7,3 mld. Kč**, tj. 98,4 % rozpočtu po změnách při meziročním zvýšení o 12,5 % (o 796,1 mil. Kč), **podpora při ošetřování člena rodiny** dosáhla částky **729,1 mil. Kč**, tj. 98,5 % rozpočtu s meziročním snížením o 10,1 % (o 82,2 mil. Kč), a **vyrovnávací příspěvek v mateřství a těhotenství** **5,2 mil. Kč**, tj. 97,3 % rozpočtu po změnách při meziročním zvýšení o 16,6 % (o 736 tis. Kč).

Schválený rozpočet výdajů na **zvláštní dávky příslušníkům ozbrojených sil při skončení služebního poměru** na rok 2009, vyplácené ministerstvy vnitra, obrany, spravedlnosti a financí, byl stanoven ve výši 6,9 mld. Kč s předpokladem meziročního snížení o 4,8 % (o 317,2 mil. Kč) proti rozpočtu roku 2008 a o 4,2 % (o 303,3 mil. Kč) proti skutečnosti 2008. V průběhu roku byl rozpočet navýšen na 7,3 mld. Kč.

Čerpáno bylo celkem **7,1 mld. Kč**, tj. 96,7 % rozpočtu po změnách při meziročním poklesu o 2,1 % (o 150,5 mil. Kč). Z celku představoval výsluhový příspěvek téměř 6,3 mld. Kč, odchodné 700,2 mil. Kč, odbytné 87,0 mil. Kč, atd.

Dávky státní sociální podpory

Dávky státní sociální podpory byly ve schváleném státním rozpočtu na rok 2009 zahrnuty ve výši 44,4 mld. Kč, tj. 97,2 % schváleného rozpočtu roku 2008 (o 1,3 mld. Kč méně), proti skutečnosti 2008 byly plánované výdaje vyšší o 5,8 % (o 2,4 mld. Kč). V průběhu roku byl rozpočet snížen ve prospěch nezajištěných sociálních mandatorních výdajů více než o 2,7 mld. Kč, zejména podle usnesení vlády č. 1005/2009 na podpory v nezaměstnanosti (1,5 mld. Kč), na sociální služby v domovech pro osoby se zdravotním postižením, domovy pro seniory, apod. (800 mil. Kč) a na výdaje spojené s realizací zákona č. 118/2000 Sb. (312 mil. Kč). **Čerpány** byly v celkové výši **41,2 mld. Kč**, tj. 98,8 % rozpočtu po změnách, při meziročním poklesu o 1,9 % (o 802 mil. Kč). Všechny dávky sociální podpory jsou vypláceny úřady práce (v Praze do 31.12.2008 je vyplácely úřady jejich městských částí, od 1.1.2009 pobočky Úřadu práce hl. m. Prahy).

Čerpání jednotlivých dávek státní sociální podpory v roce 2009 a jejich srovnání se stejným obdobím roku 2008 ukazuje tabulka:

Tabulka č. 26

DÁVKY STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORY	v mil. Kč			
	Skutečnost 2008	Skutečnost 2009	Index 2009/2008	Rozdíl 2009-2008
Dávky státní sociální podpory celkem	41 970	41 168	98,1	-802
z toho:				
přídavek na dítě	6 255	4 754	76,0	-1 501
sociální příspěvek	3 192	2 980	93,4	-212
příspěvek na bydlení	1 629	2 291	140,6	662
rodčovský příspěvek	28 325	28 622	101,0	297
dávky pěstounské péče	846	927	109,6	81
porodné	1 647	1 579	95,9	-68
pohřebné	71	17	23,9	-54

Na výši výdajů na dávky státní sociální podpory v roce 2009 se projevila úsporná a stabilizační opatření daná zákonem č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, platným od 1.1.2008. Řada dávek státní sociální podpory je stanovena v absolutních částkách bez přímé vazby na životní minimum s tím, že neprobíhají automatické valorizace těchto dávek (vláda má možnost valorizovat životní a existenční minimum a související dávky, nikoliv povinnost), např.:

- přídavek na dítě je vyplácen v pevné výši odstupňované podle věku dítěte; byly zpřísněny podmínky nároku na tuto dávku a návazně i na sociální příplatek;
- porodné je vypláceno v pevné výši 13 000,- Kč na každé narozené dítě;
- existují tři varianty čerpání rodičovského příspěvku: 2letý (11 400,- Kč/měsíc), 3letý (7 600,- Kč/měsíc) a 4letý (7 600,- Kč/ měsíc do 21. měsíce věku dítěte, pak 3 800,- Kč); u zdravotně postiženého dítěte se za daných podmínek vyplácí základní výměra 7 600,- Kč/měsíc do 7 let dítěte; v roce 2008 rodičovský příspěvek činil 7 582,- Kč/měsíc do 4 let věku dítěte, příp. do 7 let zdravotně postiženého dítěte;
- pohřebné 5 000,- Kč je vypláceno pouze osobám, které vypravily pohřeb nezaopatřenému dítěti, a rodiči nezaopatřeného dítěte s tím, že zemřelá osoba měla vždy v době úmrtí trvalý pobyt na území ČR; atd.

Podpory v nezaměstnanosti

V prosinci 2008 zákonem č. 475/2008 Sb. schválený státní rozpočet na rok 2009 předpokládal výdaje na podpory v nezaměstnanosti ve výši 5,0 mld. Kč a jejich meziroční snížení o 28,6 % (o 2,0 mld. Kč) proti schválenému rozpočtu 2008, proti skutečným výdajům v roce 2008, kdy podpory v nezaměstnanosti dosáhly 7,1 mld. Kč, bylo rozpočtováno o 29,1 % méně (o 2,1 mld. Kč). Vzhledem k hospodářské krizi a s ní souvisejícím růstem nezaměstnanosti v roce 2009 souhlasila vláda svým usnesením č. 363/2009 s přesunem vázaných prostředků z dotčených kapitol státního rozpočtu podle usnesení vlády č. 122/2009 do kapitoly Ministerstvo práce a sociálních věcí ve výši 5,5 mld. Kč a 0,5 mld. Kč v rámci této kapitoly na posílení výdajů na podpory v nezaměstnanosti. Na základě usnesení vlády č. 1005/2009, resp. usnesení rozpočtového výboru PSP č. 705/2009, došlo ke zvýšení rozpočtu výdajů na podpory v nezaměstnanosti o 1,5 mld. Kč na úkor rozpočtu dávek státní sociální podpory, podle usnesení vlády č. 1245/2009, resp. usnesení rozpočtového výboru PSP č. 746/2009, byly dále přesunuty téměř 1,3 mld. Kč z rozpočtu dávek pomoci v hmotné nouzi a dávek pro osoby se zdravotním postižením – oba poslední převody se uskutečnily v rámci rozpočtu kapitoly Ministerstvo práce a sociálních věcí. Vzhledem k nedostatku prostředků na podpory v nezaměstnanosti ke konci roku byl zákonem č. 423/2009 Sb. schválený rozpočet tohoto mandatorního výdaje změněn téměř na 7,0 mld. Kč. Rozpočet po změnách k 31.12.2009 dosáhl celkem 15,7 mld. Kč.

K 31.12.2009 byly **podpory v nezaměstnanosti vyplaceny** v částce **15,1 mld. Kč**, tj. 96,0 % rozpočtu po změnách; meziročně se tyto výdaje více než zdvojnásobily. Z celku bylo 14,7 mld. Kč poskytnuto uchazečům o zaměstnání, 283,2 mil. Kč uchazečům při rekvalifikaci, 20,0 mil. Kč osobám se zdravotním postižením zařazeným do pracovní rehabilitace, 42,7 mil. Kč představovalo poštovné a bankovní, atd. Výše výdajů na podpory v nezaměstnanosti závisí na ekonomické situaci země, celkové míře nezaměstnanosti a na jejím vývoji. Všechny podpory v nezaměstnanosti jsou vypláceny prostřednictvím úřadů práce.

Srovnání nezaměstnanosti k 31.12.2009 proti stejnému datu v předchozích pěti letech a její vývoj v průběhu roku 2009 ukazuje následující tabulka:

Tabulka. č. 27

měsíc	12/2004	12/2005	12/2006	12/2007	12/2008	03/2009	06/2009	09/2009	12/2009
míra nezaměstnanosti v %	9,5	8,9	7,7	6,0	6,0	7,7	8,0	8,6	9,2
uchazeči o zaměstnání v tis.	541,7	510,4	448,5	354,9	352,3	448,9	463,6	500,8	539,1
volná místa v tis.	51,2	52,2	93,4	141,1	91,2	55,4	43,4	38,8	30,9

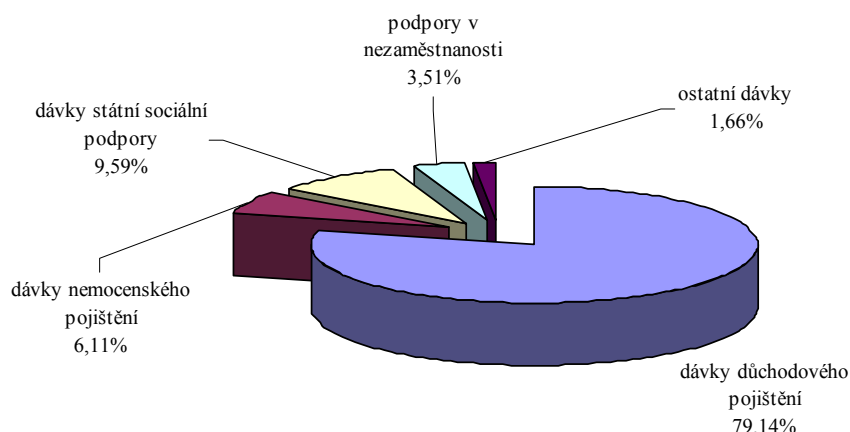
K 31.12.2009 evidovaly úřady práce celkem **539 136 uchazečů o zaměstnání** (o 186 886 osob více než ke stejnému datu roku 2008, tj. o 53,1 %) z toho 527 728 představovali dosažitelní uchazeči o zaměstnání⁵ (o 192 703 osob více než ke konci roku 2008, tj. o 57,5 %). Úřady práce v prosinci 2009 poskytly podporu v nezaměstnanosti 189 497 uchazečům o zaměstnání, tj. 35,1 % osob vedených v evidenci, k 31.12.2009. Nabízely celkem 30 927 volných pracovních míst (o 60 262 méně než ke stejnému datu roku 2008), když na jedno volné místo připadlo v průměru 17,4 uchazeče (3,9 uchazeče v prosinci 2008). **Míra registrované nezaměstnanosti k 31.12.2009** činila **9,2 %**, tj. o 3,2 procentního bodu více než k 31.12.2008, míra registrované nezaměstnanosti žen dosáhla 10,3 % (o 1,0 procentního bodu více) a mužů 8,4 % (o 1,4 procentního bodu více). Vyšší míru nezaměstnanosti než republikový průměr vykázalo 50 okresů, nejvyšší okresy Jeseník 16,9 %, Most 16,4 %, Hodonín 15,9 %, Bruntál a Znojmo po 15,4 %, Děčín 15,0 %, atd., nejnižší okresy Praha-východ 3,4 %, Praha 3,7 %, Praha-západ 4,0 %, Mladá Boleslav 4,7 %, Benešov 5,7 %, České Budějovice 5,9 %, atd. Průměrná míra nezaměstnanosti v roce 2009 byla 8,0 %, tj. o 2,6 procentního bodu více než v roce 2008. Trh práce byl

⁵ Uchazeči o zaměstnání, kteří mohou bezprostředně nastoupit při nabídce vhodného pracovního místa, tj. evidovaní nezaměstnaní, kteří nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí zaměstnání (za dosažitelné se nepovažují ženy na mateřské dovolené, absolventi na vojně, uchazeči v pracovní neschopnosti, lidé ve vazbě nebo výkonu trestu, uchazeči, kteří jsou zařazení na rekvalifikaci nebo vykonávají krátkodobé zaměstnání).

negativně ovlivněn hospodářskými potížemi českých firem zejména v průmyslovém sektoru; rostoucí počet uchazečů o zaměstnání a klesající počet volných pracovních míst ukázaly na propouštění v průběhu celého roku.

Následující graf ukazuje podíl jednotlivých druhů výdajů sociálních dávek v roce 2009:

Graf č. 9

Transfery územním rozpočtům na dávky

Transfery Ministerstva práce a sociálních věcí na **dávky**, poskytované ze státního rozpočtu obyvatelstvu prostřednictvím **územních rozpočtů**, mají v sociální oblasti také značný význam. Jedná se o **dávky pomoci v hmotné nouzi**⁶ podle zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení, mimořádná okamžitá pomoc), **dávky pro osoby se zdravotním postižením**⁷ podle vyhlášky MPSV č. 182/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení a zákon ČNR o působnosti orgánů ČR v sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, a **příspěvek na péči**⁸ podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

⁶ Pomoc osobám s nedostatečnými příjmy, kdy osoba/společně posuzované osoby si ho nemohou zvýšit vlastním přičiněním (vlastní prací, uplatněním nároků a pohledávek, prodejem nebo jiným využitím majetku). O dávkách pomoci v hmotné nouzi rozhodují a vyplácejí je pověřené obecní úřady (na území vojenských újezdů újezdní úřady vojenských újezdů).

⁷ Slouží k odstranění, zmírnění nebo překonání následků jejich postižení.

⁸ Poskytuje se osobám závislým na pomoci jiné fyzické osoby za účelem zajištění potřebné pomoci.

Na rok 2009 byly uvedené dávky v zákonu č. 475/2008 Sb. zahrnuty ve výši celkem 22,9 mld. Kč, tj. proti schválenému rozpočtu 2008 o 5,2 % (o 1,3 mld. Kč) méně, resp. proti skutečnosti 2008 o 4,6 % (o 1,1 mld. Kč) méně. Zákonem č. 423/2009 Sb. byl rozpočet navýšen na 25,4 mld. Kč a rozpočtovými opatřeními změněn k 31.12.2009 na 24,5 mld. Kč. **Na obce bylo** výše uvedenou kapitolou státního rozpočtu **převedeno** celkem více než **24,6 mld. Kč**.

V zákonem č. 475/2008 Sb. schváleném státním rozpočtu na rok 2009 činil odhad výdajů na **příspěvek na péči podle zákona o sociálních službách** 15,6 mld. Kč. Vzhledem k tomu, že v průběhu roku došlo k nárůstu celkového počtu příjemců této dávky a v jejím rámci zvýšenému podílu příjemců zařazených do 3. a 4. stupně závislosti a novelou zákona č. 108/2006 Sb. ke zvýšenému příspěvku na péči pro příjemce ve 4. stupni závislosti (na 12 000,- Kč měsíčně), byl zákonem č. 423/2009 Sb. rozpočet navýšen více než o 2,5 mld. Kč na 18,1 mld. Kč. Podle usnesení vlády č. 363/2009 byl dále rozpočet změněn, resp. navýšen o 168,6 mil. Kč a přesuny prostředků v rámci kapitoly Ministerstvo práce a sociálních věcí o 265,7 mil. Kč. Skutečně bylo územním rozpočtům **poukázáno** o 1,7 % více, než stanovil rozpočet po změnách, a to **18,9 mld. Kč** (vč. použití prostředků z nároků z nespotřebovaných výdajů) při meziročním růstu o 2,3 % (o 419,0 mil. Kč).

Transfery územním rozpočtům **na dávky pomoci v hmotné nouzi a na dávky pro osoby se zdravotním postižením** byly ve schváleném rozpočtu zahrnuty ve výši 7,3 mld. Kč. I když v důsledku ekonomické recese v roce 2009 vykázaly některé tituly sociálních mandatorních výdajů vysokou dynamiku růstu, nebyl zaznamenán výrazný nárůst finanční náročnosti sociální pomoci ve hmotné nouzi; z tohoto důvodu bylo možné úspory prostředků ve výši téměř 1,4 mld. Kč převést v rámci kapitoly Ministerstvo práce a sociálních věcí k posílení výdajů na podpory v nezaměstnanosti a výdajů spojených s realizací zákona č. 118/2000 Sb. (usnesení vlády č. 1245/2009). Na výplatu dávek bylo územním rozpočtům poskytnuto téměř **5,8 mld. Kč**, tj. 96,7 % rozpočtu po změnách při meziročním růstu o 4,1 % (o 227,8 mil. Kč).

Skutečně bylo obcemi vyplaceno na příspěvek na péči podle zákona o sociálních službách 18,7 mld. Kč, na dávky v hmotné nouzi 3,1 mld. Kč a na dávky pro osoby se zdravotním postižením 2,3 mld. Kč.

2.1.2. Služby zaměstnanosti

Výdaje na státní politiku zaměstnanosti v širším pojetí^{*)} byly pro rok 2009 ve schváleném státním rozpočtu podle zákona č. 475/2008 Sb., ve znění zákona č. 423/2009 Sb., stanoveny na 17,1 mld. Kč při meziročním poklesu o 4,0 % (o 713,9 mil. Kč) proti rozpočtu roku 2008 a o 2,7 % (o 475,7 mil. Kč) proti skutečnosti 2008. Rozpočtovými opatřeními byl rozpočet zvýšen na 26,4 mld. Kč (o 9,3 mld. Kč, z toho 8,7 mld. Kč představovalo zvýšení prostředků na podpory v nezaměstnanosti). Skutečně bylo **vyplaceno** celkem **24,9 mil. Kč**, tj. 94,1 % rozpočtu po změnách při meziročním růstu o 41,6 % (o 7,3 mld. Kč). Výše čerpání a meziroční navýšení bylo způsobeno ekonomickou krizí a s tím související rostoucí nezaměstnaností a insolventností zaměstnavatelů.

Státní politiku zaměstnanosti zabezpečuje především kapitola **Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV)** zejména prostřednictvím úřadů práce. V roce 2009 bylo v této kapitole rozpočtováno 15,3 mld. Kč, rozpočet byl v průběhu roku navýšen téměř na 24,7 mld. Kč a skutečně bylo vynaloženo celkem téměř **23,1 mld. Kč**, tj. 93,7 % rozpočtu po změnách (úspora 1,5 mld. Kč), při meziročním růstu o 47,2 % (o 7,4 mld. Kč). Výše čerpaných prostředků a jejich meziroční srovnání byly, jak už bylo uvedeno, ovlivněny výdaji na podpory v nezaměstnanosti a výdaji na ochranu zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele. Z celkové částky bylo 65,2 % (15,1 mld. Kč) použito na podpory v nezaměstnanosti a 21,4 % (téměř 5,0 mld. Kč) na aktivní část politiky zaměstnanosti.

Ve výdajích státního rozpočtu souvisejících s politikou zaměstnanosti jsou rovněž sledovány dotace sociálního charakteru vyplacené zaměstnavatelům kapitolami **Ministerstvo průmyslu a obchodu** a **Ministerstvo dopravy** (příspěvky na sociální důsledky restrukturalizace).

^{*)} podpory v nezaměstnanosti, aktivní politika zaměstnanosti, ochrana zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele, příspěvky zaměstnavatelů zaměstnávajícím více než 50 % občanů se změnou pracovní schopností a příspěvky na sociální důsledky restrukturalizace

Tabulka č. 27

v mil. Kč

STÁTNÍ POLITIKA ZAMĚSTNANOSTI	Skutečnost 2008	Skutečnost 2009	Index 2009/2008	Rozdíl 2009-2008
Výdaje na státní politiku zaměstnanosti celkem	17 516	24 851	141,9	7 335
1. Výdaje na státní politiku zaměstnanosti - kapitola MPSV	15 681	23 133	147,5	7 452
z toho:				
a) podpory v nezaměstnanosti	7 115	15 078	211,9	7 963
b) aktivní politika zaměstnanosti*)	6 132	4 954	80,8	-1 178
v tom:				
rekvalifikace	271	388	143,2	117
veřejně prospěšné práce	949	1 371	144,5	422
společensky účelná pracovní místa	597	985	165,0	388
podpora zaměstnanosti zdravotně postižených občanů	256	324	126,6	68
cílené programy k řešení zaměstnanosti	80	75	93,8	-5
investiční pobídky	1 434	963	67,2	-471
ostatní	2 545	848	33,3	-1 697
c) ochrana zaměstnanců při platební nesch. zaměstnavatelů	150	844	562,7	694
d) zaměstnávání zdravotně postižených občanů**)	2 284	2 257	98,8	-27
2. Příspěvky na sociální důsledky restrukturalizace - kapitoly MPO a MD	1 835	1 718	93,6	-117

*) včetně výdajů v rámci společných programů EU a ČR

***) příspěvek zaměstnavatelům zaměstnávajícím více než 50 % občanů se změněnou pracovní schopností

Výdaje na podporu v nezaměstnanosti jsou rozpočtovány v rámci sociálních dávek a jsou komentovány v části Zprávy 2.1.

Aktivní politika zaměstnanosti

Na podporu zřizování nových pracovních míst poskytováním příspěvků potenciálním zaměstnavatelům i uchazečům o zaměstnání, na udržení a zvýšení zaměstnanosti rizikových skupin zaměstnanců (mladí do 20 let, starší 50 let věku, dlouhodobě nezaměstnaní, ženy po mateřské nebo rodičovské dovolené, apod.), na změnu kvalifikace a zvýšení motivace k přijetí zaměstnání apod. je zaměřena aktivní politika zaměstnanosti (dále APZ) jako nemandatorní část financování státních služeb zaměstnanosti.

Schválený rozpočet neinvestičních a investičních výdajů na aktivní politiku zaměstnanosti⁹ 5 733,3 mld. Kč (vždy vč. prostředků z rozpočtu EU) předpokládal pokles výdajů o 17,4 % (o 1,2 mld. Kč) proti schválenému rozpočtu roku 2008 a navýšení o 1,0 % (o 59,2 mil. Kč) proti skutečnosti 2008. V průběhu roku byl

⁹ Výdaje na rekvalifikaci, veřejně prospěšné práce, účelná pracovní místa, zaměstnanost občanů se změněnou pracovní schopností a ostatní výdaje APZ (např. investiční pobídky, cílené regionální programy, společné programy EU a ČR).

rozpočet navýšen celkem o 144,3 mil. Kč (navýšení o 662,2 mil. Kč na zapojení prostředků OP Rozvoj lidských zdrojů a OP Lidské zdroje a zaměstnanost na projekty reagující na současnou situaci na trhu práce a naopak snížení o 517,8 mil. Kč ve prospěch dávek důchodového pojištění). Čerpáno v roce 2009 v rámci APZ bylo celkem **4 954,1 mil. Kč**, tj. 84,3 % rozpočtu po změnách (úspora 945,6 mil. Kč) při meziročním poklesu o 19,2 % (o 1 178,2 mil. Kč).

Vlastní nástroje aktivní politiky zaměstnanosti, uplatňované úřady práce podle prováděcích vyhlášek k zákonu o zaměstnanosti, byly rozpočtované v částce 2 625,2 mil. Kč, po provedených změnách 2 898,1 mil. Kč, **vyplaceno** bylo **3 068,2 mil. Kč**, tj. o 5,9 % více než stanovil rozpočet po změnách (o 170,0 mil. Kč více), meziroční navýšení činilo 48,1 %, tj. o 995,7 mil. Kč, když k meziročnímu růstu došlo u všech vlastních nástrojů APZ, objemově zejména u „společensky účelných pracovních míst“ (o 388,6 mil. Kč) a „veřejně prospěšných prací“ (o 422,1 mil. Kč). Z celku výdaje na **rekvalifikace** dosáhly **388,1 mil. Kč**, vč. 268,7 mil. Kč v rámci Evropského sociálního fondu (ESF), OP Lidské zdroje a zaměstnanost; na rekvalifikaci nastoupilo cca 43,0 tis. osob, tj. cca o 4,1 tis. osob méně než v roce 2008. Výdaje na **veřejně prospěšné práce** byly čerpány v částce **1 371,2 mil. Kč**, vč. 1 078,3 mil. Kč v rámci ESF, OP Rozvoj lidských zdrojů a OP Lidské zdroje a zaměstnanost; bylo vytvořeno 4,5 tis. míst (o 2,2 tis. míst méně než v roce 2008). Na **společensky účelná pracovní místa** bylo v roce 2009 vynaloženo **985,3 mil. Kč**, vč. 573,4 mil. Kč v rámci ESF, OP Lidské zdroje a zaměstnanost; celkem bylo vytvořeno 6,8 tisíc společensky účelných pracovních míst, tj. o 2,9 tis. míst méně než v roce 2008. Výdaje spojené se **zaměstnáváním občanů se zdravotním postižením** v roce 2009 dosáhly **323,5 mil. Kč**, tj. o 26,6 % (o 67,9 mil. Kč) více než v roce 2009; jedná se o příspěvky na vytvoření a provoz chráněných dílen a chráněných pracovišť, tzn. míst, kde pracuje více než 60 % osob se zdravotním postižením a o příspěvky na rehabilitaci těchto osob.

Další prostředky čerpané na úřadech práce v celkové výši **780,0 mil. Kč** připadly na ostatní podporu zaměstnanosti (71,3 mil. Kč, z toho na podporu tvorby nových pracovních míst 47,4 mil. Kč a v rámci ESF JPD 3 celkem 23,7 mil. Kč), na cílené programy k řešení zaměstnanosti znevýhodněné cílové skupiny osob 75,8 mil. Kč (ESF OP Lidské zdroje a zaměstnanost RIP). Další výdaje úřadů práce na programy APZ byly financovány z projektů OP Rozvoj lidských zdrojů (338,1 mil. Kč) a OP Lidské zdroje a zaměstnanost (297,3 mil. Kč), atd.

Součástí celkových výdajů na aktivní politiku zaměstnanosti jsou i výdaje na **investiční pobídky** poskytované podle zákona č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách, ve znění pozdějších předpisů, Rámcových programů pro podporu rozvoje technologických center a strategických služeb a Programů pro podporu tvorby nových pracovních míst v regionech nejvíce postižených nezaměstnaností vždy podle příslušných usnesení vlády. Na tuto podporu zaměstnanosti bylo v roce 2009 vynaloženo celkem 1 010,4 mil. Kč, vč. výše uvedených výdajů úřadů práce na programy na podporu nových pracovních míst (47,4 mil. Kč). Investiční pobídky v oblasti zaměstnanosti poskytované přímo kapitolou **Ministerstvo práce a sociálních věcí** mají formu rekvalifikací a školení zaměstnanců a poskytování podpory na zřizování nových pracovních míst. V roce 2009 kapitola uvolnila v této oblasti **963,0 mil. Kč**, tj. 63,0 % rozpočtu po změnách při meziročním poklesu o 32,8 % (o 471,3 mil. Kč). Z celkové částky kapitoly Ministerstvo práce a sociálních věcí 889,9 mil. Kč připadlo do zpracovatelského průmyslu (z toho 651,6 mil. Kč na tvorbu nových pracovních míst a 238,3 mil. Kč na podporu rekvalifikace nebo školení zaměstnanců) a 73,0 mil. Kč bylo vynaloženo v rámci výše uvedeného Rámcového programu a Programu na podporu pracovních míst.

Výdaje na ochranu zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatelů

Výdaje na ochranu zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatelů, poskytované podle zákona č. 118/2000 Sb., vynakládané úřady práce na úhradu mezd zaměstnance, odvod daně z příjmů, odvod pojistného na sociální a zdravotní pojištění za zaměstnance a poštovné v případě, kdy se zaměstnavatel dostane do platební neschopnosti a je na něj podán návrh k vyhlášení konkursu. Schválený rozpočet na rok 2009 počítal s výdaji ve výši 220,0 mil. Kč, tj. o 10 % (o 20,0 mil. Kč) více proti schválenému rozpočtu roku 2008, proti skutečnosti 2008 o 46,3 % (o 69,7 mil. Kč) více. V důsledku ekonomické recese byl rozpočet postupně navyšován jednak přesuny prostředků v rámci kapitoly Ministerstvo práce a sociálních věcí z jiných titulů mandatorních výdajů (434,0 mil. Kč), jednak přesunem prostředků z vládní rozpočtové rezervy ve výši 96,0 mil. Kč – rozpočet po změnách k 31.12.2009 činil 750,0 mil. Kč. Výdaje spojené s realizací tohoto zákona v roce 2009 **dosáhly 844,0 mil. Kč**, vč. použití nároků z nespotřebovaných výdajů. Z celku náhrady mezd činily 660,4 mil. Kč, odvody daní a pojištění za zaměstnance 183,2 mil. Kč, zbývající částka cca 398 tis. Kč pak poštovné. Rozpočet po změnách byl překročen o 12,4 %, meziroční růst byl téměř šestinásobný.

Mandatorní sociální dotace zaměstnavatelům

Příspěvky zaměstnavatelům zaměstnávajícím více než 50 % občanů se zdravotním postižením na částečnou kompenzaci nákladů souvisejících s jejich zaměstnáváním, poskytované podle § 78 zákona č. 435/2004 Sb., byly ve schváleném rozpočtu na rok 2009 zahrnuty ve výši 2 350,0 mil. Kč, tj. o 29,1 % (o 529,7 mil. Kč) více proti schválenému rozpočtu 2008 a o 2,9 % (o 66,3 mil. Kč) více proti skutečnosti 2008. **Úřady práce vyplatily** v roce 2009 tyto příspěvky v částce **2 257,5 mil. Kč**, tj. 96,1 % rozpočtu po změnách při meziročním poklesu o 1,1 % (o 26,2 mil. Kč).

Příspěvky na sociální důsledky restrukturalizace (tj. příspěvky vyplácené zaměstnancům prostřednictvím zaměstnavatelů v souvislosti s restrukturalizací ocelářského a hnědouhelného průmyslu a dopravy) byly ve státním rozpočtu na rok 2009 stanoveny ve výši celkem 1 795 mil. Kč s meziročním poklesem o 1,4 % (o 25,0 mil. Kč) proti schválenému rozpočtu roku 2008, proti skutečnosti 2008 bylo počítáno s poklesem o 2,2 % (o 42,2 mil. Kč). Rozpočtovými opatřeními byl rozpočet snížen o 76,6 mil. Kč. **Uvolněno** bylo celkem **1 718,4 mil. Kč**, tj. 100,0 % rozpočtu po změnách při meziročním poklesu o 3,5 % (o 143,0 mil. Kč).

Z celku na obligatorní sociálně zdravotní náklady v kapitole **Ministerstvo průmyslu a obchodu** bylo v roce 2008 čerpáno **1 383,6 mil. Kč** podle zákona č. 154/2002 Sb., který upravuje financování výplat vybraných sociálně zdravotních dávek horníkům ze státního rozpočtu, na které vznikl nárok do 31.12.1992 (financování zvláštního příspěvku horníkům, deputátního uhlí a dříví a náhrad za ztrátu výdělku). Tyto dávky byly vyplaceny 5-ti organizacím, nejvíce s.p. DIAMO Stráž pod Ralskem 1 253,2 mil. Kč, s.p. Palivový kombinát Ústí 97,0 mil. Kč, a.s. Mostecká uhelná téměř 26,4 mil. Kč, Sokolovská uhelná, právní nástupce, a.s. Chomutov 4,5 mil. Kč a Severočeské doly, a.s., Chomutov 2,4 mil. Kč. Na doprovodný sociální program kapitoly **Ministerstvo dopravy** bylo čerpáno celkem **334,8 mil. Kč**, z toho 88,2 mil. Kč bylo použito podle nařízení vlády č. 322/2002 Sb. na výplatu příspěvků k řešení sociálních důsledků transformace a.s. České dráhy, dalších 246,6 mil. Kč bylo čerpáno podle nařízení vlády č. 370/2007 Sb. k řešení důsledků restrukturalizace a.s. České dráhy (115,7 mil. Kč), 89,3 mil. Kč pro ČD Cargo, a.s. a pro s.o. Správa železniční dopravní cesty (41,6). Uvolněné prostředky byly poskytnuty celkem 2 055 zaměstnancům.

2.1.3. Náhrady mezd v době nemoci

Dnem 1. ledna 2009, tj. dnem odložené účinnosti zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, přešla na zaměstnavatele povinnost zabezpečit své zaměstnance v období prvních 14 kalendářních dnů jejich dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény náhradou mzdy nebo platu, příp. náhradou odměny z dohody o pracovní činnosti, a to za podmínek a ve výši stanovených v § 192 až 194 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

Zákonem stanovená výše náhrady mzdy:

- při dočasné pracovní neschopnosti za první 3 dny náhrada mzdy nepřísluší,
- při karanténě za první 3 pracovní dny přísluší náhrada mzdy ve výši 25 % průměrného redukovaného výdělku,
- od 4. pracovního dne náhrada mzdy přísluší vždy ve výši 60 % průměrného redukovaného výdělku¹⁰.

Zaměstnavatel může náhradu mzdy zvýšit nebo poskytnout za první 3 pracovní dny, kdy ze zákona nenáleží, ale tato nesmí přesáhnout průměrný výdělek zaměstnance.

Schválený rozpočet náhrad mezd v době nemoci zaměstnancům organizačních složek státu na rok 2009 činil 127,3 mil. Kč, v průběhu roku byl snížen o 28,4 mil. Kč, **čerpáno** bylo celkem **89,4 mil. Kč**, tj. 90,3 % rozpočtu po změnách.

2.1.4. Ostatní neinvestiční náhrady a transfery obyvatelstvu

V souboru **ostatních náhrad placených obyvatelstvu**, které svým charakterem patří do sociálních peněžních transferů, neboť mají povahu zákonem daných náhrad, odškodnění a zvláštních sociálních dávek, byly sledovány **výdaje na odškodnění** podle příslušných legislativních předpisů. Zákonem č. 475/2008 Sb. byly výdaje na odškodnění stanoveny v kapitole Ministerstvo práce a sociálních věcí v částce 150,0 mil. Kč, zákonem č. 423/2009 Sb. byly změněny na 240,3 mil. Kč a rozpočtovými opatřeními, resp. převodem z kapitoly Všeobecná pokladní správa, navýšeny na 919,1 mil. Kč.

¹⁰ Průměrný výdělek se zjišťuje jako průměrný hrubý hodinový výdělek, dosažený zaměstnancem v rozhodném období, kterým je předchozí kalendářní čtvrtletí. Ten se pak pro účely náhrady mzdy dále upraví redukcí, a to pomocí hodinových redukčních hranic odvozených z denních redukčních hranic pro nemocenské (denní redukční hranice pro nemocenské se vynásobí koeficientem 0,175).

Následující tabulka uvádí vyplacené prostředky podle kapitol státního rozpočtu a podle jednotlivých právních předpisů, vč. počtu odškodněných osob:

Tabulka č. 28

	zákon č. 39/2000 Sb. ¹⁾		zákon č. 261/2001 Sb. ²⁾		nař.vlády č. 622/2004 Sb. ³⁾		zákon č. 357/2005 Sb. ⁴⁾		zákon č. 108/2009 Sb. ⁵⁾	
	tis. Kč	počet	tis. Kč	počet	tis. Kč	počet	tis. Kč	počet	tis. Kč	počet
Celkem	83	1	7 501	220	181 170	7 116	752 993	38 293	1 158	7
v tom:										
Ministerstvo práce a sociálních věcí	83	1	7 501	220	177 191	6 903	726 994	35 448	1 158	7
Ministerstvo obrany					2 645	183	18 090	2 208		
Ministerstvo vnitra					1 334	30	7 324	313		
Ministerstvo spravedlnosti							585	324		

¹⁾ zákon č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945, ve znění zákona č. 261/2001 Sb. - uplatnění nároku do 31.12.2002

²⁾ zákon č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěným do vojenských pracovních táborů a o změně zákona č. 39/2000 Sb. - uplatnění nároku do 31.12.2002

³⁾ nařízení vlády č. 622/2004 Sb., o poskytování příplatku k důchodu ke zmírnění křivd způsobených komunistickým režimem v oblasti sociální, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁾ zákon č. 357/2005 Sb., o ocenění účastníků národního boje za vznik a osvobození Československa a některých pozůstalých po nich, o zvláštním příspěvku k důchodu některým osobám, o jednorázové peněžní částce některým účastníkům národního boje za osvobození v letech 1939 až 1945 a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

⁵⁾ zákon č. 108/2009 Sb., o jednorázové peněžní částce nahrazující příplatek k důchodu a zvláštní příspěvek k důchodu a o změně některých zákonů

Celkem výdaje spojené s realizací odškodňovacích zákonů **dosáhly 942,9 mil. Kč**, z toho v kapitole Ministerstvo práce a sociálních věcí 912,9 mil. Kč, tj. 96,8 % z celku.

Ostatní neinvestiční transfery obyvatelstvu byly ve schváleném rozpočtu zahrnuty ve výši 21,3 mil. Kč, v průběhu roku pak sníženy na 19,3 mld. Kč. Čerpáno bylo **18,8 mld. Kč**, tj. 97,5 % rozpočtu po změnách, při meziročním snížení o 3,2 % (o 624,5 mil. Kč). Jednalo se zejména o příspěvky státu na podporu stavebního spoření (13,3 mld. Kč), kdy jsou téměř celé roční výdaje čerpány v 1. pololetí roku, a příspěvky na penzijní připojištění (5,3 mld. Kč), které byly vyplaceny čtvrtletně; oba tyto příspěvky jsou poskytovány prostřednictvím kapitoly Všeobecná pokladní správa a jsou komentovány samostatně.

2.2. Neinvestiční transfery a půjčené prostředky podnikatelským subjektům

Přehled státního rozpočtu, jeho úprav a čerpání neinvestičních transferů a půjčených prostředků podnikatelským subjektům je uveden v následující tabulce:

Tabulka č. 29

Neinvestiční transfery a půjčené prostředky podnikatelským subjektům (521+561)	v mil. Kč					
	Skutečnost 2008	Rozpočet 2009		Skutečnost 2009	Plnění v %	Index 2009/2008
		schválený	po změnách			
1	2	3	4	4:3	4:1	
Neinvestiční transfery celkem	26 108	30 853	33 767	28 491	84,4	109,1
z toho:						
Ministerstvo průmyslu a obchodu	9 961	14 544	12 684	10 487	82,7	105,3
Ministerstvo dopravy	4 810	4 892	6 000	5 988	99,8	124,5
Ministerstvo práce a sociálních věcí	3 457	4 812	4 469	3 318	74,2	96,0
Ministerstvo zemědělství	1 732	1 370	4 080	2 852	69,9	164,7
Všeobecná pokladní správa	4 565	4 264	4 749	4 269	89,9	93,5
Neinvestiční půjčené prostředky celkem		1 801	1 800			
z toho:						
Ministerstvo práce a sociálních věcí		1				
Všeobecná pokladní správa		1800	1 800			

Rozpočet na rok 2009, schválený zákonem č. 475/2008 Sb., předpokládal proti rozpočtu roku 2008 meziroční zvýšení transferů podnikatelským subjektům o 9,7 mld. Kč, tj. o 46,0 %, resp. proti skutečnosti roku 2008 o 4,7 mld. Kč, tj. o 18,2 %. V průběhu roku 2009 byl schválený rozpočet rozpočtovými opatřeními zvýšen o 2,9 mld. Kč na 33,8 mld. Kč, když úpravy se dotkly všech kapitol. Skutečné **čerpání činilo 28,5 mld. Kč**, tj. 84,4 % upraveného rozpočtu, což znamenalo meziroční nárůst proti skutečnosti předchozího roku o 2,4 mld. Kč, tj. o 9,1 %. Celkový podíl neinvestičních transferů podnikatelským subjektům na běžných výdajích státního rozpočtu dosáhl 2,8 %, což je o 0,1 procentního bodu více než v roce 2008.

Převážnou většinu celkových neinvestičních transferů podnikatelským subjektům poskytly kapitoly Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo dopravy, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo zemědělství a kapitola Všeobecná pokladní správa.

Rozpočet neinvestičních transferů podnikatelským subjektům kapitoly **Ministerstvo průmyslu a obchodu** na rok 2009 ve výši 14,5 mld. Kč byl v průběhu roku snížen o 1,8 mld. Kč, tj. na 12,7 mld. Kč. Ve skutečnosti bylo **poskytnuto 10,5 mld. Kč** (82,7 % rozpočtu po změnách) při meziročním nárůstu o 526 mil. Kč (o 5,3 %).

Tabulka č. 30

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU	v mil. Kč					
	Skutečnost 2008	Rozpočet 2009		Skutečnost 2009	Plnění v %	Index 2009/2008
		schválený	po změnách			
1	2	3	4	4:3	4:1	
Neinvestiční transfery podnikatelským subjektům celkem	9 961	14 544	12 684	10 487	82,7	105,3
v tom:						
útlum hornictví	2 934	2 782	2 953	2 953	100,0	100,6
transfer pro DIAMO na spolufinancované projekty v rámci OP ŽP		74	36	34	94,4	
programy na úspory energie	9	20	10	9	90,0	100,0
správa skládek pro s.p. DIAMO	10	7	5	19	380,0	190,0
transfery na výzkum a vývoj	2 271	6 576	5 361	2 986	55,7	131,5
transfery na podporu podnikání celkem	60		1 167	1 167	100,0	1 945,0
v tom:						
MSP (program VÝVOJ)	1					
projekt InMP - Hospodářská komora ČR	40		48	48	100,0	120,0
Záruční fond ČMZRB			1 100	1 100	100,0	
Rámcový komunitární program CIP	19		19	19	100,0	100,0
transfery společnosti Hyundai	1 294	250	115			
rámcové programy - strategické služby a technologická centra	1 047	700	749	1 335	178,2	127,5
Operační program průmysl a podnikání (OPPP) související s ERDF	233			2		0,9
Operační program rozvoj lidských zdrojů (OPRLZ) související s ESF	142			6		4,2
Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost		43	38			
Operační program podnikání a inovace (OPPI) související s ERDF	1 877	3 986	2 144	1 896	88,4	101,0
ekologické transfery	84	105	105	81	77,1	96,4

Útlum hornictví

Neinvestiční transfery na útlum hornictví, resp. na zahlazování následků hornické činnosti (ZNHČ), byly v roce 2009 poskytnuty v celkové výši téměř **3,0 mld. Kč**. Z toho transfery na technickou část ZNHČ činily 1,6 mld. Kč a na související obligatorní sociálně zdravotní náklady 1,4 mld. Kč. Útlum uhelného hornictví probíhal v roce 2009 na příslušných lokalitách v souladu s usnesením vlády č. 1128/2003, kterým byl schválen program dokončení restrukturalizace uhelného hornictví. Usnesením vlády č. 498/2006 byla schválena koncepce ZNHČ ve státních podnicích DIAMO Stráž pod Ralskem a Palivový kombinát Ústí nad Labem. Poskytnuté finanční prostředky byly čerpány na základě rozhodnutí Ministerstva průmyslu a obchodu a v souladu se Zásadami pro přípravu, schvalování, realizaci a financování útlumu hornictví podle technického a sociálního projektu likvidace a pro poskytování, čerpání a kontrolu dotací ze státního rozpočtu na útlum a na účely předem schválené vládou a zákonem č. 154/2002 Sb., o přechodném financování některých sociálně zdravotních dávek horníků.

Sanační a likvidační práce byly v rámci s.p. Diamo v roce 2009 realizovány převážně na lokalitách Příbram, Kutná Hora, Dyleň, Zadní Chodov, Horní Slavkov, Jáchymov, Mydlovary, Stráž pod Dalekem, Dolní Rožinka a Ostrava. U Palivového kombinátu Ústí šlo o lokality Chabařovice, Kohinoor, Kladenské doly, Východočeské uhelné doly, Hodonín, Doly a úpravny Pomořany a Dony Nástup Tušimice. Jednalo se o sanace a rekultivace odvalů a pozemků, čerpání a čištění důlních vod, likvidace

nepotřebných a staticky narušených a bezpečnost ohrožujících povrchových objektů, likvidace důlních děl apod.

Obligatorní sociálně zdravotní prostředky poskytnuté zaměstnancům v souvislosti s restrukturalizací některých odvětví byly v roce 2009 čerpány podle zákona č. 154/2002 Sb., podle kterého se ze státního rozpočtu poskytují horníkům dávky, na které vznikl nárok do 31.12.1992, a to zvláštní příspěvky, deputátní uhlí a náhrady za ztrátu výdělku. Vybrané sociálně zdravotní dávky byly poskytnuty státním podnikům DIAMO a Palivový kombinát Ústí a v menším objemu též firmám Mostecká uhelná, a.s. Most, Sokolovská uhelná, právní nástupce, a.s. Chomutov a Severočeské doly, a.s. Chomutov.

Transfery na spolufinancované projekty Operačního programu Životní prostředí

Usnesením vlády č. 688/2008 byla schválena spoluúcast státního rozpočtu v letech 2008-2010 na krytí nákladů spojených s financováním neinvestičního projektu „Sanace a rekultivace staré ekologické zátěže s.p. DIAMO na lokalitě Mydlovary - chemická úpravná a odkaliště K IV/D“. Z původně schváleného rozpočtu ve výši 74 mil. Kč bylo čerpáno pouze 34 mil. Kč. Důvodem nízkého čerpání byla skutečnost, že z předpokládaných 6 projektů, které měly být zahájeny a realizovány v rámci Operačního programu ŽP, byl v roce 2009 realizován pouze jeden. Zbývající projekty byly schváleny až ke konci roku 2009 a jejich realizace proběhne v roce 2010.

Programy na úspory energie

Program EFEKT 2009 - Státní program na podporu úspor energie a využití obnovitelných zdrojů energie pro rok 2009, část A, spadající do kompetence MPO - byl vyhlášen na základě usnesení vlády č. 1453 ze dne 19.11.2008. Jde o doplňkový program k energetickým programům podporovaným ze strukturálních fondů Evropské unie a slouží k ovlivnění úspor energie a využití obnovitelných zdrojů energie. Je zaměřen na osvětovou činnost, energetické plánování, investiční akce malého rozsahu a na pilotní projekty. V rámci programu byly čerpány neinvestiční transfery podnikatelským subjektům ve výši 9,0 mil. Kč, nečerpán zůstal 1 mil. Kč.

Správa skládek pro s.p. DIAMO

V roce 2009 byl ze státního rozpočtu poskytnut neinvestiční transfer na správu skládek DIAMO ve výši 5,0 mil. Kč. Prostředky byly využity na krytí inženýrských

činností nezbytných k provozu čistírny haldových vod a skládky odpadů laguny v Ostravě.

Transfery na výzkum a vývoj

Na zabezpečení realizace vyhlášených programů na podporu průmyslového výzkumu a vývoje v roce 2009 byly v resortu MPO v rámci schváleného rozpočtu zapracovány neinvestiční transfery ve výši 6,6 mld. Kč, z toho na spolufinancované projekty v rámci Operačního programu Podnikání a inovace tvořily české zdroje 502 mil. Kč a zdroje EU 2,8 mld. Kč. V průběhu roku byla provedena úprava rozpočtu na celkovou výši 5,4 mld. Kč. Ve skutečnosti byly prostředky poskytnuté ve výši 3,0 mld. Kč, z toho na spolufinancované projekty VaV pouze 29 mil. Kč (česká část 4 mil. a EU část 25 mil. Kč). Nevyčerpané transfery ve výši 2,4 mld. Kč byly zahrnuty do nároků z nespotřebovaných výdajů roku 2009.

Transfery na podporu podnikání

Neinvestiční transfery podnikatelským subjektům na podporu podnikání byly v roce 2009 ve skutečnosti čerpány ve výši 1,2 mld. Kč. Tyto transfery ve srovnání s předchozím rokem 2008, kdy dosáhly 60 mil. Kč, v roce 2009 výrazně vzrostly, což bylo způsobeno převodem částky 1,1 mld. Kč z kapitoly Všeobecná pokladní správa, položky vládní rozpočtová rezerva, k posílení záručního fondu Českomoravské záruční a rozvojové banky, a.s. podle usnesení vlády č. 364/2009 a č. 1214/2009. Tyto prostředky byly určeny pro financování **programu ZÁRUKA**, který vyhlásilo MPO na roky 2009 a 2010 na základě opatření „Garance a podpora úvěrů malých a středních podniků Národního protikrizového plánu“, který byl schválen vládou usnesením č. 204 dne 16. února 2009 pro oblasti podnikání ve zpracovatelském průmyslu a stavebnictví (od 16.11.2009 byl program ZÁRUKA za provozní úvěry rozšířen i na poskytování záruk za provozní úvěry pro malé a střední podnikatele v oblastech obchodu, cestovního ruchu a vzdělávání, tedy na většinu podnikatelských aktivit). Realizací programu byla pověřena ČMZRB. Cílem programu ZÁRUKA bylo pomocí zvýhodněných záruk zachovat malým a středním podnikatelům přístup k bankovním úvěrům na financování provozních potřeb a udržet jejich konkurenceschopnost, zejména v oblasti subdodávek pro realizaci významných exportních zakázek. Program byl vyhlášen na základě usnesení vlády č. 50/2007 podle zákona č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání, ve znění pozdějších předpisů, a v souladu s Nařízením Komise (ES) č. 1998/2006 o použití článků 87 a 88 Smlouvy o založení ES na podporu de minimis. V rámci realizace programu ZÁRUKA bylo v roce 2009 přijato 754 žádostí na poskytnutí záruk za provozní úvěry v celkovém objemu záruk téměř 4,0 mld. Kč. Ke konci roku 2009 bylo uzavřeno celkem 604 záručních smluv na

záruky za provozní úvěry v celkové výši 2,9 mld. Kč a na tyto záruky bylo čerpáno ze záručního fondu celkem 787 mil. Kč.

Další oblastí podpory podnikání byl především projekt ***Informační místa pro podnikatele realizovaný Hospodářskou komorou ČR***. Cílem tohoto projektu bylo prostřednictvím sítě regionálních kontaktních míst napomáhat řešení problémů v oblasti financování rozvoje podniků, vyhledávání obchodních kontaktů, zahájení podnikání, provozu podniku a poskytování informací o předpisech vztahujících se k prováděné činnosti. Poradenství pro podnikatele se týkalo i aktuálních problémů řešení důsledků hospodářské krize, zavádění datových schránek, spuštění programu Zelená úsporám apod. Na uvedené účely bylo vynaloženo celkem 48 mil. Kč.

Podpora podnikání byla v roce 2009 realizována též prostřednictvím ***Rámcového komunitárního programu pro konkurenceschopnost a inovace – CIP***. Tento program realizuje MPO na základě rozhodnutí Evropské komise v letech 2007-2013 a jeho cílem je vytvořit a provozovat síť zajišťující integrované služby pro podporu podnikání a inovací, tj. síťové propojení kontaktních míst „Euro info a inova center“ na území ČR. Projekt je realizován pod názvem BISONet (Czech Business Support Network). V roce 2009 byly čerpány prostředky ve výši 19 mil. Kč.

Rámcové programy - strategické služby a technologická centra

Rámcový program pro podporu vzniku a rozšíření technologických center a Rámcový program pro podporu strategických služeb byly schváleny usnesením vlády č. 573/2002. Od února 2004 nahradil tyto dva programy sloučený Rámcový program pro podporu technologických center a center strategických služeb, schválený usnesením vlády č. 1238/2003. Tento program byl vyhlášen na roky 2004 – 2006. Od roku 2007 je v platnosti aktualizovaný Rámcový program pro podporu technologických center a center strategických služeb, schválený usnesením vlády č. 217/2007. Pro rok 2009 byly v kapitole MPO pro tento program stanoven rozpočet ve výši 749 mil. Kč, skutečně čerpáno bylo 1,3 mld. Kč. Překročení rozpočtu bylo kryto čerpáním nároků z nespotebovaných výdajů ve výši 600 mil. Kč. Celkem bylo přijato 108 žádostí podnikatelských subjektů o tento druh podpory, jejichž cílem byla podpora investic do inovačních aktivit firem v oblasti high-tech výrobků, což mělo přispět ke zvýšení jejich konkurenceschopnosti na zahraničních trzích, a také do oblasti informačních technologií a služeb, jako jsou centra zákaznické podpory, centra sdílených služeb, centra pro vývoj softwaru, expertní a řešitelská centra pro informační a telekomunikační technologie a high-tech opravárenská centra.

Operační program Průmysl a podnikání (OPPP) související s ERDF

V oblasti neinvestičních transferů podnikatelským subjektům nebyl rozpočet na tento program stanoven. Ve skutečnosti byly vyčerpány prostředky ve výši 2 mil. Kč, všechny z nároků z nespotřebovaných výdajů. Financování programu bylo v roce 2009 ukončeno.

Operační program Rozvoj lidských zdrojů (OPRLZ) související s ESF

Rozpočet na tento program rovněž již nebyl stanoven. Prostředky ve výši 6 mil. Kč byly čerpány z nároků z nespotřebovaných výdajů a byly poskytnuty na podporu v rámci opatření Profese. Financování programu bylo v roce 2009 ukončeno.

Operační program Podnikání a inovace (OPPI) související s ERDF

V oblasti neinvestičních transferů podnikatelským subjektům činil rozpočet po změnách na tento program 2,1 mld. Kč. Ve skutečnosti byly vyčerpány prostředky ve výši 1,9 mld. Kč, a to zejména na rozvoj konkurenceschopnosti naší podnikatelské sféry s důrazem na přímé propojení osy výzkum-vývoj-inovace.

Ekologické transfery

Ekologické transfery jsou poskytovány v souladu s § 32 odst. a) zákona č. 44/1998 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů. V návaznosti na metodiku finančních toků úhrady za vydobyté nerosty odváděly obvodní báňské úřady příslušné finanční prostředky rovným dílem přímo na příjmové účty kapitol MPO a MŽP. Na účet MPO byly v roce 2009 zaslány prostředky v celkové výši 81 mil. Kč, které byly návazně přes výdajový účet poukázány ve stejné výši především těmto podnikatelským subjektům: Palivový kombinát Ústí, s.p., Ústí nad Labem, ZUD, a.s., Zbůch a DIAMO, s.p., Stráž pod Ralskem. Přidělené finanční prostředky byly použity zejména k rekultivaci těžebních lokalit černého a hnědého uhlí a ropy.

Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost

Cílem tohoto programu, podporovaného z Evropského sociálního fondu, je prostřednictvím zvýšení kvalifikační úrovně, profesních dovedností a znalostí zaměstnanců a zaměstnavatelů přispět ke zvýšení konkurenceschopnosti podnikatelských subjektů ve vybraných oblastech činností. Rozpočtovaná částka ve výši 38 mil. Kč nebyla čerpána, a to vzhledem ke komplikovanému schvalování projektů. Nevyčerpané prostředky byly převedeny do nároků a budou použity v roce 2010.

Transfery pro společnost Hyundai

V souladu s Investiční smlouvou uzavřenou dne 18.5.2006 mezi Českou republikou, Moravskoslezským krajem, Agenturou pro podporu podnikání a investic CzechInvest a společností Hyundai Motor Copany je této společnosti poskytována hmotná podpora ve výši 15 % z celkové výše předběžných nákladů. V roce 2009 společnost Hyundai nezažádala o hmotnou podporu na kapitálové investice a nevyužité prostředky ve výši 115 mil. Kč byly převedeny do nároků nespotřebovaných výdajů.

Rozpočtovaný objem neinvestičních transferů podnikatelským subjektům na rok 2009 v kapitole **Ministerstvo dopravy** ve výši 4,9 mld. Kč byl v průběhu roku upraven na částku 6,0 mld. Kč. Upravený rozpočet byl čerpán ve výši necelých **6,0 mld. Kč**, tj. na 99,8 %. Proti roku 2008 došlo k nárůstu výdajů o 1,2 mld. Kč, tj. o 24,5 %, jak je patrné z následující tabulky.

Tabulka č. 31

MINISTERSTVO DOPRAVY	v mil. Kč					
	Skutečnost	Rozpočet 2009		Skutečnost	Plnění	Index
	2008	schválený	po změnách	2009	v %	2009/2008
	1	2	3	4	4:3	4:1
Neinvestiční transfery podnikatelským subjektům celkem	4 810	4 892	6 000	5 988	99,8	124,5
v tom:						
Úhrada ztráty ze závazku veřejné služby ve veřejné drážní osobní dopravě	4 035	4 077	3 998	3 998	100,0	99,1
Příspěvek na dopravní cestu nehrazený ze Státního fondu dopravní infrastruktury	200	400	1 460	1 460	100,0	730,0
Doprovodný sociální program	369	295	335	335	100,0	90,8
Transfery zbytkovým státním podnikům	1	3	1	1	100,0	100,0
Úhrada poplatků vybíraných za LPS poskytované ve vzdušném prostoru	75	98	85	85	100,0	113,3
Technická pomoc OP Doprava	6	19	19	7	36,8	116,7
Výzkum a vývoj	84		90	90	100,0	107,1
Rozvoj a modernizace vodních cest a přístavů (program 227 520)	40					
Úspory energie a využití alternativních paliv v resortu dopravy (prog. 227 030)	1		12	12	100,0	1 200,0

Neinvestiční transfery podnikatelským subjektům v kapitole Ministerstvo dopravy v roce 2009 zahrnovaly:

Úhrada ztráty ze závazku veřejné služby ve veřejné drážní osobní dopravě

Upravený rozpočet ve výši 4,0 mld. Kč byl vyčerpán v plné výši. Ministerstvo dopravy hradilo, v souladu s ustanovením § 39 odst. 1 písm. b) zákona č. 266/1994 Sb., o dráhách, ve znění pozdějších předpisů, závazek veřejné služby v drážní dopravě k zabezpečení dopravních potřeb státu. Závazek veřejné služby k zabezpečení dopravních potřeb státu byl uzavřen s dopravcem České dráhy, a.s.

Součástí ukazatele Úhrada ztráty ze závazku veřejné služby ve veřejné drážní osobní dopravě je úhrada ztráty vzniklé dopravci z uplatňování slev cen jízdného pro žáky a studenty při přepravách na vzdálenost větší než 81 km. Na úhradu této ztráty uvolnilo Ministerstvo dopravy částku ve výši 126 mil. Kč, která byla čerpána Českými drahami, a.s.

Příspěvek na dopravní cestu nehrazený ze Státního fondu dopravní infrastruktury

Příjemcem příspěvku na dopravní cestu nehrazeného ze Státního fondu dopravní infrastruktury je pouze státní organizace Správa železniční dopravní cesty. Tímto příspěvkem je částečně vyrovnáván rozdíl mezi tržbami a náklady souvisejícími se správou a údržbou dopravní infrastruktury, které podle zákona č. 104/2000 Sb., o Státním fondu dopravní infrastruktury a o změně zákona č. 171/1991 Sb., o působnosti orgánů České republiky ve věcech převodů majetku státu na jiné osoby a o Fondu národního majetku České republiky, ve znění pozdějších předpisů, nelze financovat z rozpočtu Státního fondu dopravní infrastruktury. Upravený rozpočet v částce 1,5 mld. Kč byl plně vyčerpán.

Doprovodný sociální program

V rámci Doprovodného sociálního programu byly Ministerstvem dopravy rozpočtovány finanční prostředky pro České dráhy, a.s., České dráhy Cargo, a.s. a pro Správu železniční dopravní cesty, s.o. na poskytnutí příspěvku uvolňovaným zaměstnancům v celkové výši 335 mil. Kč, které byly v plné výši vyčerpány. Prostředky byly použity na výplatu transferů podle nařízení vlády č. 322/2002 Sb., kterým se stanoví podmínky, výše a způsob poskytnutí příspěvku k řešení sociálních důsledků transformace státní organizace České dráhy u zaměstnanců uvolňovaných po 1. lednu 2003, a podle nařízení vlády č. 370/2007 Sb., o podmínkách, výši a způsobu poskytnutí příspěvku k řešení důsledků restrukturalizace akciové společnosti České dráhy a státní organizace Správa železniční dopravní cesty. Nařízení vlády č. 370/2007 Sb. – ve vztahu k nařízení vlády č. 322/2002 Sb. - rozšířilo jak okruh příjemců transferů, tak i okruh důvodů, za které se uvolňovaným zaměstnancům příspěvky poskytují. V souvislosti s vyplacenými finančními prostředky bylo

v průběhu roku 2009 uvolněno u Českých drah 990 zaměstnanců, u ČD Cargo 632 zaměstnanců a u Správy železniční dopravní cesty 433 zaměstnanců. V závislosti na počtech uvolňovaných zaměstnanců byly transfery čerpány nejvíce u a.s. České dráhy (204 mil. Kč), u a.s. ČD Cargo (89 mil. Kč) a u s.o. SŽDC (42 mil. Kč).

Transfery zbytkovým státním podnikům

Transfery zbytkovým státním podnikům jsou poskytovány na jejich činnost. V roce 2009 transfer obdržel pouze zbytkový státní podnik Železniční stavitelství Praha, a to ve výši necelého 1 mil. Kč.

Úhrada poplatků vybíraných za letové provozní služby (LPS) poskytované ve vzdušném prostoru

V souladu s usnesením vlády ze dne 2.11.2005 č. 1404, k úhradě poplatků vybíraných za LPS poskytované ve vzdušném prostoru České republiky a nařízením Komise č. 1794/2006 ze dne 6.12.2006, kterým se stanoví společný systém poplatků za letové navigační služby, stát od roku 2008 hradí státnímu podniku Řízení letového provozu ČR náklady související s poskytováním letových služeb letům ve vzdušném prostoru České republiky osvobozeným od zpoplatnění. Pro rok 2009 byly úhrady rozpočtovány ve výši 85 mil. Kč a byly plně vyčerpány.

Technická pomoc Operačního programu Doprava

Prostředky Technické pomoci Operačního programu Doprava byly určeny na financování činností spojených s potřebou posílit a zefektivnit administrativní kapacitu, zvýšit absorpční schopnost, financovat aktivity podporující přípravu, zpracování analýz, podkladových studií a přípravu jednotlivých projektů předkládaných ke spolufinancování v rámci Operačního programu Doprava. Rozpočet byl stanoven ve výši 19 mil. Kč, vyčerpáno bylo 7 mil. Kč. Prostředky byly poskytnuty Správě železniční dopravní cesty, s.o.

Výzkum a vývoj

V oblasti výzkumu a vývoje byl podnikatelským subjektům stanoven upravený rozpočet na částku 91 mil. Kč a prostředky byly vyčerpány v plné výši.

Úspory energie a využití alternativních paliv v resortu dopravy

Z prostředků programu Úspory energie a využití alternativních paliv v resortu dopravy byly hrazeny neinvestiční náklady spojené s využitím ekologické vodíkové technologie v dopravě. Prostředky ve výši 12 mil. Kč byly transferovány akciové společnosti Ústav jaderného výzkumu Řež.

V kapitole **Ministerstvo práce a sociálních věcí** byly v roce 2009 poskytnuty neinvestiční transfery podnikatelským subjektům v celkovém objemu **3,3 mld. Kč**, tj. 74,2 % upraveného rozpočtu, při meziročním poklesu o 139 mil. Kč (o 4,0 %). Největší část prostředků byla vynaložena na transfery poskytované podle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, v rámci aktivní politiky zaměstnanosti (2,9 mld. Kč), na transfery související se správou v sociálním zabezpečení a politice zaměstnanosti (300 mil. Kč) a na transfery v oblasti sociální péče poskytované zdravotnickými zařízeními ústavní péče, domovy pro osoby se zdravotním postižením, pro seniory apod. (105 mil. Kč). V rámci aktivní politiky zaměstnanosti tvořila hlavní objem transferů podpora vytváření společensky účelných pracovních míst (889 mil. Kč), zaměstnávání zdravotně postižených občanů, podpora veřejně prospěšných prací a ostatní podpora zaměstnanosti. Prostředky byly podnikatelským subjektům poskytovány především jako investiční pobídky podle zákona č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách, a v souladu s Rámcovými programy pro podporu technologických center a center strategických služeb a Programem pro podporu tvorby nových pracovních míst v regionech nejvíce postižených nezaměstnaností schválených příslušnými usneseními vlády. Na investiční pobídky bylo v roce 2009 vynaloženo celkem 1,0 mld. Kč, což proti roku 2008 představovalo snížení o 0,7 mld. Kč. Kromě transferů v rámci aktivní politiky zaměstnanosti byly podnikatelským subjektům poskytnuty transfery na projekty výzkumu v sociálním zabezpečení a politice zaměstnanosti (4 mil. Kč).

V kapitole **Ministerstvo zemědělství** bylo na neinvestiční transfery podnikatelským subjektům rozpočtováno 1,4 mld. Kč. Rozpočtovými opatřeními byl rozpočet zvýšen o 2,7 mld. Kč na 4,1 mld. Kč, což bylo ovlivněno převodem částky 2,0 mld. Kč z kapitoly Všeobecná pokladní správa s určením na transfer pro Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a.s., navýšením programového financování vodního hospodářství o převody z kapitoly OSFA a kapitoly Státní dluh a přesunem prostředků výzkumu a vývoje pro podnikatelské subjekty a dalšími rozpočtovými

přesuny v rámci ukazatelů kapitoly. **Vynaloženo** bylo celkem **2,9 mld. Kč**, tj. 69,9 % rozpočtu po změnách, při meziročním nárůstu výdajů o 1,1 mld. Kč.

Neinvestiční podpory transferované podnikatelským subjektům byly v roce 2009 rozpočtovány a čerpány takto:

Tabulka č. 32

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ	v mil Kč					
	Skutečnost 2008	Rozpočet 2009		Skutečnost 2009	Plnění v %	Index 2009/2008
		schválený	po změnách			
1	2	3	4	4:3	4:1	
Neinvestiční transfery podnikatelským subjektům celkem	1 732	1 370	4 080	2 852	69,9	164,7
v tom:						
Podpora agrokomplesu celkem	971	1 100	3 058	1 834	60,0	188,9
Podpora lesního hospodářství	15	10	15	13	86,7	86,7
Podpora vodního hospodářství	653	260	911	909	99,8	139,2
Zemědělský výzkum a vývoj	93		96	96	100,0	103,2

Ve prospěch podnikatelských subjektů působících v agrokomplesu bylo Ministerstvem zemědělství transferováno celkem 1,8 mld. Kč a prostředky byly poskytnuty jako podpůrné programy, resp. programy dle nařízení vlády č. 505/2000 Sb., k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství, k podpoře aktivit podílejících se na udržování krajiny, resp. programy pomoci k podpoře méně příznivých oblastí. Značná část prostředků byla transferována vybraným podnikatelským subjektům ve vlastnictví státu - PGRLF a Vinařskému fondu (986 mil. Kč). Ve prospěch vodního hospodářství bylo poskytnuto 909 mil. Kč, a to především na činnosti související s vodními díly v zemědělské krajině a úpravami vodohospodářsky významných a vodárenských toků. Na zemědělský výzkum a vývoj bylo vyčerpáno 96 mil. Kč.

V kapitole Všeobecná pokladní správa (VPS) byl u transferů podnikatelským subjektům (seskupení položek 521) schválený rozpočet 4,3 mld. Kč zvýšen o 0,4 mld. Kč, tj. na 4,7 mld. Kč, když zvýšení vyplynulo z usnesení vlády č. 1214/2009, na základě kterého byly poskytnuty transfery do pojistných fondů EGAP, a.s., a z nového úkolu souvisejícího se zabezpečením pilotního provozu systému elektronických daňových dokladů. V sledovaném roce bylo formou transferů poskytnuto celkem **4,3 mld. Kč**, což proti roku 2008 představovalo snížení o 296 mil. Kč, tj. o 6,5 %.

Přehled schváleného rozpočtu, jeho změn a čerpání je uveden v následující tabulce:

Tabulka č. 33

VŠEOBECNÁ POKLADNÍ SPRÁVA	Skutečnost 2008	Rozpočet 2009		Skutečnost 2009	v mil. Kč	
		schválený	po změnách		Plnění v %	Index 2009/2008
	1	2	3	4	4:3	4:1
Neinvestiční transfery podnikatelským subjektům celkem	4 565	4 264	4 749	4 269	89,9	93,5
v tom:						
Transfery na podporu exportu - ČEB, a. s.	252	471	471	471	100,0	186,9
Dopady embarga	7	10	10	5	50,0	71,4
Realizace státních záruk za úvěry přijaté ČMZRB na financování infrastruktury - splátky jistiny, úroky	2 954	2 853	2 853	2 744	96,2	92,9
Ztráta společnosti MUFIS, a. s.	24	30	30	20	66,7	83,3
Investiční pobídky - transfery na daňovou povinnost	228	900	680	324	47,6	142,1
VRR-transfery do pojistných fondů EGAP, a.s. (usnesení vlády č. 1214/2009)			700	700	100,0	
Pořízení a provozování majetku k zabezpečení pilotního provozu systému elektronických zjednodušených daňových dokladů			5	5	100,0	
Garanční fond obchodníků s cennými papíry	800					
VRR-transfery PGRLF na krytí podpor podnikatelským subjektům v zemědělství (usn.vl.č. 1627/2008)	300					

Nejvíce prostředků bylo uvolněno na program „Realizace státních záruk za úvěry přijaté ČMZRB na financování infrastruktury“. Na úroky a splátky úvěrů od EIB bylo vynaloženo **2,7 mld. Kč**. V této položce jsou evidovány platby garantovaných úvěrů, poskytnutých Evropskou investiční bankou na financování infrastrukturálních programů, jejichž finančním manažerem je ČMZRB. Rozpočtovaná částka nebyla plně vyčerpána, úspory ve výši 109 mil. Kč bylo dosaženo vlivem pohyblivých úrokových sazeb a kurzových rozdílů.

Transfery na podporu exportu – Česká exportní banka, a.s. - této bance byly poskytnuty transfery na ztrátu z provozování podpořeného financování celkem ve výši **471 mil. Kč** (vyrovnání ztráty za 4. čtvrtletí roku 2008 a za období leden až září 2009), čímž byly rozpočtované prostředky plně vyčerpány. Na objemu transferů se podílela zejména ztráta vzniklá z čistých úrokových výnosů, kdy výnosy z poskytnutých úvěrů a výnosy z držby cenných papírů, mezibankovních obchodů a vnitrobankovních výpůjček nepokrývaly náklady vynaložené na získání zdrojů na mezibankovním a zejména kapitálovém trhu. Celková ztráta byla ovlivněna rovněž vývojem devizového kurzu mezi CZK, USD a EUR. Rozsah a intenzita státní podpory exportu vychází z podmínek stanovených zákonem č. 58/1995 Sb., o pojišťování a financování vývozu se státní podporou, ve znění pozdějších předpisů, na základě kterého jsou zajišťovány všechny formy pojišťovacích produktů a podpořeného financování českého exportu.

Investiční pobídky – transfery na daňovou povinnost - byly v roce 2009 čerpány ve výši **324 mil. Kč**, což je o 356 mil. Kč méně než činil rozpočet po změnách a o 576 mil. Kč méně oproti schváleného rozpočtu. Účelové transfery byly poskytnuty celkem 8 společnostem. Sedm společností získalo investiční pobídky za vybudování nové výroby (až 10-leté poskytování účelových transferů) a jedna společnost získala investiční pobídky za vybudování expertního centra na obsluhu

informačních systémů (rovněž až 10-leté poskytování účelových transferů). Nižší čerpání rozpočtových prostředků v 2009 bylo způsobeno hospodářskými výsledky společností za předcházející zdaňovací období. Úspora je rovněž ovlivněna tím, že dalších osm společností nedosáhlo v příslušném zdaňovacím období zisku (z toho šest společností již čerpalo investiční pobídky v předcházejícím období), ačkoli splňovaly v roce 2009 ostatní podmínky pro poskytnutí prostředků. Část úspor ve výši 220 mil. Kč byla využita k pokrytí výdajů nezabezpečených ve státním rozpočtu.

Ztráta společnosti MUFIS, a.s. – byla realizována ve výši **20 mil. Kč**, tj. proti schválenému státnímu rozpočtu byla o 10 mil. Kč nižší. Poskytnutý transfer představoval prostředky na úhradu úroků z půjčky Státnímu fondu životního prostředí, které byly oproti schváleného rozpočtu o 10 mil. Kč nižší. Samotné hospodaření a.s. MUFIS neskončilo ztrátou.

Dopady embarga - v roce 2009 bylo uhrazeno celkem **5 mil. Kč** společnosti Omnipol, a.s. z důvodu kompenzace zaplacených úroků z bankovních úvěrů na krytí nedobytných iráckých pohledávek s prošlou lhůtou splatnosti. Nižší čerpání oproti rozpočtu bylo způsobeno nižšími úrokovými sazbami v roce 2009.

Transfery do pojistných fondů EGAP, a.s. v částce **700 mil. Kč** byly uvolněny z vládní rozpočtové rezervy na základě usnesení vlády ze dne 21. září 2009 č. 1214, kterým vláda schválila posílení kapitálu Exportní garanční a pojišťovací společnosti, a.s. v souvislosti s realizací opatření Národního protikrizového plánu.

Výše uvedených pět kapitol se na celkových neinvestičních transferech podnikatelským subjektům **podílelo 94,5 %**, na ostatní kapitoly připadly menší částky.

Neinvestiční půjčené prostředky podnikatelským subjektům byly ve schváleném rozpočtu zahrnuty v celkové výši 1 802 mil. Kč. V průběhu roku byl rozpočet upraven na 1 800 mil. Kč, ale prostředky **čerpány nebyly**. Nečerpání způsobily nerealizované výdaje na návratnou finanční výpomoc související s plynárenskými vybranými investičními akcemi (VIA) na území Ruské federace (1,8 mld. Kč). Rozpočtované výdaje vycházely z předpokladu dosažení dohody s příslušnými státními orgány Ruské federace o úhradě daňových povinností českého subjektu, který podle tzv. Jamburgských dohod na území Ruské federace realizoval výstavbu pro plynárenský průmysl včetně navazující infrastruktury a občanské vybavenosti. Výdaje byly vázány na vyčíslení celkových daňových nedoplatků ruskou stranou a odsouhlasení mechanismu jejich úhrady včetně recipročních dodávek

zemního plynu do ČR (protože Jamburská dohoda z roku 1985 nepočítala s daňovými povinnostmi, měly být podle předběžných jednání příslušné daně uhrazeny českou stranou tak, jak to vyžaduje konvence o zamezení dvojího zdanění a jejich hodnota zahrnuta do zadluženosti Ruské federace a následně uhrazena dodávkami zemního plynu). K tomuto vyčíslení daňových nedoplatků a dosažení výše uvedené dohody nedošlo, a proto nebyl výše uvedený výdaj ani v roce 2009 realizován (totéž platí i pro oblast příjmů, kde byla z titulu příjmu z návratné finanční výpomoci týkající se plynárenských VIA budovaných na území Ruské federace rozpočtována stejná částka 1,8 mld. Kč).

2.3. Výdaje na veřejnou spotřebu

Tato skupina výdajů zahrnuje zejména následující oblasti:

2.3.1. Výdaje na platy zaměstnanců a ostatní platby za provedenou práci

Výdaje na platy a ostatní platby za provedenou práci včetně pojistného, rozpočtované v organizačních složkách státu, tvoří významnou součást veřejné spotřeby. Zákon o státním rozpočtu stanovil pro rok 2009 jejich výši v celkovém objemu 102,7 mld. Kč.

V rozpočtované částce byly zahrnuty výdaje na platy, ostatní platby za provedenou práci a pojistné organizačních složek státu, tj. subjektů, u nichž jsou výdělková úroveň a počty zaměstnanců regulovány vládou. Nebyly v ní zahrnuty výdaje zdravotnických zařízení, jejichž financování je napojeno na síť zdravotních pojišťoven, ani výdaje organizací, které své zaměstnance odměňují podle platových předpisů platných pro zaměstnavatele v podnikatelské sféře. V uvedené částce proto nebyly zahrnuty ani prostředky na platy zaměstnanců vysokých, církevních a soukromých škol.

Rozpočtovaný objem prostředků na platy a ostatní platby za provedenou práci pro rok 2009 vycházel z parametrů schváleného střednědobého rozpočtového výhledu pro rok 2009 až 2010 a byl ovlivněn více faktory. Šlo především o 1,5 procentní plošný růst platů a ostatních plateb za provedenou práci u všech organizačních složek státu (i příspěvkových organizací). Do rozpočtu byly zahrnuty prostředky na platy ústavních činitelů, soudců, státních zástupců a dalších obdobných funkcí ve výši nároku pro rok 2008. Rovněž byly zapracovány dopady schválených rozpočtových opatření s charakterem trvalých vlivů, které přešly do základny pro stanovení platů a ostatních plateb za provedenou práci (ostatních osobních nákladů) a resorty

požadované převody v rámci ostatních běžných výdajů. Do rozpočtu byly mimo podílu ze státního rozpočtu zahrnuty rovněž prostředky na odměňování pro projekty a programy včetně technické asistence spolufinancované ze zvýšených příjmů z rozpočtu Evropské unie a prostředky pro realizaci předsednictví České republiky v Radě Evropské unie. Z regulace zaměstnanosti byly vyčleněny objemy prostředků na financování globálních grantů operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost, včetně souvisejících počtů zaměstnanců podle usnesení vlády č. 1251 ze dne 8. října 2008. Do rozpočtu prostředků na platy a ostatní platby za provedenou práci pro rok 2009 se promítly i změny vyplývající z právních předpisů, realizované ve formě rozpočtových opatření s dopady do roku 2009, dále čerpání prostředků z kapitoly Všeobecná pokladní správa a obdobná opatření z roku 2008 na vrub ostatních běžných výdajů, projektovaná na rok 2009 a v neposlední řadě priority promítnuté do rozpočtu z rozhodnutí vlády a Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky jakož i resortní priority promítnuté do rozpočtu rozhodnutím správců kapitol v rámci rozpočtových limitů.

Uvedené a další vlivy jsou podrobně rozebrány v kapitole „Čerpání mzdových prostředků v rozpočtové sféře“.

Povinné pojistné placené zaměstnavatelem, tj. pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na zdravotní pojištění, bylo rozpočtováno v návaznosti na plánované výši prostředků na platy.

Rozpočet na rok 2009, schválený zákonem č. 475/2008 Sb., předpokládal růst výdajů na platy, ostatní platby za provedenou práci a pojistné celkem proti upravenému rozpočtu roku 2008 o 5,3 %, resp. proti skutečnosti 2008 o 5,5 %, upravený rozpočet roku 2009 proti skutečnosti roku 2008 pak růst o 4,3 %. **Celkem bylo čerpáno 100,2 mld. Kč** při meziročním růstu o 2,9 % (o 2,8 mld. Kč), tj. ve vztahu k rozpočtu po změnách bylo dosaženo úspory výdajů ve výši 1,4 mld. Kč (plnění rozpočtu na 98,6 %). Podíl těchto výdajů na celkových běžných výdajích státního rozpočtu se meziročně snížil na 9,7 %, tj. o 0,3 procentního bodu.

Souhrnné údaje o rozpočtu, jeho změnách a čerpání jsou uvedeny v následující tabulce:

Tabulka č. 34

v mil. Kč

VÝDAJE NA PLATY, OSTATNÍ PLATBY ZA PROVEDENOU PRÁCI A POJISTNÉ	Skutečnost 2008	Rozpočet 2009		Skutečnost 2009	Plnění v %	Rozdíl	Index 2009/2008
		schválený	po změnách				
	1	2	3	4	5=(4:3)	6=(4-3)	7=(4:1)
Výdaje na platy, ostatní platby za provedenou práci a pojistné celkem	97 390	102 727	101 599	100 202	98,6	-1 397	102,9
v tom:							
- platy	67 107	71 087	70 247	69 508	98,9	-739	103,6
- ostatní platby za provedenou práci	5 479	5 952	5 990	5 764	96,2	-226	105,2
- povinné pojistné placené zaměstnavatelem	24 783	25 663	25 348	24 916	98,3	-432	100,5
- odměny za užití duševního vlastnictví	8	9	6	6	100,0	0	75,0
- mzdové náhrady	13	16	8	8	100,0	0	61,5

Na platy a na ostatní platby za provedenou práci bylo v roce 2009 vynaloženo celkem **75,3 mld. Kč**, tj. o 965 mil. Kč méně, než počítal rozpočet po změnách. Z toho **platy dosáhly 69,5 mld. Kč** (98,9 % rozpočtu po změnách) při meziročním růstu o 2,4 mld. Kč, tj. o 3,6 %. Schválený rozpočet výdajů na platy předpokládal proti skutečnosti roku 2008 zvýšení o 5,9 %, upravený rozpočet pak o 4,7 %. **Ostatní platby za provedenou práci činily 5,8 mld. Kč** (96,2 % rozpočtu po změnách) při meziročním růstu o 287 mil. Kč, tj. o 5,2 %. V meziročním zvýšení ostatních plateb se výrazněji promítlo zvýšení prostředků na úpravu příplatku vojákům za službu v zahraničních misích, v menší míře též realizace předsednictví v Radě Evropské unie.

Výdaje na **povinné pojistné placené zaměstnavatelem dosáhly 24,9 mld. Kč**, tj. 98,3 % rozpočtu po změnách. Meziročně se zvýšily o 133 mil. Kč, tj. o 0,5 %.

2.3.2. Neinvestiční nákupy a související výdaje

Neinvestiční nákupy a související výdaje představují základní výdaje organizačních složek státu jako jsou nákup materiálu, vody, paliv a energie, nákup služeb pošt, telekomunikací, bankovních institucí, výdaje na opravy a udržování, cestovné a související výdaje. Jsou zde zahrnuty i úroky a ostatní finanční výdaje a výdaje na realizaci záruk.

Schválený rozpočet této skupiny výdajů ve výši 137,4 mld. Kč byl rozpočtovými opatřeními, realizovanými v průběhu roku, **snížen** v souhrnu o 1,7 mld. Kč **na 135,7 mld. Kč**, když k pohybu došlo u všech položek – snížení se týkalo především nákupu služeb (o 1,6 mld. Kč) a výdajů souvisejících s neinvestičními nákupy (o 925 mil. Kč). Zvýšení bylo provedeno především u výdajů na nákup materiálu (o 510 mil. Kč), u výdajů na „ostatní nákupy“ (o 253 mil. Kč), úroky a ostatní finanční výdaje (o 124 mil. Kč).

Schválený rozpočet, jeho změny a čerpání neinvestičních nákupů a souvisejících výdajů, vč. porovnání s předchozím rokem, jsou zřejmé z následujícího přehledu:

Tabulka č. 35

v mil. Kč

NEINVESTIČNÍ NÁKUPY A SOUVISEJÍCÍ VÝDAJE	Skutečnost 2008	Rozpočet 2009		Skutečnost 2009	Plnění v %	Rozdíl	Index 2009/2008
		schválený	po změnách				
	1	2	3	4	5=(4:3)	6=(4-3)	7=(4:1)
Neinvestiční nákupy a související výdaje celkem	119 591	137 417	135 717	125 836	92,7	-9 881	105,2
v tom:							
- nákup materiálu	11 058	10 876	11 386	10 724	94,2	-662	97,0
- úroky a ostatní finanční výdaje	44 768	55 238	55 362	53 098	95,9	-2 264	118,6
- nákup vody, paliv a energie	5 946	6 027	5 967	6 157	103,2	190	103,5
- nákup služeb	32 114	38 435	36 830	33 261	90,3	-3 569	103,6
- ostatní nákupy	10 492	10 775	11 028	11 064	100,3	36	105,5
z toho: opravy a udržování	7 517	7 441	7 486	7 747	103,5	261	103,1
cestovné	1 494	1 704	1 678	1 528	91,1	-150	102,3
- poskytnuté zálohy, jistiny, záruky a vládní úvěry	3 241	5 178	5 181	3 008	58,1	-2 173	92,8
- související výdaje	11 972	10 888	9 963	8 524	85,6	-1 439	71,2

Výdaje na neinvestiční nákupy a související výdaje dosáhly v roce 2009 celkové výše **125,8 mld. Kč** a byly tak pod úrovní upraveného rozpočtu o 9,9 mld. Kč, tj. o 5,2 %. Úspory rozpočtu bylo dosaženo téměř u všech položek, nejvíce u nákupu služeb (3,6 mld. Kč), u položky „úroky a ostatní finanční výdaje“ (2,3 mld. Kč), u položky „poskytnuté zálohy, jistiny, záruky a vládní úvěry“ (o 2,2 mld. Kč), u výdajů souvisejících s neinvestičními nákupy (o 1,4 mld. Kč) a u nákupu materiálu (o 662 mil. Kč). Na druhé straně rozpočet byl překročen nejvíce u výdajů na nákup vody, paliv a energie (o 190 mil. Kč). Meziročně neinvestiční nákupy a související výdaje vzrostly celkem o 6,2 mld. Kč, tj. o 5,2 %, což bylo ovlivněno především nárůstem výdajů na obsluhu státního dluhu (o 8,3 mld. Kč, tj. o 18,6 %). Podíl neinvestičních nákupů na celkových běžných výdajích státního rozpočtu dosáhl 12,2 % a proti roku 2008 tak zůstal na stejné úrovni.

Výdaje na nákup materiálu ve výši **10,7 mld. Kč** byly splněny na 94,2 % rozpočtu po změnách (úspora 662 mil. Kč) při meziročním poklesu o 334 mil. Kč (o 3,0 %). Tyto výdaje zabezpečují především vlastní činnost organizačních složek státu a patří sem takové položky jako např. výdaje na drobný hmotný dlouhodobý majetek, na léky a zdravotnický materiál, na potraviny, prádlo, oděv a obuv, na knihy, učební pomůcky, tisk a další položky. Podíl těchto výdajů na celkových běžných výdajích státního rozpočtu se meziročně snížil – z 1,13 % v roce 2008 na 1,04 % v roce 2009.

Úroky a ostatní finanční výdaje dosáhly výše **53,1 mld. Kč** a zůstaly pod úrovní upraveného rozpočtu o 2,3 mld. Kč, tj. o 4,1 %. Proti roku 2008 vzrostly o 8,3 mld. Kč, tj. o 18,6 %. Rozhodující objem těchto výdajů představují výdaje na obsluhu státního dluhu, které jsou financovány prostřednictvím kapitoly Státní dluh a komentovány samostatně v sešitu E státního závěrečného účtu.

Výdaje na nákup vody, paliv a energie dosáhly celkem **6,2 mld. Kč** a byly tak o 190 mil. Kč vyšší než upravený rozpočet, tj. o 3,2 %. Ve srovnání s předchozím rokem se zvýšily o 211 mil. Kč, tj. o 3,5 %, když nejvíce vzrostly výdaje na elektrickou energii (o 289 mil. Kč, tj. o 16,4 %) a na studenou vodu (o 23 mil. Kč, tj. o 5,2 %). Meziroční pokles byl zaznamenán u výdajů na plyn (o 49 mil. Kč, tj. o 5,3 %) a v menší míře též u výdajů na teplo a pevná a ostatní paliva.

Výdaje na nákup služeb činily **33,3 mld. Kč** a upravený rozpočet byl splněn na 90,3 %, tj. úspora dosáhla 3,6 mld. Kč. Meziročně tyto výdaje vzrostly o 1,1 mld. Kč, tj. o 3,6 %. Nejvyšší zvýšení zaznamenaly výdaje „nákup ostatních služeb“ (o 1,5 mld. Kč, tj. o 7,3 % při celkovém čerpání v částce 21,5 mld. Kč); mezi „ostatní služby“ patří např. úhrady zdravotnickým zařízením za lékařské prohlídky osob nastupujících do ústavů sociální péče a za služby poskytované zdravotnickým nebo jiným specializovaným zařízením za zdravotní prohlídky dané zvláštním předpisem, příspěvek na stravování zaměstnanců v zařízení jiné organizace, nákup stravenek ve veřejném stravování apod. Meziročně vyšší byly i výdaje na nájemné (o 189 mil. Kč, tj. o 4,7 %) na školící a vzdělávací služby (o 29 mil. Kč, tj. o 3,0 %). Na druhé straně poklesly především výdaje na konzultační, poradenské a právní služby (o 206 mil. Kč, tj. o 14,5 %), na služby telekomunikací a radiokomunikací (o 128 mil. Kč, tj. o 4,6 %), na služby pošt (o 83 mil. Kč, tj. o 4,3 %), na služby zpracování dat (o 71 mil. Kč, tj. o 28,7 %) a na služby peněžních ústavů (o 41 mil. Kč, tj. o 5,9 %).

Výdaje na ostatní nákupy dosáhly **11,1 mld. Kč** a byly tak plněny mírně nad úrovní upraveného rozpočtu (o 36 mil. Kč, tj. o 0,3 % více), meziročně vzrostly o 253 mil. Kč, tj. o 5,5 %. Z celkového objemu výdajů na ostatní nákupy připadlo nejvíce na výdaje na opravy a udržování, a to 7,7 mld. Kč (plnění na 103,5 % upraveného rozpočtu při meziročním růstu o 230 mil. Kč, tj. o 3,1 %) a na cestovné (tuzemské i zahraniční), na které bylo vynaloženo celkem 1,5 mld. Kč, tj. o 34 mil. Kč (o 2,3 %) více než v předchozím roce. Dále sem patří výdaje na ostatní nákupy jinde nezařazené, kterými jsou např. příspěvek na ošacení, náhrady chovatelům služebních psů, platby dálničních známek a poplatků, příspěvek na zkvalitnění stravy vlastním zaměstnancům, výdaje na programové vybavení apod.

Poskytnuté zálohy, jistiny, záruky a vládní úvěry byly v roce 2009 realizovány ve výši **3,0 mld. Kč**, když téměř celou částku představovaly **výdaje na**

realizaci záruk. Z titulu poskytnutých státních záruk byly ze státního rozpočtu provedeny především platby za úvěry poskytnuté ve prospěch státní organizace Správa železniční dopravní cesty – celkem v částce 2,7 mld. Kč. Jednalo se o splátky úroků a jistin garantovaných úvěrů (standardních i nestandardních) poskytnutých v minulých letech. Dále byla provedena úhrada závazků s.o. Správa železniční dopravní cesty podle zákona č. 77/2002 Sb. Jednalo se o splátku úrokového kuponu z emitovaných dluhopisů, jejichž manažérem je Komerční banka, a.s. Kromě výše uvedených plateb byla realizována záruka ve prospěch České národní banky za IPB ve výši 15 mil. Kč. Celkový nevyčerpaný zůstatek rozpočtované položky určené na státní záruky představoval 2,0 mld. Kč (plnění na 58,1 %), když hlavním důvodem nečerpání byly nízké úhrady v případě státní záruky ve prospěch ČNB za dopady z kauzy IPB vyplývající ze „Smlouvy o slibu odškodnění“ mezi ČNB a MF z roku 2000. Plnění se řídí vydanou Státní zárukou ze dne 23. června 2000 a Dohodou o plnění Státní záruky z téhož dne, kde minimální roční částka je stanovena ve výši 2 mld. Kč. Z důvodu pomalého soudního projednávání případů podléhajících podmínkám záruky a nemožnosti odhadnout jejich výsledek co do výše i času, bylo plnění v roce 2009 pouze ve výši necelého procenta ze smluvního limitu roční úhrady. Meziročně celkové výdaje na realizaci záruk poklesly proti roku 2008 o 233 mil. Kč, tj. o 7,2 %. Podrobný komentář k výdajům souvisejícím se státem jištěnými závazky je uveden v sešitu D státního závěrečného účtu, části „Přehled o stavu a vývoji státních záruk“.

Výdaje související s neinvestičními nákupy dosáhly v roce 2009 výše **8,5 mld. Kč**, splněny byly na 85,6 % upraveného rozpočtu (úspora 1,4 mld. Kč) a meziročně klesly o 3,4 mld. Kč, tj. o 28,8 %. Meziroční pokles ovlivnila především vyšší základna v předchozím roce 2008, která souvisela s mimořádnou sankční platbou vyplývající z rozhodnutí v arbitrážním sporu se společností Nomura ve výši 3,6 mld. Kč. Bez této platby by výdaje související s neinvestičními nákupy meziročně vzrostly o 1,8 %. Úspory rozpočtu bylo dosaženo především nečerpáním položky „Odškodnění obětem trestné činnosti, škody způsobené při výkonu veřejné moci, soudní spory z titulu ochrany osobnosti a ostatní náhrady“ (rozpočtované v kapitole VPS ve výši 1,0 mld. Kč). Objemově nejvýznamnější položku představovaly poskytnuté neinvestiční příspěvky a náhrady, které byly čerpány ve výši 5,1 mld. Kč, což bylo téměř stejně jako v předchozím roce. Za příspěvky a náhrady tohoto druhu se považují např. úhrady advokátům a notářům zastupujícím klienty ex offo, náhrady za náklady soudního řízení, náhrady za pracovní úrazy a bolestné, příspěvky poslaneckým a senátorským klubům apod. Náhrady a příspěvky související s výkonem ústavní funkce a funkce soudce (poskytované podle § 5 zákona č. 236/1995 Sb.) dosáhly 313 mil. Kč (zhruba stejně jako v roce 2008) a náhrady

zvýšených nákladů spojených s výkonem funkce v zahraničí 1,9 mld. Kč (nárůst o 208 mil. Kč); tyto náhrady se vyplácejí pracovníkům zastupitelských úřadů a stálých misí a jejich rodinných příslušníkům (§ 3 nařízení vlády č. 62/1994 Sb.).

2.3.3. Neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím

Schválený státní rozpočet neinvestičních transferů neziskovým a podobným organizacím na rok 2009 (7,7 mld. Kč) počítal s jejich meziročním růstem o 27,0 % (o 1,6 mld. Kč) proti schválenému rozpočtu roku 2008, proti skutečnosti 2008 ale s poklesem o 23,6 % (o 2,4 mld. Kč). V průběhu roku byl rozpočet navýšen u většiny dotčených kapitol celkem o 3,1 mld. Kč, z toho nejvíce u kapitoly Ministerstvo práce a sociálních věcí téměř o 1,3 mld. Kč. **Čerpáno bylo 9,7 mld. Kč**, tj. 89,1 % rozpočtu po změnách (úspora 662,4 mil. Kč), při meziročním poklesu o 4,3 % (o 432,6 mil. Kč).

Čerpání neinvestičních transferů neziskovým a podobným organizacím v roce 2009 ve srovnání s rokem 2008 uvádí následující tabulka:

Tabulka č. 36

NEINVESTIČNÍ TRANSFERY NEZISKOVÝM A PODOBNÝM ORGANIZACÍM	v mil. Kč						
	Skutečnost 2008	Státní rozpočet 2009		Skutečnost 2009	Plnění v % 5=(4:3)	Index 2009/2008 6=(4:1)	Rozdíl 2009-2008 7=(4-1)
		schválený	po změnách				
	1	2	3	4		6=(4:1)	7=(4-1)
Neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím celkem	10 119	7 735	10 876	9 687	89,1	95,7	-432
v tom							
- obecně prospěšným společnostem	862	554	1 013	831	82,0	96,4	-31
- občanským sdružením	4 401	3 302	4 364	4 109	94,2	93,4	-292
- církvím a náboženským společnostem	3 762	3 180	3 611	3 730	103,3	99,1	-32
- politickým stranám a hnutím	494	642	1 212	554	45,7	112,1	60
- společenstvím vlastníků jednotek	12	0	11	7	63,6	58,3	-5
- ostatním neziskovým apod. organizacím	589	58	664	455	68,5	77,2	-134

Neinvestiční transfery obecně prospěšným společnostem

Neinvestiční transfery obecně prospěšným organizacím dosáhly **831,3 mil. Kč**, tj. 82,0 % rozpočtu po změnách, resp. schváleného rozpočtu navýšeného o 459,9 mil. Kč. Meziročně se tyto transfery snížily o 3,5 % (o 30,3 mil. Kč).

Z kapitoly **Ministerstvo práce a sociálních věcí** bylo uvolněno **435,9 mil. Kč**, z toho na služby sociální péče 190,1 mil. Kč, na služby sociální prevence 94,7 mil. Kč, na aktivní politiku zaměstnanosti 35,8 mil. Kč, na projekty výzkumu a vývoje 3,1 mil. Kč, na dotace pro rodinu 6,7 mil. Kč, na sociální poradenství 17,9 mil. Kč, na sociální rehabilitace a na ostatní sociální péči a pomoc 27,7 mil. Kč, na podporu

integrace cizinců 280 tis. Kč. Na financování společných programů ČR a EU bylo poskytnuto 59,6 mil. Kč.

Kapitola **Ministerstvo pro místní rozvoj** vyplatila z celkových **114,3 mil. Kč** dotaci Horské službě ve výši 111,2 mil. Kč, Vzdělávacímu a komunitnímu centru Integraf Vsetín 650 tis. Kč, WD-výzkum pro řešení regionálních disparit 1,7 mil. Kč a zbývající část byla poskytnuta na výzkum a vývoj a v rámci společných programů ČR a EU.

Ministerstvo kultury uvolnilo obecně prospěšnými společnostmi **76,9 mil. Kč** – největší objem prostředků byl poskytnut na kulturní aktivity a na Program státní podpory profesionálních divadel, stálých symfonických orchestrů a pěveckých sborů.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy poskytlo obecně prospěšným společnostem celkem **53,5 mil. Kč**, z toho na vybrané projekty výzkumu a vývoje (27,0 mil. Kč), na vybrané projekty OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost (16,2 mil. Kč). V oblasti využití volného času dětí byly poskytnuty dotace ve výši 1,4 mil. Kč, na projekty vzdělávacích akcí k integraci Romů 848 tis. Kč, na projekty protidrogové prevence 205 tis. Kč. V rámci zahraniční rozvojové pomoci byly uvolněny prostředky ve výši 1,5 mil. Kč, na podporu integrace cizinců 558 tis. Kč, na projekty v rámci Programu podpory vzdělávání národnostních menšin a multikulturní výchovy 2,8 mil. Kč.

Ministerstvo zahraničních věcí uvolnilo celkem **64,6 mil. Kč** převážně v oblasti zahraniční rozvojové spolupráce (36,4 mil. Kč), humanitární pomoci (9,2 mil. Kč), transformační pomoci a zahraniční služby (16,7 mil. Kč), atd.

Kapitola **Ministerstvo životního prostředí** vyplatila obecně prospěšným společnostem **20,3 mil. Kč**, z toho na podporu šesti projektů výzkumu a vývoje 13,9 mil. Kč, na program Podpora udržitelného využívání zdrojů energie 3,7 mil. Kč, na příspěvek na ZOO Chleby 227 tis. Kč a na další projekty realizované v rámci Hlavních oblastí státní dotační politiky 2,3 mil. Kč, atd.

Kapitola **Úřad vlády** poskytla obecně prospěšným společnostem **21,7 mil. Kč**, z toho na protidrogovou politiku připadlo 17,7 mil. Kč, na prevenci sociálního vyloučení a komunitní práce 1,6 mil. Kč, na koncepci informování o evropských záležitostech 1,7 mil. Kč a na kampaň proti rasismu 541 tis. Kč.

Ministerstvo zdravotnictví poskytlo celkem **10,7 mil. Kč**, z toho na Program vyrovnaných příležitostí pro zdravotně postižené 9,0 mil. Kč, na protidrogovou problematiku téměř 1,2 mil. Kč, na Národní program zdraví 300 tis. Kč, atd.

Další kapitoly, které převedly neinvestiční prostředky obecně prospěšným společnostem, byly např. Všeobecná pokladní správa 6,3 mil. Kč, Ministerstvo vnitra

8,4 mil. Kč, Grantová agentura ČR 6,8 mil. Kč, Ministerstvo průmyslu a obchodu 5,6 mil. Kč, Ministerstvo zemědělství 2,9 mil. Kč, Ministerstvo dopravy 2,6 mil. Kč, atd.

Neinvestiční transfery občanským sdružením

Transfery občanským sdružením dosáhly v roce 2009 celkem **4 108,6 mil. Kč**, tj. 42,4 % neinvestičních výdajů neziskovým a podobným organizacím. Plněno bylo na 94,1 % rozpočtu po změnách při meziročním poklesu o 6,6 % (o 292,6 mil. Kč).

Tabulka č. 37

NEINVESTIČNÍ TRANSFERY OBČANSKÝM SDRUŽENÍM	v mil. Kč						
	Skutečnost 2008	Státní rozpočet 2009		Skutečnost 2009	Plnění v %	Index 2009/2008	Rozdíl 2009-2008
		schválený	po změnách				
	1	2	3	4	5=(4:3)	6=(4:1)	7=(4-1)
Transfery občanským sdružením celkem	4 401	3 302	4 364	4 109	94,2	93,4	-292
z toho:							
Ministerstvo práce a sociálních věcí	1 744	1 212	1 725	1 521	88,2	87,2	-223
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	1 357	1 089	1 375	1 335	97,1	98,4	-22
Ministerstvo kultury	218	224	180	187	103,9	85,8	-31
Ministerstvo zdravotnictví	139	115	125	123	98,4	88,5	-16
Úřad vlády ČR	115	97	120	120	100,0	104,3	5
Ministerstvo zahraničních věcí	51	16	74	71	95,9	139,2	20
Ministerstvo vnitra	66	46	64	68	106,3	103,0	2
Ministerstvo životního prostředí	97	39	55	56	101,8	57,7	-41
Ministerstvo zemědělství	44	48	47	49	104,3	111,4	5
Ministerstvo pro místní rozvoj	55	20	46	19	41,3	34,5	-36
Ministerstvo průmyslu a obchodu	31	34	22	22	100,0	71,0	-9
Ministerstvo dopravy	11	11	12	12	100,0	109,1	1
Všeobecná pokladní správa	455	344	505	500	99,0	109,9	45

Z celku nejvíce přijala občanská sdružení od kapitoly **Ministerstvo práce a sociálních věcí 1 521,5 mil. Kč**, z toho na služby sociální péče připadlo 398,7 mil. Kč, na služby sociální prevence 442,2 mil. Kč, výdaje aktivní politiky zaměstnanosti činily 156,6 mil. Kč, na sociální poradenství bylo poskytnuto 149,7 mil. Kč, na sociální rehabilitace a ostatní sociální pomoc a péči 105,8 mil. Kč, na dotace pro rodinu 93,5 mil. Kč, na podporu integrace cizinců 5,8 mil. Kč. Výdaje na společné programy EU a ČR dosáhly 169,1 mil. Kč.

Kapitola **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy** uvolnila občanským sdružením celkem **1 334,7 mil. Kč**. Z celku 75,0 % představovaly dotace na sportovní reprezentaci (707,7 mil. Kč mj. pro 96 sportovních svazů, pro 7 občanských sdružení zajišťujících reprezentaci univerzitního a akademického technického sportu, zdravotně postižených sportovců, České obci sokolské a Českému olympijskému výboru) a tělovýchovnou činnost (293,2 mil. Kč). V oblasti využití volného času dětí byly poskytnuty dotace ve výši 164,4 mil. Kč, na projekty programu prevence kriminality 1,1 mil. Kč a na projekty protidrogové politiky 2,6 mil. Kč. Na podporu úspěšných projektů výzkumu a vývoje bylo určeno 39,3 mil. Kč pro 12 občanských sdružení. V rámci projektů OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost bylo na výzkum

a vývoj vydáno 3,7 mil. Kč (mimo výzkum a vývoj potom 97,0 mil. Kč), Programu podpory vzdělávání národnostních menšin a multikulturní výchovy bylo poskytnuto 7,0 mil. Kč, Programu integrace romské komunity 9,6 mil. Kč a na projekty podpory integrace cizinců 2,1 mil. Kč.

Kapitola **Ministerstvo pro místní rozvoj** uvolnila občanským sdružením celkem **54,8 mil. Kč**. Celkem 24,7 mil. Kč obdržela občanská sdružení, která požádala kapitolu o dotaci na stanovený účel, např. Klub českých turistů (7,7 mil. Kč), Sdružení nájemníků ČR (3,9 mil. Kč), Národní institut pro integraci osob s omezenou schopností pohybu a orientace ČR (4,0 mil. Kč), Sdružení bytových družstev a společenství vlastníků (téměř 1,2 mil. Kč), atd. Další prostředky byly čerpány zejména na společné programy ČR a EU, na programy výzkumu a vývoje a v oblasti podpory hypotečního úvěrování bytové výstavby.

Neinvestiční transfery občanským sdružením z kapitoly **Ministerstvo kultury** činily **187,2 mil. Kč**, vč. prostředků z nároků z nespotřebovaných výdajů v roce 2008; největší objem prostředků byl poskytnut v rámci výdajů na kulturní aktivity (121,6 mil. Kč), na různé programy např. Program rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin (30,1 mil. Kč), Podpora kulturních aktivit národnostních menšin (9,9 mil. Kč), Podpora rozvoje regionálních kulturních zařízení (11,1 mil. Kč), Havárie střech památek (4,0 mil. Kč), Záchrana architektonického dědictví (1,3 mil. Kč), Podpora projektů integrace příslušníků romské komunity (893 tis. Kč), atd.; na výzkum a vývoj bylo vynaloženo 2,6 mil. Kč.

Kapitola **Ministerstvo zdravotnictví** převedla občanským sdružením v roce 2009 celkem **122,7 mil. Kč**, z toho na projekty Ostatní specializované zdravotnické péče 95,9 mil. Kč, na Program vyrovnaných příležitostí pro zdravotně postižené 14,4 mil. Kč, na protidrogovou politiku 5,6 mil. Kč, na prevenci HIV/AIDS 4,6 mil. Kč, na výzkum a vývoj 1,3 mil. Kč, atd.

Ministerstvo životního prostředí poskytlo občanským sdružením **55,9 mil. Kč**, z toho na účelovou podporu pro pět projektů výzkumu a vývoje zaměřených zejména na problematiku biodiverzity, zpracování organických odpadů a udržitelné zdroje energie 7,6 mil. Kč, na programy Péče o krajinu 16,3 mil. Kč, Podpora zlepšování stavu přírody a krajiny 1,8 mil. Kč, Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny 600 tis. Kč, Podpora udržitelného využívání zdrojů energie 479 tis. Kč, dále 7,0 mil. Kč připadlo na dotace NNO na koordinační projekty v ochraně přírody a krajiny a 1,3 mil. Kč byly využity v rámci programů EHP/Norsko.

Z kapitoly **Ministerstvo zemědělství** čerpala občanská sdružení **49,0 mil. Kč**. Z celku připadlo 20,0 mil. Kč Českému svazu včelařů, 12,2 mil. Kč Českomoravské myslivecké jednotě, 5,5 mil. Kč Českému rybářskému svazu, 2,5 mil. Kč Českému

svazu chovatelů, 2,4 mil. Kč Českému zahrádkářskému svazu, po 2,3 mil. Kč občanským sdružením Pomoc, Týn nad Vltavou a Neratov v Orlických horách, atd.

Úřad vlády uvolnil občanským sdružením celkem **119,7 mil. Kč**, z toho na protidrogovou politiku 68,4 mil. Kč, na podporu veřejných aktivit zdravotně postižených 24,8 mil. Kč, na prevenci sociálního vyloučení a komunitní práce 19,3 mil. Kč, na koncepci informování o evropských záležitostech 4,2 mil. Kč a na kampaň proti rasismu 3,0 mil. Kč.

Kapitola **Ministerstvo vnitra** poskytla **68,1 mil. Kč** na úseku požární ochrany, integrovaného záchranného systému, dobrovolnické služby, prevence kriminality, v záležitostech spojených s uprchlíky a azylanty, atd.

Z kapitoly **Ministerstvo průmyslu a obchodu** bylo občanským sdružením převedeno **22,2 mil. Kč**, z toho 15,0 mil. Kč na deset projektů pro sedm občanských sdružení působících v oblasti ochrany spotřebitele, 5,2 mil. Kč v rámci programu úspory energií, 2,0 mil. Kč Českému svazu stavebních inženýrů na řešení projektů v oblasti výzkumu a vývoje.

Kapitola **Všeobecná pokladní správa** uvolnila celkem **500,1 mil. Kč**, z toho připadlo Českému svazu bojovníků za svobodu 7,5 mil. Kč, Konfederaci politických vězňů 8,0 mil. Kč, Masarykovu demokratickému hnutí 1,7 mil. Kč, apod. V oblasti českého sportu a tělovýchovy bylo občanským sdružením poskytnuto 306,0 mil. Kč, z toho Českému svazu tělesné výchovy 204,0 mil. Kč, České obci sokolské 40,6 mil. Kč, České asociaci sport pro všechny 16,7 mil. Kč, Autoklubu ČR 12,0 mil. Kč, Sdružení sportovních svazů 10,7 mil. Kč, Českému olympijskému výboru 6,0 mil. Kč, atd.

Kapitola **Ministerstvo zahraničních věcí** poskytla celkem **70,6 mil. Kč**, z toho v oblasti zahraniční rozvojové spolupráce 27,2 mil. Kč, humanitární pomoci 7,4 mil. Kč, transformační spolupráce 18,9 mil. Kč a zahraniční služby 17,1 mil. Kč.

Neinvestiční prostředky občanským sdružením poskytly i další kapitoly státního rozpočtu např. Ministerstvo dopravy 12,2 mil. Kč, Akademie věd ČR 6,1 mil. Kč, Ministerstvo obrany 6,1 mil. Kč, Ministerstvo spravedlnosti 2,0 mil. Kč, Grantová agentura ČR 1,2 mil. Kč, atd.

Neinvestiční transfery církvím a náboženským společnostem

Na neinvestiční transfery církvím a náboženským společnostem bylo v roce 2009 **uvolněno** celkem **3 730,5 mil. Kč**, tj. o 3,3 % (o 119,2 mil. Kč) více než stanovil rozpočet po změnách, při meziročním poklesu o 0,8 % (o 31,5 mil. Kč).

Z celku 98,7 % představovaly výdaje kapitol Ministerstvo kultury, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstvo práce a sociálních věcí.

V kapitole **Ministerstvo kultury** neinvestiční transfery církvím a náboženským společnostem dosáhly v roce 2009 celkem **1 715,2 mil. Kč**, tj. 46,0 % celkových výdajů v této oblasti. Z celku výdaje na činnost registrovaných církví a náboženských společností činily 1 538,4 mil. Kč, z toho platy a pojistné duchovních 1 276,0 mil. Kč. Na provozní náklady církví a náboženských společností bylo vyplaceno 85,0 mil. Kč, na opravu církevního majetku 25,7 mil. Kč, atd.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy zabezpečuje finanční prostředky školám a školským zařízením, jejichž zřizovateli jsou církve nebo náboženské společnosti registrované podle zákona č. 3/2002 Sb. v platném znění. Financována jsou školská zařízení a školy různého charakteru, od škol mateřských, přes základní, speciální, střední a vyšší odborné až po střediska mládeže. Kapitola uvolnila v této oblasti celkem **1 030,1 mil. Kč**. V roce 2009 působilo v ČR 119 církevních škol, předškolních a školských zařízení, z nich 116-ti bylo poskytnuto celkem 921,6 mil. Kč. V rámci využití volného času dětí a mládeže vč. Salesiánských středisek mládeže bylo uvolněno 40,9 mil. Kč, na projekty protidrogové prevence (360 tis. Kč), na projekty spolufinancované z prostředků EU (6,9 mil. Kč), na programy integrace Rómů (1,2 mil. Kč), na vzdělávání národnostních menšin (50 tis. Kč) a rozvojovou zahraniční spolupráci (1,0 mil. Kč). Zbývající část byla použita např. rozvojové programy zvýšení nenárokových mezd pedagogických pracovníků, pro asistenty pedagogů pro žáky se zdravotním postižením nebo sociálním znevýhodněním, atd.

Neinvestiční dotace církvím a náboženským společnostem v rámci kapitoly **Ministerstvo práce a sociálních věcí** byly vykázány v celkové výši **936,4 mil. Kč**, z toho bylo určeno 610,5 mil. Kč na služby sociální péče, 204,4 mil. Kč na sociální prevenci, 40,8 mil. Kč na aktivní politiku zaměstnanosti, 31,1 mil. Kč na sociální poradenství, 13,8 mil. Kč na podporu rodiny, 18,1 mil. Kč na sociální rehabilitace a ostatní péči a pomoc a 421 tis. Kč na podporu integrace cizinců; 17,2 mil. Kč bylo určeno na společné programy ČR a EU.

Ministerstvo zahraničních věcí poskytlo církvím a náboženským společnostem **23,4 mil. Kč** na zahraniční rozvojovou spolupráci (11,6 mil. Kč), humanitární pomoc (téměř 9,0 mil. Kč) a transformační spolupráci (2,9 mil. Kč).

Z kapitoly **Ministerstvo zdravotnictví** bylo církvím a náboženským společnostem uvolněno **2,3 mil. Kč**, z toho na Program vyrovnaných příležitostí pro zdravotně postižené 1,1 mil. Kč, na protidrogovou politiku 827 tis. Kč a na Národní program zdraví 318 tis. Kč.

Další prostředky poskytly kapitoly Ministerstvo pro místní rozvoj 3,9 mil. Kč, Ministerstvo obrany 1,4 mil. Kč, Úřad vlády 10,3 mil. Kč, Ministerstvo vnitra poskytlo 6,5 mil. Kč, Všeobecná pokladní správa 3,6 mil. Kč, atd.

Příspěvek politickým stranám, politickým hnutím a koalicím

Příspěvek politickým stranám a politickým hnutím (dále jen strany a hnutí) **na činnost**, vyplacený ze státního rozpočtu (kapitola Všeobecná pokladní správa) podle § 20 zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování ve stranách a hnutích, ve znění pozdějších předpisů, za rok 2009 činil **487,2 mil. Kč**, tj. 99,1 % schváleného rozpočtu při meziročním poklesu o 1,4 % (o 6,7 mil. Kč). Příspěvek na činnost zahrnuje stálý příspěvek a příspěvek na mandát. Stálý příspěvek činí ročně 6,0 mil. Kč pro stranu a hnutí, které získaly v posledních volbách do Poslanecké sněmovny 3 % hlasů a 200 tis. Kč za každých i započatých 0,1 % hlasů (obdrží-li strana či hnutí více než 5 % hlasů, příspěvek se nezvyšuje). Příspěvek na mandát poslance a senátora činí ročně 900 tis. Kč a na mandát člena zastupitelstva kraje a člena zastupitelstva hl. m. Prahy 250 tis. Kč. Z celku stálý příspěvek dosáhl 50,0 mil. Kč a příspěvek na mandát 437,2 mil. Kč (v tom 180 mil. Kč poslanci, 72,9 mil. Kč senátoři, 166,8 mil. Kč zastupitelé krajů, 17,5 mil. Kč zastupitelé hl.m. Prahy). ČSSD získala celkem 175,7 mil. Kč, ODS 169,9 mil. Kč, KSČM 66,1 mil. Kč, KDU-ČSL 42,0 mil. Kč, Strana zelených 17,8 mil. Kč, atd. Příspěvek na činnost za 2. pololetí 2008 ve výši **125 tis. Kč** byl uvolněn politickému hnutí Nestraníci na základě zjištění Poslanecké sněmovny, že doplněné výroční zprávy za roky 2006 a 2007 jsou úplné a tím byla splněna podmínka pro výplatu tohoto příspěvku.

Dále byl stranám, hnutím a koalicím vyplacen **příspěvek na úhradu volebních nákladů za volby do Evropského parlamentu**, které se konaly ve dnech 5. a 6. června 2009, a to ve výši **66,9 mil. Kč**, z toho ODS obdržela 22,3 mil. Kč, ČSSD 15,8 mil. Kč, KSČM 10,0 mil. Kč, KDU-ČSL 5,4 mil. Kč, koalice Suverenita 3,0 mil. Kč, atd. Podle zákona č. 62/2003 Sb., o volbách do Evropského parlamentu a o změně některých zákonů, se za každý odevzdaný hlas uhradilo ze státního rozpočtu 30,- Kč straně, hnutí nebo koalici, které ve volbách získaly nejméně 1 % z celkového počtu platných hlasů. Výše úhrady byla ovlivněna nízkou volební účastí (28,2 %) v těchto volbách.

Ministerstvo financí **vyplatilo** v roce 2009 politickým stranám, politickým hnutím a koalicím ze státního rozpočtu **celkem 554,2 mil. Kč**.

Neinvestiční transfery společenstvím vlastníků jednotek

Společenství vlastníků jednotek získala v roce 2009 celkem **7,1 mil. Kč**, plněno bylo o 32,5 % (o 3,4 mil. Kč) méně než stanovil rozpočet po změnách. Meziročně se výdaje snížily o 38,8 % (o 4,5 mil. Kč). Z celku kapitola Ministerstvo pro místní rozvoj poskytla 6,8 mil. Kč na program Podpora oprav domovních olověných rozvodů a kapitola Ministerstvo kultury 355 tis. Kč použila v oblasti památkové péče.

Ostatní neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím

Ostatní neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím, tj. organizacím, které nejsou zařaditelné pod některé z předchozích, např. nadacím, tuzemským svazům a spolkům apod., byly vykázány v celkové částce **455,1 mil. Kč**, tj. o 31,5 % (o 209,3 mil. Kč) méně než stanovil rozpočet po změnách, resp. schválený rozpočet navýšený o 606,8 mil. Kč. Meziročně se tyto výdaje snížily o 22,8 % (o 134,1 mil. Kč).

Např. kapitolou **Ministerstvo práce a sociálních věcí** bylo uvolněno **113,8 mil. Kč**, z toho 106,8 mil. Kč na společné programy ČR a EU a 7,0 mil. Kč na aktivní politiku zaměstnanosti. V kapitole **Ministerstvo pro místní rozvoj** bylo vynaloženo **6,9 mil. Kč**, z toho **4,4 mil. Kč** bylo použito v rámci společných programů ČR a EU, dále 2,0 mil. Kč představovala dotace Svazu měst a obcí a 450 tis. Kč dotace pro Národní síť zdravých měst. Kapitola **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy** poskytla celkem **263,2 mil. Kč**, z toho na řešení projektů výzkumu a vývoje 253,9 mil. Kč. **Ministerstvo zdravotnictví** uvolnilo **2,4 mil. Kč**, z toho pro Českou stomatologickou komoru (konference PRES) 200 tis. Kč a na výzkum a vývoj 2,2 mil. Kč. **Ministerstvo životního prostředí** převedlo **14,3 mil. Kč** na program Podpora udržitelného využívání zdrojů energie na realizaci akce Oprava a odbahnění rybníka v Hostačově. **Ministerstvo kultury** uvolnilo těmto organizacím **15,8 mil. Kč** zejména v rámci výdajů na kulturní aktivity a Programu záchrany architektonického dědictví. **Ministerstvo zahraničních věcí** 13,1 mil. Kč, z toho na zahraniční službu (11,2 mil. Kč, transformační spolupráci (1,5 mil. Kč), atd.

2.3.4. Refundace poloviny náhrady mzdy v souvislosti s nemocenským pojištěním

Polovina náhrady mzdy za dobu dočasné pracovní neschopnosti, kterou zaměstnavatel poskytl zaměstnanci podle § 192 až 194 zákoníku práce, je hrazena ze státního rozpočtu, resp. kapitoly Ministerstvo práce a sociálních věcí, zaměstnavateli podle § 9 odst. 2 a 3 zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociálním zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění zákona č. 189/2006 Sb., a je

zúčtována mezi zaměstnavatelem a příslušnou okresní správou sociálního zabezpečení v rámci odvodu pojistného.

Ve schváleném rozpočtu tento výdaj zahrnut nebyl, finanční prostředky ve výši 1,5 mld. Kč byly převedeny snížením rozpočtovaných výdajů na dávky nemocenského pojištění. V roce 2009 bylo **zaměstnavatelům refundováno 1,4 mld. Kč**, tj. 95,8 % rozpočtu po změnách.

2.3.5 Neinvestiční transfery veřejným rozpočtům ústřední úrovně

Neinvestiční transfery veřejným rozpočtům ústřední úrovně představují zejména transfery státním fondům a fondům sociálního a zdravotního pojištění.

Tabulka č. 38

NEINVESTIČNÍ TRANSFERY VEŘEJNÝM ROZPOČTŮM ÚSTŘEDNÍ ÚROVNĚ	Skutečnost 2008	Státní rozpočet 2009		Skutečnost 2009	Plnění v %	Index 2009/2008	Rozdíl 2009-2008
		schválený	po změnách				
		1	2				
Neinvestiční transfery veřejným rozpočtům ústřední úrovně celkem	91 896	79 597	79 883	92 217	115,4	100,3	321
z toho:							
- neinvestiční transfery státním fondům	34 619	32 047	30 920	40 647	131,5	117,4	6 028
z toho: SZIF (MZe)	28 411	28 310	26 703	34 344	128,6	120,9	5 933
SFDI (MD)	5 510	3 737	4 123	6 166	149,6	111,9	656
- transfery fondům soc. a zdrav. pojištění	47 268	47 424	48 718	48 687	99,9	103,0	1 419
z toho: platby státu za st. pojištěnce	47 253	47 403	48 704	51 271	105,3	108,5	4 018

v mil. Kč

Neinvestiční transfery státním fondům

Neinvestiční transfery státním fondům byly v roce 2009 ve státním rozpočtu zahrnuty v částce 32,0 mld. Kč, z toho 28,3 mld. Kč pro Státní zemědělský intervenční fond a 3,7 mld. Kč pro Státní fond dopravní infrastruktury; proti schválenému rozpočtu 2008, kde byly zahrnuty neinvestiční prostředky pouze pro Státní zemědělský intervenční fond, jsou výdaje pro tento fond rozpočtovány o 23,5 % (o 8,7 mld. Kč) nižší; proti skutečnosti 2008 se neinvestiční transfery státním fondům celkem mají snížit o 7,4 % (o 2,6 mld. Kč). V průběhu roku se rozpočet snížil na 30,9 mld. Kč. **Převedeno** bylo celkem **40,6 mld. Kč**, vč. čerpání rezervního fondu a prostředků z nároků z nespotřebovaných výdajů v roce 2008. Čerpáno bylo o 31,5 % (o 9,7 mld. Kč) více než stanovil rozpočet po změnách při meziročním růstu o 17,4 % (o 6,0 mld. Kč).

Ministerstvo zemědělství převedlo Státnímu zemědělskému intervenčnímu fondu celkem 34,3 mld. Kč neinvestičních prostředků, tj. 128,6 % rozpočtu po změnách; z toho 1,4 mld. Kč činily prostředky na krytí správních výdajů fondu, tj. plná výše rozpočtu po změnách, 200 mil. Kč prostředky na marketingovou činnost fondu a zbývající neinvestiční prostředky byly určeny na financování programů

Společné zemědělské politiky¹¹, když celkové výdaje na tyto programy v roce 2009, tj. vč. investičních, činily 37,2 mld. Kč).

Prostřednictvím kapitoly **Ministerstvo dopravy** byly poskytnuty neinvestiční prostředky **Státnímu fondu dopravní infrastruktury** ve výši **6,2 mld. Kč**, tj. 149,5 % rozpočtu po změnách (překročení o 2,0 mld. Kč); meziročně se převod tomuto fondu zvýšil o 11,9 % (o 656,4 mil. Kč). Z celku 3,5 mld. Kč připadlo na vyrovnání deficitu příjmů a výdajů rozpočtu v roce 2009, dále 562,2 mil. Kč představovaly prostředky v rámci OP Doprava a 150,1 mil. Kč úvěrové prostředky EIB; z celku prostředky z nároků z nespotřebovaných výdajů minulého roku činily 99,8 mil. Kč. Dále byly poskytnuty finanční prostředky v rámci dluhopisového programu podle zákona č. 220/2003 Sb. (povolené překročení rozpočtu ve výši 630,00 mil. Kč na úhradu výdajů spojených s výstavbou dálnice D47) a dluhopisového programu na úhradu škod způsobených povodněmi (povolené překročení rozpočtu ve výši téměř 1,4 mld. Kč).

Ministerstvo životního prostředí převedlo **136,6 mil. Kč Státnímu fondu životního prostředí** v rámci programu 115 150 Technická asistence OP Životní prostředí 115,1 mil. Kč a programu 215 210 Podpora ochrany životního prostředí a nakládání s odpady 21,5 mil. Kč. Z celku bylo použito 42,3 mil. Kč z nároků z nespotřebovaných výdajů v minulém roce.

Neinvestiční transfery fondům sociálního a zdravotního pojištění

Transfery fondům sociálního a zdravotního pojištění představují především **platby státu na veřejné zdravotní pojištění za vybrané skupiny obyvatel** (nevýdělečně činné osoby uvedené v zákoně č. 48/1997 Sb. v platném znění). Státní rozpočet ve výši 47,4 mld. Kč předpokládal meziroční snížení výdajů o 0,7 % (325,0 mil. Kč) proti schválenému rozpočtu roku 2008, proti skutečnosti 2008 pak navýšení 0,3 % (o 150,9 mil. Kč). V roce 2009 zůstala platba státu za dotčenou osobu a měsíc 677,- Kč jako v roce 2008 v důsledku fixace všeobecného vyměřovacího základu v rámci zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů. V roce 2009 bylo na zvláštní účet všeobecného zdravotního pojištění za státní pojištěnce **převedeno 48,7 mld. Kč**; chybějící finanční prostředky byly zajištěny rozpočtovými opatřeními snížením rozpočtu výdajů na podporu stavebního spoření více než

¹¹ Podrobné údaje o Společné zemědělské politice jsou uvedeny v části VI. Zprávy.

o 1,2 mld. Kč a na státní příspěvek na penzijní připojištění o 89,7 mil. Kč, následně pak zvýšením rozpočtu na pojistné zdravotního pojištění – platba státu o 1,3 mld. Kč. Čerpáno bylo 99,9 % rozpočtu po změnách při meziročním růstu o 3,0 % (o 1,4 mld. Kč). K nutnosti zvýšení rozpočtu tohoto mandatorního výdaje i k meziročnímu růstu výdajů došlo v důsledku nárůstu počtu státních pojištěnců, a to zejména u kategorie „uchazeč o zaměstnání v evidenci úřadu práce“ (o víc jak 169 tis. osob, tj. o 49,4 %) a dále u kategorie důchodců (téměř o 34 tis. osob, tj. o 1,3 %). V průběhu roku 2009, tak jako v předchozím roce, nebyla požadována realizace tzv. předsunuté platby.

Dále byly do této skupiny výdajů zahrnuty prostředky poskytované z rozpočtu **Ministerstva obrany** Vojenské zdravotní pojišťovně. Fondům zprostředkování úhrady zdravotní péče a pro úhradu preventivní péče, zřízeným podle vyhlášky č. 41/2000 Sb., bylo v roce 2009 uvolněno **14,0 mil. Kč**, tj. 99,8 % rozpočtu po změnách; v roce 2008 byly čerpány prostředky v částce 15,6 mil. Kč.

V rámci neinvestičních transferů veřejným rozpočtům ústřední úrovně bylo podle § 2 odst. 3 zákona č. 475/2008 Sb. převedeno z kapitoly Všeobecná pokladní správa do kapitoly Operace státních finančních aktiv na zvláštní účet rezervy na důchodovou reformu téměř 2,6 mld. Kč.

2.3.6. Neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně

Neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně se na schváleném rozpočtu běžných výdajů roku 2009 podle zákona č. 475/2008 Sb., ve znění zákona č. 423/2009 Sb., podílely 13,0 % ve výši 137,0 mld. Kč s předpokladem meziročního růstu o 10,6 % (o 13,2 mld. Kč) proti schválenému rozpočtu 2008 a o 14,9 % (o 17,8 mld. Kč) proti skutečnosti 2008. V průběhu roku byl rozpočet snížen na 131,6 mld. Kč; **uvolněno** bylo celkem **129,4 mld. Kč**, tj. 12,5 % všech běžných výdajů. Čerpáno bylo 98,3 % rozpočtu po změnách při meziročním růstu o 8,5 % (o 10,1 mld. Kč). Z celku obcím připadlo 48,3 mld. Kč a krajům 80,2 mld. Kč.

Tabulka č. 39

mil. Kč

NEINVESTIČNÍ TRANSFERY VEŘEJNÝM ROZPOČTŮM ÚZEMNÍ ÚROVNĚ	Skutečnost 2008	Státní rozpočet 2009		Skutečnost 2009	Plnění v %	Index 2009/2008	Rozdíl 2009-2008
		schválený	po změnách				
	1	2	3	4	5=(4:3)	6=(4:1)	7=(4-1)
Neinvestiční transfery ve veřejném rozpočtům územní úrovně celkem	119 263	137 044	131 609	129 366	98,3	108,5	10 103
z toho:							
- obcím	45 887	47 369	48 222	48 310	100,2	105,3	2 423
v tom: souhrnný dotační vztah	9 426	9 686	9 635	9 635	100,0	102,2	209
účelové dotace	36 461	37 683	38 587	38 675	100,2	106,1	2 214
z toho: sociální dávky*)	24 002	25 446	24 531	24 649	100,5	102,7	647
- krajům	72 839	82 408	82 658	80 160	97,0	110,1	7 321
v tom: souhrnný dotační vztah	1 119	1 179	1 179	1 179	100,0	105,4	60
účelové dotace	71 720	81 229	81 479	78 981	96,9	110,1	7 261
- regionálním radám	468	7 267	699	866	123,9	185,0	398

*) ve sloupcích skutečnost 2008 a skutečnost 2009 jsou uvedeny transfery kapitoly MPSV obcím prostřednictvím krajů; skutečně bylo obcemi vyplaceno na sociální dávky v roce 2008 celkem 23 536 mil. Kč a v roce 2009 celkem 24 239 mil. Kč

V přílohách č. 5 až 8 k zákonu o státním rozpočtu na rok 2009 bylo vyčleněno téměř 10,9 mld. Kč na transfery poskytované územním celkům **v rámci souhrnného dotačního vztahu**, tj. o 3,0 % (o 321,0 mil. Kč) více než ve schváleném rozpočtu roku 2008 a než činila skutečnost roku 2008. Rozpočet na rok 2009 byl rozpočtovým opatřením snížen o 50,8 mil. Kč v souvislosti s vydáním zákona č. 414/2008 Sb. (se změnou místa vyplacení dávek státní sociální podpory v Praze z úřadů městských částí na pobočky úřadů práce došlo k úpravě rozpočtu příspěvku na výkon státní správy v rámci finančních vztahů k rozpočtu hl. m. Prahy, resp. ke snížení rozpočtu ve prospěch kapitoly Ministerstvo práce a sociálních věcí s určením pro Úřad práce hl.m. Prahy). **Poukázáno** bylo celkem přes **10,8 mld. Kč** při meziročním růstu o 2,6 % (o 270,3 mil. Kč). Z celku **obcím** (vč. hl. m. Praha) bylo uvolněno **9,6 mld. Kč** na příspěvek na výkon státní správy a na příspěvek na školství, na dotace na vybraná zdravotnická zařízení a dotace na výkon zřizovatelských funkcí převedených z okresních úřadů; meziročně se tyto výdaje zvýšily o 2,3 % (o 209,8 mil. Kč). **Kraje** obdržely příspěvek na výkon státní správy v částce **1,2 mil. Kč** při meziroční růstu o 5,4 % (o 60,5 mil. Kč). Finanční prostředky krajům, obcím a hl. m. Praze v rámci souhrnného dotačního vztahu byly uvolněny z kapitoly **Všeobecná pokladní správa**.

Neinvestiční transfery obcím a krajům **mimo rámec souhrnného dotačního vztahu** (tzv. účelové) byly čerpány ve výši **117,7 mld. Kč**, tj. 98,0 % rozpočtu po změnách (úspora 2,4 mld. Kč) při meziročním růstu o 8,8 % (o 9,5 mld. Kč). Z celku **obce** obdržely **38,7 mld. Kč**, tj. o 88,2 mil. Kč více proti rozpočtu po změnách při meziročním růstu o 6,1 % (o 2,2 mld. Kč) a **kraje 79,0 mld. Kč** (96,9 % rozpočtu po změnách při úspoře 2,5 mld. Kč), meziročně se tyto výdaje zvýšily o 10,1 % (o 7,3 mld. Kč). Na celkových účelových dotacích obcím a krajům se nejvíce podílely kapitoly Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (70,9 %) a Ministerstvo práce a sociálních věcí (22,9 %).

Kapitola **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy** poskytla krajům a obcím celkem **83,4 mld. Kč**, z toho krajům 74,5 mld. Kč. Podle zákona 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, bylo na přímé vzdělávací náklady školám, předškolním a školským zařízením zřizovaným obcemi prostřednictvím krajských úřadů uvolněno 42,4 mld. Kč a školám, předškolním a školským zařízením zřizovaným kraji 29,1 mld. Kč. Dotace soukromému školství pro 614 organizací byly poskytnuty prostřednictvím krajů ve výši téměř 4,0 mld. Kč. Další neinvestiční prostředky z této kapitoly byly prostřednictvím krajů poskytnuty na rozvojové programy (např. zvýšení nenárokových a motivačních složek platů nebo na asistenty pedagogů) v částce 5 555,3 mil. Kč, na programy prevence proti kriminalitě 7,9 mil. Kč, na programy protidrogové prevence 7,7 mil. Kč, na pořádání různých soutěží 37,2 mil. Kč, na projekty integrace romské komunity 7,4 mil. Kč, na projekty vzdělávání národnostních menšin 1,8 mil. Kč, na integraci cizinců 1,3 mil. Kč, na projekty v rámci OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost 2 200,8 mil. Kč, atd.

Prostředky ve výši **26,9 mld. Kč** byly poukázány obcím a krajům z kapitoly **Ministerstvo práce a sociálních věcí**. Z celku bylo obcím převedeno 25,9 mld. Kč, z toho na sociální dávky přes 24,6 mld. Kč (18,9 mld. Kč na příspěvek na péči podle zákona o sociálních službách a 5,8 mld. Kč na dávky v hmotné nouzi a na dávky zdravotně postiženým), dále bylo uvolněno na aktivní politiku zaměstnanosti 1,0 mld. Kč, na příspěvek zřizovatelům zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc 85,0 mil. Kč, na služby sociální péče 67,0 mil. Kč, na společné programy EU a ČR 28,1 mil. Kč, atd. Kraje získaly 1,0 mld. Kč, z toho na společné programy EU a ČR 952,9 mil. Kč, na příspěvek pro zřizovatele zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc 57,2 mil. Kč, atd.

Ministerstvo dopravy převedlo obcím a krajům částku **3,2 mld. Kč**, která byla určena na „dražní dopravní obslužnost“, tj. na dofinancování ztrát ze „Závazku veřejné služby ve veřejné drážní osobní dopravě“ prostřednictvím krajů.

Ministerstvo pro místní rozvoj uvolnilo krajům a obcím celkem **857,5 mil. Kč**, z celku obcím 807,7 mil. Kč, z toho na programy Povodně 2006 – Obnova obecního a krajského majetku postiženého živelní nebo jinou pohromou 170,7 mil. Kč, Podpora regenerace panelových sídlišť 9,6 mil. Kč, Podpora při zajišťování náhradního ubytování a dalších souvisejících potřeb v důsledku povodně či jiné živelní pohromy 62,9 mil. Kč, většina zbývajících prostředků bylo určena na společné programy EU a ČR. Kraje získaly 49,8 mil. Kč, z toho na a program Povodně 2006 – Obnova obecního a krajského majetku postiženého živelní nebo jinou pohromou

32,4 mil. Kč, na finanční pomoci osobám a obcím postiženým povodní v roce 2009 celkem 10,1 mil. Kč a na společné programy EU a ČR 7,3 mil. Kč.

Ministerstvo vnitra poskytlo obcím a krajům **499,0 mil. Kč**. Z celku 382,1 mil Kč obcím, z toho na provoz kontaktních míst Czech Point 338,4 mil. Kč, na prevenci kriminality 18,1 mil. Kč, na zajištění bydlení azylantů 15,7 mil. Kč, na úhradu nákladů obce vynaložených v souvislosti s azylovým zařízením na jejím území 1,8 mil. Kč, na koncepci integrace cizinců 6,1 mil. Kč, na výdaje jednotek dobrovolných hasičů 1,1 mil. Kč, atd. Kraje obdržely celkem 117,0 mil. Kč, z toho 104,8 mil. Kč činily výdaje jednotek dobrovolných hasičů, 9,1 mil. Kč prevence kriminality, 2,6 mil. Kč bylo určeno pro Evropský fond pro integraci státních příslušníků třetích zemí, atd.

Ministerstvo kultury vyplatilo územním samosprávným celkům **403,6 mil. Kč**, z toho na obce připadlo 357,4 mil. Kč a na kraje přes 46,2 mil. Kč. Z celku bylo vyplaceno na plnění programů Regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón 150,3 mil. Kč, Program státní podpory profesionálních divadel a stálých profesionálních symfonických orchestrů a pěveckých sborů 63,4 mil. Kč, Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností 53,9 mil. Kč, Záchrana architektonického dědictví 46,8 mil. Kč, Kulturní aktivity 23,3 mil. Kč, Veřejné informační služby knihoven 17,2 mil. Kč, Havárie střech památek 10,8 mil. Kč, atd.

Ministerstvo životního prostředí uvolnilo obcím a krajům celkem **225,3 mil. Kč**, z toho obcím 215,7 mil. Kč a krajům téměř 9,7 mil. Kč. Z celku na program Podpora zlepšování stavu přírody a krajiny 128,3 mil. Kč, na příspěvky ZOO 34,9 mil. Kč, na programy Program péče o krajinu 18,4 mil. Kč, Kompenzace ztrát obcí na území národních parků 5,6 mil. Kč, Podpora udržitelného využívání zdrojů energie 13,2 mil. Kč, Podpora zkvalitňování nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží 8,2 mil. Kč, Podpora zlepšování VH infrastruktury snižování rizika povodní 6,6 mil. Kč, Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny 4,7 mil. Kč, atd.

Ministerstvo zemědělství uvolnilo celkem **192,5 mil. Kč**. Obcím bylo poskytnuto 176,0 mil. Kč, z toho na lesní hospodářství 175,8 mil. Kč obcím (z toho 160,3 mil. Kč na správu v lesním hospodářství a 12,9 mil. Kč na pěstební činnost), na podporu agropotravinářského komplexu obce získaly 0,2 mil. Kč. Kraje obdržely celkem 16,5 mil. Kč, z toho na podporu celospolečenské funkce lesů 14,1 mil. Kč, atd.

Z kapitoly **Všeobecná pokladní správa** bylo uvolněno **1,9 mld. Kč**, z toho obcím připadlo 1,7 mld. Kč. Z celku bylo poskytnuto 739,4 mil. Kč na dotace na

činnosti vykonávané obcemi s rozšířenou působností v oblasti sociálně právní ochrany dětí, 212,2 mil. Kč na navýšení příspěvku na výkon státní správy v oblasti sociálních služeb pro obce s rozšířenou působností a hl. m. Prahu, 301,5 mil. Kč na dofinancování příspěvku na výkon státní správy pro obce, 125,8 mil. Kč představovaly výdaje stanovené zvláštními zákony nebo dalšími právními předpisy, 45 mil. Kč financování provozu ochranných systémů podzemních vod, 23,4 mil. Kč správní výdaje na systém dávek státní sociální podpory, 15,7 mil. Kč řešení aktuální problémů územních celků, atd.

Také další kapitoly uvolnily neinvestiční prostředky obcím a krajům: **Úřad vlády** převedl celkem **17,7 mil. Kč**, z toho na podporu terénní práce obcím 11,0 mil. Kč a krajům na podporu koordinátorů romských poradců 4,5 mil. Kč, atd., v kapitole **Ministerstvo obrany** bylo použito **13,6 mil. Kč**, z toho 3,3 mil. Kč na provoz základní školy Libavá zřízené Olomouckým krajem, 10,2 mil. Kč na péči o válečné hroby a 140 tis. Kč na péči o válečné veterány. **Ministerstvo zdravotnictví** převedlo celkem **7,8 mil. Kč**, z toho např. 3,7 mil. Kč na zdravotnické vzdělávací a specializované programy, 1,9 mil. Kč na resortní program výzkumu, 1,2 mil. Kč na opravu střech v nemocnici TGM Hodonín, atd.

Regionální rady regionů soudržnosti získaly ze státního rozpočtu, resp. z kapitoly Ministerstvo pro místní rozvoj, **865,6 mil. Kč** (o 23,8 %, tj. o 468,3 mil. Kč více než stanovil rozpočet po změnách) a o 84,9 % (o 397,3 mil. Kč) více než v roce 2008. **Ostatní** neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně dosáhly **30,0 mil. Kč**.

2.3.7. Neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím

Neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím byly ve schváleném rozpočtu na rok 2009 zahrnuty ve výši 53,8 mld. Kč s předpokladem meziročního růstu o 15,6 % (o 7,3 mld. Kč) proti rozpočtu roku 2008 a se stejnou úrovní čerpaných výdajů v roce 2008 (pouze mírné snížení o 0,1 %, tj. o 62,5 mil. Kč). Rozpočet byl v průběhu roku zvýšen téměř o 3,6 mld. Kč; **čerpano** bylo **58,0 mld. Kč**, při překročení rozpočtu po změnách o 1,2 % (o 664,6 mil. Kč) a při meziročním zvýšení o 7,7 % (o 4,2 mld. Kč).

Následující tabulka ukazuje změny státního rozpočtu transferů příspěvkovým a podobným organizacím na rok 2009 a jeho čerpání v souhrnu a podle vybraných rozpočtových kapitol.

Tabulka č. 40

v mil. Kč

NEINVESTIČNÍ TRANSFERY PŘÍSPĚVKOVÝM A PODOBNÝM ORGANIZACÍM	Skutečnost 2008	Státní rozpočet 2009		Skutečnost 2009	Plnění v %	Index 2009/2008	Rozdíl 2009-2008
		schválený	po změnách				
	1	2	3	4	5=(4:3)	6=(4:1)	7=(4-1)
Neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím celkem	53 866	53 803	57 370	58 034	101,2	107,7	4 168
v tom:							
- příspěvky zřízeným příspěvkovým org.	14 938	21 744	16 300	15 858	97,3	106,2	920
- transfery vysokým školám	27 193	23 753	30 203	30 103	99,7	110,7	2 910
- transfery školským právníckým osobám zřízeným státem, kraji a obcemi	22	5	11	7	63,6	31,8	-15
- transfery veřejným výzkumným institucím	6 425	5 161	7 195	7 201	100,1	112,1	776
- transfery veřejným zdravotnickým zařízením zřízeným státem, kraji a obcemi	18	22	12	13	108,3	72,2	-5
- příspěvky ostatním příspěvkovým org.	5 271	3 120	3 649	4 852	133,0	92,1	-419
z celku:							
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	29 235	33 734	33 537	32 794	97,8	112,2	3 559
Ministerstvo práce a sociálních věcí	5 337	3 268	3 641	4 842	133,0	90,7	-495
Ministerstvo kultury	3 603	3 614	3 885	3 879	99,8	107,7	276
Ministerstvo obrany	1 960	1 819	2 150	2 156	100,3	110,0	196
Ministerstvo zdravotnictví	1 539	2 057	1 513	1 735	114,7	112,7	196
Ministerstvo životního prostředí	1 671	1 046	1 653	1 701	102,9	101,8	30
Ministerstvo zemědělství	1 267	671	1 363	1 361	99,9	107,4	94
Ministerstvo vnitra	994	862	975	975	100,0	98,1	-19
Ministerstvo průmyslu a obchodu	919	694	910	817	89,8	88,9	-102
Ministerstvo pro místní rozvoj	589	582	618	619	100,2	105,1	30
Akademie věd	4 188	4 692	4 588	4 585	99,9	109,5	397
Grantová agentura České republiky	1 406	0	1 626	1 625	99,9	115,6	219

Neinvestiční příspěvky zřízeným příspěvkovým organizacím

Příspěvkovým organizacím zřízeným v rámci příslušných kapitol státního rozpočtu byly **převezeny** finanční prostředky v částce **15,9 mld. Kč**, tj. 97,3 % rozpočtu po změnách při meziročním růstu o 6,2 % (o 919,6 mil. Kč).

Ministerstvo kultury uvolnilo příspěvky ve výši **3 859,4 mil. Kč**, z celku bylo použito na provoz divadel 670,2 mil. Kč, muzeí 914,6 mil. Kč, galerií 516,8 mil. Kč, knihoven 415,8 mil. Kč, uměleckých souborů 120,9 mil. Kč, v rámci památkové péče získaly zřízené příspěvkové organizace této kapitoly 1 048,9 mil. Kč, atd.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy poskytlo zřízeným organizacím celkem 3,6 mld. Kč, z toho 67,3 % bylo použito na mzdové prostředky a související odvody. Uvedená částka byla určena pro celkem 88 subjektů, z toho 73 v regionálním školství (výchovné a diagnostické ústavy) a 15 ostatních přímo řízených organizací (výzkumné ústavy, knihovny, pedagogické muzeum, vzdělávací centra, atd.).

Ministerstvo obrany uvolnilo **2 150,2 mil. Kč** pro 9 zřízeným příspěvkovým organizacím (6 na úseku vojenského zdravotnictví, zdravotní rehabilitace, bytového a

tepelného hospodářství a péče o nemovitý majetek, 3 příspěvkové organizace plnily úkoly přípravy ke státní sportovní reprezentaci v působnosti kapitoly).

Ministerstvo životního prostředí vydalo celkem **1 410,7 mil. Kč** zřízeným příspěvkovým organizacím, z toho kromě příspěvků na činnost 1 014,3 mil. Kč byly vynaloženy prostředky např. na institucionální podporu výzkumu a vývoje 78,2 mil. Kč, na účelové prostředky na projekty výzkumu a vývoje 45,9 mil. Kč, na Program péče o krajinu 24,0 mil. Kč, na programové financování 230,4 mil. Kč, na projekty EHP/Norsko 16,5 mil. Kč, atd.

Ministerstvo zdravotnictví převedlo zřízeným příspěvkovým organizacím celkem **1 343,6 mil. Kč**, z toho fakultním nemocnicím 150,1 mil. Kč, zdravotním ústavům 273,7 mil. Kč, doškolovacím ústavům 71,3 mil. Kč, odborným léčebným ústavům 35,1 mil. Kč, na ostatní projekty výzkumu a vývoje ve zdravotnictví 739,1 mil. Kč, atd.

Ministerstvo vnitra svým 5 zřízeným příspěvkovým organizacím převedlo celkem **974,3 mil. Kč**.

Kapitola **Ministerstvo průmyslu a obchodu** převedla svým 5-ti zřízeným organizacím (CzechInvest, CzechTrade, Správa služeb MPO, Český metrologický institut a Státní výzkumný ústav materiálu) **638,4 mil. Kč**, z toho na činnost 569,3 mil. Kč. Zbývající část byla využita zejména v rámci programů EU a ČR.

Kapitola **Ministerstvo pro místní rozvoj** poskytla celkem **594,7 mil. Kč**, z toho na činnost obdržely Česká centrála cestovního ruchu 392,3 mil. Kč, Czech Tourism a Centrum pro regionální rozvoj ČR 87,8 mil. Kč, atd.

Ministerstvo zemědělství uvolnilo zřízeným příspěvkovým organizacím **530,4 mil. Kč**, z toho na příspěvek poskytnutý na úkoly vyplývající z předmětu činnosti a na účely a úkoly uložené nebo dohodnuté s ministerstvem bylo devíti organizacím vyplaceno 511,0 mil. Kč, příspěvek pro účely výzkumu a vývoje 16,2 mil. Kč, příspěvek na monitoring půd a vod v rámci nitrátové směrnice 2,9 mil. Kč, atd.

Ministerstvo zahraničních věcí uvolnilo pro své čtyři příspěvkové organizace celkem 327,1 mil. Kč, z toho pro česká centra v zahraničí 120,1 mil. Kč, pro Kancelář generálního sekretáře EXPO 161,5 mil. Kč, pro Diplomatický servis 35,0 mil. Kč a pro zámek Štířín, kde jsou zajišťovány konferenční, ubytovací, restaurační a sportovní činnosti, téměř 10,5 mil. Kč.

Kapitola **Ministerstvo dopravy** poskytla zřízeným příspěvkovým organizacím **180,1 mil. Kč**, z toho Centru služeb pro silniční dopravu 88,5 mil. Kč a Ředitelství silnic a dálnic ČR 91,6 mil. Kč.

Neinvestiční prostředky zřízeným příspěvkovým organizacím poskytla kapitola **Kancelář prezidenta republiky** ve výši přes **170,9 mil. Kč**, z toho PO Lesní správa Lány připadly 18,0 mil. Kč a PO Správa Pražského hradu 152,4 mil. Kč.

Ministerstvo práce a sociálních věcí uvolnilo v roce 2009 zřízeným příspěvkovým organizacím celkem **59,6 mil. Kč**, z toho 46,4 mil. Kč na podporu služeb sociální péče připadlo Ústavu sociální péče pro tělesně postiženou mládež v Hrabyni.

Neinvestiční transfery vysokým školám

Největší část 51,9 % z celkového objemu neinvestičních prostředků poskytnutého příspěvkovým organizacím představovaly neinvestiční transfery vysokým školám, a to **30,1 mld. Kč**. Čerpáno bylo 99,7 % rozpočtu po změnách, resp., schváleného rozpočtu navýšeného téměř o 6,5 mld. Kč; meziroční růst činil 10,7 %, tj. zvýšení o 2,9 mld. Kč.

V rozhodující míře (93,5 %) se na těchto transferech podílela kapitola **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy**, která vysokým školám poskytla celkem **28 146,5 mil. Kč** při meziročním růstu o 10,3 % (o 2 629,6 mil. Kč). Z toho veřejným vysokým školám zřízeným podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, ve znění pozdějších předpisů, 28 104,9 mil. Kč. V roce 2009 působilo v ČR 26 veřejných vysokých škol, největší objem prostředků získala od výše uvedené kapitoly Univerzita Karlova (3 624,0 mil. Kč) a Masarykova univerzita (2 218,4 mil. Kč). Na sociální stipendia bylo uvolněno 70,5 mil. Kč a na podporu výzkumu a vývoje 6 095,6 mil. Kč. Zbývajících 1 956,6 mil. Kč bylo veřejným vysokým školám poskytnuto z jiných kapitol státního rozpočtu. Z celkového počtu 46 soukromých vysokých škol byla poskytnuta dotace 9,9 mil. Kč Vysoké škole zdravotnické o.p.s. na akreditovaný studijní program „ošetřovatelství“, dále byla soukromým školám poskytnuta ubytovací stipendia (21,7 mil. Kč) a sociální stipendia (769 tis. Kč).

Zbývajících neinvestiční prostředky ve výši téměř **2,0 mld. Kč** převedly ostatní kapitoly státního rozpočtu vysokým školám zejména na výzkum a vývoj. Např. Grantová agentura ČR 954,6 mil. Kč, Akademie věd 214,6 mil. Kč, Ministerstvo zdravotnictví 360,1 mil. Kč, Ministerstvo životního prostředí 56,5 mil. Kč, Ministerstvo zemědělství 148,2 mil. Kč, Ministerstvo průmyslu a obchodu 122,2 mil. Kč, Ministerstvo dopravy 29,2 mil. Kč, Ministerstvo pro místní rozvoj 20,8 mil. Kč, Ministerstvo práce a sociálních věcí 20,1 mil. Kč, Ministerstvo zahraničních věcí 10,8 mil. Kč, atd.

Neinvestiční transfery ostatním příspěvkovým organizacím

Ostatním příspěvkovým organizacím, tj. organizacím jiného zřizovatele, bylo poskytnuto celkem **4,9 mld. Kč**, tj. o 33,0 % (o 4,2 mld. Kč) více proti rozpočtu po změnách, při meziročním snížení o 8,0 % (o 419,5 mil. Kč).

Ministerstvo práce a sociálních věcí uvolnilo **4 659,0 mil. Kč**, tj. 96,0 % z celkových prostředků těmto organizacím. Rozhodující část 4 378,5 mil. Kč byla poskytnuta na služby sociální péče, dále na aktivní politiku zaměstnanosti bylo využito 133,9 mil. Kč, na sociální poradenství 77,4 mil. Kč, na sociální prevenci 50,0 mil. Kč, na sociální rehabilitace a ostatní sociální péči 1,8 mil. Kč. Na společné programy ČR a EU připadlo 17,3 mil. Kč.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy převedlo účelové dotace příspěvkovým organizacím jiného zřizovatele ve **výši 87,3 mil. Kč**, které byly určeny na výzkum a vývoj úspěšným řešitelům projektů z jiných resortů. Rovněž další kapitoly převáděly finanční prostředky na podporu výzkumu a vývoje, např. Grantová **agentura ČR 43,2 mil. Kč**, **Akademie věd ČR 16,2 mil. Kč**, **Ministerstvo zdravotnictví 5,0 mil. Kč**, **Ministerstvo zemědělství 3,0 mil. Kč**, atd. **Ministerstvo průmyslu a obchodu** poskytlo těmto organizacím **14,0 mil. Kč**, z toho 13,0 mil. Kč na výzkum a vývoj a 1,0 mil. Kč na program EFEKT pro ČHMÚ na vytvoření databáze pro potřeby energetické náročnosti budov, **Ministerstvo životního prostředí** uvolnilo **7,9 mil. Kč**, z toho na programy Podpora zlepšování stavu přírody a krajiny 4,2 mil. Kč, Podpora udržitelného využívání zdrojů energie 857 tis. Kč, atd.; na účelové projekty výzkumu a vývoje byly poskytnuty 2,0 mil. Kč.

Neinvestiční transfery veřejným výzkumným institucím, zřízeným podle zákona č 341/2005 Sb., dosáhly **7,2 mld. Kč**, tj. 100,1 % rozpočtu po změnách (překročení o 6,2 mil. Kč) při meziročním růstu o 12,0 % (o 776,9 mil. Kč). Na výzkum a vývoj těmto organizacím poskytla Akademie věd ČR částku 4 354,3 mil. Kč, Grantová agentura ČR 626,7 mil. Kč, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy 967,0 mil. Kč, Ministerstvo zemědělství 679,6 mil. Kč, Ministerstvo životního prostředí 225,9 mil. Kč, Ministerstvo práce a sociálních věcí 83,2 mil. Kč, Ministerstvo dopravy 59,8 mil. Kč, Ministerstvo průmyslu a obchodu 42,2 mil. Kč, Ministerstvo zdravotnictví 25,8 mil. Kč, Ministerstvo zahraničních věcí 27,3 mil. Kč, atd.

Neinvestiční prostředky veřejným zdravotnickým zařízením zřízeným státem, kraji a obcemi byly uvolněny ve výši **13,2 mil. Kč**, tj. o 12,1 % (o 1,4 mil.

Kč) více proti rozpočtu po změnách, při meziročním snížení o 26,4 %, tj. o 4,7 mil. Kč), a to kapitolou **Ministerstvo práce a sociálních věcí** na služby sociální péče 12,2 mil. Kč, na sociální poradenství 280 tis. Kč a aktivní politiku zaměstnanosti 790 tis. Kč.

Neinvestiční transfery školským právníckým osobám zřízeným státem, kraji a obcemi byly poskytnuty v částce **7,1 mil. Kč**, tj. 64,8 % rozpočtu po změnách (úspora 3,9 mil. Kč) při meziročním poklesu o 66,8 % (o 14,4 mil. Kč) kapitolou **Ministerstvo práce a sociálních věcí** na aktivní politiku zaměstnanosti (Ministerstvo pro místní rozvoj z rozpočtu po změnách 700 tis. Kč nečerpalo žádné prostředky).

2.4. Další běžné výdaje státního rozpočtu

Dále je hodnoceno čerpání některých **neinvestičních výdajů**, které nejsou komentovány v jiných částech Zprávy.

Financování zahraničních úvěrů

Výdaje spojené s financováním vládních a obdobných úvěrů poskytnutých do zahraničí byly v roce 2009 realizovány v celé rozpočtované výši, tj. **28,6 mil. Kč**. Týkaly se pouze správních poplatků za vedení účtů vládních pohledávek, ČNB bylo uvolněno přes 10,4 mil. Kč a ČSOB více než 18,2 mil. Kč.

Státní podpora stavebního spoření

Státní podpora stavebního spoření je poskytována podle zákona č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření, ve znění pozdějších předpisů. Ve státním rozpočtu na rok 2009 byla zahrnuta ve výši 14,6 mld. Kč, tj. o 2,7 % (o 400 mil. Kč) méně proti rozpočtu roku 2008 a o 2,7 % (o 380 mil. Kč) více proti skutečnosti 2008. V průběhu roku byl rozpočet snížen o 1 338 mil. Kč, z toho 1 210 mil. Kč bylo převedeno ve prospěch rozpočtu na platbu státu do veřejného zdravotního pojištění za tzv. státní pojištěnce. V roce 2009 **poukázalo** Ministerstvo financí stavebním spořitelnám zálohy státní podpory stavebního spoření za rok 2008 (tzv. 2. a 3. kolo 2008) a zálohu státní podpory za rok 2009 pro účastníky, kteří ukončili stavební spoření v 1. pololetí roku 2009 (tzv. 1. kolo 2009) v celkové výši **13 261,7 mil. Kč** v souladu se státním rozpočtem po změnách. Meziroční pokles o 6,7 % (o 958,4 mil. Kč) souvisel zejména s poklesem celkového počtu smluv o stavebním spoření ve fázi spoření, a to smluv uzavřených podle právní úpravy

platné do 31.12.2003 s maximální státní podporou 4 500,- Kč. Celkový počet smluv ve fázi spoření činil k 31.12.2009 celkem 4 926 tis., tj. cca o 145 tis. smluv méně než bylo vykázáno k 31.12.2008.

Z celkového počtu smluv ve fázi spoření k 31.12.2009 bylo evidováno 2 572 tis. tzv. nových smluv, tj. smluv uzavřených po 1.1.2004 s maximální státní podporou 3 000,- Kč. V roce 2009 bylo uzavřeno 575 tis. nových smluv a průměrná cílová částka u nově uzavřených smluv občany dosáhla výše 309 tis. Kč. Proti roku 2008 bylo v roce 2009 uzavřeno o 130 tis. smluv méně. Počet smluv, u kterých byla navýšena cílová částka, klesl v roce 2009 proti roku 2008 o 24 tis. smluv. Dále pokračuje trend poklesu celkového počtu smluv ve fázi spoření (v roce 2003 činil 6 301 tis. smluv, v roce 2009 byl 4 926 tis. smluv).

Tab. č. 41

	mil. Kč				
rok	2005	2006	2007	2008	2009
čerpání státní podpory stavebního spoření	16 086	15 772	14 976	14 220	13 262

Uvedený vývoj situace ve stavebním spoření vede k dalšímu snížení výše státní podpory vyplacené ze státního rozpočtu

Státní příspěvek na penzijní připojištění

Státní příspěvek na penzijní připojištění vyplácí Ministerstvo financí penzijním fondům na základě jejich žádosti v souladu s § 30 zákona č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem, ve znění pozdějších předpisů, pro účastníky, kterým tento příspěvek náleží podle § 29 tohoto zákona. Státní rozpočet 6,4 mld. Kč počítal s růstem těchto výdajů o 25,5 % (o 1,3 mld. Kč) proti rozpočtu roku 2008, proti skutečnosti roku 2008 pak o 28,2 % (o 1,4 mld. Kč). Celkem bylo v roce 2009 na státní příspěvek na penzijní připojištění uvolněno **5 295,6 mil. Kč**, tj. 92,3 % rozpočtu po změnách při meziročním růstu o 6,1 % (o 303,2 mil. Kč). K růstu výdajů na penzijní připojištění proti předchozím letům došlo v důsledku zvyšujícího se počtu smluv o penzijním připojištění a rostoucího objemu příspěvků. K 31.12.2009 evidovalo Ministerstvo financí téměř 4 351 tis. smluv, na které se vyplácel státní příspěvek, tj. o 165 tis. smluv více, než bylo evidováno k 31.12.2008. V roce 2009 činily příspěvky účastníků 22 955 mil. Kč a průměrná výše příspěvku měsíčně zaplaceného účastníkem v roce 2009 byla 491,- Kč.

Uvedený vývoj situace ve výdajích státu na příspěvek k penzijnímu připojištění ukazuje následující tabulka:

Tab. č. 42

rok	mil. Kč				
	2005	2006	2007	2008	2009
čerpání státního příspěvku k penzijnímu připojištění	3 573	4 038	4 527	4 992	5 296

Státní finanční podpora hypotečního úvěrování

Účelem programu státní podpory hypotečního úvěrování je zvýšení dostupnosti dlouhodobých úvěrů poskytovaných komerčními bankami na výstavbu domů a bytů a pomoc mladým lidem do 36 let zvýšením dostupnosti staršího vlastnického bydlení. Tato podpora je poskytována formou úrokové dotace, která se vztahuje k hypotéčnímu úvěru nebo jeho části do výše 800 mil. Kč v případě pořízení bytu, resp. 1,5 mil. Kč v případě pořízení rodinného domu, maximálně po dobu 10 let a je realizována prostřednictvím kapitoly **Ministerstvo pro místní rozvoj**.

Nárok na výplatu této státní podpory vzniká podle nařízení vlády č. 33/2004 Sb. a č. 249/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Státní rozpočet na rok 2009 počítal pro tuto formu podpory bytové výstavby s částkou 42,0 mil. Kč. Skutečně bylo **čerpáno 9,5 mil. Kč**, tj. 22,6 % rozpočtu (úspora 32,5 mil. Kč) při meziročním poklesu o 60,5 % (o 14,5 mil. Kč). K nedočerpání finančních prostředků došlo zejména proto, že v době sestavování rozpočtu nelze přesně odhadnout vývoj úrokových sazeb, podle kterých se stanovuje výše státní podpory. V roce 2009 byla státní podpora hypotečního úvěrování podle nařízení vlády č. 33/2004 Sb. nulová a podle nařízení vlády č. 249/2002 byla vyhlášena pro smlouvy uzavřené v roce 2009 a smlouvy, u kterých v tomto roce došlo ke změně úrokové sazby, ve výši 1 % bodu (v důsledku krize hypotéčního úvěrování bylo v roce 2009 uzavřeno pouze 1 262 nových smluv a průměrná výše příspěvku činila 398,- Kč proti 536,- Kč v roce 2008).

Majetková újma peněžních ústavů

Úhrada majetkové újmy peněžních ústavů, která jim vzniká v souvislosti s dříve poskytnutými sociálními úvěry za státem stanovené zvýhodněné úrokové sazby, je hrazena ze státního rozpočtu v souladu s § 45 zákona č. 21/1992 Sb., o bankách. Pro rok 2009 byl k tomuto účelu stanoven rozpočet ve výši 293,0 mil. Kč, čerpáno bylo celkem **279,2 mil. Kč**, tj. 95,3 % rozpočtu, při meziročním poklesu o 25,3 % (o 94,3 mil. Kč). Z celku bylo poskytnuto 121,3 mil. Kč v souvislosti s úvěry na individuální bytovou výstavbu, 153,2 mil. Kč v souvislosti s úvěry na družstevní bytovou výstavbu a 4,7 mil. Kč v souvislosti s půjčkami mladým manželům.

Výdaje na realizaci státních záruk a závazků obdobného charakteru

Vlastní realizace státních záruk se v roce 2009 týkala zejména státní organizace Správa železniční a dopravní cesty (SŽDC), v jejímž případě se jednalo téměř o všechny splátky státem garantovaných úvěrů, a realizace z prostředků státního rozpočtu dosáhla úhrnné hodnoty **2 663,5 mil. Kč**. Vedle toho byly formou realizace státní záruky za SŽDC uhrazeno 322,0 mil. Kč na úroky z původně komerčních úvěrů, které na s.o. SŽDC přešly na základě zákona č. 77/2002 Sb. z původního dlužníka s.o. České dráhy a jsou ze zákona garantovány státem. Ze státního rozpočtu byly rovněž uhrazeny závazky ze splatných částí jistin a příslušenství úvěrů poskytnutých EIB na infrastrukturální projekty, kde jako finanční manažer vystupuje ČMZRB, ve výši celkem **2 743,9 mil. Kč**. V rámci nestandardních státních záruk bylo z titulu realizace záruky uhrazeno **14,5 mil. Kč** ve prospěch ČNB na základě záloh vyplacených k pokrytí ztrát vzniklých v souvislosti se Smlouvou a slibem odškodnění strategického investora IPB.

Tabulka č. 43

Realizace státních záruk	rozpočet 2009	skutečnost 2008			% plnění	nevyčerpano
		jistina	úrok	celkem		
Správa železniční dopravní cesty s.o.	3 046	1 948	1 037	2 985	98,0	61
z toho: úhrady podle zákona č. 77/2002 Sb.	332	0	322	322	97,0	10
ČNB - IPB	2 000	15	0	15	0,8	1 985
Úvěry přijaté ČMZRB od EIB	2 853	1 776	967	2 744	96,2	109
C e l k e m	7 899	3 739	2 004	5 744	72,7	2 155

K nízkému plnění rozpočtu došlo v případě státní záruky ve prospěch ČNB za dopady z kauzy IPB: plnění je sice v souladu s Dohodou o plnění Státní záruky z 23.6.2000, kde minimální roční částka je stanovena na 2,0 mld. Kč, ale z důvodu pomalého soudního projednávání případů podléhajících podmínkám záruky nebylo možné odhadnout jeho výsledek. Čerpání u ostatních ukazatelů je v předpokládané výši ovlivněno pouze pohyblivou úrokovou sazbou a kurzovými změnami.

V roce 2009 nebyly poskytnuty žádné nové státní záruky ani žádné návratné finanční výpomoci (z kapitol Všeobecná pokladní správa a Operace státních finančních aktiv).

Výdaje na volby

Ve schváleném rozpočtu na rok 2009 byly v kapitole Všeobecná pokladní správa zahrnuty výdaje na volby ve výši 552,9 mil. Kč. V souvislosti s nabytím účinnosti ústavního zákona č. 195/2009 Sb., o zkrácení pátého volebního období Poslanecké

sněmovny, a s vyhlášením předčasných voleb do Poslanecké sněmovny prezidentem ČR na 9. a 10. října 2009 byl rozpočet navýšen na 1 008,7 mil. Kč. V důsledku nálezu Ústavního soudu Pl.ÚS 27/09 z 10. září 2009 pozbylo vyhlášení těchto voleb platnosti; vzhledem k tomu, že k tomuto datu značná část přípravy na volby již proběhla, byly přidělené finanční prostředky adekvátním dílem vyčerpány, i když se volby neuskutečnily. V průběhu roku 2009 se na území České republiky konaly volby do Evropského parlamentu (5. a 6. června) a nové volby zastupitelstev obcí (v pěti různých termínech pouze tam, kde se zastupitelstvo rozpadlo).

Z kapitoly Všeobecná pokladní správa bylo k zajištění voleb uvolněno celkem 659,6 mil. Kč na běžné výdaje, z toho Ministerstvu vnitra 203,2 mil. Kč, Českému statistickému úřadu 159,2 mil. Kč, Ministerstvu zahraničních věcí 10,0 mil. Kč a územně samosprávným celkům 287,2 mil. Kč. Ministerstvo vnitra poskytlo na zajištění voleb celkem 138,6 mil. Kč (z toho 107,5 mil. Kč na volby do Evropského parlamentu, 30,8 mil. Kč na přípravu nekonaných voleb do Poslanecké sněmovny a 238 tis. Kč na volby do zastupitelstev obcí) zejména na tisk, kompletaci a distribuci volebních materiálů, služby telekomunikací a radiotelekomunikací, na mzdové a související výdaje příslušníků Policie ČR a sekretariátu Státní volební komise, atd. Na úhradu nákladů spojených se zpracováním výsledků voleb v roce 2009 vynaložil Český statistický úřad téměř 122,7 mil. Kč běžných prostředků (z toho na volby do Evropského parlamentu 72,7 mil. Kč, na nové volby do zastupitelstev obcí 9,4 mil. Kč, vč. 4,5 mil. Kč z nespotřebovaných nároků, a na přípravu voleb do Poslanecké sněmovny 40,6 mil. Kč), kromě toho tato instituce získala z vládní rozpočtové rezervy 35,0 mil. Kč investičních prostředků, které vyčerpala na HW vybavení při obnově krajských datových center. Kapitola Ministerstvo zahraničních věcí využila uvolněné prostředky na přípravu voleb do Poslanecké sněmovny ve výši 413 tis. Kč především na rozesílání volebních materiálů a na uveřejnění inzerátů o konání voleb. Výdaje územních samosprávných celků v rozsahu nezbytném pro organizačně technické zabezpečení voleb do Evropského parlamentu dosáhly v předběžné výši celkem 291,3 mil. Kč, zůstatek z uvolněných prostředků z kapitoly Všeobecná pokladní správa (286,0 mil. Kč) činil pro dotčené kraje a obce 5,2 mil. Kč, požadavek na doplatek pro některé kraje a obce 10,5 mil. Kč; výdaje na volby do zastupitelstev obcí předběžně činily 690 tis. Kč, nevyčerpáno bylo 501 tis. Kč (částky jsou vždy předmětem finančního vypořádání). Krajům byla ze státního rozpočtu také uvolněna dotace (formou refundace) na úhradu vynaložených nákladů na přípravu zrušených voleb do Poslanecké sněmovny v částce celkem 7,7 mil. Kč. Kromě toho Ministerstvo obrany poskytlo ze svého rozpočtu 87 tis. Kč na krytí výdajů při zajištění voleb, které

vznikly újezdním úřadům vojenských újezdů Boletice, Hradiště, Libavá, Brdy a Březina.

Výdaje na volby v roce 2009 činily v souhrnu **610,6 mil. Kč**, z toho výdaje na volby do Evropského parlamentu 466,3 mil. Kč, volby do zastupitelstev územních samosprávných celků 29,8 mil. Kč. a příprava zrušených voleb do Poslanecké sněmovny 114,5 mil. Kč (vč. kapitálových prostředků).

Výdaje na zajištění příprav a výkonu předsednictví České republiky v Radě EU

Při přípravě státního rozpočtu na rok 2009 bylo z kapitoly Všeobecná pokladní správa (VPS) převedeno na základě vládního usnesení ze dne 27. června 2008 č. 740 celkem 1 000 000 tis. Kč do rozpočtů jednotlivých kapitol. Kapitoly si zároveň vyčlenily v rámci limitu výdajů kapitoly prostředky určené k financování příprav na předsednictví ČR v Radě EU (CZ PRES) v celkové výši 662 911 tis. Kč. Pro účely CZ PRES bylo tedy v roce 2009 rozpočtováno 1 662,9 mil. Kč. V průběhu roku 2009 byly rozpočtované prostředky navýšeny o 211,2 mil. Kč, a to o 69,6 mil. Kč vládním usnesením ze dne 23. března 2009 č. 370, dále o 116,6 mil. Kč vládním usnesením ze dne 30. března 2009 č. 409 a o 25,0 mil. Kč vládním usnesením ze dne 9. listopadu 2009 č. 1371. Schválené navýšení prostředků bylo ve prospěch kapitoly Úřadu vlády pro účely centrálního koordinátora, kapitoly Ministerstva zahraničních věcí a kapitoly Ministerstva vnitra. Mimo to bylo na základě usnesení č. 409/2009 zároveň resortům uloženo převést ze svých rozpočtů centrálnímu koordinátorovi prostředky ve výši 231,0 mil. Kč, čímž došlo k dalšímu navýšení celkových prostředků na CZ PRES o 92,9 mil. Kč¹². V průběhu roku docházelo ještě k dalším drobným pohybům na specifickém ukazateli „Výdaje na přípravu předsednictví ČR v Radě EU“. Celkem tedy měly kapitoly vyčleněny v rozpočtu po změnách na uvedeném specifickém ukazateli v roce 2009 částku 2 076,7 mil. Kč.

Během roku došlo i k uvolnění nároků z nespotřebovaných výdajů v celkové výši 181,4 mil. Kč. Po zohlednění všech změn a započítání nároků z nespotřebovaných výdajů disponovaly kapitoly v roce 2009 pro účely CZ PRES prostředky v celkové výši 2 258,1 mil. Kč.

Z těchto prostředků bylo za rok 2009 vyčerpáno na přípravu na CZ PRES celkem 2 129,9 mil. Kč, tj. cca 94,3 % disponibilních prostředků. Jedná se o největší

¹² pouze 37 114 tis. Kč z požadovaných 231 000 tis. Kč převedly resorty ze specifických ukazatelů na CZ PRES, zbývající část ve výši 192 886 tis. Kč převedly z jiných ukazatelů

čerpaní za celé období 2007 - 2009, po které byly prostředky pro účely CZ PRES rozpočtovány. Pro rok 2010 již prostředky na CZ PRES rozpočtovány nejsou.

Největší část prostředků byla využita na výdaje související s organizováním zasedání v ČR. Jednalo se zejména o nákup služeb, pronájmy, bezpečností zajištění, atd. Dále bylo nemalé množství prostředků vynaloženo na osobní výdaje, na nemzdové výdaje související s vysláním zaměstnanců na Stálé zastoupení ČR při EU v Bruselu a další zastupitelské úřady a na cestovní výdaje.

Přehled prostředků určených na přípravu na předsednictví ČR v Radě EU podle rozpočtových kapitol ukazuje tabulka č. 44.

Tabulka č. 44

Kapitola	Rozpočované prostředky v roce 2009				Prostředky uvolněné z nároků z nespolečensky vynaložených výdajů	Celkem k dispozici	Čerpání národních prostředků za rok 2009		Čerpání mzdových prostředků v roce 2009			Plnění podle závazného ukazatele SR ²			
	z VPS	z kapitoly	celkem v kapitole ¹	rozpočet po změnách			v tis. Kč	v %	Platy zaměstnanců (včetně odměn)	Ostatní platby za provedenou práci	Povinné pojistné placené zaměstnavatelem a přídel do FKSP	v tis. Kč	v %		
	1	2	3=1+2	4			5	6=4+5	7	8=7.6	9	10	11	12	13=12.4
Úřad vlády České republiky z toho MVEZ	396 136 392 442	15 881 0	412 017 392 442	897 336 879 395	102 904 101 575	1 000 240 980 970	985 075 967 787	98,5 98,7	16 969 14 256	17 695 15 637	11 913 10 250	990 937 x	110,4 x		
Ministerstvo zahraničních věcí	339 945	95 225	435 170	410 895	42 117	453 012	449 936	99,3	42 478	3 843	16 538	449 936	109,5		
Ministerstvo obrany	4 130	12 391	16 521	15 222	0	15 222	12 842	84,4	814	0	271	12 842	84,4		
Národní bezpečnostní úřad	425	240	665	665	5	670	670	99,9	313	0	112	671	100,9		
Ministerstvo financí	10 171	30 801	40 972	36 972	4 633	41 605	34 488	82,9	11 386	1 164	4 530	34 488	93,3		
Ministerstvo práce a sociálních věcí	2 916	51 790	54 706	51 206	0	51 206	34 657	67,7	9 332	1 023	3 662	54 959	107,3		
Ministerstvo vnitra	159 500	78 937	238 437	237 941	14 096	252 037	246 486	97,8	8 218	2 311	3 387	246 486	103,6		
Ministerstvo životního prostředí	12 312	58 442	70 754	63 754	0	63 754	63 260	99,2	11 232	1 725	4 525	63 260	99,2		
Ministerstvo pro místní rozvoj	1 128	26 339	27 467	24 788	0	24 788	20 050	80,9	895	0	326	20 050	80,9		
Ministerstvo průmyslu a obchodu	10 832	46 981	57 813	52 113	0	52 113	36 259	69,6	16 835	0	6 059	36 260	69,6		
Ministerstvo dopravy	3 258	25 155	28 413	25 572	7 547	33 119	18 693	56,4	3 343	0	1 202	18 693	73,1		
Český telekomunikační úřad	0	2 389	2 389	2 389	0	2 389	2 373	99,3	182	0	66	2 373	99,3		
Ministerstvo zemědělství	32 721	61 008	93 729	84 429	0	84 429	78 839	93,4	27 925	0	10 073	78 839	93,4		
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	3 989	40 500	44 489	44 109	0	44 109	30 956	70,2	5 783	297	2 053	41 981	95,2		
Ministerstvo kultury	5 276	24 144	29 420	26 520	4 093	30 613	23 810	77,8	4 496	65	1 719	23 810	77,8		
Ministerstvo zdravotnictví	3 558	46 450	50 008	47 436	0	47 436	40 805	86,0	6 284	1 465	2 480	51 505	108,6		
Ministerstvo spravedlnosti	6 284	25 623	31 907	28 717	5 992	34 709	31 372	90,4	7 544	181	2 904	31 372	109,2		
Úřad pro ochranu osobních údajů	542	1 087	1 629	1 629	0	1 629	1 152	70,7	421	0	152	1 162	71,3		
Úřad průmyslového vlastnictví	1 710	1 845	3 555	3 555	0	3 555	3 345	94,1	1 255	0	452	3 345	94,1		
Český statistický úřad	1 534	8 401	9 935	9 035	0	9 035	7 131	78,9	3 726	263	1 431	7 131	78,9		
Energetický regulační úřad	0	740	740	740	0	740	576	77,8	236	0	84	576	77,8		
Úřad pro ochranu hospodářské soutěže	1 084	4 552	5 636	5 136	0	5 136	3 276	63,8	1 099	0	395	3 276	63,8		
Správa státních hmotných rezerv	0	3 080	3 080	3 080	0	3 080	469	15,2	0	0	0	469	15,2		
Státní úřad pro jadernou bezpečnost	2 549	910	3 459	3 459	0	3 459	3 344	96,7	668	0	241	3 344	96,6		
Celkem	1 000 000	662 911	1 662 911	2 076 698	181 387	2 258 085	2 129 863	94,3	181 434	30 032	74 575	2 177 763	104,9		

Pozn.

¹ Prostředky z VPS byly při přípravě rozpočtu na rok 2009 převedeny do rozpočtů kapitol

² Výdaje spojené s výkonem předsednictví ČR v Radě Evropské unie

Odvody a příspěvky do rozpočtu Evropské unie

Ve schváleném státním rozpočtu na rok 2009 byla stanovena částka 35 200 mil. Kč na odvody a příspěvky do rozpočtu Evropské unie, z toho 34 845 mil. Kč bylo určeno na financování vlastních zdrojů podle daně z přidané hodnoty a podle hrubého národního důchodu, tj. na úhradu finanční prostředků, které poskytuje ČR do rozpočtu EU¹³ a 355 mil. Kč na financování příspěvku do Výzkumného fondu pro uhlí a ocel.

Na úhradu vlastních zdrojů Evropských společenství bylo z kapitoly Všeobecná pokladni správa poskytnuto celkem **31 386,9 mil. Kč**, tj. 92,6 % rozpočtu

¹³ Vlastní zdroje ES jsou poskytovány podle rozhodnutí Rady č. 2007/ES, Euratom, o systému vlastních zdrojů Společenství a nařízení Rady (ES, Euratom) 1150/2000 ve znění nařízení Rady (ES, Euratom) č. 2028/2004 a č. 105/2009, kterými se provádí rozhodnutí o systému vlastních zdrojů společenství

po změnách při meziročním růstu o 3,8 % (o 1 116,3 mil. Kč). Na úhradu splátky **Výzkumnému fondu uhlí a oceli** bylo poukázáno **377,8 mil. Kč**, tj. o 22,8 mil. Kč více proti schválenému rozpočtu a o 18,0 % (o 57,7 mil. Kč) více než v roce 2008.

Podrobný komentář je uveden v části VI. Zprávy.

Čerpání vládní rozpočtové rezervy

Vládní rozpočtová rezerva k zajištění krytí nezbytných a nepředvídaných výdajů se vytváří podle § 27 zákona č. 218/2000 Sb., rozpočtová pravidla, ve výši nejméně 0,3 % výdajů státního rozpočtu na příslušný rozpočtový rok. Objem této rezervy na rok 2009 byl stanoven na 3 541,7 mil. Kč. Z rozpočtované výše bylo celkem **využito 3 257,5 mil. Kč**, Prostředky byly uvolňovány na základě rozhodnutí vlády a na základě zmocnění ministra financí podle usnesení vlády č. 1194/2008. Z celku bylo uvolněno 1 840,7 mil. Kč formou rozpočtových opatření do rozpočtu kapitol, 500,0 mil. Kč bylo použito ke zvýšení výdajů v kapitole Všeobecná pokladní správa a 916,8 mil. Kč bylo převedeno na účty příjemců podle příslušných titulů, úspora činila 284,2 mil. Kč.

Podrobný přehled čerpání vládní rozpočtové rezervy v roce 2009 je uveden v sešitu H Státního závěrečného účtu (kapitola Všeobecná pokladní správa).

3. Čerpání mzdových prostředků v rozpočtové sféře

Výdaje na platy a ostatní platby za provedenou práci (ostatní osobní náklady) tvoří významnou část výdajů státního rozpočtu. Se mzdovými náklady ústředně řízených příspěvkových organizací, jejichž zaměstnanci jsou odměňováni platem podle zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, činil v roce 2009 objem těchto výdajů 138,3 mld. Kč.

V uvedeném čerpání prostředků na platy a ostatní platby za provedenou práci (ostatní osobní náklady) je zahrnuto rovněž čerpání těchto prostředků v tzv. regionálním školství, tj. ve školách, předškolních a školských zařízeních zřizovaných samosprávnými orgány. Mzdové prostředky regionálního školství jsou součástí tzv. přímých vzdělávacích nákladů, jejichž rozsah stanoví zákon č. 561/2004 Sb., v platném znění, a jsou rozpočtovány v kapitole MŠMT.

V porovnání s celkovými výdaji státního rozpočtu činí podíl výdajů na platy a ostatní platby za provedenou práci (ostatní osobní náklady) 11,85 % a proti roku 2008, kdy podíl dosáhl výše 12,14 %, došlo k poklesu o 0,29 % vlivem vyššího tempa růstu celkových výdajů při nižším růstu mzdových prostředků.

Mimořádný význam této rozpočtové položky je vládou zdůrazněn tím, že kromě stanovení objemu prostředků na platy v podobě závazných ukazatelů státního rozpočtu u organizačních složek státu, ovlivňuje vláda tuto oblast i prostřednictvím závazných objemů prostředků na platy a počtu zaměstnanců podle jednotlivých kategorií organizací. Tyto limity schvaluje souběžně s návrhem státního rozpočtu na příslušný rok.

Do prostředků na odměňování zaměstnanců bylo v roce 2009 zapojeno čerpání nároků z nespotřebovaných výdajů, povoleného překročení, prostředků vyčleněných z regulace zaměstnanosti a mimorozpočtové zdroje v celkové výši 2 330,3 mil. Kč, v tom: nároky z nespotřebovaných výdajů 416,7 mil. Kč, prostředky vyčleněné z regulace zaměstnanosti 181,5 mil. Kč, z fondu odměn 107,8 mil. Kč, z rezervního fondu 267,9 mil. Kč, ostatní mimorozpočtové zdroje 1 333 mil. Kč, povolené překročení 14,6 mil. Kč a dále mimolimitní prostředky podpory výzkumu a vývoje ve výši 8,8 mil. Kč.

Ve srovnání s rokem 2008, kdy zapojené prostředky mimo regulaci zaměstnanosti dosáhly výše 2 044,9 mil. Kč, došlo k jejich nárůstu o 285,4 mil. Kč a to především v důsledku nárůstu čerpání ostatních mimorozpočtových zdrojů a vyčlenění prostředků na globální granty Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy z regulace zaměstnanosti.

Vývoj prostředků na platy, počtu zaměstnanců a průměrných platů za rok 2009 a srovnávání s rokem 2008 je ovlivněno zejména meziročním 1,5 % nárůstem

prostředků na platy zaměstnanců a příslušníků bezpečnostních sborů a posílením plošně uplatněného růstu platů o 3 125 mil. Kč určeného na platy pedagogických pracovníků regionálního školství podle usnesení vlády ze dne 27. června 2008 č. 736.

Přehled o čerpání a vývoji prostředků na platy a ostatní platby za provedenou práci v organizačních složkách státu a mzdových nákladů u příspěvkových organizací je obsažen v následující tabulce:

Tabulka č. 45

v mil.Kč

Mzdové prostředky	Skutečnost 2008	Rozpočet 2009		Skutečnost 2009	Plnění v %	Rozdíl	Meziroční index v %
		Schválený	Po změnách				
	1	2	3	4	(4:3)	(4-3)	(4:1)
Org. složky státu	72 585,2	77 038,8	76 237,1	75 272,1	98,7	-965,0	103,7
<i>z toho:</i>							
<i>státní správa</i>	58 304,9	61 902,6	61 267,5	60 739,1	99,1	-528,4	104,2
PO celkem	58 979,3	62 161,0	61 722,4	63 069,5	102,2	1 347,1	106,9
OSS a PO celkem	131 564,4	139 199,8	137 959,6	138 341,7	100,3	382,1	105,2

Z tabulky je zřejmé, že závazný ukazatel státního rozpočtu - objem prostředků na platy a ostatní platby za provedenou práci, byl u organizačních složek státu dodržen jak v celkovém objemu, tak i za státní správu (čerpání na 98,7 % a 99,1 % ve státní správě). Obdobný průběh má i plnění objemu prostředků na platy (čerpání na 99,0 % a 99,3 % ve státní správě).

Z hlediska jednotlivých kapitol byly překročeny ukazatele převážně v malém rozsahu a při započtení přímo poskytovaných prostředků podpory výzkumu a vývoje, prostředků rezervního fondu, fondu odměn, čerpání nároků z nespoteřebovaných výdajů, ostatních mimorozpočtových zdrojů, povoleného překročení, a prostředků vyčleněných z regulace zaměstnanosti ke skutečnému překročení ukazatelů nedošlo. Těmito vlivy bylo způsobeno i vyšší čerpání limitů u příspěvkových organizací a v důsledku toho i za rozpočtové a příspěvkové organizace celkem.

Přehled o plnění rozpočtu po změnách u kapitol, které překračují závazné objemy prostředků na platy a ostatní platby za provedenou práci (limity mzdových nákladů), dokládá následující tabulka:

Tabulka č. 46

Typy organizací	Platy a ostatní platby za provedenou práci (ostatní osobní náklady) v %										
	Kapitoly										
	301 KPR	313 MPSV	315 MŽP	317 MMR	329 Mze	333 MŠMT	334 MK	335 MZdr	361 AV	375 SÚJB	Celkem
Organizační složky státu	101,46				100,30			109,04		101,67	
z toho státní správa					100,32			109,41		102,17	
Příspěvkové organizace	110,27	106,94	106,16	116,95	101,30	102,63	101,16				102,18
OSS a PO	106,47		102,03	101,21	100,35	102,33	100,69			101,67	100,28
z toho platy											
Organizační složky státu					100,32			109,77	100,28	100,77	
z toho státní správa					100,34			110,18		100,98	
Příspěvkové organizace	110,80	106,37	106,43	115,67	102,24	101,87	101,16				101,49
OSS a PO	106,29		102,31	100,77	100,40	101,77	100,92		100,28	100,77	100,13
Kapitoly po odečtení čerpaných nároků, povoleného překročení, přímo poskytnutých prostředků na vědu a výzkum a mimorozpočtových zdrojů											
Typy organizací	301 KPR	313 MPSV	315 MŽP	317 MMR	329 Mze	333 MŠMT	334 MK	335 MZdr	361 AV	375 SÚJB	Celkem
Organizační složky státu	100,00				99,97			98,03		99,68	
z toho státní správa					99,97			97,92		99,57	
Příspěvkové organizace	99,86	100,00	99,16	99,53	98,91	99,62	99,70				99,22
OSS a PO	99,92		98,81	97,43	99,92	99,24	99,02			99,68	98,59
z toho platy											
Organizační složky státu					99,99			98,44	99,88	99,92	
z toho státní správa					99,99			98,35		99,89	
Příspěvkové organizace	100,00	100,00	99,37	99,51	99,74	99,86	99,76				99,46
OSS a PO	100,00		99,12	97,49	99,98	99,68	99,34		99,88	99,92	98,91

Vlivem zapojení přímo poskytnutých prostředků podpory výzkumu a vývoje, rezervního fondu, fondu odměn, ostatních mimorozpočtových zdrojů, povoleného překročení, a prostředků vyčleněných z regulace zaměstnanosti do financování prostředků na platy a ostatní platby za provedenou práci (ostatní osobní náklady) byla v roce 2009 vykázána úspora čerpání prostředků rozpočtu po změnách ve výši cca 1 948,2 mil. Kč za organizační složky státu a příspěvkové organizace celkem. V roce 2008 byla vykázána úspora ve výši 1 148,8 mil. Kč a z ní převod do nároků z nespotřebovaných výdajů činil 605,7 mil. Kč. Proti roku 2008 se vykázaná úspora čerpání prostředků rozpočtu po změnách v roce 2009 zvýšila o 799,4 mil. Kč.

Nárůst čerpání prostředků na platy o 6 262,0 mil. Kč, tj. o 5,02 % ve srovnání se skutečností roku 2008, byl především výsledkem dynamiky růstu platů, zapracované do návrhu státního rozpočtu na rok 2009 a růstu zapojení prostředků mimo regulaci zaměstnanosti.

Schválený objem prostředků na platy a ostatní platby za provedenou práci na rok 2009 byl rozpočtovými opatřeními snížen celkem o 1 240,3 mil. Kč. Z kapitoly Všeobecná pokladní správa bylo převedeno 260,6 mil. Kč, v rámci sportovní

reprezentace 157,6 mil. Kč z ostatních běžných výdajů kapitoly Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy, 52,1 mil. Kč z prostředků účelové a institucionální podpory výzkumu a vývoje, 252,7 mil Kč z programů a technické asistence v rámci spolufinancování z Evropské unie a státního rozpočtu. Do ostatních běžných výdajů bylo převedeno 1 372,7 mil. Kč, z toho 828,5 mil. Kč z platů příslušníků Policie ČR a 359,7 mil. Kč z platů regionálního školství územních samosprávných celků. Výsledné snížení vyplynulo z řady dílčích úprav, organizačních a jiných změn a přesunů mezi jednotlivými kategoriemi výdajových položek, často protichůdným směrem. Úpravy vyplývaly převážně ze změn právních předpisů a převodů v rámci financování programů.

Z hlediska jednotlivých typů organizací došlo k celkovému snížení schválených objemů u příspěvkových organizací o 438,6 mil. Kč, ve kterém jsou zahrnuty převody do ostatních běžných výdajů na organizační změny, na různé programy a zabezpečení mimořádných potřeb. Z prostředků výzkumu a vývoje bylo převedeno 27,3 mil. Kč, na sportovní reprezentaci 13,2 mil. Kč, na projekty a programy financované z Evropských strukturálních fondů 94,3 mil. Kč a z kapitoly Všeobecná pokladní správa 21,7 mil. Kč na dopady zvýšení tarifních platů zaměstnanců ve veřejných službách a správě podle usnesení vlády ze dne 4. května 2009 č. 563.

U organizačních složek státu došlo k celkovému snížení schválených objemů o 801,6 mil. Kč, z toho u státní správy o částku 635,1 mil. Kč, a to především vlivem nenaplňenosti stavů a převodu z platů příslušníků bezpečnostních sborů do ostatních běžných výdajů na zabezpečení nákupů a spolufinancování programů Evropské unie.

Nejvýznamnější úpravy rozpočtu organizačních složek státu byly provedeny zejména těmito opatřeními:

- Převod prostředků z kapitoly Všeobecná pokladní správa v celkové výši 238,9 mil. Kč.

Z položky na volby bylo uvolněno 83,9 mil. Kč, z toho 48,3 mil. Kč na volby do Evropského Parlamentu a 34,2 mil. Kč k zabezpečení prezidentem vyhlášených mimořádných voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu.

Z dílčích účelových položek bylo uvolněno 152,6 mil. Kč, z toho 91,9 mil. Kč na financování projektu vytvoření jednotného inkasního místa, 27,2 mil. Kč na zapojení příslušníků Policie České republiky do civilních misí Evropské unie, 33,5 mil. Kč na zabezpečení příprav na sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011.

Z Vládní rozpočtové rezervy bylo uvolněno 2,4 mil. Kč, z toho 1,9 mil. Kč na odchodné členům Rady pro rozhlasové a televizní vysílání.

➤ Ostatní významnější změny:

- celkové snížení prostředků na platy a ostatní platby za provedenou práci o 1 036,6 mil. Kč převodem do ostatních běžných výdajů,

- snížení o 1 238,8 mil. Kč, z toho 828,5 mil. Kč do ostatních běžných výdajů Policie na zabezpečení nákupů a oprav v důsledku nenaplněných stavů policistů a 95,5 mil. Kč z rozhodnutí ministra vnitra pro s.p. Českou poštu na realizaci převodu služeb informačních centrálních technologií, 147,1 mil. Kč z nenaplněných stavů vojáků z povolání na odchodné a výsluhový příspěvek, 89,8 mil. Kč ve zdravotnictví na nákupy očkovacích látek a služeb pro řádné a mimořádné očkování a 56,1 mil. Kč z nenaplněných stavů u soudů na zabezpečení mandatorních a ostatních věcných výdajů,

- zvýšení o 202,1 mil. Kč, z toho 93,8 mil. Kč v resortu práce a sociálních věcí na výkon agendy státní sociální podpory a zabezpečení změn ve vyplácení nemocenského pojištění, 39,4 mil. Kč v resortu zemědělství (34,3 mil. Kč na platové preference, 2,8 mil. Kč na dohody a odstupné a 1,3 mil. Kč na resortní projekty), 18,8 mil. Kč v resortu školství, z toho 18,1 mil. Kč v rámci operačních programů, 13,4 mil. Kč v úřadu vlády (6,4 mil. Kč v rámci výkonu předsednictví v Radě EU, 3,8 mil. Kč na zajištění Integrovaného informačního systému a 3,2 mil. Kč pro poradní orgány vlády), 13,0 mil. Kč v resortu životního prostředí (4,4 mil. Kč na zabezpečení přesčasové práce a odměn, 2,8 mil. Kč na monitoring soustavy NATURA 2000, 2,7 mil. Kč na výkon předsednictví v Radě evropské unie a 2,5 mil. Kč na organizační změny), 7,4 mil. Kč v resortu zahraničních věcí v rámci zabezpečování předsednictví v Radě EU a 6,6 mil. Kč v resortu dopravy na zajištění motivace zaměstnanců a přesčasové práce,

- zvýšení prostředků na platy a ostatní platby za provedenou práci z prostředků podpory výzkumu a vývoje přidělených rozpočtovými opatřeními organizačním složkám státu a příspěvkovým organizacím celkem o 52,2 mil. Kč, v tom u organizačních složek státu o 24,8 mil. Kč a z toho ve Státním úřadu pro jadernou bezpečnost o 5,4 mil. Kč, na Úřadu vlády o 5,2 mil. Kč, v resortu obrany o 3,4 mil. Kč, v resortu vnitra o 3,2 mil. Kč, v resortu zdravotnictví o 2,8 mil. Kč, v Akademii věd o 1,9 mil. Kč a v resortu zemědělství o 1,9 mil. Kč. U příspěvkových organizací o 27,3 mil. Kč, z toho v resortu kultury o 13,6 mil. Kč a v resortu životního prostředí o 13,2 mil. Kč,

- na sportovní aktivity ve vrcholovém sportu z dotace resortu školství, mládeže a tělovýchovy pro Ministerstvo obrany ve výši 88,9 mil. Kč a Ministerstvo vnitra ve výši 68,7 mil. Kč.

Průměrné platy

Proti roku 2008, kdy byl meziroční nárůst průměrných platů ve výši 4,0 %, došlo v roce 2009 k nárůstu průměrných platů o 4,5 %, jak je patrné z následující tabulky:

Tabulka č. 47

	Skutečnost	Rozpočet 2009		Skutečnost	Změny (zvýšení, snížení)		
	2008	Schválený	Po změnách	2009	sl.3/sl.2	sl.4/sl.3	sl.4/sl.1
	1	2	3	4	5	6	7
Organizační složky státu celkem	27 812	27 844	27 932	28 729	100,3	102,9	103,3
<i>z toho:</i>							
<i>státní správa</i>	28 321	28 444	28 549	29 345	100,4	102,8	103,6
Příspěvkové org.	20 565	20 990	20 875	21 790	99,5	104,4	106,0
Organizační složky státu a PO celkem	23 919	24 190	24 152	24 994	99,8	103,5	104,5

Průměrný plat rozpočtovaný na rok 2009 ve výši 24 190 Kč, se v průběhu roku v důsledku úprav objemů prostředků na platy a počtů zaměstnanců vyplývajících z výše uvedených rozpočtových opatření snížil na 24 152 Kč, to znamená o 0,2 procentního bodu.

V organizačních složkách státu vzrostl skutečný průměrný plat o 3,3 % a ve státní správě o 3,6 % především vlivem dynamiky růstu prostředků na platy ve schváleném rozpočtu, včetně meziročního 1,5 % nárůstu prostředků na platy zaměstnanců a růstu čerpání zdrojů mimo regulaci zaměstnanosti.

V příspěvkových organizacích vzrostly průměrné platy o 6,0 % především vlivem preferenčního zvýhodnění platů pedagogických pracovníků regionálního školství.

Rozdílné poměrné nárůsty průměrných platů v jednotlivých resortech v rozpětí od 98,28 % do 118,99 % jsou způsobeny zejména čerpáním prostředků z kapitoly Všeobecná pokladní správa, prostředků podpory výzkumu a vývoje, prostředků z ostatních běžných výdajů použitých na pokrytí dopadů organizačních změn a preferenci zaměstnanců, dále prostředků v rámci technické asistence a programů spolufinancovaných ze zdrojů a finančních mechanismů Evropské unie, čerpáním nároků z nespotebovaných výdajů, z rezervních fondů, fondu odměn, ostatních

mimorozpočtových zdrojů a vlivem přímo poskytovaných prostředků výzkumu a vývoje.

Velmi významnými faktory růstu průměrných výdělků bylo nenaplnění počtu funkčních míst, možnost čerpání nároků z nespotebovaných výdajů a z rezervních fondů ve výši 684,6 mil. Kč, fondu odměn ve výši 107,8 mil. Kč a ostatních mimorozpočtových zdrojů ve výši 1 333,0 mil. Kč, které v konečném důsledku představují zvýšení průměrného platu proti rozpočtu po změnách o 842 Kč.

Dosažený průměrný plat za organizační složky státu a příspěvkové organizace celkem je tak o 3,5 % vyšší než rozpočet po změnách za rok 2009. Dosažení vyššího průměrného platu než je v rozpočtu po změnách souvisí zejména s možností čerpání prostředků za neobsazená funkční místa a s využitím zapojení zdrojů mimo regulaci zaměstnanosti.

Srovnání průměrných platů zaměstnanců rozpočtové sféry s ostatními sektory ekonomiky

Podle statistických informací o zaměstnanosti a mzdách pracovníků za rok 2009 bylo v národním hospodářství celkem dosaženo průměrného výdělku 23 598 Kč (na přepočtené osoby) a proti roku 2008 došlo ke zvýšení o 4,0 %. V podnikatelské sféře dosáhla průměrná mzda 23 411 Kč (na přepočtené osoby) a proti minulému roku vzrostla o 3,8 %. Průměrná mzda nepodnikatelské sféry, která zahrnuje i rozpočtovou sféru, dosáhla výše 24 433 Kč a proti minulému roku vzrostla o 4,7 %.

Z uvedeného je zřejmé, že dynamika růstu průměrných platů v podnikatelské a nepodnikatelské sféře se změnila ve prospěch nepodnikatelské sféry. Růst platů v nepodnikatelské sféře byl ve srovnání s podnikatelskou sférou o 0,9 procentního bodu rychlejší.

Vzájemné relace průměrných platů zaměstnanců nepodnikatelské a podnikatelské sféry, které v roce 2008 činily 103,4 %, se v roce 2009 změnily na 104,4 % ve prospěch nepodnikatelské sféry. Rozdíl meziročně vzrostl o 1,0 procentní bod. Rozdíl ve výši průměrných platů těchto sektorů národního hospodářství se meziročně změnil z 778 Kč v roce 2008 na 1 022 Kč v roce 2009, tj. o 244 Kč.

Průměrné platy zaměstnanců organizačních složek státu a příspěvkových organizací napojených na státní rozpočet, dosáhly v roce 2009 výše 24 994 Kč při meziročním růstu o 4,5 %. Jedná se tedy o růst o 0,2 p.b. pomalejší ve srovnání

s nepodnikatelským sektorem. Ve srovnání s nepodnikatelskou sférou jsou průměrné platy ve vlastní rozpočtové sféře o 2,3 % vyšší.

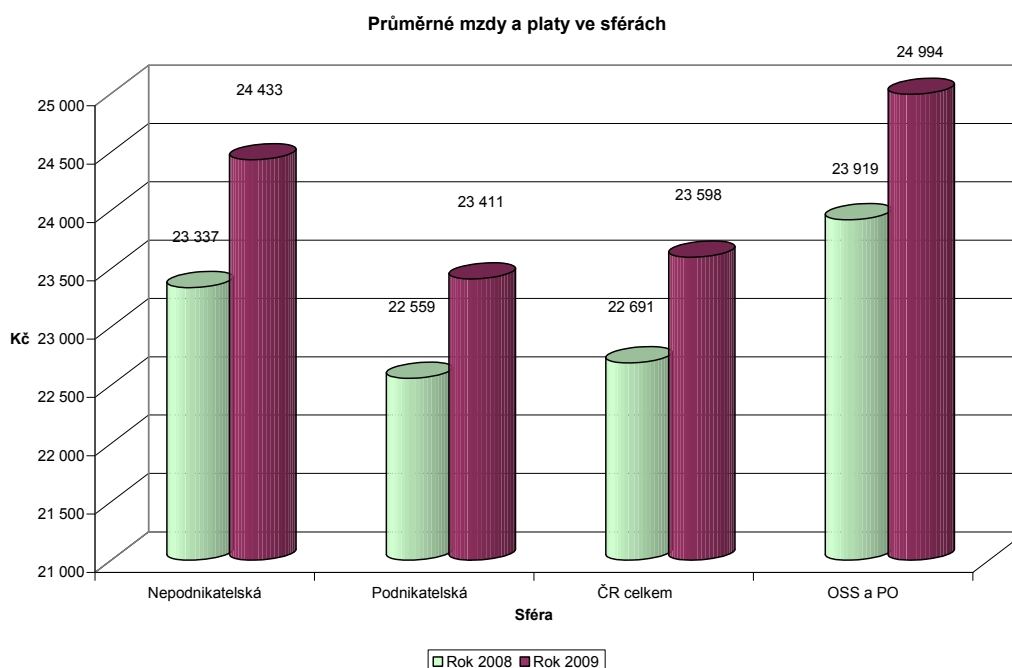
Vzájemné relace průměrných platů zaměstnanců rozpočtové a podnikatelské sféry, které v roce 2008 činily 106,0 % ve prospěch rozpočtové sféry, se změnily na 106,8 % v roce 2009. Rozdíl ve výši průměrných platů těchto sektorů národního hospodářství se tak meziročně změnil z 1 360 Kč v roce 2008 na 1 583 Kč v roce 2009, tj. vzrostl o 223 Kč.

Průměrné platy v rozpočtové sféře byly meziročně o 5,9 % vyšší než byl průměr za Českou republiku a o 6,8 % vyšší než průměr za podnikatelskou sféru.

Výše uvedené trendy se promítají i do vývoje reálných mezd. V roce 2009 se úroveň reálné mzdy v podnikatelské sféře zvýšila o 2,8 % a v nepodnikatelské sféře o 3,7 %. Ve sféře organizačních složek státu a příspěvkových organizací se reálné mzdy zvýšily o 3,5 %.

Z grafického znázornění je zřejmé, že meziročně nedošlo k výrazné diferenciaci průměrných platů mezi jednotlivými sférami:

Graf č. 10

Vývoj počtu zaměstnanců v organizačních složkách státu a příspěvkových organizacích znázorňuje následující přehled:

Tabulka č. 48

Vývoj počtu zaměstnanců	Skutečnost	Rozpočet 2009		Skutečnost	Změny (zvýšení, snížení)		
	2008	Schválený	Po změnách	2009	sl.3-sl.2	sl.4-sl.3	sl.4-sl.1
	1	2	3	4	5	6	7
OSS celkem	201 075	212 750	209 577	201 621	-3 173	-7 956	546
<i>z toho: státní správa</i>	<i>159 620</i>	<i>168 770</i>	<i>166 275</i>	<i>160 687</i>	<i>-2 495</i>	<i>-5 588</i>	<i>1 067</i>
PO celkem	233 408	242 941	241 752	235 059	-1 189	-6 693	1 651
OSS a PO celkem	434 483	455 691	451 329	436 680	-4 362	-14 649	2 197

Skutečný počet zaměstnanců organizačních složek státu a příspěvkových organizací se proti roku 2008 zvýšil o 2 197 osob, a to především vlivem zvýšeného počtu zaměstnanců odměňovaných z prostředků mimo regulaci zaměstnanosti. Jedná se zejména o 2 835 zaměstnanců v resortu školství mládeže a tělovýchovy jejichž odměňování bylo zabezpečeno z ostatních mimorozpočtových zdrojů. Neobsazeno zůstalo v ročním průměru 14 649 funkčních míst (z toho 5 679 v resortu školství mládeže a tělovýchovy, 2 525 v resortu vnitra, 1 744 v resortu obrany, 1 031 v resortu financí, 861 v resortu spravedlnosti, 705 v resortu zdravotnictví, 503 v resortu zemědělství a 464 v resortu práce a sociálních věcí), tj. 3,25 % z rozpočtu po změnách na rok 2009. V roce 2008 bylo neobsazeno v ročním průměru 18 171 funkčních míst (z toho 9 049 v resortu školství mládeže a tělovýchovy, 2 666 v resortu vnitra, 1 880 v resortu obrany, 1 255 v resortu spravedlnosti, 1 037 v resortu financí a 495 v resortu zemědělství). Ve srovnání s rokem 2008 došlo k relativnímu poklesu tohoto jevu a počet neobsazených funkčních míst se meziročně snížil o 3 522.

Nadále dochází k situaci, kdy na základě požadavků rozpočtových kapitol roste počet systemizovaných, tj. rozpočtem zajištěných funkčních míst a současně vlivem jejich neobsazení k poklesu skutečných přepočtených počtů. Je to zejména výsledek skutečnosti, že není stanovena povinnost vázat prostředky za neobsazená funkčních místa a tyto prostředky se stávají zdrojem zvyšování průměrných platů.

Vývoj počtu zaměstnanců je výsledkem protichůdných, zvyšujících a snižujících, vlivů. K nejvýraznější zvyšující úpravě schváleného rozpočtu o 540 funkčních míst (v ročním přepočtu) došlo v resortu práce a sociálních věcí, z toho o 313 na výkon agendy státní sociální podpory podle zákona č. 414/2008 Sb. a o 224 na zabezpečení agendy nemocenského pojištění podle usnesení vlády č. 847/2009. Na zabezpečení sportovní reprezentace došlo ke zvýšení o 264 funkčních míst v resortu obrany a o 206 funkčních míst v resortu vnitra. V Českém statistickém úřadu došlo ke zvýšení o 101 funkčních míst na zabezpečení příprav na Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011.

Významné snižující úpravy rozpočtu byly v resortu vnitra - celkem o 2 686 nenaplněných funkčních míst policistů (v ročním přepočtu) - v souvislosti s převodem prostředků do ostatních běžných výdajů na nákupy materiálu a služeb a o 330 zaměstnanců v souvislosti s realizací převodu služeb informačních centrálních technologií na s.p. Česká pošta. Dále v resortu školství, mládeže a tělovýchovy snížení o 1 460 funkčních míst v rámci převodu platových prostředků do ostatních běžných výdajů na učební pomůcky a na dotace pro soukromé školství.

V průběhu roku 2009 tak došlo k úpravě schváleným rozpočtem stanoveného počtu zaměstnanců, jejichž platy jsou hrazeny ze státního rozpočtu, znamenající celkové snížení o 4 362 osob.

V organizačních složkách státu se snížil přepočtený počet zaměstnanců o 3 173 osob, přičemž ve státní správě došlo ke snížení o 2 495 osob.

Vývoj počtu zaměstnanců ve státní správě

Přehled o vývoji počtu zaměstnanců ve státní správě v roce 2009 podává následující tabulka:

Tabulka č. 49

	Počty zaměstnanců			
	Státní správa celkem	Ústřední orgány st. spr.	Ústř. řízené org.st.spr.	SOBCPO*)
Schválený rozpočet 2009	168 770	18 112	50 538	100 120
Souhrn změn rozpočtu 2009	-2 495	-34	488	-2 949
z toho:				
Zvyšující	872	129	743	
Snižující	-3 447	-403	-208	-2 836
Převody z (do) ostat. OSSaPO	88	249	-48	-113
Převody mezi orgány státní správy	-8	-9	1	
Rozpočet po změnách 2009	166 275	18 078	51 026	97 171
Nenaplněné počty zaměstnanců	-5 588	-1 019	-1 224	-3 345
Skutečnost 2009	160 687	17 059	49 802	93 826

*) SOBCPO = složky obrany, bezpečnosti, celní a právní ochrany

Výše uvedená tabulka rozlišuje úpravy podle jejich charakteru. Zdůvodnění významných změn je obsaženo ve výše uvedeném výčtu změn pro organizační složky státu.

4. Kapitálové výdaje státního rozpočtu

4.1. Čerpání výdajů podle druhového třídění

Kapitálové výdaje státního rozpočtu byly v roce 2009 **rozpočtovány v celkové výši 114,1 mld. Kč**, což představovalo 9,9 % celkových výdajů rozpočtu (v roce 2008 to bylo 11,6 %) a meziroční snížení proti schválenému rozpočtu roku 2008 o 11,9 %, resp. proti skutečnosti roku 2008 o 8,7 %. Meziroční pokles rozpočtovaných kapitálových výdajů byl ovlivněn řadou různorodých vlivů. Jednalo se o jinou strukturu výdajů na programy spolufinancované z rozpočtu Evropské unie a státního rozpočtu. Například v kapitole Ministerstvo pro místní rozvoj byly pro rok 2009 rozpočtovány investiční transfery regionálním radám pouze ve výši 1,2 mld. Kč (z celkové částky transferů regionálním radám 8,5 mld. Kč), v roce 2008 byly tyto transfery ve výši 9,3 mld. Kč rozpočtovány jen v rámci investičních výdajů. Snížení bylo dále ovlivněno strukturou transferů poskytovaných Státnímu fondu dopravní infrastruktury z rozpočtu Ministerstva dopravy. Na rozdíl od roku 2008, kdy byly rozpočtovány pouze investiční transfery, v roce 2009 rozpočet počítal i s neinvestičními transfery v rozsahu 3,7 mld. Kč.

Uvedené příklady dokládaly, že došlo k přesnějšímu rozpočtování programů Evropské unie (rozčlenění na investiční a neinvestiční), neboť již byly schváleny projekty Evropské unie na programovací období 2007-2013. V předchozím roce 2008 docházelo k přesunu do neinvestičních výdajů formou rozpočtových opatření v průběhu roku v návaznosti na schvalování programů a projektů Evropské unie.

Rozpočtovanou výši kapitálových výdajů ovlivnil dále rozsah programů spolufinancovaných z rozpočtu Evropské unie a stanovení priorit jednotlivých kapitol v rámci stanovených výdajů.

Kromě Ministerstva dopravy a Ministerstva pro místní rozvoj, u nichž došlo k nejvyššímu meziročnímu snížení kapitálových výdajů, byl menší pokles investičních výdajů zaznamenán u většiny ostatních kapitol státního rozpočtu, a to zejména u Ministerstva průmyslu a obchodu, u Ministerstva zdravotnictví a u Ministerstva obrany. Na druhé straně k nárůstu rozpočtovaných kapitálových výdajů došlo především u Ministerstva životního prostředí, u Ministerstva školství, mládeže a

tělovýchovy a u Ministerstva vnitra. Nově byly od roku 2009 zařazeny **transfery na projekty financované z úvěrů** od mezinárodních finančních institucí, konkrétně od Evropské investiční banky, v kapitole **Státní dluh** - místo v kapitole Operace státních finančních aktiv, kde byly rozpočtovány do roku 2008.

Z druhového hlediska byly kapitálové výdaje rozpočtovány nejvíce jako investiční transfery veřejným rozpočtům ústřední úrovně (Státnímu fondu dopravní infrastruktury – 33,6 mld. Kč), transfery příspěvkovým organizacím (19,1 mld. Kč), pořízení dlouhodobého hmotného majetku (17,1 mld. Kč), transfery územním rozpočtům (9,1 mld. Kč), podnikatelským subjektům (5,2 mld. Kč) apod.

Z celkové částky 114,1 mld. Kč rozpočtovaných kapitálových výdajů **nejvíce prostředků připadá na Ministerstvo dopravy** (38,0 mld. Kč, tj. 33 % všech kapitálových výdajů státního rozpočtu), na kapitolu Státní dluh (15,5 mld. Kč), na Ministerstvo životního prostředí (9,9 mld. Kč), Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (9,8 mld. Kč), Ministerstvo obrany (8,1 mld. Kč), na kapitolu Všeobecná pokladní správa (5,1 mld. Kč), na Ministerstvo vnitra (5,0 mld. Kč), Ministerstvo pro místní rozvoj (4,1 mld. Kč), Ministerstvo zdravotnictví (2,8 mld. Kč), Ministerstvo práce a sociálních věcí (2,8 mld. Kč), na kapitolu Operace státních finančních aktiv (2,8 mld. Kč), Ministerstvo zemědělství (2,3 mld. Kč), Ministerstvo kultury (1,9 mld. Kč), Ministerstvo spravedlnosti (1,5 mld. Kč) apod.

Schválený rozpočet kapitálových výdajů byl v průběhu roku rozpočtovými opatřeními **zvýšen celkem o 20,4 mld. Kč na 134,5 mld. Kč.** Nejvíce byl rozpočet kapitálových výdajů **zvýšen** u Ministerstva životního prostředí – o 8,8 mld. Kč (na 18,7 mld. Kč), u Ministerstva zemědělství – o 6,6 mld. Kč (na 8,9 mld. Kč), u Ministerstva dopravy – o 6,5 mld. Kč (na 44,5 mld. Kč), u Ministerstva pro místní rozvoj – o 4,7 mld. Kč (na 8,8 mld. Kč), u Ministerstva průmyslu a obchodu – o 4,6 mld. Kč (na 4,9 mld. Kč), u Ministerstva zdravotnictví – o 1,4 mld. Kč (na 4,2 mld. Kč), u Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy – o 1,3 mld. Kč (na 11,1 mld. Kč) a u Ministerstva financí – o 1,2 mld. Kč (na 2,6 mld. Kč). Kapitálové výdaje byly v průběhu roku navyšovány např. na základě splněných předpokladů daných § 24 odst. 4 rozpočtových pravidel, kdy výdaje byly zvyšovány při souvztažném zvýšení příjmů kapitol v návaznosti na zajištění financování programů spolufinancovaných z rozpočtu Evropské unie v rámci Operačního programu Životní prostředí a programu Podpora ochrany životního prostředí a

nakládání s odpady u kapitoly Ministerstvo životního prostředí. U Ministerstva dopravy byl rozpočet kapitálových výdajů navýšen převodem prostředků z kapitoly Státní dluh na krytí národního podílu u projektů schválených v rámci Operačního programu Doprava a na financování výstavby silničního okruhu kolem hl. m. Prahy, část Jihozápadní z úvěrových prostředků Evropské investiční banky (zákon č. 314/2004 Sb.). Navýšeny (o prostředky Evropské unie) byly výdaje kapitoly určené na programy Rekonstrukce a modernizace železniční infrastruktury, Výstavba dálnice D8 Praha-Ústí nad Labem-státní hranice ČR/SRN a Úspora energie a využití alternativních paliv v resortu dopravy. Obdobně byly převedeny prostředky též Ministerstvu zemědělství k navýšení programu Výstavba a obnova infrastruktury vodovodů a kanalizací a Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy na zvýšení rozpočtu programu Podpora rozvoje a obnovy Masarykovy univerzity v Brně. U Ministerstva zemědělství byly posíleny investiční prostředky také převodem z kapitoly Operace státních finančních aktiv na financování vodohospodářských akcí a na nová protipovodňová opatření. U kapitol Ministerstvo pro místní rozvoj a Ministerstvo průmyslu a obchodu byly kapitálové výdaje zvýšeny především přesuny prostředků v rámci celkových výdajů příslušné kapitoly, tj. na úkor běžných výdajů. U Ministerstva pro místní rozvoj (které je zprostředkovatelem finančních toků z rozpočtu Evropské unie) šlo především o přesun z neinvestičních do investičních transferů veřejným rozpočtům územní úrovně, přičemž převážná částka se týkala regionálních rad regionů soudržnosti v oblasti financování projektů technické pomoci a projektů žadatelů v rámci prioritních os regionálních operačních programů. U Ministerstva průmyslu a obchodu šlo o přesuny ve prospěch investičních transferů podnikatelským subjektům na podporu podnikání a inovací a na výzkum a vývoj v oblasti průmyslu.

Největší snížení schváleného rozpočtu kapitálových výdajů - o 13,5 mld. Kč (na 2,0 mld. Kč) - bylo realizováno **u kapitoly Státní dluh** a souviselo především s již zmíněnými transfery prostředků jiným kapitolám s účelovým určením na projekty financované z úvěrů od zahraničních finančních institucí, a u kapitoly Operace státních finančních aktiv – ve výši necelé 1,0 mld. Kč (na 1,9 mld. Kč), což se týkalo, jak bylo již také zmíněno, především transferů Ministerstvu zemědělství na programy protipovodňových opatření a odstraňování povodňových škod, na pozemkové úpravy, na podporu konkurenceschopnosti agrárně-průmyslového komplexu apod. U ostatních kapitol bylo snížení kapitálových výdajů realizováno v podstatně menším rozsahu.

Vývoj a plnění kapitálových výdajů státního rozpočtu ukazuje následující přehled:

Tabulka č. 50

KAPITÁLOVÉ VÝDAJE UKAZATEL	Skutečnost 2008	Rozpočet 2009		Skutečnost 2009	Plnění v %	Rozdíl	Index 2009/2008
		schválený	po změnách				
	1	2	3	4	5=(4:3)	6=(4:3)	7=(4:1)
Státní rozpočet celkem	105 034	114 092	134 537	133 164	99,0	-1 373	126,8
v tom:							
Investiční nákupy a související výdaje	20 417	19 569	22 865	25 890	113,2	3 025	126,8
Nákup akcií a majetkových podílů	892	2 397	2 903	2 787	96,0		312,4
Investiční transfery podnikatelským subjektům	22 340	5 243	12 816	9 596	74,9	-3 220	43,0
Investiční transfery neziskovým a pod. organizacím	1 876	1 421	1 842	1 428	77,5	-414	76,1
Invest. transfery veř. rozpočtům ústřední úrovně	27 564	33 611	40 583	48 377	119,2	7 794	175,5
Invest. transfery veř. rozpočtům územní úrovně	14 683	9 077	18 324	27 404	149,6	9 080	186,6
z toho: obcím	10 352	4 444	9 291	10 986	118,2	1 695	106,1
krajům	2 655	3 373	2 158	1 985	92,0	-173	74,8
regionálním radám	994	1 260	6 507	13 924	214,0	7 417	1 400,8
Investiční transfery příspěvkovým organizacím	17 075	19 099	21 155	17 242	81,5	-3 913	101,0
Investiční transfery obyvatelstvu	27		131	177	135,1	46	655,6
Ostatní kapitálové výdaje	160	23 675	13 918	263	1,9	-13 655	164,4

Ve skutečnosti byly kapitálové výdaje státního rozpočtu čerpány ve výši **133,2 mld. Kč**, což je o 1,4 mld. Kč, tj. o 1,0 % méně než činil upravený rozpočet. Jejich **čerpání se** proti roku 2008 **zvýšilo o 28,1 mld. Kč**, tj. o 26,8 %. Meziročně vzrostly kapitálové výdaje především u investičních transferů veřejným rozpočtům ústřední úrovně (celkem o 20,8 mld. Kč – zejména vlivem transferů Státnímu fondu dopravní infrastruktury z rozpočtu Ministerstva dopravy), u investičních transferů regionálním radám regionů soudržnosti (o 12,9 mld. Kč, z rozpočtu Ministerstva pro místní rozvoj, které je zprostředkovatelem finančních toků z rozpočtu EU), u investičních nákupů a souvisejících výdajů (o 5,5 mld. Kč) a u nákupu akcií a majetkových podílů (o 1,9 mld. Kč). Naproti tomu meziroční pokles vykázaly především investiční transfery podnikatelským subjektům (o 12,7 mld. Kč, nejvíce u Ministerstva dopravy), což bylo způsobeno vysokou základnou v předchozím roce 2008, kdy byl na základě usnesení vlády č. 476/2008 a usnesení Rozpočtového výboru PČR č. 461/2008 mimořádně zvýšen kapitálový transfer státní organizaci Správa železniční dopravní cesty ve výši 12,0 mld. Kč, určený k financování nákupu části podniku České dráhy, a.s. v návaznosti na převod funkce provozovatele celostátní železniční dráhy a regionálních drah ve vlastnictví státu a převod výkonu některých činností, které byly obsahem provozování dráhy.

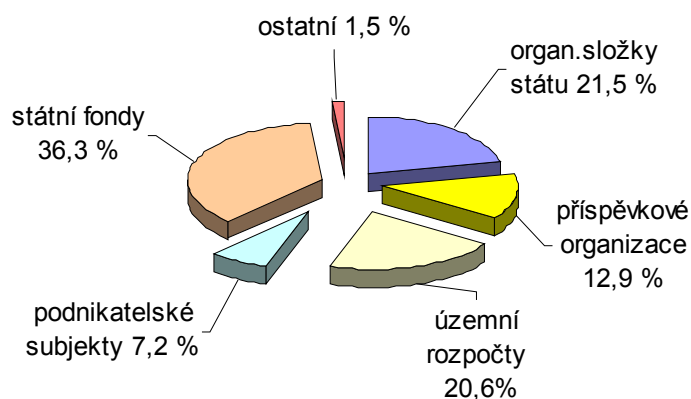
Z kapitol státního rozpočtu **největší meziroční nárůst** – o 11,2 mld. Kč - zaznamenalo Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo obrany (o 5,8 mld. Kč), Ministerstvo životního prostředí (o 3,6 mld. Kč), Ministerstvo zemědělství (o 2,8 mld. Kč), Ministerstvo dopravy (o 2,7 mld. Kč) a Ministerstvo zdravotnictví

(o 2,1 mld. Kč). Na druhé straně největší **meziroční snížení** těchto výdajů vykázalo Ministerstvo vnitra (o 1,1 mld. Kč), Ministerstvo spravedlnosti (o 742 mil. Kč) a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (473 mil. Kč). **Podíl kapitálových výdajů na celkových výdajích státního rozpočtu stoupl z 9,7 % v roce 2008 na 11,4 % v roce 2009.**

Dále je uveden podíl jednotlivých „příjemců“ prostředků na celkových kapitálových výdajích v roce 2009:

Graf č. 11

Struktura kapitálových výdajů:

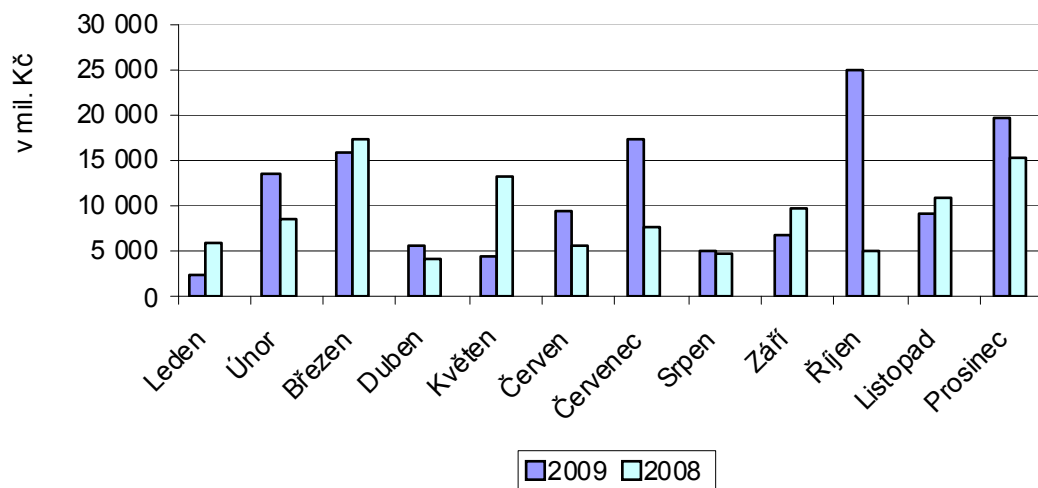

Z grafu je patrné, že **největší podíl kapitálových výdajů** byl v roce 2009 **transferován státním fondům** (především SFDI) – celkem 48,4 mld. Kč, tj. 36,3 % celkových kapitálových výdajů. Organizačními složkami státu bylo čerpáno 28,7 mld. Kč, což představovalo 21,5 %, územním rozpočtům bylo transferováno 27,4 mld. Kč, tj. 20,6 % a příspěvkovým organizacím 17,2 mld. Kč, tj. 12,9 %. Podnikatelským subjektům bylo poskytnuto 9,6 mld. Kč, což znamenalo 7,2 % všech kapitálových výdajů státního rozpočtu.

Čerpání kapitálových výdajů v průběhu roku bylo v roce 2009, podobně jako v roce 2008, poměrně značně odlišné oproti předchozím létům, kdy bylo typické vysoké čerpání v závěru roku.

Vývoj čerpání kapitálových výdajů státního rozpočtu v jednotlivých měsících let 2009 a 2008 ukazuje následující graf:

Graf č. 12

Pozn.: Údaje podle pokladního plnění státního rozpočtu

Z grafu je patrné, že v letech 2009 a 2008 bylo čerpání kapitálových výdajů v průběhu roku poměrně vyrovnané - na rozdíl od předchozích období, kdy čerpání bývalo výrazněji soustředěno na konec roku. Podíl závěru roku, především samotného měsíce prosince, na celoročním čerpání se tak výrazně snížil. Zatímco v roce 2007 bylo v prosinci vyčerpáno 40,0 % všech kapitálových výdajů roku, v roce 2008 bylo ve stejném měsíci čerpáno pouze 14,0 % a v roce 2009 pak 14,6 % celkových kapitálových výdajů. Současně čerpání v jednotlivých měsících posledních dvou let bylo vyrovnanější. Snížení čerpání v závěru roku bylo ovlivněno zrušením možnosti organizačních složek státu převádět nevyčerpané rozpočtové prostředky do rezervních fondů (a zavedením institutu nároků z nespotřebovaných výdajů), což bylo provedeno novelou rozpočtových pravidel v roce 2008.

V následující tabulce je uveden **přehled výdajů rozpočtových kapitol s rozhodujícím podílem** na celkových kapitálových výdajích státního rozpočtu (údaje po vyloučení transferů územním rozpočtům):

Tabulka č. 51

v mil. Kč

Kapitálové výdaje	Skutečnost 2008	Skutečnost 2009	Index 2009/2008
Státní rozpočet celkem (bez transferů a půjčených prostředků veřejným rozpočtům územní úrovně, T6-P634-P644) z toho:	90 351	105 760	117,1
Ministerstvo dopravy	46 146	48 748	105,6
Ministerstvo obrany	7 909	13 715	173,4
Ministerstvo zemědělství	5 819	8 241	141,6
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	6 620	6 686	101,0
Ministerstvo zdravotnictví	3 254	5 356	164,6
Ministerstvo životního prostředí	2 055	3 972	193,3
Ministerstvo vnitra	4 436	3 359	75,7
Ministerstvo průmyslu a obchodu	3 360	3 220	95,8
Ministerstvo financí	1 411	2 504	177,5
Všeobecná pokladní správa	665	1 890	284,2
Ministerstvo práce a sociálních věcí	776	1 391	179,3
Ministerstvo spravedlnosti	2 073	1 331	64,2
Operace státních finančních aktiv	787	1 309	166,3
Akademie věd České republiky	1 188	1 164	98,0
Ministerstvo kultury	997	944	94,7
Ministerstvo zahraničních věcí	726	435	59,9

Z jednotlivých rozpočtových kapitol se na celkových kapitálových výdajích státního rozpočtu (bez investičních transferů a půjčených prostředků veřejným rozpočtům územní úrovně) **nejvíce podílelo Ministerstvo dopravy, a to 46,1 %**, dále Ministerstvo obrany 13,0 %, Ministerstvo zemědělství 7,8 %, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy 6,3 % a Ministerstvo zdravotnictví 5,1 %.

V kapitole Ministerstvo dopravy bylo čerpání kapitálových výdajů vykázáno **ve výši 48,7 mld. Kč** a bylo tak o 2,6 mld. Kč vyšší než v roce 2008. Největší objem kapitálových výdajů byl vynaložen formou **investičních transferů státním fondům - Státnímu fondu dopravní infrastruktury (SFDI)** byla poskytnuta částka ve výši **43,8 mld. Kč** (z toho prostředky EU 25,1 mld. Kč), když prostředky byly Fondem použity především na výstavbu dálnic a silnic I. třídy (převážně prostřednictvím státní příspěvkové organizace Ředitelství silnic a dálnic) a na železniční infrastrukturu (Správou železniční dopravní cesty, s.o.). Mimo transferů SFDI byly poskytnuty prostředky podnikatelským subjektům ve výši 1,1 mld. Kč a příspěvkovým organizacím v částce 3,3 mld. Kč. Prostředky poskytované podnikatelským subjektům byly čerpány především v železniční dopravě (modernizace III. tranzitního koridoru, rekonstrukce a modernizace železniční infrastruktury), autobusové dopravě a městské

hromadné dopravě. Investiční transfery příspěvkovým organizacím byly použity především na výstavbu silničního okruhu kolem Prahy.

V kapitole Ministerstvo obrany bylo v roce 2009 ze státního rozpočtu na kapitálové výdaje uvolněno **13,7 mld. Kč**. Největší část investičních výdajů byla vynaložena na program Přezbrojení AČR obrněnými transportéry (5,3 mld. Kč), na program Pořízení a zabezpečení provozu nadzvukových letadel (3,1 mld. Kč), na program Zvyšování schopností vzdušných sil II (3,0 mld. Kč) a na program Výstavba, obnova a provozování komunikačních a informačních systémů (1,1 mld. Kč).

V kapitole Ministerstvo zemědělství dosáhly kapitálové výdaje **8,2 mld. Kč**. Rozpočtové prostředky byly určeny především na financování udržování výrobního potenciálu zemědělství, zemědělský půdní fond a mimoprodukční funkce zemědělství, když čerpání bylo realizováno převážně formou transferů Státnímu zemědělskému intervenčnímu fondu, v menší míře též pořízením dlouhodobého hmotného majetku (budovy, haly a stavby). Další prostředky byly vynaloženy na podnikání a restrukturalizaci v zemědělství a potravinářství – formou poskytování podpor podnikatelských záměrů, na protierozní, protilavinovou a protipožární ochranu včetně ochrany proti povodním, na úpravy vodohospodářsky významných a vodárenských toků apod.

V kapitole Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy dosáhly kapitálové výdaje **6,7 mld. Kč**, když rozhodující část prostředků byla použita na transfery vysokým školám včetně výzkumu a vývoje na vysokých školách – celkem 4,9 mld. Kč (především program Rozvoj a obnova materiálně technické základny veřejných vysokých škol). Další prostředky byly transferovány ve prospěch občanských sdružení (707 mil. Kč), zřízeným příspěvkovým organizacím (809 mil. Kč), veřejným výzkumným institucím (85 mil. Kč), neziskovým a podobným organizacím (71 mil. Kč) atd. Z funkčního hlediska šlo kromě transferů vysokým školám především o prostředky poskytnuté ve prospěch tělovýchovných činností, knihovnictví, výchovných ústavů a dětských domovů se školou, diagnostických ústavů apod.

V kapitole Ministerstvo zdravotnictví bylo v roce 2009 ze státního rozpočtu na kapitálové výdaje uvolněno **5,4 mld. Kč**. Největší část investičních výdajů byla vynaložena ve prospěch zřízených příspěvkových organizací – fakultních nemocnic a zařízení poskytujících speciální zdravotnickou péči (např. prevence kriminality), v menší míře ostatních nemocnic a odborných léčebných ústavů. Prostředky byly poskytnuty též podnikatelským subjektům v oblasti zdravotnické péče a občanským sdružením působícím v oblasti zdravotnictví.

Investiční výdaje uvedených i ostatních ministerstev a ústředních orgánů jsou podrobně popsány v návrzích závěrečných účtů jednotlivých kapitol (jsou předkládány Poslanecké sněmovně a projednávány v příslušných výborech), popřípadě v sešitu H předloženého návrhu státního závěrečného účtu.

Na celkových kapitálových výdajích státního rozpočtu, vyčíslených v úvodní tabulce ve výši 133,2 mld. Kč se podobně jako v předchozích letech podílely **úvěry získané ze zahraničí** - od Evropské investiční banky (rozpočtovány u kapitoly Státní dluh v celkové výši 15,8 mld. Kč). Prostředky získané z těchto úvěrů byly transferovány v celkové výši **13,7 mld. Kč**, s účelovým určením na spolufinancování Operačního programu Doprava (8,7 mld. Kč, vč. souvisejících provozních výdajů), na silniční okruh Prahy, část jihozápadní (1,9 mld. Kč), na výstavbu a obnovu infrastruktury vodovodů a kanalizací (905 mil. Kč), na rozvoj materiálně technické základny Masarykovy univerzity v Brně (506 mil. Kč) a na financování protipovodňových opatření (1,7 mld. Kč).

Státní rozpočet se i v roce 2009 podílel na financování kapitálových výdajů územních rozpočtů. Celkový objem kapitálových výdajů územních rozpočtů v roce 2009 **dosáhl 116,9 mld. Kč**, z rozpočtů jednotlivých kapitol státního rozpočtu bylo do této sféry **uvolněno 27,4 mld. Kč** (šlo vesměs o investiční transfery, půjčené prostředky poskytnuty nebyly). **Podíl státního rozpočtu** na financování investičních potřeb územních rozpočtů tak dosáhl 23,4 % (v roce 2008 to bylo 15,7 %). Z celkové částky investičních transferů připadlo obcím 11,0 mld. Kč, krajům 2,5 mld. Kč a regionálním radám 13,9 mld. Kč. Prostředky **byly uvolněny především z Ministerstva pro místní rozvoj** – celkem ve výši **16,2 mld. Kč**, z Ministerstva životního prostředí 4,4 mld. Kč, z Ministerstva zemědělství 2,3 mld. Kč, z kapitoly Všeobecná pokladní správa 1,8 mld. Kč, z Ministerstva průmyslu a obchodu 1,4 mld. Kč, z Ministerstva práce a sociálních věcí 467 mil. Kč atd.

Z rozpočtu **Ministerstva pro místní rozvoj** bylo územním rozpočtům poskytnuto celkem 16,2 mld. Kč investičních prostředků, z toho obcím 2,1 mld. Kč, krajům 125 mil. Kč a regionálním radám 13,9 mld. Kč, a to především do oblasti bydlení, komunálních služeb, bytového hospodářství a územního rozvoje. **Ministerstvo životního prostředí** z celkové částky 4,4 mld. Kč poskytlo prostředky především obcím (3,6 mld. Kč), a to zejména na odvádění a čištění odpadních vod a nakládání s kaly a odpady, na podporu úspor energie a používání obnovitelných zdrojů, na revitalizaci vodních toků, na ochranu půdy a podzemních vod proti znečištění infiltracím atd. **Ministerstvo zemědělství** poskytlo obcím především

prostředky pro oblast odvádění a čištění odpadních vod a nakládání s kaly, na činnosti související se zásobováním pitnou vodou, zejména na vodárenskou infrastrukturu a na protierozní, protilavinovou a protipožární ochranu. V kapitole **Všeobecná pokladní správa** byla součástí vykázaného objemu kapitálových prostředků převedených do rozpočtů obcí a krajů především podpora rozvoje a obnovy materiálně technické základny regionálního školství (základní školy a předškolní zařízení), podpora rozvoje tělovýchovné činnosti a sportovních zařízení v majetku obcí a podpora regionální infrastruktury.

4.2. Výdaje realizované prostřednictvím programového financování

Výdaje státního rozpočtu realizované prostřednictvím programového financování jsou sledovány podle jejich účelového určení na konkrétních akcích a projektech v **Informačním systému EDS/SMVS** Ministerstva financí. Tato databáze umožňuje dlouhodobé sledování výdajů státního rozpočtu, které jsou realizovány prostřednictvím programů jednotlivých kapitol. Informace o schváleném rozpočtu, upraveném rozpočtu k datu 31.12.2009 a skutečnosti za jednotlivé kapitoly a jimi spravované programy jsou uvedeny v příloze G, v tabulce č. 13.

Za rok 2009 bylo **prostřednictvím programového financování realizováno 6,38 % z celkových výdajů státního rozpočtu**, což finančně vyjádřeno znamená **70,4 mld.Kč**. Nejvíce realizovaných programů bylo, tak jako v předcházejících letech, v kapitole **Ministerstva obrany**, kdy byly prostřednictvím programů realizovány výdaje ve výši **18,062 mld. Kč**.

Nejvyšší podíl výdajů realizovaných prostřednictvím programového financování na celkových výdajích programového financování mělo Ministerstvo obrany (25,6%) a Ministerstvo životního prostředí (13,3%) a Ministerstvo zemědělství (8,5%). Navíc Ministerstvo průmyslu nevede v rozporu se zákonem č. 218/2000 Sb., pořízování dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku spolufinancovaného z prostředků Evropské unie v programovém financování.

Nevyjasněnou situací ve vykazování prostředků, které byly v rámci operačních programů převáděny na jiné kapitoly, vzniká rozdíl v informačních systémech mezi vykazováním skutečnosti v informačním systému programového financování a skutečnými výdaji vykazovanými kapitolami, neboť řídicí orgány prosazují vedení prostředků z fondů Evropské unie u resortů, které mají v gesci operační programy z důvodu jejich odpovědnosti vůči Evropské unii za jejich řádné použití a tedy následnou refundaci státnímu rozpočtu.

Jednotlivé resorty, které jsou řídicí orgány pro jednotlivé operační programy předávají prostředky ostatním resortním žadatelům přes rozpočtová opatření. Přijímající resorty zčásti financují akce (projekty) nejprve ze státního rozpočtu a následně po ověření a přezkoumání správnosti použití jsou použité prostředky vráceny do státního rozpočtu.

Rozdíl ve vykazování skutečnosti v systému programového financování je nejvyšší u kapitoly Ministerstva obrany, Ministerstva vnitra, Ministerstva životního prostředí, Ministerstva zemědělství a Ministerstva školství. U Ministerstva obrany je rozdíl dále způsoben vratky prostředků.

V následující tabulce je uveden vývoj výdajů realizovaných prostřednictvím programového financování na celkových výdajích kapitoly.

Tabulka č. 52

Podíl výdajů realizovaných prostřednictvím programového financování (skutečnost) na celkových výdajích kapitol (skutečnost) v %						
č.	Kapitola	2005	2006	2007	2008	2009
301	Kancelář prezidenta republiky	24,36	24,19	26,86	34,72	32,69
302	Poslanecká sněmovna Parlamentu	3,66	3,97	3,66	3,59	3,07
303	Senát Parlamentu	25,51	20,95	8,95	5,01	5,85
304	Úřad vlády	15,31	9,4	8,69	10,46	3,71
305	Bezpečnostní informační služba	13,57	12,6	9,92	11,65	10,14
306	Ministerstvo zahraničních věcí	16,42	15,12	13,44	11,61	7,59
307	Ministerstvo obrany	20,39	15,66	29,33	20,23	30,32
308	Národní bezpečnostní úřad	14	12,08	4,83	8,47	4,31
309	Kancelář veřejného ochránce práv	11,78	11,4	13,85	15,56	15,87
312	Ministerstvo financí	19,17	16,25	16,95	13,61	21,48
313	Ministerstvo práce a sociálních věcí	0,42	0,63	0,71	0,55	0,43
314	Ministerstvo vnitra	10,27	10,54	12,43	12,37	6,37
315	Ministerstvo životního prostředí	21,45	30,59	22,11	20,42	71,48
317	Ministerstvo pro místní rozvoj	50,24	51,76	60,3	46,37	9,76
321	Grantová agentura	0	0	0	0	0
322	Ministerstvo průmyslu a obchodu	16,96	12,37	3,45	16,67	10,77
327	Ministerstvo dopravy	62,11	27,73	27,25	13,91	8,06
328	Český telekomunikační úřad	33,81	47,38	31,02	37,75	22,6
329	Ministerstvo zemědělství	7,51	4,6	5,29	8,9	10,85
333	Ministerstvo školství, ml. a tělov.	4,79	4,23	4,23	4,35	3,81
334	Ministerstvo kultury	13,21	14,86	14,96	16,61	18,47
335	Ministerstvo zdravotnictví	28,97	12	11,88	26,5	48,14
336	Ministerstvo spravedlnosti	14,9	7,62	9,17	10,22	6,26
343	Úřad pro ochranu osobních údajů	28,01	22,93	20,5	24,18	9,07
344	Úřad průmyslového vlastnictví	23,46	24,49	20,9	23,19	21,13
345	Český statistický úřad	19,75	10,6	8,37	15,41	10,71
346	Český úřad zeměměř. a katastrální	22,99	20,38	23,18	20,65	21,42
348	Český báňský úřad	5,3	19,68	8,8	5,37	10,88
349	Energetický regulační úřad	18,59	16,24	15,76	17,09	18,4
353	Úřad pro ochranu hosp. soutěže	4,06	17,23	1,78	9,36	13,48
355	Ústav pro studium totalitních režimů			21,58	9,48	3,58
358	Ústavní soud	10,09	21,59	7,5	11,65	11,94
361	Akademie věd České republiky	0	0	0	0	0
372	Rada ČR pro rozhlasové a televizní vysílání	3,71	8,49	9,98	9,83	6,99
374	Správa státních hmotných rezerv	14,54	10,84	15,28	11,16	10,12
375	Státní úřad pro jadernou bezpečnost	18,21	17,15	18,4	25,27	23,46
381	Nejvyšší kontrolní úřad	19,63	10,57	9,79	11,5	14,53
398	Všeobecná pokladní správa	4,94	6,51	5,79	2,24	1,73
	Celkem	7,81	6,74	7,09	5,77	6,38

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že podíl výdajů realizovaný prostřednictvím programového financování na celkových výdajích byl ve sledovaném období v rozmezí mezi 5,77 až 7,81 % . U Ministerstva obrany tento podíl vzrostl z 20,23 % v roce 2008 na 30,32 % v roce 2009 odkládanými platbami a přijetím prostředků Evropské unie. U Ministerstva financí tento podíl vzrostl z 13,61 % v roce 2008 na 21,48 % z důvodu přípravy informačního systému státní pokladny. U Ministerstva životního prostředí tento podíl vzrostl z 20,42 % na 71,48 % přijímáním prostředků na operační program životní prostředí. Rovněž tak i u Ministerstva zdravotnictví tento podíl vzrostl z 26,5 % v roce 2008 na 48,14 v roce 2009 přijetím prostředků od Evropské unie.

Vzhledem k tomu, že řada resortů není vybavena odbornými útvary specializovanými na programové financování a projektové řízení a dostatečně neprovádí kontrolní činnost, dochází i nadále k nedostatkům jak v přípravě, tak i v realizaci výstavby. Tato situace se projevuje mimo jiné i v zahajování nových staveb i za cenu prodlužování lhůt výstavby rozestavěných staveb v důsledku čehož rostou náklady staveb i v podcenění jejich přípravy a nedostatečné kontrole zadávání akcí (projektů) a zejména chybí kvalitní odborná posouzení investičních záměrů z technickoekonomických hledisek.

5. Mandatorní výdaje

Mandatorní výdaje jsou výdaje státního rozpočtu, které musí stát uhradit, protože to stanoví platné zákonné předpisy nebo mezinárodní dohody a smlouvy.

Mandatorní výdaje vyplývající ze zákona jsou odvozeny z výše jednotlivé platby stanovené zákonem nebo z uplatnění zákonných nároků a podmínek, za kterých je stát musí realizovat. Do této skupiny patří především sociální transfery obyvatelstvu (důchody, dávky nemocenského pojištění a podpory v nezaměstnanosti, dávky státní sociální podpory, dávky sociální péče a ostatní sociální dávky), platba státu do systému všeobecného zdravotního pojištění za vybrané skupiny obyvatel, příspěvek na podporu stavebního spoření a příspěvek k penzijnímu připojištění. Pro **ostatní** mandatorní výdaje **vyplývající z právních norem** jsou stanoveny podmínky k jejich výplatě, za kterých je musí stát uhradit, ale z právního předpisu nelze přímo odvodit výši jednotlivé platby nebo výdaje (např. výdaje na podporu hypotéčního úvěrování). Mandatorní výdaje **vyplývající ze smluvních závazků** jsou dány mezinárodními smlouvami a dohodami nebo jsou spojeny s některými státními zárukami, vládními úvěry, rozhodnutími v arbitrážních sporech apod. (např. odvody do rozpočtu Evropské unie).

Zákonem č. 475/2008 Sb., o státním rozpočtu ČR na rok 2009, byly mandatorní výdaje stanoveny ve výši **616,9 mld. Kč**, tj. 53,5 % z celkových plánovaných výdajů; meziročně se měly zvýšit o 6,1 % (o 35,5 mld. Kč) proti schválenému rozpočtu roku 2008 a o 6,0 % (o 35,1 mld. Kč) proti skutečnosti 2008. Vzhledem k vývoji některých mandatorních výdajů, u kterých nestačilo jejich posílení provést jinak než změnou zákona o státním rozpočtu, byl v listopadu 2009 schválen **zákon č. 423/2009 Sb.**, který mandatorní výdaje **navyšuje na celkem 630,9 mld. Kč**, tj. téměř o 14,1 mld. Kč. V oblasti sociálních mandatorních výdajů byl rozpočet navýšen celkem o 7,1 mld. Kč, z toho dávky důchodového pojištění o 2,5 mld. Kč, podpory v nezaměstnanosti téměř o 2,0 mld. Kč, transfery územním rozpočtům na příspěvek na péči podle zákona o sociálních službách téměř o 2,6 mld. Kč, a rozpočet výdajů na dluhovou službu (splátky úroků státního dluhu a poplatky spojené s jeho obsluhou) o 7,0 mld. Kč. Po výše uvedené legislativní změně byly celkové mandatorní výdaje plánované na rok 2009 proti schválenému rozpočtu roku 2008 vyšší o 8,5 % (o 49,5 mld. Kč) a proti skutečnosti roku 2008 o 8,4 % (o 49,1 mld. Kč). Rozpočtovými opatřeními byl dále rozpočet mandatorních výdajů navýšen celkem o 2,9 mld. Kč na 633,8 mld. Kč.

Z celku **mandatorní sociální výdaje** ve schváleném státním rozpočtu byly zahrnuty ve výši **510,1 mld. Kč** s předpokladem meziročního růstu o 7,4 %

(o 35,3 mld. Kč) proti srovnatelným výdajům státního rozpočtu roku 2008, resp. o 5,9 % (o 28,6 mld. Kč) proti skutečnosti roku 2008; představovaly tak 80,8 % všech mandatorních výdajů. Z ostatních mandatorních výdajů schváleného státního rozpočtu byly objemově největší výdaje na dluhovou službu 55,2 mld. Kč, odvody a příspěvky do rozpočtu EU 35,2 mld. Kč, příspěvek státu na podporu stavebního spoření 14,6 mld. Kč, výdaje na státní záruky a negarantované úvěry s.o. SŽDC podle zákona č. 77/2002 Sb. 5,0 mld. Kč, atd.

Údaje o rozpočtu mandatorních výdajů v roce 2009, jejich čerpání a srovnání s rokem 2008 uvádí následující tabulka:

Tabulka č. 53

Mandatorní výdaje	Skutečnost 2008	Státní rozpočet 2009		Skutečnost 2009	% plnění	Index 2009/2008	Rozdíl 2009-2008
		schválený	po změnách				
		1	2				
A. Mandatorní výdaje vyplývající ze zákona celkem	545 155	586 356	590 334	585 042	99,1	107,3	39 887
Sociální transfery vč. ochrany zaměstnanců a mandatorních sociálních dotací	429 217	456 275	460 562	458 842	99,6	106,9	29 625
v tom:							
Dávky důchodového pojištění (vč. ozbrojených složek)	312 532	339 058	339 799	339 788	100,0	108,7	27 256
Dávky nemocenského pojištění	32 072	29 067	26 702	26 233	98,2	81,8	-5 839
Státní sociální podpora	41 970	44 400	41 654	41 168	98,8	98,1	-802
Ostatní sociální dávky (bez rezervy)	7 258	6 967	7 358	7 107	96,6	97,9	-151
Podpora v nezaměstnanosti - pasivní	7 115	6 972	15 700	15 078	96,0	211,9	7 963
Ochrana zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatelů	150	220	750	844	112,5	562,7	694
Mandatorní sociální dotace zaměstnavatelům	4 119	4 145	4 068	3 976	97,7	96,5	-143
Transf. na dávky pomoci v hmotné nouzi a na dávky zdrav. postiženým	5 523	7 300	5 950	5 751	96,7	104,1	228
Transfery na příspěvek na péči podle zákona o sociálních službách	18 478	18 146	18 581	18 897	101,7	102,3	419
Státní příspěvek k penzijnímu připojištění	4 992	6 400	5 740	5 296	92,3	106,1	304
Platba státu do zdravotního pojištění - VPS	47 253	47 404	48 704	48 673	99,9	103,0	1 420
Výdaje na dluhovou službu	44 601	54 810	54 810	52 723	96,2	118,2	8 122
Poplatky dluhové služby	151	410	403	350	86,8	231,8	199
Majetková újma peněžních ústavů	374	293	293	279	95,2	74,6	-95
Příspěvek na podporu stavebního spoření	14 220	14 600	13 262	13 262	100,0	93,3	-958
Výdaje na volby a příspěvek politickým stranám	1 058	1 195	2 220	1 214	54,7	114,7	156
Pozemkové úpravy	800	700	630	630	100,0	78,8	-170
Dotace na podporu exportu - MF, EGAP, ČEP	401	621	1 121	1 121	100,0	279,6	720
Transfery státním fondům (pouze správní výdaje SZIF)	1 002	1 440	1 425	1 425	100,0	142,2	423
Výběrová dětská rekreace - dětské domovy a ÚSP	14	0	0	0		0,0	-14
Soudní a mimosoudní rehabilitace a odškodnění obětem trestné činnosti	115	1 325	288	288	100,0	250,4	173
Odškodnění podle zákona č. 357/2005 Sb. - ocenění účastníků národního boje za vznik a osvození Československa a dalším přísl. osobám	766	688	688	753	109,4	98,3	-13
Úhrada ztráty z univerzální služby podle z. č. 127/2005 Sb.	146	150	143	141	98,6	96,6	-5
Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	45	45	45	45	100,0	100,0	0
B. Ostatní mandatorní výdaje celkem (B/I + B/II)	36 647	44 569	43 501	36 939	84,9	100,8	292
I. Výdaje vyplývající z jiných právních norem celkem	66	97	97	56	57,7	84,8	-10
Státní podpora hypotečního úvěrování	24	42	42	9	21,4	37,5	-15
Novomanželské půjčky	0	0	0	0			0
Souhmné pojištění vozidel	42	55	55	47	85,5	111,9	5
II. Výdaje vyplývající ze smluvních závazků celkem	36 581	44 472	43 404	36 883	85,0	100,8	302
Státní záruky (mimo programu 398080) a negarantované úvěry s.o. Správa železniční dopravní cesty podle z. č. 77/2002 Sb.	3 153	5 046	5 046	3 000	59,5	95,1	-153
Vládní úvěry vč. plynárenských VIA a poplatků za vedení účtu	37	1 829	1 829	29	1,6	78,4	-8
Transfery mezinárodním organizacím, platby MMF, SB, Česko-německý fond budoucnosti	2 800	2 397	2 213	2 089	94,4	74,6	-711
Odvody a příspěvky do rozpočtu EU	30 591	35 200	34 316	31 765	92,6	103,8	1 174
MANDATORNÍ VÝDAJE celkem (A + B)	581 802	630 925	633 835	621 981	98,1	106,9	40 179
Výdaje státního rozpočtu celkem	1 083 944	1 166 181	1 184 567	1 167 009	98,5	107,7	83 065
Podíl na celkových výdajích státního rozpočtu (%)	53,67	54,10	53,51	53,30			

Čerpání mandatorních výdajů dosáhlo celkem **622,0 mld. Kč**, tj. 53,3 % celkových výdajů státního rozpočtu za rok 2009. Plněno bylo na 98,1 % rozpočtu po změnách (úspora 8,9 mld. Kč) při meziročním růstu o 6,9 % (o 40,2 mld. Kč), na kterém se podílely zejména výdaje v sociální oblasti.

Mandatorní výdaje vyplývající ze zákona byly čerpány ve výši **585,0 mld. Kč** (99,6% rozpočtu po změnách) a představovaly 94,1 % celkových mandatorních výdajů. Meziročně se zvýšily o 7,3 % (o 39,9 mld. Kč). V objemu došlo k růstu zejména mandatorních sociálních výdajů celkem o 31,3 mld. Kč, z toho k největšímu navýšení došlo u výdajů na dávky důchodového pojištění (o 27,3 mld. Kč), na podpory v nezaměstnanosti (téměř o 8,0 mld. Kč) a na platbu státu za vybranou skupinu osob do veřejného zdravotního pojištění (o 1,4 mld. Kč), atd.; naopak se snížily mj. výdaje na dávky nemocenského pojištění (o 5,8 mld. Kč) a na dávky státní sociální podpory (o 802 mil. Kč). Výdaje na dluhovou službu meziročně vzrostly o 8,3 mld. Kč; meziročně se snížil příspěvek státu na podporu stavebního spoření (o 958 mil. Kč), atd.

Ostatní mandatorní výdaje, tj. výdaje vyplývající z jiných právních norem a ze smluvních závazků, dosáhly celkem **36,9 mld. Kč**, tj. 84,9 % rozpočtu po změnách (úspora téměř 6,6 mld. Kč), při meziročním růstu o 0,8 % (o 292 mil. Kč). V objemu došlo k nárůstu odvodů a příspěvků do rozpočtu EU o 1,2 mld. Kč, naopak ke snížení mj. plateb a příspěvků mezinárodním institucím (o 711 mil. Kč) a výdajů na realizaci státních záruk (o 153 mil. Kč).

Jednotlivé mandatorní výdaje jsou hodnoceny v příslušné části zprávy týkající se výdajů v druhovém členění rozpočtové skladby.

V roce 2009 došlo proti roku 2008 ke snížení podílu mandatorních výdajů na celkových výdajích státního rozpočtu o 0,4 procentního bodu. Meziroční růst ve srovnání s růstem celkových výdajů byl nižší o 0,8 procentního bodu. Jak podíl zákonných mandatorních výdajů na celkových výdajích státního rozpočtu, tak i podíl mandatorních výdajů vyplývajících z jiných právních norem a smluvních závazků zůstal přibližně na stejné úrovni roku 2008 (snížení o 0,2 procentního bodu na 50,1 %, resp. o 0,1 procentního bodu na 3,2 %). Podíl mandatorních výdajů na nominálním hrubém domácím produktu v roce 2009 činil 17,1 %, tj. o 1,4 procentního bodu více než v roce 2008.

6. Výdaje státního rozpočtu na podporu výzkumu a vývoje

Výdaje na podporu výzkumu a vývoje byly zákonem č. 475/2008 Sb., o státním rozpočtu na rok 2009, stanoveny ve výši 24,8 mld. Kč; šlo o výdaje ze státního rozpočtu, tj. bez výdajů krytých příjmy ze zahraničních programů. Proti roku 2008 se jednalo o zvýšení o 1,8 mld. Kč, což představovalo **nárůst o 7,96 %**.

V roce 2009 byly za oblast podpory výzkumu a vývoje rozpočtovány též prostředky na programy spolufinancované z rozpočtu EU a výdaje kryté z finančních mechanismů EHP/Norsko v kapitolách Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo průmyslu a obchodu a Akademie věd ČR. Včetně výdajů krytých příjmy z EU a EHP/Norsko činily schválené výdaje na tuto oblast 32,4 mld. Kč.

Podíl schválených celkových výdajů **z národních zdrojů** na podporu výzkumu a vývoje, v přepočtu na odhad vývoje HDP z ledna 2010, **činil 0,68 % HDP, včetně výdajů krytých z rozpočtu EU a FM EHP/Norsko** činil podíl schválených celkových výdajů **0,89 % HDP**.

Částka stanovená zákonem č. 475/2008 Sb. byla v průběhu roku rozpočtovými opatřeními snížena o 721,6 mil. Kč. Kromě běžných rozpočtových změn a přesunů došlo k mimořádnému snížení výdajů na výzkum a vývoj v důsledku zmírnění schodku ve smyslu usnesení vlády č. 363/2009 ve výši 126,0 mil. Kč v kapitolách Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstvo zdravotnictví. Ostatní výrazné snížení jde na vrub Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, kde došlo k přesunu prostředků ve prospěch pražských veřejných vysokých škol na kompenzaci výdajů potřebných pro vytvoření možnosti růstu výzkumného a vývojového potenciálu. Zároveň došlo v této kapitole k přesunu výdajů potřebných k zajištění informačních zdrojů pro výzkumu a vývoj.

Skutečné čerpání výdajů státního rozpočtu, bez výdajů krytých příjmy z EU, dosáhlo 23,0 mld. Kč, tj. 95,4 % upraveného rozpočtu. Proti roku 2008 se jednalo o zvýšení výdajů o 2,5 mld. Kč, tj. o 12,2 %. V této částce je zapojeno čerpání rezervních fondů a nároků z nespotřebovaných výdajů kapitol ve výši téměř 0,5 mld. Kč. Celkový objem výdajů na podporu této oblasti, **včetně výdajů krytých příjmy z EU a FM EHP/Norsko, činil 24,1 mld. Kč.** Výdaje kryté příjmy ze zahraničních zdrojů vykázaly kapitoly Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo vnitra, Úřad vlády a Akademie věd ČR.

Podíl skutečných celkových výdajů z národních zdrojů, v přepočtu na odhad vývoje HDP z ledna 2010, činil **0,63 % HDP**, včetně výdajů krytých příjmy z EU a FM EHP/Norsko činil podíl schválených **0,66 % HDP**.

Jako nároky z nespotřebovaných výdajů k využití do dalších let, ve smyslu rozpočtových pravidel, zůstaly kapitolám na podporu této oblasti nevyčerpané výdaje v celkové výši **10,6 mld. Kč**. Z toho národní zdroje činily **4,0 mld. Kč** a zdroje kryté ze zahraničních zdrojů **6,6 mld. Kč**. Ve srovnání s rokem 2008 byly úspory do dalších let u národních zdrojů vyšší o 0,5 mld. Kč. Výrazný nárůst byl způsoben zejména nečerpáním podílu spolufinancování operačních programů spolufinancovaných z rozpočtu EU. Nároky z nespotřebovaných výdajů kryté příjmy ze zahraničních zdrojů byly nesrovnatelné, neboť v roce 2008 činily pouze cca 100 tis. Kč.

Největší podíl výdajů na výzkum a vývoj z národních zdrojů připadl jako každý rok **Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy**, které čerpalo celkem 8,3 mld. Kč, což představovalo 92,0 % upraveného rozpočtu výdajů na výzkum a vývoj kapitoly a 36,1 % skutečného celkového objemu podpory výzkumu a vývoje ze státního rozpočtu. Z prostředků této kapitoly byla uvolněna institucionální podpora ve výši 5,7 mld. Kč, což představovalo zvýšení o 0,6 mld. Kč v porovnání s rokem 2008. Účelová podpora výzkumu a vývoje byla uvolněna ve výši 2,7 mld. Kč, tj. ve stejné výši jako v roce 2008. Prostředky rozpočtované na financování programů spolufinancovaných ze zahraničních zdrojů byly čerpány pouze částečně.

Druhé nejvyšší čerpání výdajů na podporu výzkumu a vývoje z národních zdrojů vykázala kapitola **Akademie věd ČR**, a to celkem ve výši 5,9 mld. Kč, což představovalo oproti roku 2008 zvýšení o 0,3 mld. Kč, tedy o 5,4 %. Podíl institucionálních výdajů na celkových výdajích výzkumu a vývoje této kapitoly v roce 2009 činil 85,59 %, což představovalo zvýšení proti roku 2008 o 1,96 procentního bodu; žádoucí snižující se trend z předchozích let tak byl přerušen.

Ministerstvo průmyslu a obchodu vynaložilo z národních zdrojů na výzkum a vývoj celkem 3,2 mld. Kč, ve srovnání s rokem 2008 o 0,7 mld. Kč více. Prostředky účelové podpory výzkumu a vývoje byly vynaloženy na projekty průmyslového výzkumu. Rozpočtované institucionální výdaje na spolufinancování programů EU byly čerpány v minimální výši.

S účinností k 1.7.2009 vstoupila v platnost novela zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, vývoje a inovací, která zapracovala do legislativy změny schválené reformou systému výzkumu, vývoje a inovací. Mimo jiné vznikla nová kapitola státního rozpočtu Technologická agentura ČR, jejíž činnost byla zahájena koncem roku 2009.

Rok 2009 byl pátým rokem čerpání výdajů na podporu Národního programu výzkumu, který byl schválen usnesením vlády č. 417/2003 a zároveň posledním rokem, kdy byly tyto výdaje sledovány jako závazný ukazatel. V důsledku platnosti novely výše uvedeného zákona dojde od roku 2010 k významným změnám ve struktuře ukazatelů výdajů na podporu výzkumu, vývoje a inovací. **Podpora Národního programu výzkumu** v roce 2009 byla realizována Ministerstvem práce a sociálních věcí, Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvem průmyslu a obchodu, Ministerstvem dopravy, Ministerstvem životního prostředí, Ministerstvem zemědělství, Ministerstvem zdravotnictví, Akademií věd ČR, Ministerstvem obrany a Grantovou agenturou. Celkové výdaje činily 2,2 mld. Kč, což představovalo snížení proti předchozímu roku 2008 o 0,6 mld. Kč.

Z celkových výdajů, bez výdajů krytých příjmy z EU, ve výši 23,0 mld. Kč, vynaložených na podporu výzkumu a vývoje v roce 2009, připadlo na účelové výdaje 11,0 mld. Kč, tj. 47,6 %, a na institucionální výdaje 12,1 mld. Kč, tj. 52,4 %. Ve srovnání s rokem 2008 došlo ke zvýšení podílu účelových výdajů na celkovém objemu podpory o 1,48 procentního bodu. Pokračuje tak pozitivní trend zvyšování podílu účelových výdajů z předchozího roku. Podrobnosti o využití prostředků na podporu výzkumu a vývoje jsou uvedeny v závěrečných účtech jednotlivých kapitol.

7. Výdaje na státní správu

”Státní správa”¹⁴ z hlediska státního rozpočtu představuje ministerstva a další státní orgány a instituce (přes 2/3 z celkového počtu kapitol státního rozpočtu). V jejich působnosti vykonávají činnost desítky organizačních složek státu, jako např. územní finanční orgány (tvořící 8 finančních ředitelství a přes 200 finančních úřadů), celní orgány (Generální ředitelství cel, 8 celních ředitelství a přes 40 celních úřadů), úřady práce (přes 70), pozemkové úřady, veterinární správa (přes 70 složek), zastupitelské úřady, Česká správa sociálního zabezpečení, katastrální úřady, zeměměřičské a katastrální inspektoráty, Státní plavební správa, Úřad pro civilní letectví, Puncovní úřad, Česká obchodní inspekce, inspektoráty bezpečnosti práce a další. Součástí státní správy jsou i některé složky Ministerstva obrany vč. Armády ČR a Ministerstva vnitra vč. Policie ČR (regionální a další složky), dále soudnictví (cca 100 soudů), státní zastupitelství a vězeňská služba. Jde tedy o subjekty, které svojí činností zabezpečují a podporují chod státní správy.

V orgánech a organizačních složkách státní správy v roce 2009 pracovalo celkem 160,7 tis. zaměstnanců a na jejich činnost bylo ze státního rozpočtu vynaloženo celkově 125,6 mld. Kč.

Tabulka č. 54

Počty zaměstnanců a výdaje na státní správu v roce 2009

Ukazatel	Počet zaměstnanců	Výdaje celkem		Běžné výdaje skuteč.	v počtu osob a v mil. Kč		Kapitálové výdaje skuteč.
		Rozpočet po změnách	Skutečnost		v tom:		
					platy, ost. platby za prov.práci a pojistné	ost. běž. výdaje	
Státní správa celkem	160 687	129 559	125 573	114 270	80 637	33 633	11 303
z toho:							
Ministerstvo vnitra	67 569	50 380	47 963	44 805	34 866	9 939	3 158
Ministerstvo spravedlnosti	23 229	20 019	20 218	18 892	13 922	4 970	1 326
Ministerstvo financí	22 910	16 463	16 230	13 868	10 588	3 280	2 362
Ministerstvo práce a soc. věcí	17 814	13 800	12 245	11 249	7 160	4 089	996
Ministerstvo zahranič. věcí	2 168	5 198	5 083	4 725	1 035	3 690	358
Ministerstvo zemědělství	5 571	4 888	4 886	3 596	2 473	1 123	1 290
Č.úřad zeměměř. a katastrální	5 596	3 240	3 102	2 860	2 142	718	242
Ministerstvo obrany	2 322	2 274	2 486	2 076	1 477	599	410
Vybrané kapitoly celkem	147 179	116 262	112 213	102 071	73 663	28 408	10 142

¹⁴ Pojem "státní správa" není obsahově jednoznačně definován, proto dále uváděné údaje mají pouze orientační charakter a slouží pro obecnou představu o přibližné výši těchto výdajů. Pro zjednodušení sumarizací byly do výdajů státní správy u vybraných paragrafů zahrnuty celé seskupení položek 50, 51 a 61. Jednotlivé kapitoly ve svých závěrečných účtech mohou vykazat údaje „přesnější“ (přepočtené např. dle podseskupení položek nebo položek RS, popř. s odlišným zařazením paragrafů RS).

Celkové výdaje státního rozpočtu na státní správu **byly čerpány na 96,9 % rozpočtu po změnách** (dosažená úspora téměř 4,0 mld. Kč) a **meziročně vzrostly o 3,5 mld. Kč, tj. o 2,9 %** (v roce 2008 byl upravený rozpočet splněn na 97,2 %, úspora činila 3,5 mld. Kč a meziroční růst dosáhl 5,9 mld. Kč, tj. 5,1 %). **Z celkových výdajů na státní správu v roce 2009 představovaly běžné (neinvestiční) výdaje 91,0 %** (v roce 2008 to bylo 90,9 %), zbytek připadl na kapitálové výdaje. Největší objem neinvestičních výdajů – celkem 80,6 mld. Kč, tj. 70,6 % všech běžných výdajů byl použit na platy zaměstnanců a ostatní platby za provedenou práci včetně povinného pojistného placeného zaměstnavatelem (v roce 2008 byl tento podíl 70,5 %). Tyto výdaje, resp. jejich rozhodující část – mzdové prostředky – jsou podrobně vyhodnoceny v předchozím bodě 2.3.2. tohoto sešitu.

Počet zaměstnanců pracujících ve státní správě v roce 2009 dosáhl **160,7 tis. osob** průměrného přepočteného stavu, což ve srovnání s upraveným limitem (166,3 tis. osob) představovalo **úsporu 5,6 tis. osob a plnění na 96,6 %**. **Meziročně** jejich počet vzrostl o 1,1 tis. osob, tj. o 0,7 %.

Rozhodující část výdajů na státní správu byla vynaložena na činnost resortů zabezpečujících **vnitřní bezpečnost státu** (Policie ČR v rámci Ministerstva vnitra), **právní ochranu** (soudy, státní zastupitelství a vězeňská služba v rámci Ministerstva spravedlnosti), **správu daní a poplatků** (finanční a celní úřady v rámci Ministerstva financí), **sociální oblast** (úřady práce, Česká správa sociálního zabezpečení, Český úřad bezpečnosti práce, inspektoráty bezpečnosti práce v rámci Ministerstva práce a sociálních věcí), **zahraniční věci** (zastupitelské úřady v rámci Ministerstva zahraničních věcí), správu v působnosti **pozemkových úřadů** (v rámci Ministerstva zemědělství), **katastrální úřady a pracoviště** a zeměměřičské a katastrální inspektoráty (v rámci Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního) a **obranu** (Ministerstvo obrany a některé správní složky Armády ČR).

Podíl těchto kapitol na celkových výdajích na státní správu v roce 2009 **představoval 112,2 mld. Kč, tj. 89,4 %** (z toho na běžných výdajích 89,3 % a na kapitálových výdajích 89,7 %) při 91,6 % podílu na celkovém počtu zaměstnanců ve státní správě. Proti roku 2008 vzrostly výdaje těchto ústředních orgánů o 3,1 mld. Kč, tj. o 2,8 %, tedy o 0,1 % méně než za celou státní správu.

Nejvíce – **38,2 %** - se na celkových výdajích na státní správu **podílelo Ministerstvo vnitra** (z toho na běžných výdajích 39,2 % a na kapitálových výdajích 27,9 %), při podílu na počtu zaměstnanců 42,1 %. **Ministerstvo spravedlnosti** se na výdajích na státní správu **podílelo 16,1 %** při podílu na počtu zaměstnanců 14,5 %, **Ministerstvo financí 12,9 %** u výdajů a 14,3 % u zaměstnanců a **Ministerstvo práce a sociálních věcí 9,8 %** u výdajů a 11,1 % u zaměstnanců.

Celkové výdaje na jednoho zaměstnance státní správy v roce 2009 představovaly **v průměru 781 tis. Kč**, z toho běžné výdaje činily 711 tis. Kč (z nich osobní výdaje 502 tis. Kč) a kapitálové výdaje 70 tis. Kč. Proti předchozímu roku vzrostly celkové výdaje na jednoho zaměstnance o 2,2 %, z toho běžné výdaje o 2,3 % (z nich osobní výdaje o 2,4 %) a kapitálové výdaje o 0,9 %.

Celkové výdaje na státní správu v roce 2009 představovaly 10,8 % všech výdajů státního rozpočtu (pokles o 0,5 procentního bodu), z toho běžné výdaje činily 11,1 % všech neinvestičních výdajů státního rozpočtu (v roce 2008 to bylo 11,3 %) a investiční výdaje 8,5 % všech kapitálových výdajů (v roce 2008 činily 10,6 %).

Jestliže **v roce 2009 bylo vynaloženo z prostředků státního rozpočtu v průměru na 1 obyvatele České republiky 111,1 tis. Kč** všech výdajů (z toho běžných 98,5 tis. Kč a kapitálových 12,6 tis. Kč), pak **státní správa "stála" 1 obyvatele 12,0 tis. Kč** (z toho běžné výdaje představovaly 10,9 tis. Kč a kapitálové výdaje 1,1 tis. Kč). Z hlediska **meziročního srovnání v předchozím roce 2008** dosáhly uvedené ukazatele těchto hodnot: podíl všech výdajů státního rozpočtu na 1 obyvatele 103,8 tis. Kč (z toho běžných 93,7 tis. Kč a kapitálových 10,1 tis. Kč) a podíl výdajů státní správy na 1 obyvatele 11,7 tis. Kč (z toho běžné výdaje 10,6 tis. Kč a kapitálové výdaje 1,1 tis. Kč).

8. Výdaje státního rozpočtu podle odvětvového členění

Odvětvové členění výdajů státního rozpočtu má za cíl především transparentně interpretovat směry vládní rozpočtové politiky a finanční zajištěnost jednotlivých funkcí státu. Toto členění odhlíží od všech ostatních hledisek, která do funkčního členění nepatří, a naopak agreguje jednotlivé funkční kategorie výdajů podle účelu, na které jsou peníze státního rozpočtu vynakládány.

Přehled o výdajích SR podle odvětvového hlediska podává následující tabulka:

Tabulka č. 55

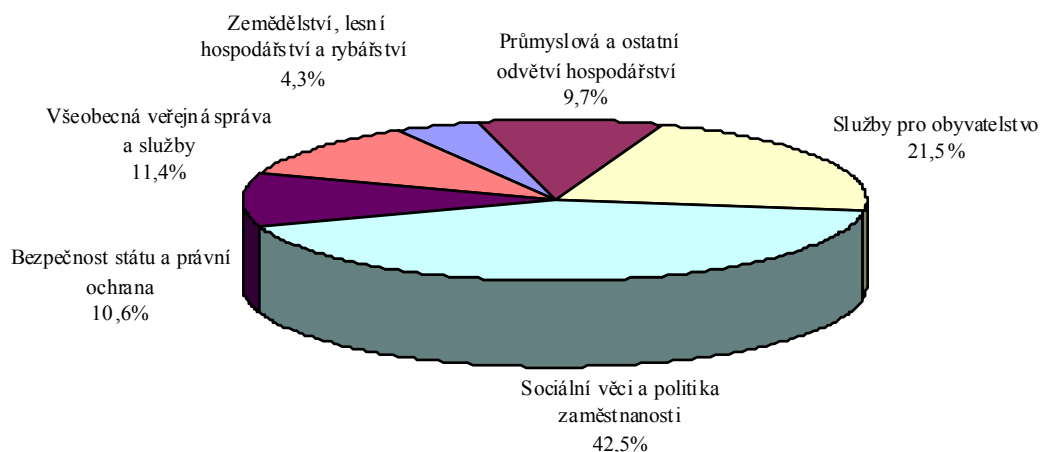
Rozp. skup.	UKAZATEL	Skutečnost 2008	Rozpočet 2009		Skutečnost 2009	% plnění 4:3	Index 2009/08 4:1	Rozdíl 2009-08 4-1
			schválený *)	po změnách				
			1	2				
1	Zemědělství, lesní hospodářství a rybníkářství	41,40	39,80	42,82	50,54	118,0	122,1	9,1
	z toho: Zemědělství a potravin. činnost a rozvoj	30,34	27,20	30,71	38,63	125,8	127,3	8,3
2	Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	100,08	98,01	110,39	112,65	102,1	112,6	12,6
	v tom:							
	Průmysl, stavebnictví, obchod a služby	17,78	18,99	22,73	21,13	93,0	118,8	3,3
	Doprava	66,11	66,59	68,99	73,12	106,0	110,6	7,0
	Vodní hospodářství	7,60	3,53	8,11	8,29	102,2	109,1	0,7
	Spoje	0,79	0,61	0,59	0,59	100,6	75,2	-0,2
	Všeob. hosp. záležitosti a ost. ekon. funkce	7,81	8,30	9,97	9,52	95,5	121,9	1,7
3	Služby pro obyvatelstvo	227,07	255,93	264,48	251,10	94,9	110,6	24,0
	v tom:							
	Vzdělávání a školské služby	117,11	122,42	128,15	124,72	97,3	106,5	7,6
	Kultura, církev a sdělovací prostředky	9,20	9,45	10,04	9,13	90,9	99,2	-0,1
	Tělovýchova a zájmová činnost	4,33	3,00	3,51	3,47	98,7	80,0	-0,9
	Zdravotnictví	57,81	57,13	60,39	61,70	102,2	106,7	3,9
	Bydlení, komunální služby a územní rozvoj	23,54	27,74	26,19	32,88	125,5	139,6	9,3
	Ochrana životního prostředí	5,65	15,06	21,12	8,63	40,9	152,9	3,0
	Ostatní výzkum a vývoj	9,42	21,13	15,08	10,57	70,1	112,2	1,1
4	Sociální věci a politika zaměstnanosti	464,00	464,42	500,75	495,40	98,9	106,8	31,4
	v tom:							
	Dávky a podpory v sociálním zabezpečení	399,78	426,84	422,21	420,54	99,6	105,2	20,8
	Politika zaměstnanosti	17,52	17,07	26,40	24,85	94,1	141,9	7,3
	Sociální služby a společné činnosti v sociálním zabezp. a politice zaměstnanosti	46,71	20,51	52,15	50,02	95,9	107,1	3,3
5	Bezpečnost státu a právní ochrana	116,87	123,56	121,60	124,13	102,1	106,2	7,3
	v tom:							
	Obrana	43,29	46,65	44,85	50,01	111,5	115,5	6,7
	Civilní připravenost na krizové stavy	2,45	3,50	3,34	2,81	84,2	114,7	0,4
	Bezpečnost a veřejný pořádek	41,27	44,13	43,80	41,36	94,4	100,2	0,1
	Právní ochrana	20,91	20,65	21,12	21,31	100,9	101,9	0,4
	Požární ochrana a integr. záchr. systém	8,94	8,62	8,49	8,65	101,9	96,7	-0,3
6	Všeobecná veřejná správa a služby	134,51	184,46	144,53	133,19	92,2	99,0	-1,3
	v tom:							
	Státní moc, stát. správa, územní samospráva a politické strany	72,20	66,79	66,75	64,28	96,3	89,0	-7,9
	Jiné veřejné služby a činnosti	3,73	3,99	3,93	3,79	96,3	101,6	0,1
	Finanční operace	46,66	57,46	57,55	53,38	92,8	114,4	6,7
	Ostatní činnosti	11,93	56,21	16,30	11,74	72,0	98,4	-0,2
	VÝDAJE STÁTNÍHO ROZPOČTU CELKEM	1083,94	1166,18	1184,57	1167,01	98,5	107,7	83,1

*) vč. zákona č. 423/2009 Sb., kterým se změnil zákon č. 475/2008 Sb., o státním rozpočtu

Následující graf znázorňuje podíl jednotlivých odvětví na celkových skutečných výdajích státního rozpočtu za rok 2009:

Graf č. 13

Struktura výdajů podle odvětví v roce 2009

Na rozdíl od roku 2008 již měly organizační složky státu možnost v roce 2009 nárokovat nespotřebované prostředky roku 2008 (nad rámec rozpočtu). Z tohoto hlediska jsou některá meziroční srovnání v následujícím textu méně srovnatelná (skutečnost roku 2009 obsahuje i nároky z nespotřebovaných výdajů roku 2008, zatímco skutečnost roku 2008 neobsahuje ani nároky ani převody do rezervních fondů).

8.1. Výdaje na sociální věci a politiku zaměstnanosti

Tyto výdaje dosáhly v roce 2009 výše **495,4 mld. Kč**, což je o **31,4 mld. Kč, tj. o 6,8 %**, více než v předchozím roce (v roce 2008 vzrostly o 9,4 %). **Na celkových výdajích státního rozpočtu se podílely 42,5 %**, tj. o 0,3 procentního bodu méně než v roce 2008. Jejich rozpočet po změnách byl čerpán na 98,9 % (nedočerpání o 5,3 mld. Kč).

Téměř 84,9 % prostředků této skupiny výdajů bylo vynaloženo na **dávky a podpory v sociálním zabezpečení (rozpočtový oddíl 41)**, které dosáhly **420,5 mld. Kč** a meziročně **vzrostly o 20,8 mld. Kč**, tj. o 5,2 % (v roce 2008 to bylo o 3,6 %).

Z této částky připadalo 80,8 % na **dávky důchodového pojištění, tj. 339,8 mld. Kč** (meziroční nárůst o 27,3 mld. Kč, tj. o 8,7 %), z toho na starobní důchody bylo vynaloženo celkem 250,9 mld. Kč, na invalidní důchody (plné

i částečné) 61,4 mld. Kč a na vdovské, vdovecké a sirotčí důchody celkem 27,5 mld. Kč.

Druhou váhově nejvýznamnější částku v rámci sociálního zabezpečení představují **dávky státní sociální podpory** čerpané ve výši **41,2 mld. Kč**, které meziročně klesly o 0,8 mld. Kč, tj. o 1,9 %. Meziroční pokles ovlivnily nejvíce **přídavky na dítě (4,8 mld. Kč** proti 6,3 mld. Kč v roce 2008). Další výdaje zahrnují především **rodičovský příspěvek** (28,6 mld. Kč), výdaje na sociální příplatek (3,0 mld. Kč), příspěvek na bydlení (2,3 mld. Kč), porodné (1,6 mld. Kč), atd.

Dalším významným pododdílem jsou **dávky nemocenského pojištění**. Objem **26,2 mld. Kč** znamenal meziroční snížení o 5,8 mld. Kč, tj. o 18,2 %. Pokles ovlivnila změna zákona, kdy od roku 2009 vyplácí nemocenskou za prvních 14 dní nemoci zaměstnavatel (první 3 dny není nemocenská vyplácena vůbec). Byly tvořeny zejména položkami nemocenského ve výši 18,3 mld. Kč (meziroční pokles o 6,6 mld. Kč), peněžité pomoci v mateřství ve výši 7,2 mld. Kč (růst o 0,8 mld. Kč) a podpory při ošetřování člena rodiny ve výši 0,7 mld. Kč.

V rámci tohoto oddílu bylo mimo jiné ještě vyplaceno 7,1 mld. Kč na zvláštní sociální dávky příslušníkům ozbrojených sil při skončení služebního poměru a 5,3 mld. Kč na státní příspěvky na důchodové připojištění.

Výdaje na **politiku zaměstnanosti** (*rozpočtový oddíl 42*) dosáhly v roce 2009 výše **24,9 mld. Kč** a proti roku 2008 vzrostly o 7,3 mld. Kč, tj. o 41,9 % (v roce 2008 klesly o 10,7 %).

Z nich **podpora v nezaměstnanosti** v objemu **15,1 mld. Kč** (růst o 8,0 mld. Kč proti roku 2008) představovala především hmotné zabezpečení osob v nezaměstnanosti (podpory) a zvýšení ke hmotnému zabezpečení na manželku a děti osobám se změněnou pracovní schopností. Meziroční růst výrazně ovlivnila **ekonomická krize a s tím související rostoucí nezaměstnanost**.

Výdaje na aktivní politiku zaměstnanosti v celkově vynaložené částce **5,0 mld. Kč** klesly meziročně o 1,2 mld. Kč a byly použity zejména na veřejně prospěšné práce (1 371 mil. Kč), dále na tvorbu společensky účelných pracovních míst (985 mil. Kč), na rekvalifikace (388 mil. Kč), na podporu zaměstnanosti zdravotně postižených občanů (324 mil. Kč), na cílené programy k řešení nezaměstnanosti (76 mil. Kč) atd.

Třetím nejvýznamnějším pododdílem politiky zaměstnanosti byly **příspěvky na zaměstnávání zdravotně postižených** občanů ve výši **2,3 mld. Kč** (meziročně na téměř stejné úrovni).

Příspěvky **na sociální důsledky restrukturalizace** ve výši **1,7 mld. Kč** byly vyplaceny zaměstnancům prostřednictvím zaměstnavatelů v souvislosti s restrukturalizací ocelářského a hnědouhelného průmyslu a dopravy.

Výdaje na **sociální služby a společné činnosti v sociálním zabezpečení a politice zaměstnanosti** (*rozpočtový oddíl 43*), které představují nikoliv přímé dávky a podpory, ale výdaje na činnosti a služby zaměřené na určité sociální skupiny obyvatelstva nebo sociální programy, dosáhly v roce 2009 celkové výše **50,0 mld. Kč** a proti předchozímu roku **vzrostly o 3,3 mld. Kč** (v roce 2008 o 28,2 mld. Kč). Velkou část těchto výdajů tvoří **transfery obcím na příspěvek na péči podle zákona o sociálních službách, na dávky pomoci v hmotné nouzi a na dávky zdravotně postiženým**. Tyto výdaje dosáhly v roce 2009 výše **24,6 mld. Kč** (v roce 2008 to bylo 24,0 mld. Kč). V rámci tohoto okruhu výdajů byly dále financovány výdaje **na činnost České správy sociálního zabezpečení včetně jejích okresních složek a úřadů práce ve výši 12,5 mld. Kč** (meziroční růst o 2,5 mld. Kč). Na **služby sociální péče** bylo vynaloženo **6,7 mld. Kč**, z toho **na domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy pro seniory a domovy se zvláštním režimem připadlo 5,2 mld. Kč**. Na sociální péči a pomoc dětem a mládeži šlo 0,9 mld. Kč, dalších 0,8 mld. Kč směřovalo na služby sociální prevence (krizová pomoc, azylové domy, atd.).

8.2. Výdaje na služby pro obyvatelstvo

Výdaje na služby pro obyvatelstvo zahrnují výdaje na vzdělávání a školské služby, kulturu, církve a sdělovací prostředky, tělovýchovu a zájmovou činnost, zdravotnictví, bydlení, komunální služby a územní rozvoj, ochranu životního prostředí, na podporu výzkumu a vývoje uvedených oblastí a odvětvově nespécifikovaný výzkum a vývoj. Prostředky na tyto účely jsou poskytovány rozpočtovými kapitolami přímo nebo prostřednictvím rozpočtů územních samosprávných celků. **Výdaje na služby pro obyvatelstvo dosáhly v roce 2009 částky 251,1 mld. Kč** a meziročně **vzrostly o 24,0 mld. Kč**, tj. **o 10,6 %** (v roce 2008 klesly o 8,9 %). **Na celkových výdajích státního rozpočtu se podílely 21,5 %** (v roce 2008 to bylo 20,9 %). Jejich rozpočet po změnách byl splněn na 94,9 % (nedočerpání o 13,4 mld. Kč).

Objemově nejvýznamnější část těchto výdajů (49,7 %) představovaly **výdaje na vzdělávání a školské služby** (*rozpočtový oddíl 31 a 32*) – celkem dosáhly **124,7 mld. Kč** při **meziročním růstu o 7,6 mld. Kč**, tj. **o 6,5 %** (v roce 2008 klesly o 1,5 %). Většina této částky směřovala do paragrafu **Ostatní záležitosti vzdělávání**, v rámci kterého bylo vyplaceno **85,2 mld. Kč** (při meziročním růstu o 6,9 %). V naprosté většině (83,3 mld. Kč) šlo o transferované prostředky z kapitoly Ministerstvo školství,

mládeže a tělovýchovy pro územní samosprávné celky, na které přešla působnost především v oblasti **zařízení předškolní výchovy a základního vzdělávání**. Takto vysoká částka v tomto pododdíle souvisí s reformou veřejné správy v roce 2003, kdy došlo k převedení jak majetku a zřizovatelských funkcí k nim, tak i jejich financování na kraje. Na zařízení **vysokoškolského vzdělávání** bylo vynaloženo celkem **33,7 mld. Kč** (o 2,5 mld. Kč více než v roce 2008), z toho na činnost vysokých škol (bez výzkumu a vývoje na vysokých školách) 27,2 mld. Kč.

Výdaje na zdravotnictví (*rozpočtový oddíl 35*) financované ze státního rozpočtu dosáhly v roce 2009 v souhrnu **61,7 mld. Kč** a byly o 3,9 mld. Kč, tj. o **6,7 %**, nad úrovní roku 2008 (v roce 2008 klesly o 3,8 %). Největší objem představují výdaje na "ostatní činnosti" (48,8 mld. Kč), zahrnující zejména **platbu státu na zdravotní pojištění nevýdělečných osob** ve výši **48,7 mld. Kč** (v roce 2008 to bylo 47,3 mld. Kč). Výdaje na **ústavní péči** dosáhly v roce 2009 výše **5,2 mld. Kč** a proti roku 2008 vzrostly o 0,1 mld. Kč. Z toho na fakultní a ostatní nemocnice směřovalo 4,4 mld. Kč. Výdaje **na zvláštní zdravotnická zařízení a služby pro zdravotnictví** dosáhly celkem **2,0 mld. Kč** a proti roku 2008 vzrostly o 0,1 mld. Kč. Z nich bylo ve prospěch hygienické služby poskytnuto 1,1 mld. Kč a záchranné službě 0,5 mld. Kč.

Na bydlení, komunální služby a územní rozvoj (*rozpočtový oddíl 36*) bylo v roce 2009 z prostředků státního rozpočtu vynaloženo celkem **32,9 mld. Kč**, tj. o 9,3 mld. Kč, tj. o 39,6 %, více než v předchozím roce (v roce 2008 to byl pokles o 28,5 %). **Programy podpory individuální bytové výstavby** byly dotovány částkou **13,6 mld. Kč**, zejména formou státních příspěvků na podporu stavebního spoření (13,3 mld. Kč; v roce 2008 to bylo 14,2 mld. Kč). **Na mezinárodní spolupráci v oblasti bydlení, komunálních služeb a územního rozvoje** bylo v rámci kapitoly Ministerstvo pro místní rozvoj čerpáno **17,2 mld. Kč** (šlo především o investice do operačních programů Praha Konkurenceschopnost a Praha Adaptabilita spolufinancované z prostředků EU). V rámci kapitálových výdajů bylo vynaloženo do oblasti bytového hospodářství 0,5 mld. Kč (výdaje na výstavbu bytů, podpora ze strany státu obcím na výstavbu bytů, včetně nákupu pozemků na tuto výstavbu).

Na kulturu, církve a sdělovací prostředky (*rozpočtový oddíl 33*) bylo v roce 2009 vynaloženo **9,1 mld. Kč**, což je o 0,8 % méně než v předchozím roce (v roce 2008 meziročně klesly o 3,9 %). Z celkového objemu připadlo (převážně formou transferů příspěvkovým organizacím) nejvíce prostředků muzeím a galeriím (2,0 mld. Kč), na činnost registrovaných církví a náboženských společností (1,4 mld. Kč), na činnosti knihovnické (1,1 mld. Kč), na činnosti památkových ústavů, hradů a zámků

(1,1 mld. Kč), na zachování a obnovu kulturních památek (0,8 mld. Kč), na divadelní činnost (0,8 mld. Kč), na Pražský hrad (0,3 mld. Kč), atd.

Výdaje na ochranu životního prostředí (*rozpočtový oddíl 37*) dosáhly **8,6 mld. Kč** a proti roku 2008 vzrostly o 3,0 mld. Kč. Nejvíce prostředků bylo vynaloženo **na ochranu přírody a krajiny – 4,6 mld. Kč**, z nichž většina plynula do ochrany chráněné části přírody (1,1 mld. Kč) a do protierozní, protilavinové a protipožární ochrany (1,8 mld. Kč). Výdaje **na nakládání s odpady** dosáhly **0,8 mld. Kč**. Další prostředky byly vynaloženy **na ochranu ovzduší a klimatu – 0,8 mld. Kč**, na výzkum životního prostředí – 0,4 mld. Kč, na ochranu a sanaci půdy a podzemní vody – 0,1 mld. Kč a v neposlední řadě na správu v ochraně životního prostředí – 1,3 mld. Kč.

Tělovýchova a zájmová činnost (*rozpočtový oddíl 34*) byla v roce 2009 financována částkou **3,5 mld. Kč**, což je o 0,9 mld. Kč, tj. o 20,0 %, méně než v předchozím roce. Nejvíce prostředků – **1,8 mld. Kč** bylo vynaloženo na "ostatní tělovýchovnou činnost" (§ 3419), která zahrnuje např. **podporu státu sportovním oddílům, výdaje na konání sportovních akcí apod.** Na rozvoj **státní sportovní reprezentace** bylo vynaloženo **1,1 mld. Kč**. Na využití volného času dětí a mládeže bylo věnováno 0,3 mld. Kč v rámci podpory činnosti domů dětí a mládeže, stanic mladých techniků, dětských hřišť apod. Výdaje na péči o sportoviště, tělocvičny, sportovní haly, plavecké bazény apod. v majetku obcí dosáhly výše 0,2 mld. Kč.

8.3. Výdaje na zemědělství, lesní hospodářství a rybářství, průmyslová a ostatní odvětví hospodářství

Výdaje na zemědělství, lesní hospodářství a rybářství (rozpočtová skupina 1) a **na průmyslová a ostatní odvětví hospodářství** (rozpočtová skupina 2) dosáhly v roce 2009 celkové výše **163,2 mld. Kč**, což představovalo 14,0 % všech výdajů státního rozpočtu (v roce 2008 to bylo 13,1 %) a **meziročně vzrostly o 21,7 mld. Kč, tj. o 15,3 %** (v roce 2008 meziročně klesly o 2,4 %).

Výdaje na zemědělství, lesní hospodářství a rybářství (*rozpočtový oddíl 10*) činily **50,5 mld. Kč a vzrostly o 9,1 mld. Kč**, tj. o 22,1 %. V rámci oddílu byly čerpány zejména **výdaje na zemědělskou a potravinářskou činnost a rozvoj ve výši 38,6 mld. Kč** (v roce 2008 to bylo o 8,3 mld. Kč méně). V rámci tohoto pododdílu se projeví především **transfery Státnímu zemědělskému intervenčnímu fondu (SZIF) ve výši 35,2 mld. Kč** (celkem v rámci skupiny 38,9 mld. Kč) a také **transfery podnikatelským subjektům ve výši 2,1 mld. Kč**.

Na regulaci zemědělské produkce, organizaci trhu a poskytování podpor bylo použito **3,6 mld. Kč** (vše ve formě transferů SZIF), na lesní hospodářství 0,7 mld. Kč, na správu v zemědělství 4,8 mld. Kč, na zemědělský a lesnický výzkum a vývoj 0,9 mld. Kč.

Na dopravu (*rozpočtový oddíl 22*) bylo ze státního rozpočtu poskytnuto **73,1 mld. Kč**, což bylo o **7,0 mld. Kč** (o 10,6 %) více než v roce 2008. Na růstu se výrazně podílely **transfery SFDI**, které činily **50,0 mld. Kč**, což je o 18,3 mld. Kč více než v roce 2008. Výdaje do **železniční dopravy** dosáhly **12,5 mld. Kč** (meziroční pokles o 9,1 mld. Kč způsobený vysokou skutečností roku 2008 vlivem usnesení vlády č. 476/2008, které umožnilo kapitole Ministerstvo dopravy převod majetku z ČD, a.s. na SŽDC, s.o., což znamenalo navýšení rozpočtu o 12,0 mld. Kč; souvztačně byl snížen rozpočet transferů SFDI o stejnou částku). V rámci železniční dopravy činily transfery nefinančním podnikatelským subjektům 4,3 mld. Kč a transfery obcím a krajům 3,2 mld. Kč. Výdaje do **pozemních komunikací** dosáhly **7,3 mld. Kč**. Z této částky směřovalo 2,3 mld. Kč na dálnice a 5,0 mld. Kč na silnice. **Výdaje na správu v dopravě** v roce 2009 činily **2,2 mld. Kč**.

Výdaje státního rozpočtu na průmysl, stavebnictví, obchod a služby (*rozpočtový oddíl 21*) dosáhly **21,1 mld. Kč**, což je o 3,3 mld. Kč, tj. o 18,8 %, více než v roce 2008. Patří sem především **výdaje do ostatních odvětvových a oborových záležitostí v průmyslu a stavebnictví** (opatření ke zvýšení konkurenceschopnosti průmyslového odvětví, podpora podnikání a inovací, atd.) ve výši **7,7 mld. Kč**. **Výdaje na výzkum a vývoj** v této oblasti dosáhly **3,4 mld. Kč**. Část výdajů v rámci tohoto oddílu připadla na záležitosti těžebního průmyslu a energetiky, v rámci kterých bylo vynaloženo **1,9 mld. Kč na programy úspor energie a obnovitelných zdrojů** (v roce 2008 to bylo 0,7 mld. Kč), dále **1,7 mld. Kč na útlum uhelného hornictví** a dalších 1,3 mld. Kč na rozvod elektrické energie. Na **přímou podporu exportu** směřovalo **1,8 mld. Kč**. Na správu v těchto odvětvích bylo vynaloženo 2,1 mld. Kč, stejně jako na výzkum a vývoj.

Vodní hospodářství (*rozpočtový oddíl 23*) se na výdajích státního rozpočtu v roce 2009 podílelo částkou **8,3 mld. Kč** při meziročním růstu o 0,7 mld. Kč, tj. o 9,1 %. Z této částky bylo použito na **úpravy vodních toků a vodohospodářská díla** **1,7 mld. Kč**. Na **odvádění a čištění odpadních vod** bylo vynaloženo **4,8 mld. Kč** a na činnosti související se zásobováním pitnou vodou, tj. zejména vodárenskou infrastrukturou, **0,8 mld. Kč**. Na vodní díla v zemědělské krajině směřovalo **0,7 mld. Kč**. Z celkové částky představovaly kapitálové výdaje 6,0 mld. Kč.

Na odvětví **spojů** (*rozpočtový oddíl 24*) bylo vynaloženo **0,6 mld. Kč**, což je o 0,2 mld. Kč méně než v předchozím roce. Většina prostředků (přes 0,4 mld. Kč) byla vynaložena na správu ve spojích (činnost Českého telekomunikačního úřadu).

Součástí této skupiny výdajů jsou též výdaje na **všeobecné hospodářské záležitosti a ostatní ekonomické funkce** (*rozpočtový oddíl 25*). Tyto výdaje dosáhly částky **9,5 mld. Kč** a proti roku 2008 vzrostly o 1,7 mld. Kč. Patří sem např. výdaje na činnost Českého úřadu zeměměřického a katastrálního, Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, Úřadu průmyslového vlastnictví (0,7 mld. Kč), na činnost ostatních orgánů státní správy v oblasti zeměměřictví a katastru (2,7 mld. Kč), na činnosti po zrušeném Fondu národního majetku a Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových (1,9 mld. Kč) a na další činnosti ústředních orgánů státní správy v oblasti hospodářství, normalizace, standardizace a metrologie, v oblasti bezpečnosti práce apod. Na obecnou podporu malého a středního podnikání (dotace ČMZRB) bylo vynaloženo 1,2 mld. Kč. Na služby v oblasti meteorologie směřovalo 0,7 mld. Kč.

8.4. Výdaje na bezpečnost státu a právní ochranu

Výdaje této rozpočtové skupiny **dosáhly celkové částky 124,1 mld. Kč**, což proti roku 2008 představuje **růst o 7,3 mld. Kč, tj. o 6,2 %** (v roce 2008 pokles o 6,3 mld. Kč, tj. o 5,1 %), a podíl na celkových výdajích státního rozpočtu 10,6 % (v roce 2008 to bylo 10,8 %).

Velká část těchto výdajů (40,3 %) připadla **na obranu** (*rozpočtový oddíl 51*), na kterou bylo vynaloženo **50,0 mld. Kč** při růstu o 6,7 mld. Kč, tj. o 15,5 %. Z částky 50,0 mld. Kč činily běžné výdaje 36,6 mld. Kč a kapitálové výdaje 13,4 mld. Kč. **Na činnost jednotlivých složek Armády České republiky** bylo vynaloženo **celkem 38,0 mld. Kč** (meziroční růst o 5,4 mld. Kč především vlivem vyšších investic do dlouhodobého hmotného majetku), na mezinárodní spolupráci v obraně a zahraniční vojenskou pomoc 4,6 mld. Kč, na činnost Vojenské policie a Vojenského zpravodajství 2,9 mld. Kč a na státní správu ve vojenské obraně 2,5 mld. Kč.

Na **civilní připravenost na krizové stavy** (*rozpočtový oddíl 52*) bylo čerpáno **2,8 mld. Kč**, což představuje meziroční růst o 14,7 %. Prostředky byly použity zejména v souvislosti s pořizováním, obměňováním a ochraňováním státních hmotných rezerv (2,4 mld. Kč) a na státní správu v oblasti hospodářských opatření pro krizové stavy (0,3 mld. Kč).

Na **bezpečnost a veřejný pořádek** (*rozpočtový oddíl 53*) vynaložil státní rozpočet celkem **41,4 mld. Kč** při meziročním poklesu o 0,2 %. Z toho **36,0 mld. Kč** směřovalo **na výdaje na policii, obecní policii a na Bezpečnostní informační službu** a 5,2 mld. Kč na činnost Ministerstva vnitra.

Na **právní ochranu** (*rozpočtový oddíl 54*) bylo čerpáno **21,3 mld. Kč** při meziročním růstu o 1,9 %. Z této částky bylo vynaloženo **na soudnictví** (včetně ústavního soudnictví) **10,7 mld. Kč** (meziroční růst o 0,4 %), **na vězeňství 7,2 mld. Kč** (růst o 3,4 %) a **na státní zastupitelství 2,2 mld. Kč** (růst o 6,2 %). Na správu v oblasti právní ochrany směřovalo 0,8 mld. Kč.

Na **požární ochranu a integrovaný záchranný systém** (*rozpočtový oddíl 55*) bylo v roce 2009 vynaloženo **8,7 mld. Kč**, což je o 3,3 % méně než v předchozím roce. Naprostá většina těchto prostředků směřovala do oblasti **profesionálních**, resp. dobrovolných **složek útvarů požární ochrany (7,6 mld. Kč**, resp. 0,2 mld. Kč), dále na činnost Generálního ředitelství hasičského záchranného sboru (0,4 mld. Kč), na vzdělávací a technická zařízení požární ochrany (0,4 mld. Kč) atd.

8.5. Výdaje na všeobecnou veřejnou správu a služby

Celkové výdaje této rozpočtové skupiny **dosáhly v roce 2009 hodnoty 133,2 mld. Kč** a byly tak **o 1,3 mld. Kč, tj. o 1,0 % nižší než v předchozím roce**. Na celkových výdajích státního rozpočtu se podílely 11,4 %, zatímco v roce 2008 to bylo 12,4 %.

Na **státní moc, státní správu, územní samosprávu a politické strany** (*rozpočtový oddíl 61*) bylo vynaloženo celkem **64,3 mld. Kč**, tj. o 7,9 mld. Kč (o 11,0 %) méně než v roce 2008. Z toho **54,9 mld. Kč** (v roce 2008 to bylo 63,0 mld. Kč) se čerpalo v pododdíle „**Všeobecná vnitřní správa**“. Zde se nejvíce projevíly **odvody vlastních zdrojů ES do rozpočtu EU** podle DPH a HNP, které dosáhly **31,4 mld. Kč** (o 1,1 mld. Kč více než v roce 2008). Došlo zde také v listopadu 2009 k **převodu kladného rozdílu příjmů pojistného na důchodové pojištění a výdajů na dávky důchodového pojištění za rok 2008 ve výši 2,6 mld. Kč** (v roce 2008 to bylo 9,9 mld. Kč) z kapitoly VPS na zvláštní účet rezervy pro důchodovou reformu (na základě zmocnění uděleného ministroví financí v zákoně o státním rozpočtu). Další výdaje byly použity následovně: na činnost **finančních ředitelství a finančních úřadů (8,0 mld. Kč)** a na činnost **celních ředitelství a celních úřadů 4,6 mld. Kč**. Na činnost Úřadu vlády, resp. Českého statistického úřadu směřovalo 1,6 mld. Kč. resp. 1,0 mld. Kč. V rámci jiných pododdílů směřovaly další prostředky

na zastupitelství a stálé mise ČR v zahraničí 4,0 mld. Kč, na zastupitelské orgány (Parlament, volby do Parlamentu, do zastupitelstev územních samosprávných celků a do Evropského parlamentu) 2,4 mld. Kč a na činnost politických stran a hnutí bylo vynaloženo celkem 0,6 mld. Kč. Na činnost NKÚ směřovalo 0,6 mld. Kč.

Další součástí výdajů této skupiny tvořily tzv. **finanční operace** (*rozpočtový oddíl 63*) – celkem 53,4 mld. Kč, což je o 6,7 mld. Kč více než v roce 2008. Na této sumě se nejvíce podílely výdaje státního rozpočtu na **dluhovou službu státu** (úroky, poplatky) ve výši 53,1 mld. Kč (meziročně vzrostly o 8,4 mld. Kč).

Výdaje na **ostatní činnosti** (*rozpočtový oddíl 64*) dosáhly v roce 2009 částky 11,7 mld. Kč a meziročně klesly o 0,2 mld. Kč, tj. o 1,6 %. V rámci tohoto oddílu byly, v souladu se zákonem o státním rozpočtu na rok 2009, poskytnuty zejména **neinvestiční transfery v rámci souhrnného dotačního vztahu, a to obcím ve výši 9,6 mld. Kč a krajům 1,2 mld. Kč.**

Na **jiné veřejné služby a činnosti** (*rozpočtový oddíl 62*) bylo vynaloženo celkem 3,8 mld. Kč při meziročním růstu o 0,1 mld. Kč. Na **rozvojovou zahraniční pomoc** bylo vynaloženo 0,8 mld. Kč, na **humanitární zahraniční pomoc 0,5 mld. Kč.** Patří sem i archivní činnost s objemem vyčerpaných prostředků 1,0 mld. Kč.

Součástí výdajů státního rozpočtu jsou i **výdaje na výzkum a vývoj**, které jsou v rozpočtové skladbě z hlediska jejího odvětvového třídění obsaženy v podstatě v každém výše uvedeném oddílu – jde o tzv. vědní paragraf (v rozpočtové skladbě zpravidla vymezen koncovým dvojčíslím 80). Výdaje na výzkum a vývoj jsou dále samostatně sledovány na § 3801 (Akademie věd ČR), na § 3802 (Grantová agentura ČR, na § 3809 (Ostatní výzkum a vývoj odvětvově nespecifikovaný) a na § 3212 (Výzkum a vývoj na vysokých školách).

Celkem byly ze státního rozpočtu na **výzkum a vývoj** (včetně výdajů krytých příjmy z EU a FM EHP/Norsko) vynaloženy v roce 2009 prostředky ve výši 24,1 mld. Kč a proti roku 2008 vzrostly o 3,6 mld. Kč, tj. o 17,7 %. Jejich podíl na souhrnných výdajích státního rozpočtu v roce 2009 představoval 2,1 % a proti předchozímu roku vzrostl o 0,2 procentního bodu.

Podrobnější informace o výdajích na výzkum a vývoj jsou uvedeny v části III.6. této zprávy.

IV. ZHODNOCENÍ VYUŽITÍ PROSTŘEDKŮ VYNALOŽENÝCH K ODSTRAŇOVÁNÍ POVODŇOVÝCH ŠKOD, K ÚHRADĚ RESTITUČNÍCH VÝDAJŮ A K ŘEŠENÍ DŮSLEDKŮ KOSOVSKE KRIZE

a) Zhodnocení využití prostředků vynaložených k odstraňování povodňových škod

Výdaje na odstraňování povodňových škod způsobených v roce 2002

Záplavy, které v srpnu roku 2002 postihly rozsáhlá území v České republice, způsobily obrovské škody na majetku státu, municipalit, podnikatelských subjektů i občanů. Nezbytnost řešení následků povodňových škod se tak stala prvořadým úkolem, kterým se musela vláda zabývat bezprostředně po vzniku krizové situace a který se promítá i do dalších let.

Největší objem finančních prostředků byl vynaložen v letech 2002 až 2004. Celkem bylo v těchto třech letech vynaloženo na řešení následků povodňových škod z rozpočtů jednotlivých kapitol státního rozpočtu **16,2 mld. Kč**, z toho 2,5 mld. Kč v roce 2002, více než 9,9 mld. Kč v roce 2003 (z toho 5,4 mld. Kč od EIB a 4,1 mld. Kč z Fondu solidarity EU) a 3,8 mld. Kč v roce 2004 (z toho 2,7 mld. Kč od EIB). **V roce 2005** již objem prostředků na tento účel klesl na **1,9 mld. Kč** (z toho 1,7 mld. Kč od EIB) a tento trend pokračoval i v dalších letech.

V roce 2006 bylo v rámci závazných ukazatelů čerpáno již pouze 227 mil. Kč, v roce 2007 to bylo necelých 24 mil. Kč, v roce 2008 pak necelých 14 mil. Kč a **v roce 2009 nebyla na daný účel vyčleněna ve schváleném rozpočtu formou závazného ukazatele „Výdaje na odstraňování škod způsobených povodněmi v roce 2002“ žádná částka.**

V kapitole Ministerstvo vnitra došlo během roku k čerpání výdajů souvisejících s povodněmi 2002, nešlo však o prostředky v rámci závazných ukazatelů.

V průběhu roku 2009 byla provedena rozpočtová opatření, kterými byly z kapitoly Ministerstvo spravedlnosti do kapitoly **Ministerstvo vnitra** převedeny finanční prostředky ve výši 3 mil. Kč (na dezinfekci, rozmrazení a vysušení povodněmi zasažených dokumentů). Do téže kapitoly byly převedeny rozpočtovým opatřením prostředky ve výši 1 mil. Kč (0,5 mil. Kč z kapitoly Ministerstvo spravedlnosti a 0,5 mil. Kč z kapitoly Český statistický úřad) k financování restaurování dokumentů zasažených povodněmi v roce 2002. Tyto činnosti technicky zajišťoval Národní archiv.

Prostředky na odstraňování povodňových škod vzniklých v roce 2006 a na nová protipovodňová opatření

V dubnu 2006 byl schválen zákon č. 170/2006 Sb., kterým se změnil zákon o státním rozpočtu na rok 2006. V souvislosti s jarními povodněmi v roce 2006 došlo tímto zákonem k navýšení příjmů i výdajů rozpočtu kapitoly VPS o 5 mld. Kč. Na výdajové straně byl v rozpočtu doplněn nový specifický ukazatel „**Prostředky na odstranění povodňových škod vzniklých v roce 2006 a na nová protipovodňová opatření**“ s částkou **5,0 mld. Kč**. Během roku 2006 bylo z těchto prostředků kapitolami vyčerpáno 3,1 mld. Kč, zbývajících 1,9 mld. Kč bylo převedeno do kapitoly OSFA k použití v dalších letech na stejný účel. V roce 2007 došlo k transferu dalších 329 mil. Kč do jiných kapitol, v roce 2008 to bylo 444 mil. Kč a **v roce 2009 došlo z kapitoly OSFA k transferu necelých 498 mil. Kč do kapitoly Ministerstvo zemědělství**. Vývoj čerpání prostředků na tyto účely podle zákona č. 170/2006 Sb. je uveden v následující tabulce:

Tabulka č. 56

usnesení vlády č.	resort	specifikace výdajů nebo název programu	rok 2006			rok 2007	rok 2008	rok 2009	částka zůstatku celkem
			Rozděleno vládou (6 mld Kč)	Uvolněno do kapitol z kapitoly VPS	Převedeno do kapitoly OSFA z VPS v roce 2006	Uvolněno do kapitol z kapitoly OSFA	Uvolněno do kapitol z kapitoly OSFA	Uvolněno do kapitol z kapitoly OSFA	
495/2006	MPSV	Celkem za kapitolu	200 000	48 627	151 373	0	0	0	151 373
		aktivní politika zaměstnanosti v r. 2006	200 000	48 627	151 373	0	0	0	151 373
604/2006	MMR	Celkem za kapitolu	1 763 800	1 763 800	0	0	0	0	0
		program 217 117 Obnova obecního a kraj.majetku postiž.zivelní nebo jinou pohromou	1 688 800	1 688 800	0	0	0	0	0
		provozní výdaje na řešení ochrany majetku obcí před povodní	40 000	40 000	0	0	0	0	0
		návratné finanč.pomoci (nař.vl.č. 395/2002 Sb.)	20 000	20 000	0	0	0	0	0
		návratné finanč.pomoci (us.vl.č. 553-změna nař.vl.č. 395/2002 Sb.)	15 000	15 000	0	0	0	0	0
604/2006	MD	Celkem za kapitolu	559 189	511 801	47 388	-47 345	0	0	43
		důtace SFDI	511 801	511 801	0	0	0	0	0
		odstraň. škod na majetku subj.provoznících veřejné přístavy a vnitrozemskou vodní dopravu	47 388	0	47 388	-47 345	0	0	43
604/2006	MK	Celkem za kapitolu	39 665	39 665	0	0	0	0	0
		obnova území postiž.povodní	39 665	39 665	0	0	0	0	0
604/2006	MŽP	Celkem za kapitolu	399 834	297 834	102 000	0	0	0	102 000
		Program Státní podpora MŽP při obnově území postiženého povodní v r. 2006	143 846	143 846	0	0	0	0	0
		Program Státní podpora na odstranění, dekontaminaci znečištěné zeminy a likvidaci nevhodné zabezpečovací sond	102 000	0	102 000	0	0	0	102 000
		prog. 215127 - Digitál. povodňový plán	10 000	10 000	0	0	0	0	0
		prog. 215130 - Modernizace předpovědní a výstražné povod.služby	95 800	95 800	0	0	0	0	0
1167/2006		změnění škod po povodních - KRNPAP	48 188	48 188	0	0	0	0	0
604/2006	MŠMT	Celkem za kapitolu	123 700	123 700	0	0	0	0	0
		prog. Státní podpora MŠMT při obnově území postiž.povodní 2006	23 700	23 700	0	0	0	0	0
828/2006		prog. VIII - údržba a provoz sport.a tělovýchovných zařízení	100 000	100 000	0	0	0	0	0
670/2006	MZe	Celkem za kapitolu	1 900 000	335 270	1 564 730	-281 659	-443 870	-497 623	341 578
		odstraň.povodňových škod vzn.v r. 2006	1 900 000	335 270	1 564 730	-281 659	-443 870	-497 623	341 578
		Celkem	4 986 188	3 120 697	1 865 491	-329 004	-443 870	-497 623	594 994
		Nerozděleno vládou v roce 2006	13 812	x	13 812	x	x	x	13 812
		Kontrolní součet pro stav na účtu	5 000 000	3 120 697	1 879 303	-329 004	-443 870	-497 623	608 806

V souladu se zákonem č. 475/2008 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2009, a se zákonem č. 170/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 543/2005 Sb., o státním rozpočtu na rok 2006, byl v průběhu roku 2009 navýšen rozpočet kapitoly OSFA u závazného ukazatele „**Transfery na odstranění povodňových škod vzniklých v roce 2006 a na nová protipovodňová opatření**“ o 592 mil. Kč.

Z této částky směřovalo nakonec **do kapitoly Ministerstvo zemědělství** vzhledem ke zpětnému rozpočtovému opatření ve výši 94 mil. Kč necelých **498 mil. Kč**. Z toho **435 mil. Kč** bylo transferováno na **podprogram 229 114 - Odstranění následků povodní roku 2006**. Skutečně byla na tento podprogram kapitolou Ministerstvo zemědělství **vyčerpána** téměř celá částka (**432 mil. Kč**). Na **podprogram 229 115 - Odstranění následků povodně roku 2007** směřovalo z kapitoly OSFA **21 mil. Kč** a **19 mil. Kč** bylo skutečně uvolněno. Na **podprogram 229 116 - Odstranění následků povodní roku 2009** bylo z kapitoly OSFA transferováno přes **41 mil. Kč** a necelých **41 mil. Kč** bylo skutečně vyčerpáno. Výše uvedené prostředky vycházely z již uvedeného zákona č. 170/2006 Sb.

Podle přechodného ustanovení zákona č. 181/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 254/2001 Sb., o vodách, je **ministr financí zmocněn použít prostředky** určené na odstranění povodňových škod vzniklých v roce 2006 a na nová protipovodňová opatření, které byly převedeny do státních finančních aktiv, také **na odstraňování povodňových škod vzniklých po roce 2006 na vodních tocích a vodních dílech**.

Povodně 2009

V červnu a červenci 2009 došlo na území ČR k záplavám. Pro pomoc k financování jejich následků byl v říjnu schválen **zákon č. 382/2009 Sb., o státním dluhopisovém programu na částečnou úhradu nákladů spojených s odstraněním následků škod způsobených záplavami a povodněmi v červnu a červenci 2009**. Maximální rozsah tohoto programu byl stanoven na 7,0 mld. Kč. Následující tabulka ukazuje požadavky jednotlivých kapitol na čerpání prostředků z tohoto dluhopisového programu a skutečnou výši čerpání v roce 2009.

Tabulka č. 57

Materiál	Kapitola	Účel / program (podprogram)	Požadavek celkem	Skutečné čerpání v roce 2009
Strategie obnovy území částí Jihočeského, Ústeckého, Olomouckého a Moravskoslezského kraje postižených záplavami a povodněmi v červnu a červenci 2009	MMR	Obnova obecního a krajského majetku postíženého živelní nebo jinou pohromou	3 600 000	141 723
	MMR	Podpora bydlení	441 749	114 980
	MMR	Podle NV 394/2002 a 395/2002 - demolice	35 850	10 121
Informace o obnově území po povodních 2009 v gesci Ministerstva životního prostředí	MŽP	Státní podpora při obnově území postíženého povodní	279 461	0
Informace o škodách způsobených povodněmi v červnu a červenci 2009 na dopravní infrastrukturu v majetku státu	MD	Dotace pro SFDI - silnice I. tř., železnice	1 949 074	1 373 986
Návrh finančního řešení zmírnění škod způsobených na municipální infrastruktuře vodovodů a kanalizací v důsledku povodní v červnu a červenci 2009	MZe	Podpora odstraňování povodňových škod způsobených povodněmi 2009	162 000	0
Návrh finančního řešení zmírnění škod způsobených na státním vodohospodářském majetku v důsledku povodní v červnu a červenci 2009	MZe	Odstraňování povodňových škod na státním vodohospodářském majetku	1 000 000	40 985
Informace o škodách způsobených záplavou v důsledku přívalových dešťů v areálu Státního ústavu jaderné, chemické a biologické ochrany, v.v.i.	SÚJB		10 000	10 000
Celkem			7 478 134	1 691 795

v tis. Kč

Mimo rámec již zmíněného zákona č. 170/2006 Sb. docházelo k financování některých programů či akcí týkajících se povodní či prevencí před nimi přímo z rozpočtů jednotlivých kapitol (či z nároků).

V kapitole **Ministerstvo zemědělství** činil v rámci programu **129 120 – Podpora prevence před povodněmi II** schválený rozpočet 30 mil. Kč. Rozpočet této akce byl v průběhu roku navýšen na 1 797 mil. Kč transferem z kapitoly OSFA a o 1 314 mil. Kč z úvěrů EIB (přes kapitolu Státní dluh). **Skutečné čerpání dosáhlo výše 1 796 mil. Kč.** V rozpočtu této kapitoly byly zahrnuty i výdaje na **pozemkové úpravy k řešení protipovodňových opatření** a jejich skutečné čerpání představovalo **742 mil. Kč.** Na **pozemkové úpravy a technickou pomoc z prostředků Programu rozvoje venkova** bylo celkem vyčerpáno **919 mil. Kč.**

V kapitole **Ministerstvo životního prostředí** bylo v rámci programu 115 110 **Podpora zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní** vyčerpáno **874 mil. Kč.**

V kapitole **Ministerstvo dopravy** bylo použito **52 mil. Kč** na program **227 020 Protipovodňové zajištění dopravních objektů.** Z toho 30 mil. Kč bylo kryto nároky.

Prostřednictvím kapitoly **VPS** bylo v roce 2009 poskytnuto **krajům 88 mil. Kč** na úhradu prvotních nezbytných nákladů **na záchranné a likvidační práce v souvislosti s povodňovou situací v roce 2009.** Prostředky byly uvolněny v souladu s usnesením vlády č. 1194/2009. Zdrojem prostředků se stala položka Vládní rozpočtová rezerva (24 mil. Kč) a položka Rezerva na řešení krizových situací, jejich předcházení a odstraňování jejich následků (64 mil. Kč). Z položky **Rezerva na mimořádné výdaje** podle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, bylo uvolněno dalších **30 mil. Kč** (pro hasičské sbory).

Součástí transferů veřejným rozpočtům územní úrovně v kapitole **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy** byly i prostředky na zmírnění škod způsobených povodněmi ve výši **3 mil. Kč** (odměny pracovníkům, učebnice a učební pomůcky).

Podrobnější informace o využití finančních prostředků uvolněných na odstraňování následků povodňových škod **jsou obsaženy v závěrečných účtech jednotlivých kapitol.**

Další prostředky byly poskytnuty **prostřednictvím veřejných rozpočtů územní úrovně**. Výše uvolněných prostředků a účely jejich využití jsou uvedeny v části II. sešitu F o hospodaření rozpočtů územních samosprávných celků.

b) Využití prostředků určených k úhradě restitučních výdajů poskytnutých na základě zákonů č. 164/1998 Sb., 21/2000 Sb. a 246/2000 Sb.

Zákonem č. 403/1990 Sb., o zmírnění následků některých majetkových křivd, bylo dosavadním uživatelům bytů a nebytových prostor ve vydávaných nemovitostech, které slouží pro činnost diplomatických a konzulárních misí, poskytování zdravotnických a sociálních služeb, potřeby školství, provoz kulturních a tělovýchovných zařízení, pracovní rehabilitaci a zaměstnání zdravotně postižených osob, umožněno uzavřít s nabyvateli těchto objektů dohodu o užívání a nájmu nebytových prostor podle občanského zákoníku a souvisejících předpisů. Oprávněná osoba mohla dohodu vypovědět nejdříve po uplynutí 10 let ode dne účinnosti tohoto zákona (tj. po 1. listopadu 2000).

Tímto zákonem však nebyly stanoveny potřebné prostředky ke krytí výdajů s tím souvisejících, proto bylo financování výdajů řešeno **zákonem č. 164/1998 Sb.**, kterým se mění zákon č. 500/1990 Sb., o působnosti orgánů ČR ve věcech převodů vlastnictví k některým věcem na jiné právnické nebo fyzické osoby. Podle tohoto zákona bylo v roce **1998 z prostředků Fondu národního majetku převedeno 5 480 mil. Kč** na zvláštní účet státních finančních aktiv ke krytí nezbytných výdajů vyvolaných zánikem věcných břemen váznoucích na majetku vydaném oprávněným osobám a ke krytí nezbytných výdajů souvisejících s náhradou za majetek státu sloužící účelům výzkumu a vývoje vydaný oprávněným osobám.

Prostředky vyčleněné podle zákona č. 164/1998 Sb. však nepostačovaly v plné výši na krytí nezbytných výdajů vyvolaných zánikem věcných břemen na restituovaném majetku, proto byly v roce **2000 uvolněny další prostředky podle zákona č. 21/2000 Sb.** pro kapitolu Ministerstvo práce a sociálních věcí (4 000 mil. Kč) a **podle zákona č. 246/2000 Sb.** pro kapitoly Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (2 090 mil. Kč), Ministerstvo kultury (1 489 mil. Kč), Ministerstvo zdravotnictví (700 mil. Kč) a pro OkÚ Kutná Hora (55 mil. Kč), v **souhrnné výši 8 334 mil. Kč**. Celkem tak bylo k uvedenému účelu **vyčleněno přes 13,8 mld. Kč**.

Rozdělení finančních prostředků určených k úhradě restitučních výdajů podle výše uvedených zákonů a podle jednotlivých kapitol a jejich čerpání v roce 2009 je uvedeno v následující tabulce:

Tabulka č. 58

Kapitoly	z.č.164/1998 Sb. čerpání (vyčerpáno) 1998-2001	z.č.21/2000 Sb. čerpání (vyčerpáno) 2000-2003	zákon č.246/2000 Sb.			Vyčleněno dle zákonů celkem	Čerpání dle zákonů celkem	Možnost použití v přítím období
			vyčleněno	čerpání 2000-2008	čerpání 2009			
Ministerstvo práce a sociálních věcí	2 750	4 000	0	0	0	6 750	6 750	0
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	2 293	0	2 090	1 249	0	4 383	3 542	841
Ministerstvo kultury	324	0	1 489	1 326	11	1 813	1 661	152
Ministerstvo zdravotnictví	113	0	700	700	0	813	813	0
Okresní úřad Kutná Hora	0	0	55	55	0	55	55	0
C E L K E M	5 480	4 000	4 334	3 330	11	13 814	12 821	993

Z přehledu je zřejmé, že v roce 2009 byly čerpány jen prostředky vyčleněné podle zákona č. 246/2000 Sb. Prostředky vyčleněné na základě zákonů č. 164/1998 Sb. a č. 21/2000 Sb. byly v plné míře již dočerpány v minulých letech. Z objemu 4,3 mld. Kč (zákon č. 246/2000 Sb.) bylo do roku 2008 vyčerpáno 3,3 mld. Kč.

Schválený rozpočet roku 2009 v kapitole OSFA činil 150 mil. Kč. Skutečný transfer prostředků činil celkem necelých 11 mil. Kč, a to pouze do kapitoly Ministerstvo kultury, kde bylo na 2 akce v podprogramu 234 113 čerpáno celkem necelých 40 mil. Kč (z toho 29 mil. Kč přímo prostřednictvím rozpočtu Ministerstva kultury). Jde o akce **Rekonstrukce zámku Krásné Březno a Kutná Hora – Hlouška, č.p. 141, rekonstrukce na depozitář. Druhá ze zmíněných akcí je v současné době jediným „klasickým restitučním titulem“, což znamená, že je financován z kapitoly OSFA.**

Na krytí nezbytných výdajů vyvolaných zánikem věcných břemen na restituovaném majetku bylo **ve všech dotčených kapitolách vynaloženo za celé období od roku 1998 v souhrnu přes 12,8 mld. Kč**. Prostředky v celkové výši 1,0 mld. Kč, které byly na restituční výdaje vyčleněny podle zákona č. 246/2000 Sb. a které nebyly dosud čerpány, mohou být k těmto účelům **použity v příštích letech**.

c) Využití prostředků určených zákonem č. 165/1999 Sb. k řešení důsledků kosovské krize

Zákon č. 165/1999 Sb. zmocnil Ministerstvo financí **vydat státní dluhopisy do výše 2,0 mld. Kč** s účelovým určením na financování řešení důsledků kosovské krize.

Emise dluhopisů byly uskutečněny v letech 1999 a 2000. Získané **prostředky byly uloženy na zvláštním účtě ve státních finančních aktivech**, z něhož byly do roku 2005 uvolňovány zúčastněným resortům. Část prostředků si resorty v souladu s tehdy platnými rozpočtovými pravidly převedly do svých rezervních fondů.

Základní **rozdělení celkové částky 2,0 mld. Kč** mezi zainteresované resorty stanovila vláda svým **usnesením č. 765/1999**. Tato základní alokace byla posléze upravována, a to především **dalším usnesením č. 1025/1999** a dále též i dohodami mezi resorty navzájem.

V letech 2006 až 2009 nebyla uvolněna z účtu státních finančních aktiv rozpočtovými opatřeními žádná částka. Kapitoly Ministerstvo vnitra, Ministerstvo obrany, Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo průmyslu a obchodu a Ministerstvo zahraničních věcí, kterým byly v roce 1999 vyhrazeny prostředky, nevyčerpaly v průběhu roku na tento účel žádné prostředky (dle usnesení vlády č. 765/1999).

Ministerstvo zahraničních věcí však pokračuje ve financování projektů v oblasti západního Balkánu. V roce 2009 byly čerpány prostředky z běžného rozpočtu Ministerstva zahraničních věcí ve výši 0,9 mil. Kč. Jednalo se o financování projektu „Internetová databáze Studuj venku“ (Sarajevo) ve výši 0,1 mil. Kč, projektu „Podpora pozorování voleb v Makedonii“ (Skopje) ve výši 0,3 mil. Kč a projektu „Informování o NATO“ (Bělehrad) ve výši 0,5 mil. Kč.

V. ROZDÍL MEZI PŘÍJMY Z POJISTNÉHO NA DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ A VÝDAJI SPOJENÝMI S VÝBĚREM POJISTNÉHO NA DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ A VÝPLATOU DÁVEK DŮCHODOVÉHO POJIŠTĚNÍ ZA ROK 2009

Dle ustanovení § 36 odst. 3 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů, je součástí státních finančních aktiv zvláštní účet rezervy pro důchodovou reformu. Na tento účet se převádí ze státního rozpočtu za každý rok, ve kterém byly příjmy pojistného na důchodové pojištění včetně příjmů penále a pokut připadajících na důchodové pojištění vyšší než výdaje na dávky důchodového pojištění včetně výdajů spojených s výběrem pojistného na důchodové pojištění a výplatou dávek důchodového pojištění, částka ve výši rozdílu těchto příjmů a výdajů.

Způsob výpočtu rozdílu těchto příjmů a výdajů je stanoven vyhláškou č. 76/2005 Sb., o stanovení způsobu výpočtu rozdílu mezi příjmy pojistného na důchodové pojištění a výdaji na dávky důchodového pojištění, ve znění vyhlášky č. 56/2010 Sb.

Příjmy z pojistného na důchodové pojištění, které plátcí platí povinně, činily 310,2 mld. Kč. Příjmy z dobrovolného důchodového pojištění činily 102,4 mil. Kč. **Příjmy z pojistného na důchodové pojištění včetně příslušenství a příjmy z dobrovolného důchodového pojištění dosáhly za všechny kapitoly státního rozpočtu, které pojistné vybírají, v úhrnu částky 310,3 mld. Kč.**

Výdaje na dávky důchodového pojištění činily za všechny kapitoly státního rozpočtu, ze kterých jsou vypláceny, v úhrnu 339,8 mld. Kč.

Výše výdajů spojených s výběrem pojistného na důchodové pojištění a výplatou dávek důchodového pojištění („výdaje na správu“) v kapitole Ministerstvo práce a sociálních věcí se vypočítá jako součin koeficientu 0,9241 a výdajů České správy sociálního zabezpečení snížených o:

- a) výdaje na dávky důchodového pojištění,
- b) výdaje na dávky nemocenského pojištění,
- c) výdaje na další dávky sociálního zabezpečení,
- d) výdaje na výplaty, které podle zvláštních právních předpisů provádí Česká správa sociálního zabezpečení,
- e) výdaje na společné programy Evropské unie a České republiky s výjimkou programů, které se týkají důchodového pojištění.

Výdaje na správu v kapitole Ministerstvo práce a sociálních věcí byly vypočteny ve výši 7,2 mld. Kč.

Výše výdajů na správu necivilních správ sociálního zabezpečení Ministerstva obrany, Ministerstva vnitra a Vězeňské služby Ministerstva spravedlnosti se vypočítá jako součin výdajů na dávky důchodového pojištění v příslušné rozpočtové kapitole a čísla vypočteného jako podíl výdajů na správu v kapitole Ministerstvo práce a sociálních věcí k výdajům na dávky důchodového pojištění v kapitole Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Výdaje na správu necivilních správ sociálního zabezpečení Ministerstva obrany, Ministerstva vnitra a Vězeňské služby Ministerstva spravedlnosti byly vypočteny ve výši 177 mil. Kč.

U kapitoly Ministerstvo financí nejsou výdaje na správu propočítávány, jelikož z této kapitoly nejsou vypláceny dávky důchodového pojištění; z této kapitoly jsou vypláceny dávky nemocenského pojištění.

Celkové výdaje na správu byly vypočteny za všechny kapitoly ve výši 7,35 mld. Kč.

Výdaje na dávky důchodového pojištění a výdaje na správu dosáhly v úhrnu 347,1 mld. Kč. Příjmy z pojistného na důchodové pojištění dosáhly v úhrnu částky 310,3 mld. Kč, jsou tedy nižší o 36,8 mld. Kč, což představuje schodek hospodaření systému důchodového pojištění v roce 2009.

Výpočet přebytku hospodaření systému důchodového pojištění dokumentuje přiložená tabulka.

Tabulka č. 59

	MPSV	Min. obrany	Min. vnitra	Min. sprav.	Min. financí	Celkem
Příjmy z pojistného na důchodové pojištění celkem	300 832 995	2 180 272	6 026 512	704 238	566 166	310 310 183
v tom: příjmy z pojistného na důchodové pojištění	300 730 553	2 180 272	6 026 512	704 238	566 166	310 207 741
příjmy z dobrovolného pojistného na důchodové pojištění	102 442					102 442
Výdaje na dávky důchodového pojištění	331 594 683	3 829 640	3 863 477	500 493		339 788 293
Správní výdaje České správy sociálního zabezpečení	7 762 140					
Koeficient:						
pro kapitolu MPSV (stanoven vyhláškou č. 76/2005 Sb. ve znění vyhlášky č. 56/2010 Sb.)	0,9241					
pro ostatní kapitoly (podíl výdajů na správu v kapitole MPSV k výdajům na dávky důchodového pojištění v kapitole MPSV)		0,0216	0,0216	0,0216		
Výdaje na správu - výdaje spojené s výběrem pojistného na důchodové pojištění a výplatou dávek důchodového pojištění:						
v kapitole MPSV (s oučín správních výdajů České správy sociálního zabezpečení a koeficientu)	7 172 994					
v ostatních kapitolách (součin výdajů na dávky důchodového pojištění a koeficientu)		82 720	83 451	10 811		
Součet výdajů na dávky důchodového pojištění a výdajů na správu	338 767 677	3 912 360	3 946 928	511 304		347 138 269
Rozdíl příjmů z pojistného na důchodové pojištění a výdajů na dávky důchodového pojištění včetně výdajů na správu (převytek + ; schodek -)	-37 934 682	-1 732 088	2 079 584	192 934	566 166	-36 828 086

Schodek hospodaření systému důchodového pojištění je součástí celkového schodku státního rozpočtu.

VI. VÝDAJE STÁTNÍHO ROZPOČTU NA FINANCOVÁNÍ SPOLEČNÝCH PROGRAMŮ ČR A EU A FINANČNÍCH MECHANISMŮ; ODVODY A PŘÍSPĚVKY DO ROZPOČTU EU; ČISTÁ POZICE ČR VŮČI EU

Výdaje na financování společných programů EU a ČR, včetně Společné zemědělské politiky (SZP), a finančních mechanismů EHP/Norsko a Programu švýcarsko-české spolupráce (FM) byly v zákonu o státním rozpočtu na rok 2009 **stanoveny** v celkové výši **109,8 mld. Kč**, z toho představovaly 12,4 mld. Kč prostředky národní které měly společně s dalšími prostředky místních rozpočtů a státních fondů umožnit příliv prostředků z rozpočtu EU/FM v celkové výši 97,4 mld. Kč¹⁵. V průběhu roku byl rozpočet navýšen o 25,8 mld. Kč, z toho představovaly 11,6 mld. Kč prostředky národní a 14,2 mld. Kč prostředky, které měly být kryty příjmy z rozpočtu EU/FM. Skutečně bylo v roce 2009 v této oblasti **čerpáno** přes **118,2 mld. Kč**, z toho 25,9 mld. Kč národních prostředků a 92,3 mld. Kč prostředků krytých příjmy z rozpočtu EU/FM. Nároky z nespotřebovaných výdajů v roce 2008 se k 31.12.2009 snížily z 54,0 mld. Kč na 22,1 mld. Kč, nároky z nespotřebovaných výdajů v roce 2009 činily dalších 50,4 mld. Kč.

1. Výdaje na programy spolufinancované z prostředků Evropské unie (bez SZP)

Fondy Evropské unie představují hlavní nástroj pro realizaci politiky hospodářské a sociální soudržnosti Evropské unie, jejich cílem je snižování rozdílů mezi úrovní rozvoje regionů a členských států EU a snižování míry zaostávání nejvíce znevýhodněných regionů.

Ve schváleném státním rozpočtu na rok 2009 byly výdaje na financování společných programů České republiky a Evropské unie z české strany zahrnuty ve výši 7,0 mld. Kč, krytí z příjmů z rozpočtu EU ve výši 75,8 mld. Kč (vždy bez prostředků určených na financování Společné zemědělské politiky). Státní rozpočet byl k 31.12.2009 zvýšen celkem více než o 24,6 mld. Kč, z toho o 10,4 mld. Kč pro českou stranu a o 14,2 mld. Kč prostředků s předpokladem krytí z příjmů z rozpočtu

¹⁵ Jedná se o příjem prostředků strukturálních fondů a Fondu soudržnosti, resp. z rozpočtu EU, pro všechny příjemce v ČR bez ohledu na jejich právní formu. Rozpočtované příjmy z rozpočtu EU a finančních mechanismů na rok 2009 činí 96,5 mld. Kč – rozdíl spočívá v zavedení principu předfinancování přímých plateb u Společné zemědělské politiky.

EU (souvztažné navýšení příjmů a výdajů). **Čerpáno** bylo **80,7 mld. Kč** (75,1 % rozpočtu po změnách), z toho 14,3 mld. Kč představovaly národní prostředky a 66,4 mld. Kč prostředky kryté příjmy z rozpočtu EU.

1.1. Programové období 2004-2006

Financování programů a projektů **strukturálních fondů a Fondu soudržnosti** (SF/FS) programového období 2004-2006, kdy probíhalo ukončování jejich implementace, bylo rozpočtováno celkem ve výši 3,0 mld. Kč, z toho 2,8 mld. Kč činily prostředky z plánovaných příjmů z rozpočtu EU. Rozpočet byl v průběhu roku navýšen celkem o 6,1 mld. Kč, z toho 4,1 mld. Kč představovaly výdaje kryté příjmy z rozpočtu EU. Z celku na projekty Fondu soudržnosti zaměřené na dopravní infrastrukturu a životní prostředí připadlo 2,8 mld. Kč krytých příjmy z rozpočtu EU bez účasti národních prostředků, rozpočet byl však následně navýšen o 3,7 mld. Kč prostředků z příjmů z rozpočtu EU a téměř o 1,9 mld. Kč národních prostředků na celkem 8,3 mld. Kč.. Na projekty Fondu soudržnosti bylo vydáno celkem 6,5 mld. Kč, z toho 4,6 mld. Kč prostředků krytých z příjmů z rozpočtu EU (Ministerstvo dopravy poskytlo celkem 3,3 mld. Kč, Ministerstvo životního prostředí 3,2 mld. Kč). **Čerpáno** bylo celkem (SF/FS) **7,8 mld. Kč** (86,2 % rozpočtu po změnách), z toho 2,2 mld. Kč byly národní prostředky a téměř 5,7 mld. Kč prostředky kryté příjmy z rozpočtu EU

Na projekty Přejchodového nástroje (**Transition Facility**), určené na vytvoření megainformačního systému v rámci ČSÚ, na posílení akcí proti praní špinavých peněz a proti financování terorismu (MF) a na podporu aktivit Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského, je ve státním rozpočtu zahrnuto 4,5 mil. Kč národních prostředků (prostředky z rozpočtu EU jsou vedeny mimo). Poslední program Transition Facility byl uzavřen v prosinci 2008 a proplácení prostředků z tohoto nástroje bude probíhat do poloviny roku 2010. **Čerpání** v roce 2009 dosáhlo **6,0 mil. Kč** (o 34,4 % více než stanovil rozpočet) při zapojení prostředků z nároků z nespotřebovaných výdajů v roce 2008 (kapitola Ministerstvo práce a sociálních věcí).

Kromě toho bylo v programovém období 2004-2006 v rámci **komunitárních programů** čerpáno **1,2 mil. Kč** mimorozpočtových prostředků (rezervní fondy, dary ze zahraničí – kapitoly Ministerstvo vnitra a Český statistický úřad). Ministerstvo zemědělství uvolnilo z nároků z nespotřebovaných výdajů v roce 2008 na projekt **Phare CZ 03.03.03.** „ Posílení institucionální a administrativní kapacity ve fyto-sanitární oblasti“ **333 tis. Kč**.

1.2. Programové období 2007-2013

V programovém období 2007-2013 zůstávají **strukturálními fondy** Evropský fond regionálního rozvoje ((podpora investičních, infrastrukturních projektů jako např. budování stokových systémů, úprava koryt řek, rekonstrukci kulturních památek, výstavba silnic a železnic, posilování spolupráce podnikatelů v příhraničních oblastech, atd.), Evropský sociální fond (podpora neinvestičních, neinfrastrukturních projektů speciální programy pro osoby se zdravotním postižením, děti, mládež a další znevýhodněné skupiny obyvatel, rozvoj institucí služeb zaměstnanosti, atd.) a čerpány jsou rovněž prostředky **Fondu soudržnosti** který je zaměřen, jak již bylo uvedeno, na dopravní infrastrukturu většího rozsahu a životní prostředí. Na výdaje v rámci programů uvedených fondů bylo ve schváleném státním rozpočtu na rok 2009 určeno celkem 79,6 mld. Kč, z toho 6,8 mld. Kč národních prostředků, které měly zajistit příjem 72,8 mld. Kč prostředků z rozpočtu EU. V průběhu roku byl rozpočet navýšen celkem o 18,4 mld. Kč (o 8,4 mld. Kč národní prostředků a o 10,0 mld. Kč prostředků krytých příjmy z rozpočtu EU). **Vynaloženo** bylo celkem **72,8 mld. Kč** (74,1 % rozpočtu po změnách - vyšší čerpání se očekává v roce 2010 vzhledem k nezbytnosti dodržet pravidlo n+3), z toho 12,1 mld. Kč z české strany a 60,8 mld. Kč bylo kryto příjmy z rozpočtu EU. Podrobný komentář k čerpání operačních programů uvádí závěrečné účty jednotlivých kapitol státního rozpočtu.

Na tzv. **komunitární programy** bylo na rok 2009 ve státním rozpočtu navrženo celkem 296,6 mil. Kč¹⁶, z toho z rozpočtu české strany 102,4 mil. Kč a 194,2 mil. Kč z rozpočtu prostředků krytých příjmy z EU. Jedná se o prostředky vynakládané mj. na realizaci tzv. vnitřních politik financovaných z rozpočtu EU (např. oblasti: transevropské sítě, výzkum a vývoj, informační společnost, vzdělávání a kultura, svoboda, bezpečnost a spravedlnost, zdraví a ochrana spotřebitele, statistika a životní prostředí). K 31.12.2009 byl rozpočet navýšen o 17,7 mil. Kč, z toho o 13,2 činily prostředky kryté příjmy z rozpočtu EU; **čerpáno** bylo celkem téměř **197,2 mil. Kč** (90,5 % rozpočtu po změnách), z toho 94,0 mil. Kč představovaly národní zdroje a 103,2 mil. Kč zdroje kryté příjmy z rozpočtu EU.

Na **ostatní programy** bylo ve státním rozpočtu vyčleněno téměř 2,4 mil. Kč, a to v kapitole Ministerstvo vnitra s určením na projekt Evropská migrační síť, který má být financován z obecného rozpočtu EU v částce 1,9 mil. Kč, z české strany pak

¹⁶ Většinou jsou konečnými příjemci subjekty mimo státní správu a prostředky komunitárních programů v těchto případech nemají v tomto případě vliv na státní rozpočet.

částkou 0,5 mil. Kč, čerpáno na tento projekt bylo téměř 1,6 mil.Kč (317 tis. Kč národních prostředků a 1,3 mil. Kč ze zdrojů EU). Dále v kapitole Úřad vlády bylo vynaloženo mimo rozpočet téměř 1,8 mil. Kč jako refundace Národnímu monitorovacímu středisku pro drogy a drogové závislosti z grantu Evropského monitorovacího střediska pro drogy a drogové závislosti a Český statistický úřad čerpal 3,8 mil. Kč v rámci nástroje Twinning-out z mimorozpočtových zdrojů, resp. z rezervního fondu kapitoly; v obou posledních případech se jednalo o prostředky kryté příjmy z rozpočtu EU.

2. Společná zemědělská politika

Výdaje na Společnou zemědělskou politiku byly ve schváleném státním rozpočtu na rok 2009 stanoveny na programové období 2007-2013 v celkovém objemu 26,7 mld. Kč v kapitole **Ministerstvo zemědělství**. Z toho přímé platby, které měly být ČR poskytnuty z rozpočtu EU na základě principu předfinancování, představovaly 13,6 mld. Kč (z toho 12,7 mld. Kč platby na plochu a zbývající část platby na cukr, na energetické plodiny a na rajčata); národními prostředky v objemu 4,0 mld. Kč na dorovnání přímých plateb byla zajištěna úroveň přímých plateb ve výši cca 78,0 % z maximálně možné úrovně ve výši 90 % přímých plateb poskytnutých v zemích EU15. Na podporu rozvoje venkova bylo rozpočtováno téměř 7,3 mld. Kč, z toho 6,0 mld. Kč výdajů krytých příjmy z rozpočtu EU a 1,3 mld. Kč národních prostředků. Provádění tržních opatření v rámci Společné organizace trhu je převážně hrazeno z rozpočtu EU a ve státním rozpočtu bylo zahrnuto ve výši přes 1,7 mld. Kč; z národních zdrojů mělo být čerpáno 79,1 mil. Kč. V průběhu roku byl rozpočet národních prostředků navýšen celkem o 1,3 mld. Kč, z toho 999,1 mil. Kč na doplňkové platby k přímým podporám, zbývající částka pak na program Rozvoj venkova.

Výše uvedenou kapitolou státního rozpočtu bylo převedeno **na Státní zemědělský intervenční fond celkem 37,2 mld. Kč** neinvestičních prostředků (133,3 % rozpočtu po změnách), z toho ze státního rozpočtu na rok 2009 celkem 24,4 mld. Kč, dále byly použity prostředky z nároků z nespotřebovaných výdajů v roce 2008 ve výši 9,4 mld. Kč, prostředky rezervního fondu kapitoly 2,2 mld. Kč a prostředky z převodu Pozemkového fondu na posílení výdajů na národní doplňkové platby k přímým podporám 1,3 mld. Kč. Z celku bylo použito 25,7 mld. Kč prostředků EU a 11,5 mld. Kč národních prostředků.

Přehled způsobu krytí jednotlivých ukazatelů Společné zemědělské politiky v roce 2009 je uveden v následující tabulce:

Tabulka č. 60

Společná zemědělská politika	Rozpočet 2009		Skutečnost 2009	Způsob krytí			
	schválený	pozměnách		státní rozpočet	nároky	rezervní fond	Pozemkový fond
Přímé platby - předfinancování ze SR (prostředky EU)	13 594 000	13 594 000	14 973 598	13 199 558	1 744 040		1 300 000
Přímé platby - doplňkové (prostředky ČR)	4 000 000	4 999 137	9 075 044	4 660 311	3 144 733		
Program Rozvoj venkova (prostředky ČR)	1 250 000	1 521 969	2 476 725	1 255 336	1 221 389		
Program Rozvoj venkova (prostředky EU)	6 000 000	6 000 000	8 720 840	3 508 389	3 009 334	2 203 117	
Společná organizace trhu (prostředky ČR)	79 128	71 228	0				
Společná organizace trhu (prostředky EU)	1 746 628	1 746 628	1 986 109	1 746 628	239 481		
Celkem	26 669 756	27 932 962	37 232 316	24 370 222	9 358 977	2 203 117	1 300 000

Z celkové částky na předfinancování přímých plateb bylo poskytnuto na jednotnou platbu na plochu zemědělské půdy 13,4 mld. Kč, na oddělenou platbu za cukr 1,5 mld. Kč, na pěstování energetických plodin 32,2 mil. Kč a na oddělenou platbu za rajčata 15,0 mil. Kč. Pro rok 2009 byly na předfinancování přímých plateb rozpočtovány příjmy ve výši 12,7 mld. Kč, kapitola Ministerstvo zemědělství obdržela téměř 12,9 mld. Kč, tj. 101,31 % plánovaných příjmů z rozpočtu EU.

3. Finanční mechanismy EHP/ Norsko, Program švýcarsko-české spolupráce

Na základě memorand o porozumění podepsaných mezi Českou republikou, donorskými zeměmi Evropského hospodářského prostoru (EHP) a Norskem čerpá Česká republika v letech 2006-2011 prostředky na vybrané oblasti z finančních mechanismů EHP/Norsko.

Program švýcarsko-české spolupráce probíhá na principu retroaktivního proplácení výdajů na projekty ke snížení hospodářských a sociálních rozdílů v rámci rozšířené EU. V roce 2009 byly schváleny základní smluvní dokumenty a pravidla realizace programu.

Na rok 2009 státní rozpočet obou výše uvedených nástrojů počítal s příjmem ve výši 214,6 mil. Kč (tj. příjmy konečných příjemců, jejichž projekty jsou předfinancovány a spolufinancovány přes státní rozpočet – jedná se o prostředky finančních mechanismů), dalších 49,9 mil. Kč bylo rozpočtováno pro českou stranu. Největší objem prostředků měla získat kapitola Ministerstvo kultury na záchranu, obnovu a revitalizaci kulturních památek (celkem 108,8 mil. Kč), dále kapitola

Ministerstvo financí (55,5 mil. Kč), která plní funkci Národního kontaktního místa, na zajištění technické asistence a na administrativní a zprostředkovatelskou podporu, atd.

V rámci uvedených nástrojů pomoci bylo v roce 2009 **čerpáno 252,1 mil. Kč**, tj. 95,3 % rozpočtu po změnách. Z celku 60,5 mil. Kč představovaly národní prostředky a 191,6 mil. Kč prostředky z finančních mechanismů.

Podrobné údaje o schváleném rozpočtu, jeho změnách a čerpání v rámci strukturálních fondů, Fondu soudržnosti, komunitárních programů, Transition Facility a ostatních programů spolufinancovaných ČR a EU; údaje o Společné zemědělské politice a údaje týkající se Finančního mechanismu EHP/Norsko a Programu švýcarsko-české spolupráce, vždy v rozdělení na výdaje kryté národními prostředky státního rozpočtu a výdaje kryté příjmy z rozpočtu EU, jsou uvedeny v tabulce č. 61.

Tab. č. 61

*Tabulka je umístěna v souboru **Výdaje na financování společných programů EU a ČR.xls***

*Tabulka je umístěna v souboru **Výdaje na financování společných programů EU a ČR.xls***

4. Hodnocení celkové výše prostředků vynaložených v roce 2009 na společné programy ČR a EU podle jednotlivých programů/projektů

4.1. Prostředky strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a Evropského rybářského fondu

4.1.1. Programové období 2004-2006

Strukturální fondy

Hlavním rysem operačních programů programového období 2004-2006 bylo ukončování implementace operačních programů a poslední úhrady souhrnných žádostí do státního rozpočtu do výše 95 % alokace programů. Další prostředky, platby konečných zůstatků ve výši zbývajících 5 %, budou převedeny po jejich přijetí od Evropské komise v dalších letech.

Přehled čerpání prostředků v rámci programového období 2004-2006 ukazuje následující tabulka:

Tabulka č. 62

Programové období 2004-2006

Operační program/Iniciativa/ Jednotný programový dokument	Fond	Prostředky vyplacené do SR v roce 2009 v CZK	Prostředky vyplacené do SR v roce 2008 v CZK
OP Infrastruktura - doprava	ERDF	204 049 357,11	406 103 289,24
OP Infrastruktura - životní prostředí	ERDF	35 018 203,05	625 165 953,90
OP Průmysl a podnikání	ERDF	500 289 020,00	2 641 347 878,00
OP Rozvoj lidských zdrojů	ESF	1 666 990 974,62	2 863 401 284,18
OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství	EAGGF	2 328 079,00	1 234 900 644,00
OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství	FIFG	0,00	23 413 992,00
SROP *)	ERDF	392 254 422,24	2 024 851 773,26
SROP **)	ESF	123 817 510,72	561 849 953,14
JPD 2	ERDF	76 621 465,16	820 842 132,15
JPD 3	ESF	204 036 103,49	463 522 152,53
CIP EQUAL	ESF	73 251 258,27	306 390 261,89
Interreg III A ČR - Bavorsko	ERDF	7 010 940,67	61 222 449,91
Interreg III A ČR - Polsko	ERDF	0,00	92 227 218,47
Interreg III A ČR - Rakousko	ERDF	34 197 318,53	55 470 007,79
Interreg III A ČR - Sasko	ERDF	73 962 117,26	147 934 215,57
Interreg III A ČR - Slovensko	ERDF	0,00	26 916 081,05
Celkem strukturální fondy	x	3 393 826 770,12	12 355 559 287,08
Fond soudržnosti - doprava	CF	2 413 703 330,00	2 462 260 784,73
Fond soudržnosti - životní prostředí	CF	2 925 539 974,62	2 538 146 026,81
Fond soudržnosti - TA	CF	4 446 475,50	3 909 570,67
Celkem Fond soudržnosti	x	5 343 689 780,12	5 004 316 382,21
Celkem SF + FS	x	8 737 516 550,24	17 359 875 669,29

*) jde o částku provedeného zápočtu za vyjmuté do té doby nerefundované projekty

***) z toho 27 285 428,72 Kč připadá na provedení zápočtu za vypořádání offsetu

4.1.2. Programové období 2007-2013

Operační program Doprava

V roce 2009 bylo vyplaceno 6 004,8 mil. Kč, což představuje výrazný nárůst oproti roku 2008. V roce 2010 můžeme očekávat další růst vyplacených prostředků do kapitoly Ministerstva dopravy v rámci Operačního programu Doprava návazně na v roce 2009 provedené předfinancování a částku obdrženou od EK na zdrojový účet tohoto programu v podobě zálohových a průběžných plateb.

Operační program Životní prostředí

V roce 2009 bylo proplaceno do rozpočtové kapitoly Ministerstva životního prostředí 4 468,8 mil. Kč na rozdíl od r. 2008, kdy na MŽP nebyly převedeny žádné finanční prostředky. Pro rok 2010 můžeme očekávat další poměrně výrazný nárůst vyplacených prostředků do této kapitoly návazně na postupující realizaci projektů programu a již obdržené prostředky od EK na zdrojový účet NF k tomuto programu.

Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost

V roce 2009 bylo na tento program převedeno do státního rozpočtu 941,2 mil. Kč. Předkládání souhrnných žádostí, na jejichž základě lze převést prostředky poskytnuté z rozpočtu EU do státního rozpočtu, začalo až v září roku 2009 a proto v roce 2008 nebyly vyplaceny žádné prostředky. V roce 2010 se očekává výrazný nárůst objemu vyplacených prostředků.

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

V roce 2009 bylo převedeno do státního rozpočtu pouze 6,6 mil. Kč. Tímto vývojem se situace proti r. 2008, kdy nebylo do SR přijaty žádné prostředky od NF, zlepšila minimálně. I u tohoto programu v gesci MŠMT byly první souhrnné žádosti předloženy až v září roku 2009. V roce 2010 se očekává výrazný nárůst objemu vyplacených prostředků.

Operační program Výzkum a vývoj pro inovace

Ještě horší situace je u druhého programu MŠMT, protože v roce 2009 na něj nebyly do státního rozpočtu převedeny žádné prostředky. Je to dáno tím, že dosud nezačalo předkládání souhrnných žádostí, na jejichž základě se prostředky z NF převádějí. To se očekává až v roce 2010 návazně na v r. 2009 zahájené předfinancování ze SR.

Operační program Podnikání a inovace

V roce 2009 bylo převedeno do státního rozpočtu 5 255,2 mil. Kč. Předkládání souhrnných žádostí začalo až v září roku 2009. Obsahovaly též požadavek na proplacení prostředků za předfinancování uskutečněné v r. 2008, kdy nebyly žádné prostředky na uvedený program refundovány.

Integrovaný operační program

V roce 2009 bylo převedeno do státního rozpočtu 163,5 mil. Kč. Jde z pohledu provedeného předfinancování ze SR o relativně malou částku refundace. Důvodem je, že předkládání souhrnných žádostí začalo až v srpnu roku 2009. V roce 2010 se očekává podstatný nárůst objemu vyplacených prostředků.

Regionální operační programy

V rámci regionálních operačních programů bylo do státního rozpočtu (kapitoly MMR) převedeno celkem 8 485,4 mil. Kč. Nejvíce prostředků bylo převedeno za ROP Severovýchod (2 099,7 mil. Kč) a ROP Jihovýchod a ROP Střední Morava. Naopak výrazně méně prostředků bylo refundováno v rámci ROP Severozápad (369,5 mil. Kč). Důvodem nízkého čerpání u ROP Severozápad byl zejména posun administrace jednotlivých projektů. V roce 2010 lze očekávat nárůst objemu vyplacených prostředků u všech regionálních operačních programů, a to zejména s ohledem na nutnost splnit pravidlo n+3.

Operační program Praha - Konkurenceschopnost

V roce 2009 bylo proplaceno do rozpočtové kapitoly Ministerstva pro místní rozvoj 417,4 mil. Kč. Předkládání souhrnných žádostí, na jejichž základě lze převést prostředky poskytnuté z rozpočtu EU do státního rozpočtu, začalo až v srpnu roku 2009, proto v roce 2008 nebyly vyplaceny žádné prostředky. V roce 2010 můžeme očekávat další růst vyplacených prostředků.

Operační program Praha - Adaptabilita

V roce 2009 bylo převedeno do státního rozpočtu 98,3 mil. Kč. I u tohoto programu předkládání souhrnných žádostí začalo až v srpnu roku 2009. V roce 2010 se očekává nárůst objemu vyplacených prostředků.

Operační program Technická pomoc

V roce 2009 bylo za operační program Technická pomoc převedeno do státního rozpočtu 190,2 mil. Kč. K náběhu čerpání došlo až od července roku 2009, kdy byly

předloženy první souhrnné žádosti. V roce 2010 lze očekávat další nárůst objemu vyplacených prostředků.

Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika - Polská republika

Prostředky Operačního programu Přeshraniční spolupráce ČR – Polsko z rozpočtu EU nejsou předfinancovány ze státního rozpočtu, nýbrž jsou vypláceny z účtu Platebního a certifikačního orgánu přímo jednotlivým příjemcům v EUR. V roce 2009 bylo příjemcům převedeno 145,5 mil. Kč (5,6 mil. EUR). Předkládání souhrnných žádostí začalo až v srpnu roku 2009. V roce 2010 se očekává nárůst objemu vyplacených prostředků.

Operační program Rybářství

V rámci operačního programu Rybářství nebylo dosud čerpáno. Důvodem byly zejména technické problémy a chybně vyplněné údaje v informačních systémech. V roce 2010 se očekává začátek čerpání a jeho postupný nárůst návazně na předfinancování ze SR zahájené v r. 2009.

Převody finančních prostředků z Národního fondu do státního rozpočtu podle operačních programů programového období 2007 – 2013 ukazuje tabulka:

Tabulka č. 63

Programové období 2007-2013

Operační program	Fond	Prostředky vyplacené do SR v roce 2009 v CZK *	Prostředky vyplacené do SR v roce 2008 v CZK
Integrovaný OP	ERDF	172 555 204,10	0
OP Lidské zdroje a zaměstnanost	ESF	953 370 786,62	0
OP Podnikání a inovace	ERDF	5 272 734 232,49	0
OP Doprava	ERDF	1 998 761 940,00	573 858 247,65
OP Doprava	CF	4 046 524 360,00	6 286 384,55
OP Životní prostředí	ERDF	674 237 479,02	0
OP Životní prostředí	CF	3 828 980 579,58	0
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost	ESF	17 536 122,21	0
OP Výzkum a vývoj pro inovace	ERDF	3 095 130,41	0
OP Technická pomoc	ERDF	191 778 375,00	0
Celkem sektorové operační programy	x	17 159 574 209,43	580 144 632,20
ROP NUTS II Jihovýchod	ERDF	1 567 133 090,51	0
ROP NUTS II Jihozápad	ERDF	934 292 205,87	52 142 582,74
ROP NUTS II Moravskoslezsko	ERDF	923 558 978,48	69 927 003,45
ROP NUTS II Střední Čechy	ERDF	1 097 607 243,53	0
ROP NUTS II Střední Morava	ERDF	1 513 082 965,17	0
ROP NUTS II Severovýchod	ERDF	2 103 515 314,32	33 997 280,08
ROP NUTS II Severozápad	ERDF	373 850 403,23	0
OP Praha - Adaptabilita	ESF	99 015 280,14	0
OP Praha - Konkurenceschopnost	ERDF	418 525 220,63	0
Celkem ROP + OP Praha	x	9 030 580 701,88	156 066 866,27
OP Přeshraniční spolupráce ČR - Polsko	ERDF	0,00	0
OP Rybářství	EFF	285 612,76	0
Celkem operační programy	x	26 190 440 524,07	736 211 498,47

* Jsou zahrnuty i úroky ve výši 159 127 156,50 Kč vytvořené v letech 2007 a 2008 zaslané počátkem roku 2009 správčům kapitol SR dle příslušných řídicích orgánů

4.2. Transition Facility – „Přechodový nástroj“

Kontrahování posledního z programů Transition Facility bylo ukončeno k 15. prosinci 2008. Proplácení finančních prostředků z programu TF 2006 bude probíhat až do vypršení lhůty stanovené v příslušném Rozhodnutí Evropské Komise, tj. do 15. června 2010. V roce 2009 bylo vyplaceno 3 368 099 EUR a pro rok 2010 se předpokládá čerpání prostředků TF ve výši 538 736 EUR.

Stav proplácení programů TF za rok 2009 je uveden v níže uvedené tabulce:

Tabulka č. 64

Program TF	Alokace programu (€)	Implementační agentura	Vyplaceno z TF v roce 2009 (€)	Lhůta pro ukončení kontraktace	Lhůta pro ukončení proplácení
<i>TF 2004</i>		<i>NROS</i>	<i>0</i>	<i>15.12.2006</i>	<i>15.6.2008</i>
		<i>CFCU</i>	<i>15 430</i>		
Celkem za TF 2004	14 570 350	x	15 430		
<i>TF 2005</i>		<i>NROS</i>	<i>0</i>	<i>15.12.2007</i>	<i>15.6.2009</i>
		<i>CFCU</i>	<i>311 737</i>		
Celkem za TF 2005	11 800 000	x	311 737		
<i>TF 2006</i>		<i>NROS</i>	<i>49 470</i>	<i>15.12.2008</i>	<i>15.6.2010</i>
		<i>CFCU</i>	<i>2 991 462</i>		
Celkem za TF 2006	7 160 000	x	3 040 932		
Celkem za TF	33 530 350	x	3 368 099	x	x

4.3. Phare

Čerpání finančních prostředků programu Phare bylo ukončeno k 30. listopadu 2006. V dalších letech probíhá pouze proplácení zádržného. V roce 2009 bylo uhrazeno zádržné ve výši 34 731 EUR a v roce 2010 bude proplaceno poslední zádržné ve výši 13 085 EUR.

4.4. Finanční mechanismy Evropského hospodářského prostoru/Norska

V roce 2009 bylo ukončeno schvalování grantů ze strany Výboru EHP a Ministerstva zahraničních věcí Norska. Celkem bylo v rámci tří výzev k předkládání žádostí schváleno 134 individuálních projektů a 5 programů v celkové alokaci 82 974 448 EUR. Při realizaci individuálních projektů a programů bylo v roce 2009 celkem vyčerpáno 17 217 320 EUR, z toho ze zdrojů FM EHP/Norska bylo následně uhrazeno 16 762 401 EUR.

V roce 2009 byly rovněž realizovány blokované granty: Fond pro nestátní neziskové organizace, Fond pro podporu spolupráce škol, Fond pro podporu vědy a výzkumu a Fond technické asistence. Fond pro přípravu projektů byl ukončen v září 2008, poslední zpětné úhrady plateb za rok 2008 byly převedeny do ČR až v roce 2009.

Tabulka č. 65

Finanční mechanismy EHP/Norska - celkový přehled, tj. včetně projektů/programů, jejichž příjemci nejsou OSS/PO OSS

	Výše udělených grantů bez národního spolufinancování (€)	Vyčerpáno bez národního spolufinancování (€)	Zpětně uhrazeno ze zdrojů FM EHP/Norska (€)*
	kumulativně	rok 2009 skutečnost	
Individuální projekty a programy předložené a schválené v rámci 1. - 3. výzvy	82 974 448,00	17 217 320,74	16 762 401,00
Fond pro nestátní neziskové organizace**	10 000 000,00	2 995 787,00	2 995 787,00
Fond pro podporu spolupráce škol	2 556 090,00	629 502,00	629 502,00
Fond pro přípravu projektů	600 000,00	0	262 806,00
Fond pro podporu vědy a výzkumu	4 399 955,00	2 624 614,00	2 624 614,00
Fond technické asistence	2 125 000,00	0	0
Technická asistence pro NKM	1 924 090,00	461 969,00	471 304,00
CELKEM	104 579 583,00	23 929 192,74	23 746 414,00

* Vzhledem k charakteru financování FM EHP/Norska zpětnou úhradou již vynaložených výdajů, byly výdaje Fondu na přípravu projektů a Technické asistence pro NKM za poslední čtvrtletí 2008 zpětně proplaceny v 1. čtvrtletí 2009. Rovněž výdaje za poslední čtvrtletí roku 2009 budou zpětně uhrazeny v průběhu 1. čtvrtletí 2010.

** V případě Blokového grantu pro nestátní neziskové organizace se ve sloupci "Zpětně uhrazeno ze zdrojů FM EHP/Norska" jedná o výši zálohy, kterou má zprostředkovatel k dispozici. Záloha bude v průběhu realizace dorovnána.

Pozn.: uvedené částky jsou zaokrouhleny na 1 EUR

Z celkové výše prostředků 105 849 900 EUR, které má Česká republika v rámci FM EHP/Norska k dispozici, byla ke konci roku 2009 vydána Rozhodnutí o poskytnutí dotace na celkem 104 579 583 EUR. Celkem bylo již vyčerpáno 48 651 776 a zpětně proplaceno 45 971 909. Z toho v roce 2009 bylo vyčerpáno celkem 23 929 192 EUR a zpětně proplaceno celkem 23 746 414 EUR.

V průběhu roku 2010 se očekává postupné proplácení realizovaných projektů a programů podpořených v rámci všech tří výzev a průběžná implementace blokových grantů. V roce 2010 se předpokládá čerpání z FM EHP/Norska zhruba ve výši 50 854 542 EUR.

4.5. Program švýcarsko-české spolupráce

V roce 2009 byla zahájena realizace Programu švýcarsko-české spolupráce. Z celkové výše finančního příspěvku 104 290 000 CHF, který má Česká republika k dispozici, byly v roce 2009 čerpány finanční prostředky pouze v rámci Technické asistence pro Národní koordinační jednotku (NKJ) a Zprostředkující subjekty (ZS).

Tabulka č. 66

Program švýcarsko-české spolupráce - stav čerpání prostředků u projektů:

	Výše udělených grantů bez národního spolufinancování(CHF)	Výše žádostí o platbu do Švýcarska (bez národního spolufinancování) (CHF)	Zpětně uhrazeno ze švýcarských zdrojů
	kumulativně	rok 2009	skutečnost
Fond na stipendia*	4 000 000,00	*	*
Technická asistence pro NKJ a ZS	2 600 000,00	2 083,00	0
Fond Partnerství	2 550 000,00	0	0
Fond na přípravu projektů	2 000 000,00	0	0
Celkem	11 150 000,00	2083,00	0

* *Financování a kontrola této části Programu švýcarsko-české spolupráce budou prováděny přímo pověřenými institucemi ve Švýcarsku.*

4.6. Výdaje na odvody vlastních zdrojů do souhrnného rozpočtu EU

Ve schváleném státním rozpočtu na rok 2009 byla rozpočtována částka **35 200 mil. Kč** na odvody a příspěvky Evropské unii. Přitom **34 845 mil. Kč** bylo určeno na financování vlastních zdrojů dle DPH a HND, tj. na úhradu finančních prostředků, které poskytuje Česká republika do rozpočtu EU¹⁷ a **355 mil. Kč** na financování příspěvku do Výzkumného fondu pro uhlí a ocel.

Úhrada odvodů vlastních zdrojů ES do rozpočtu EU

Základem pro stanovení prostředků na odvody vlastních zdrojů dle DPH a dle HND ve státním rozpočtu na rok 2009 byly údaje o vlastních zdrojích ES uvedené pro Českou republiku v předběžném návrhu rozpočtu EU na rok 2009, který připravila Evropská komise (PDB 2009). Pro přepočítání na Kč byl použit devizový kurs z 2. května 2008¹⁸, který použila pro přepočítání Evropská komise.

Ze státního rozpočtu bylo v roce 2009 do rozpočtu EU odvedeno na úhradu vlastních zdrojů ES **31 387 mil. Kč** (7 785 mil. Kč na zdroj dle DPH¹⁹ a 23 602 mil. Kč na zdroj dle HND²⁰). Platby vlastních zdrojů dle DPH a HND za ČR v roce 2009 do rozpočtu EU tak byly o **3 458 mil. Kč** nižší, než částka rozpočtovaná na jejich úhradu ve schváleném státním rozpočtu na rok 2009. Oproti rozpočtu po změnách (ve výši 33 938 mil. Kč) bylo čerpání prostředků na odvody vlastní zdrojů nižší o 2 552 mil. Kč.

Nižší čerpání prostředků oproti schválenému (i upravenému) státnímu rozpočtu vyplynulo především z nižšího čerpání rozpočtu EU v roce 2008 proti stanovenému

¹⁷ Vlastní zdroje ES jsou poskytovány podle rozhodnutí Rady č.2007/436/ES, Euratom, o systému vlastních zdrojů Společenství a nařízení Rady (ES, Euratom) 1150/2000 ve znění nařízení Rady (ES, Euratom) č. 2028/2004 a č. 105/2009(ES, Euratom), kterými se provádí rozhodnutí o systému vlastních zdrojů Společenství.

¹⁸ 25,26 Kč/EUR

¹⁹ Položka rozpočtové skladby 5514 – ze které jsou financovány i opravy rozpočtových nevyvážeností poskytované Spojenému království (tzv. korekce UK)

²⁰ Položka rozpočtové skladby 5515 - ze které je rovněž financováno hrubé snížení ročních příspěvků dle HND pro Nizozemsko a Švédsko poskytnuté pro období 2007-2013 podle rozhodnutí Rady č. 2007/436/ES, Euratom, které vstoupilo v účinnost od 1. března 2009.

předpokladu. To vedlo k výraznému snížení rozpočtu EU koncem roku 2008, které bylo finančně promítnuto do plateb počátkem roku 2009²¹ (pro ČR v částce 1 956 mil. Kč, o kterou byla nižší platba v únoru 2009). Navíc byly od prosincové splátky 2009 odečteny přeplatky odvodů prostředků vlastních zdrojů, vyplývající z přepočtu podle skutečného vývoje HND a DPH v předchozích letech ve výši 1 364 mil. Kč. Tyto přeplatky vznikly v důsledku pomalejšího růstu HND, než se kterým se počítalo v původních odhadech.

V roce 2009 byly skutečně vynaložené prostředky na úhradu vlastních zdrojů ES ze státního rozpočtu o 1 116 mil. Kč vyšší než v roce 2008. Na rok 2010 je ve státním rozpočtu počítáno s částkou na úhradu vlastních zdrojů ES ve výši **34 940 mil. Kč**.

V rámci tzv. tradičních vlastních zdrojů (cel), které jsou vybírány na mimorozpočtové účty, bylo v roce 2009 odvedeno do rozpočtu EU 4 358 mil. Kč, což představovalo 75 % vyměřených nároků na tyto zdroje. Do státního rozpočtu byly v roce 2009 odvedeny prostředky cel, které si ČR ponechala ke krytí nákladů na jejich výběr, ve výši **1 392 mil. Kč** (oproti rozpočtované částce ve výši 1,6 mld. Kč). V této částce je zahrnuto vypořádání odvodů cel (tj. rozdíl mezi 25% a skutečnou výši odvedených prostředků do státního rozpočtu) z roku 2008 v částce - 4,3 mil. Kč.²²

Úhrada podílu do Výzkumného fondu pro uhlí a ocel

Podle článku 31 Aktu o podmínkách přistoupení České republiky a o úpravách smluv, na nichž je založena EU, bylo v roce 2009 z kapitoly VPS zapláceno **377,8 mil. Kč** na úhradu poslední splátky ve výši 35% z celkové částky 39,88 mil. EUR do Výzkumného fondu pro uhlí a ocel. Ve státním rozpočtu na rok 2009 bylo počítáno pro tento účel s částkou ve výši 355 mil. Kč. Překročení rozpočtované částky v roce 2009 bylo způsobeno nárůstem devizového kurzu a bylo uhrazeno v rámci ukazatele odvody a příspěvky do rozpočtu EU.

²¹ V roce 2008 byly odváděny vlastní zdroje podle AB 5/2008. Ty však byl koncem roku v AB8/2008 a AB 9/2008 sníženy za EU o 8 mld EUR. Rozdíl mezi odvody provedenými podle AB 5/2008 a jejich konečnou výši podle posledního upraveného rozpočtu se promítnul ve snížení plateb odvodů v únoru 2009.

²² K dorovnání cel došlo v důsledku úpravy vnitřního pokynu GRČ, která byla provedena za účelem odstranění nesrovnalostí zjištěných kontrolní akcí NKÚ u výběru cla po vstupu ČR do EU.

4.7. Čistá pozice České republiky vůči rozpočtu EU za rok 2009

Čistá pozice za rok 2009

V průběhu roku 2009 obdržela Česká republika z rozpočtu EU celkem **78,1 mld. Kč** (tj. cca 2,95 mld. €) a celkem do rozpočtu odvedla **35,8 mld. Kč** (tj. cca 1,35 mld. €). Čistá pozice za rok 2009 je tedy výrazně kladná, Česká republika získala **o 42,3 mld. Kč více** (tj. o 1,6 mld. €), než do evropského rozpočtu zaplatila.

Za vysokou pozitivní bilanci ČR vůči rozpočtu EU stojí především **příjmy ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti EU**, které dosáhly celkem **51,9 mld. Kč** (tj. 1,96 mld. €). Dominantní část tvořily příjmy na období 2007-2013 ve výši 45,9 mld. Kč (tj. cca 1,73 mld. €). Tyto příjmy jsou tvořeny jak posledními zálohovými platbami ve výši 28,1 mld. Kč (tj. cca 1,06 mld. €), tak i průběžnými platbami, které činily 17,8 mld. Kč (tj. cca 673 mil. €).

Prostředky ze **Společné zemědělské politiky** představují v souhrnu druhou nejvyšší oblast příjmů ČR z rozpočtu EU a činily celkem **23,2 mld. Kč** (876 mil. €). Klíčovými položkami jsou zde přímé platby, které dosáhly výše 11 mld. Kč (418,7 mil. €), a finanční prostředky určené na rozvoj venkova ve výši 9,7 mld. Kč (367 mil. €).

U komunitárních programů je v čisté pozici započítán odhad odvozený ze skutečné výše příjmů na tyto programy za rok 2008, neboť informace o skutečné úrovni čerpání za rok 2009 není v tuto chvíli k dispozici²³.

²³ Spolehlivé údaje o čerpání prostředků z komunitárních programů je možné získat až z Finanční zprávy, kterou Komise vydává vždy v září následujícího roku.

Tabulka č. 67

Čistá pozice ČR vůči EU rok 2009

	1. ledna - 31. prosince 2009	
	mil €	mil Kč
Příjmy z rozpočtu EU		
Strukturální akce	1 962,84	51 907,29
Strukturální fondy	1 238,97	32 764,59
<i>alokace 2004-06</i>	80,22	2 121,48
<i>alokace 2007-2013</i>	1 158,75	30 643,11
Fond soudržnosti (CF)	723,87	19 142,70
<i>alokace 2004-06</i>	147,83	3 909,38
<i>alokace 2007-2013</i>	576,04	15 233,32
Zemědělství	876,04	23 166,96
Tržní operace	87,45	2 312,53
Přímé platby	418,74	11 073,54
Rozvoj venkova	366,72	9 697,80
<i>HRDP (04-06)</i>	26,54	701,85
<i>PRV (07-13)</i>	340,18	8 995,95
Veterinární opatření	3,14	83,09
Rybářství	0,00	0,00
Vnitřní politiky	86,95	2 299,43
Budování institucí	2,87	75,80
Komunitární programy	84,09	2 223,63
Předvstupní nástroje	29,20	772,14
Phare	-1,76	-46,64
ISPA (čerpano jako CF)	30,96	818,78
Sapard	0,00	0,00
Celkové příjmy z rozpočtu EU	2 955,03	78 145,82
Platby do rozpočtu EU		
tradiční vlastní zdroje (cla+ dávky z cukru)	167,94	4 441,20
Zdroj z DPH	174,17	4 606,00
Zdroj z HND *)	1 012,70	26 780,90
Celkové platby do rozpočtu EU	1 354,82	35 828,10
Čistá pozice vůči rozpočtu EU	1 600,22	42 317,72

*) Zdroj z HND včetně korekce UK a hrubého snížení HND pro Nizozemsko a Švédsko
pro přepočet mezi EUR a CZK použit průměrný kurz za rok 2009 (údaj ČNB) 26,445

Vývoj čisté pozice od roku 2004

Celkově ČR od 1. května 2004 do 31. prosince 2009 zaplatila do rozpočtu EU **182,5 mld. Kč** (cca 6,51 mld. €) a získala **280 mld. Kč** (tj. cca 10,2 mld. €). Kladné saldo čisté pozice České republiky ve vztahu k rozpočtu EU tak dosahuje celkově **97,5 mld. Kč** (cca 3,7 mld. €).

Tabulka č. 68

Vývoj čisté pozice ČR vůči rozpočtu EU od roku 2004 do 31.12. 2009

	2004		2005		2006		2007		2008		2009		2004-31.12.2009		
	ml €	ml Kč	ml €	ml Kč	ml €	ml Kč	ml €	ml Kč	ml €	ml Kč	ml €	ml Kč	ml €	ml Kč	
Příjmy z rozpočtu EU															
Strukturální akce	193,4	6 190,1	212,1	6 788,5	468,3	13 300,3	992,9	27 565,4	1 680,1	41 905,8	1 962,8	51 907,3	5 509,8	147 657,3	
SF	161,6	5 172,7	137,9	4 412,4	252,2	7 163,4	760,6	21 116,3	1 084,7	27 054,4	1 239,0	32 764,6	3 636,0	97 683,7	
CF	31,8	1 017,4	74,3	2 376,1	216,1	6 136,9	232,3	6 449,1	595,4	14 851,3	723,9	19 142,7	1 873,7	49 973,5	
Zemědělství	90,8	2 813,7	398,1	12 739,3	503,5	14 251,0	634,9	17 626,5	584,2	14 571,2	876,0	23 167,0	3 087,5	85 168,6	
Tržní operace	4,7	147,3	64,0	2 048,8	64,4	1 824,5	5,5	153,2	28,4	707,9	87,4	2 312,5	254,5	7 194,2	
Přímé platby	0,0		197,8	6 329,5	255,3	7 239,2	321,3	8 919,9	338,0	8 431,0	418,7	11 073,5	1 531,2	41 993,1	
Rozvoj venkova	86,0	2 666,4	135,6	4 339,2	176,3	4 981,9	304,4	8 450,8	212,6	5 303,3	366,7	9 697,8	1 281,7	35 439,3	
Veterinární opatření			0,7	21,8	7,4	205,4	1,8	50,0	3,3	81,7	3,1	83,1	16,3	442,1	
Rybářství	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,9	52,7	1,9	47,3	0,0	0,0	0,0	100,0	
Vnitřní politiky	26,9	860,8	48,6	1 904,3	55,9	1 480,8	56,8	1 576,9	85,6	2 134,5	87,0	2 299,4	360,8	10 256,7	
Budování institucí	0,0	0,0	10,9	349,1	3,5	100,5	10,9	302,6	1,5	37,2	2,9	75,8	29,7	865,3	
Komunitární programy	26,9	860,8	37,7	1 555,2	52,4	1 380,2	45,9	1 274,3	84,1	2 097,3	84,1	2 223,6	331,1	9 391,4	
Předvstupní nástroje	157,1	4 960,0	72,2	2 309,8	90,4	2 568,1	19,7	546,1	24,5	610,6	29,2	772,1	393,0	11 766,6	
Phare	82,6	2 579,1	62,8	2 011,1	45,7	1 299,0	-0,3	-0,9	-10,5	-262,4	-1,8	-46,6	178,9	5 579,4	
Ispa	35,8	1 146,6		0,0	44,7	1 269,0	15,1	419,2	35,0	873,0	31,0	818,8	161,6	4 526,6	
Sapard	38,6	1 234,3	9,3	298,6	0,0	0,0	4,6	127,7	0,0	0,0	0,0	0,0	52,5	1 660,6	
Kompensace	332,3	10 466,5	300,0	8 940,0	201,9	5 710,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	834,2	25 116,7
Celkové příjmy z rozpočtu EU	800,4	25 291,0	1 031,0	32 681,8	1 320,0	37 310,3	1 704,3	47 314,9	2 375,0	59 236,4	2 955,0	78 145,8	10 185,8	279 980,3	
Platby do rozpočtu EU															
tradiční vlastní zdroje (cla)	58,9	1 910,1	136,7	4 373,7	149,0	4 233,0	178,9	4 967,6	207,6	5 178,0	167,9	4 441,2	899,1	25 103,6	
Zdroj z DPH	78,6	2 548,8	140,9	4 507,8	173,7	4 934,2	198,1	5 500,6	224,7	5 603,3	174,2	4 606,0	990,2	27 700,7	
Zdroj z HND	416,7	13 504,2	681,9	21 822,4	747,7	21 235,2	780,0	21 653,9	989,0	24 667,3	1 012,7	26 780,9	4 628,0	129 663,9	
Celkové platby do rozpočtu EU	554,2	17 963,2	959,5	30 703,9	1 070,5	30 402,3	1 157,1	32 122,1	1 421,2	35 448,6	1 354,8	35 828,1	6 517,4	182 468,2	
Čistá pozice vůči rozpočtu EU	246,2	7 327,9	71,5	1 977,9	249,5	6 908,0	547,3	15 192,8	953,7	23 787,8	1 600,2	42 317,7	3 668,4	97 512,1	

Zůstatky na účtech Národního fondu vedených v Kč k 31.12.2009

ZŮSTATKY NA ÚČTECH NÁRODNÍHO FONDU				
	Předčísí	Č.komitenta	1.1.2009	31.12.2009
			Kč	Kč
Celkem účty Národního fondu v CZK k 31.1. 2009			968 588 806,21	665 519 051,27
1. ZDROJOVÉ ÚČTY NÁRODNÍHO FONDU	0		887 381 762,20	636 987 963,31
SNF - spolufinancování programů EU - převod z VPS	0	200027021	235 713 458,18	236 894 237,07
VNF - Národní fond - vratky prostředků	0	203121021	61 215,02	461 721,97
VNF - vratky prostředků Národního fondu (Phare)	0	203228021	214 340 590,80	687 860,28
NF - Univerzální účet SF/CF - Platební orgán	0	6001125021	429 768 507,21	391 410 967,48
SNF MZe - spolufinancování SAPARD z prostředků NF 2000	0	140028021	4 216 183,05	4 237 312,33
SNF MMR - spolufinancování SAPARD z prostředků NF 2000	0	140124021	710 755,23	714 464,79
KNF - vyrovnání kurzových zisků a ztrát 2000 (Sapard)	0	140220021	2 571 052,71	2 581 399,39
2. ÚČTY IMPLEMENTAČNÍCH AGENTUR	0		81 207 044,01	28 531 087,96
SNF IA CRR -MMR - Spolufinancování Phare z prostředků NF	0	200625021	13 920 491,48	13 343 348,24
SNF IA CRR - MPSV - spolufinancování Phare z prostředků NF	0	40828021	55 331 754,84	0,00
IA CFCU - TF - prostředky na úhradu DPH	705	6128021	11 954 797,69	15 187 739,72

Přílohy

ke Zprávě o výsledcích hospodaření státního rozpočtu

- A) Zpráva o výsledcích cenové a daňové kontroly za rok 2009
- B) Zpráva o činnosti celních orgánů Ministerstva financí za rok 2009
- C) Zpráva o opatřeních v oblasti cen za rok 2009

A) ZPRÁVA O VÝSLEDKÁCH CENOVÉ A DAŇOVÉ KONTROLY

ZA ROK 2009

I. Výsledky cenové kontroly

Cenová kontrola v roce 2009 byla celkově zaměřena na ověření dodržování způsobů regulace cen stanovených zákonem č. 526/1990 Sb., o cenách, a dále na posouzení, zda u neregulovaných cen nedošlo ke zneužití hospodářského postavení. Kromě toho bylo kontrolováno také označování zboží cenou podle zákona o cenách a vedení cenové evidence.

V oblasti maximálních cen byly kontroly zaměřeny zejména na nájemné pozemků nesloužících k podnikání nájemce a na ceny mléčných výrobků pro žáky. Dále byly kontroly zaměřeny na ceny, u nichž se uplatňují věcně usměrňované ceny, jako např. ceny vody pitné, vody předané a odvedené kanalizací, ceny veřejné vnitrostátní pravidelné autobusové dopravy, ceny sběru, přepravy, třídění a odstraňování komunálního odpadu, ceny povinných technických prohlídek silničních vozidel a výkonů stanic měření emisí, ceny služeb krematorií (zpopelnění zemřelého, uložení popele do urny a pronájem obřadních místností) a hřbitovních služeb poskytovaných v souvislosti s pronájmem a užíváním hrobového místa.

Cenové kontroly zneužití hospodářského postavení byly prováděny na základě podnětů firem a občanů.

Hlavní pozornost cenové kontroly prováděné v tomto roce byla zaměřena na kontrolu cen dodávek vody pitné a cen vody odpadní a dále na sběr, přepravu, třídění a odstraňování komunálního odpadu.

Pracovníci oddělení cenové kontroly finančních ředitelství uzavřeli v roce 2009 celkem 355 kontrolních akcí včetně šetření.

Ve správním řízení bylo za porušení cenových předpisů vydáno 169 rozhodnutí o uložení pokut v celkové výši 48 641 tis. Kč. Jedna pokuta ve výši 350 tis. Kč je v odvolacím řízení. Ve 14 případech byly pokuty zrušeny nebo sníženy, celkem o 4 560 tis. Kč. Celková výše pravomocně uložených pokut činí 43 889 tis. Kč. Do 31. 12. 2009 bylo uhrazeno 7 430 tis. Kč z pravomocně uložených pokut.

Výsledky provedených kontrol a řešených stížností za jednotlivá finanční ředitelství v číselných údajích jsou obsaženy v následujícím přehledu:

Přehled výsledků oddělení cenové kontroly finančních ředitelství za období roku 2009 (v tis. Kč)

Finanční ředitelství	Pokuty podle zákona č. 526/1990 Sb., o cenách								Počet kontrolních akcí (z toho na základě stížností)	Počet stížností, šetření a podnětů	Počet kontr. akcí celkem	Zaplacené pokuty (ze sl. 4) v tis. Kč
	Vydaná rozhodnutí (příkazy)		Pokuty v odvolacím řízení		Sniženo, zrušeno a vráceno v odvolacím řízení		Pravomocně uložené pokuty					
	sl. 1		sl. 2		sl. 3		sl. 4					
	počet	tis. Kč	počet	tis. Kč	počet	tis. Kč	počet	tis. Kč				
pro hl. m. Prahu	12	139	0	0	1	-15	11	124	38/10	12	40	113
v Praze	15	1 211	0	0	1	-545	15	666	37/02	5	40	666
v Českých Budějovicích	18	2 428	0	0	0	0	18	2 428	33/02	3	34	2 128
v Plzni	31	1 394	0	0	2	-102	31	1 450	41/04	4	41	939
v Ústí nad Labem	14	34 331	0	0	1	-30	14	34 301	20/07	17	30	31
v Hradci Králové	18	848	1	-350	1	-55	17	443	47/02	3	48	443
v Brně	39	4 443	0	0	3	-1 500	37	2 943	59/10	16	65	2 015
v Ostravě	22	3 847	0	0	5	-2 313	20	1 534	51/03	9	57	1 095
C e l k e m	169	48 641	1	-350	14	-4 560	163	43 889	325/40	69	355	7 430

Voda pitná, voda předaná a voda odvedená kanalizací, rozúčtování vodného a stočného jednotlivým spotřebitelům

Kontrola věcně usměrňovaných cen byla provedena u 86 subjektů. Ve správním řízení bylo vydáno 52 rozhodnutí a celková výše pokut činí 8 553 402,- Kč. Z toho bylo uhrazeno celkem 4 032 821,- Kč. Prošetřováno bylo celkem 19 stížností, z toho 13 bylo neoprávněných.

Při těchto cenových kontrolách bylo nejčastěji zjištěno, že kontrolovaný subjekt zahrnul do kalkulace režijních nákladů některé neoprávněné náklady v rozporu s ustanovením části II. výměru Ministerstva financí č. 01/příslušný rok - část II., kde je uvedeno, že „Do ceny zboží v položkách uvedených v této části lze promítnout pouze ekonomicky oprávněné náklady. Toto jednání je v rozporu se stanoveným způsobem cenové regulace, konkrétně s ustanovením § 6 zákona o cenách a s ustanovením § 2 vyhl. č. 580/1990 Sb., které upravují podmínky pro věcné usměrňování cen.“

Šlo kupř. o náklady na reklamní propagaci a prezentaci společnosti, náklady na sponzoring, pokuty a penále za čištění odpadních vod, náklady na vakcinaci, nápoje a oblečení nad přípustný rámec, náklady na provize a náklady představující odpis nedobytných pohledávek a prodaný materiál.

Dále bylo cenovou kontrolou v jednom případě zjištěno, že kontrolovaný subjekt do kalkulací věcně usměrňovaných cen vody dodané a vody odvedené zahrnul i podíl nákladů za ostatní činnosti (stř. - laboratoř a stř. - dílna, mechanizace a doprava), které již byly uhrazeny tržbami z jiných činností, které nesouvisí s výrobou vody pitné.

Při jiné cenové kontrole bylo zjištěno, že do ceny byl neoprávněně zahrnut náklad týkající se vody vlastní spotřebované v administrativních a správních budovách společnosti, který nebyl v celém svém rozsahu nákladem přímo souvisejícím s výrobou vody pitné.

Kontrolou způsobu rozúčtování vodného a stočného bylo kupř. zjištěno, že rozúčtování nákladů v objektu bylo provedeno podle počtu obyvatel bytu bez uplatnění směrných čísel roční spotřeby vody, která jsou stanovena v příloze č. 12 k vyhlášce č. 428/2001 Sb. Podle stanovených závazných pravidel pro rozúčtování nákladů na vodné a stočné měla být nestejná vybavenost bytů z hlediska spotřeby vody při rozúčtování zohledněna uplatněním příslušných směrných čísel roční spotřeby vody a počtu osob v bytě. Nezohledněním vybavenosti bytů z hlediska spotřeby vody došlo k nerespektování stanovených závazných pravidel pro rozúčtování nákladů na vodné a stočné.

Sběr, přeprava, třídění a odstraňování komunálního odpadu

Kontrola dodržování pravidel věcného usměrňování byla provedena u 38 subjektů, ve 30 případech byly uloženy pokuty v celkové výši 2 915 972,- Kč. Uhrazeno bylo 2 070 972,- Kč. Byla řešena 1 oprávněná stížnost.

I v této oblasti bylo kontrolou opakovaně zjištěno porušení zákona o cenách nerespektováním závazného postupu při tvorbě ceny nebo při její kalkulaci ve smyslu § 6 odst. 1 písm. c) zákona o cenách.. Provedené cenové kontroly zjistily, že se kontrolované společnosti dopustily při uplatnění věcně usměrňovaných cen za sběr, přepravu a odstraňování komunálních odpadů porušení cenových předpisů tím, že do kalkulací uplatněných cen zahrnuly režijní nákladů, které nelze považovat za ekonomicky oprávněné. Jednalo se o náklady na reprezentaci, odměny orgánů společnosti, ostatní sociální náklady, odpis pohledávky, dary, příspěvek na životní pojištění, manka a škody. Vyskytly se také případy, že do kalkulací cen byly zahrnuty náklady, které nesouvisely s provozem skládky či sběrem a přepravou komunálního odpadu. V některých případech byly nadhodnocovány v kalkulacích odpisy.

Kontrola často zjišťovala i porušení § 11 zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, tím, že kontrolované subjekty nesplnily své evidenční povinnosti, neboť nezpracovaly a neuchovávaly pro příslušný rok průkazné kalkulace s propočtem věcně usměrňované ceny.

Veřejná vnitrostátní pravidelná autobusová doprava

Dodržování pravidel věcného usměrňování cen bylo ověřováno u 12 provozovatelů. V 6 případech bylo zjištěno porušení cenových předpisů a uloženy pokuty v celkové výši 1 166 943,- Kč. Uhrazeno bylo 156 943,- Kč. V této oblasti byly řešeny 2 stížnosti, z toho 1 byla neoprávněná.

Cenové kontroly prověřovaly dodržování regulace cen uplatňovaných ve veřejné vnitrostátní pravidelné autobusové dopravě kromě městské hromadné dopravy a dopravy příměstské provozované v rámci městské hromadné dopravy a veřejné linkové dopravy vnitrostátní provozované v rámci integrované dopravy, kdy pro sjednávání věcně usměrňovaných cen za linkovou dopravu platí podmínky uvedené v § 6 odst. (1) písm. c) zákona o cenách.

Bylo např. zjištěno, že kontrolovaný subjekt zahrnul nesprávně do propočtu věcně usměrňované ceny ekonomicky neoprávněné náklady, jako např. ztráty z poskytování slev žakovského jízdného. Při jiných kontrolách bylo prokázáno, že kontrolované subjekty zahrnuly do ekonomicky oprávněných nákladů linkové dopravy smluvní pokuty, penále, poplatky z prodlení a úroky z prodlení podílem ze správní režie.

Jiné kontrolní zjištění spočívalo v tom, že podle předložených podkladů kontrolovaný subjekt nesprávně stanovil výši položky tržby bez daně z přidané hodnoty za linkovou dopravu. Rovněž bylo zjištěno, že kontrolované subjekty předložily podklady, které vykazovaly jiné hodnoty, než byly použity pro propočet věcně usměrňované ceny. Údaje z předložených kalkulačních podkladů na jednotlivé roky nesouhlasily s údaji z účetnictví.

Kontrolou bylo také zjištěno, že účastník řízení v kontrolovaném období uplatňoval k základním druhům jízdného přírážky ve výši 3,- Kč a 5,- Kč za průjezd dálnice, které označil jako mýtné; tato samostatně uplatněná přírážka není ekonomicky oprávněným nákladem, protože náklady mýtného jsou oprávněným nákladem při propočtu věcně usměrňované ceny plného (obyčejného) jízdného. K cenám tedy není možné připočítávat žádné příplatky, protože veškeré náklady jsou již do věcně usměrňované ceny jízdného zahrnuty.

Jiný kontrolovaný subjekt se porušení cenových předpisů dopustil tím, že při uplatnění věcně usměrňovaných cen veřejné vnitrostátní pravidelné autobusové dopravy zahrnul do výpočtu věcně usměrňované ceny silniční daň, a to přesto, že vozidla zabezpečující linkovou osobní vnitrostátní přepravu jsou od této daně osvobozena. Při této kontrole bylo také prokázáno, že dopravcem uplatněné ceny jízdného na více než 50 % provozovaných linkách přesáhly maximálně možnou

vypočtenou věcně usměrňovanou cenu (na některých spojích o více jak 40,- Kč na ceně jedné jízdenky). Kontrolovaný subjekt dále zvýšil propočtenou věcně usměrňovanou cenu v rozmezí do 20 % bez doložení souhlasu příslušného dopravního úřadu.

Mléčné výrobky pro žáky

Bylo provedeno celkem 55 kontrol v různých školách na území České republiky. Všechny kontroly byly ukončeny protokolem bez zjištění porušení cenových předpisů.

Finanční ředitelství prováděla kontrolu dodržování maximálních cen mléčných výrobků pro žáky škol v roce 2009 u namátkově vybraných škol.

Pracovníci cenové kontroly vycházely při kontrolách z následujících předpisů:

- Nařízení Rady (ES) č. 1234/2007 ze dne 22. října 2007, kterým se stanoví společná organizace zemědělských trhů a zvláštní ustanovení pro některé zemědělské produkty („jednotné nařízení o společné organizaci trhů“)
- Nařízení komise (ES) č. 657/2008 ze dne 10. července 2008, kterým se stanoví pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1234/2007
- Nařízení vlády č. 205/2004 Sb. ze dne 7. dubna 2004, kterým se v rámci společné organizace trhu s mlékem a mléčnými výrobky stanoví bližší podmínky poskytování podpory a národní podpory spotřeby mléka a mléčných výrobků pro žáky, kteří plní povinnou školní docházku ve školách zařazených do sítě škol
- Nařízení vlády č. 128/2005 Sb. ze dne 23. března 2005, kterým se mění nařízení vlády č. 205/2004 Sb.
- Nařízení vlády č. 371/2005 Sb. ze dne 7. září 2005, kterým se mění nařízení vlády č. 205/2004 Sb.
- Nařízení vlády č. 339/2006 Sb. ze dne 14. června 2006, kterým se mění nařízení vlády č. 205/2004 Sb.
- Nařízení vlády č. 211/2007 Sb. ze dne 25. července 2007, kterým se v rámci společné organizace trhu s mlékem a mléčnými výrobky stanoví bližší podmínky poskytování podpory a národní podpory spotřeby mléka a mléčných výrobků žáky, kteří plní povinnou školní docházku ve školách zařazených do sítě škol, ve znění pozdějších předpisů
- Nařízení vlády č. 319/2008 Sb. ze dne 20. srpna 2008, kterým se mění nařízení vlády č. 205/2004 Sb.
- Nařízení vlády č. 238/2009 Sb. ze dne 20. července 2009, kterým se mění nařízení vlády č. 205/2004 Sb.
- Výměry MF, kterými se stanoví seznam zboží s regulovanými cenami.

Jednotlivé školy byly o nabídce a možnosti odběru mléčných výrobků informovány nabídkovými listy a plakáty. Rodiče dětí a žáci byli s nabízeným sortimentem zboží a s jeho prodejními cenami seznámeni. Na povinnost vyvěšení ceníku podporovaných mléčných výrobků pro žáky jsou školní (školská) zařízení informována již nabídkovými ceníky-letáky dodavatelů.

Přímo na školách je vlastní prodej a výdej mléčných výrobků zajišťován na základě „Dohody o provedení práce“ uzavírané přímo společnostmi s jednotlivými školskými pracovníky.

Žádosti o schválení pro dodávání podporovaných mléčných výrobků pro Státní zemědělský intervenční fond, vypracované ve smyslu § 3 odst. 1 nařízení vlády č. 205/2004 Sb. ze dne 7. dubna 2004, ve znění pozdějších předpisů, byly kompletně k dispozici na všech školách. Z nich vyplývá, že podporované mléčné výrobky v kontrolovaném období odebíralo 39 až 56 % žáků.

Překročení maximálních cen při prodeji podporovaných mléčných výrobků konečnému spotřebiteli, tj. žákům na školách, nebylo zjištěno. Prodejní ceny odpovídají cenám uvedeným ve fakturách dodavatele a ty odpovídají cenám uvedeným v příslušných cenových výměrech nebo jsou nižší. Peníze vybrané od žáků a jejich rodičů přímo pověřenými školskými pracovníky nebo prostřednictvím třídních učitelek byly ve výši odpovídající částkám na dodavatelských fakturách odeslány jako úhrada zboží poštovními poukázkami zcela mimo účetnictví školy.

Překročení limitovaného množství 0,25 litru mléka na žáka a den ve smyslu článku 102 odst. 4. Nařízení Rady (ES) č. 1234/2007 ze dne 22. října 2007 nebylo zjištěno. Nebyl zaznamenán případ využívání podporovaných mléčných výrobků jinými osobami než žáky. Na nutnost dodržování příslušných cenových předpisů, zejména jak vést správně cenovou evidenci a sledovat počet prodaných mléčných výrobků s ohledem na jejich sortiment a týdenní limity na žáka, upozornil cenový kontrolní orgán všechny pověřené školské pracovníky.

Nájem bytu

Věcně usměrňované nájemné bylo kontrolováno u 4 subjektů. K porušení cenových předpisů došlo ve všech případech. Pokuty za porušení cenových předpisů, které byly uloženy v celkové výši 42 000,- Kč, byly uhrazeny.

Kontrolou bylo např. zjištěno porušení ustanovení § 15 odst. 1 písm. c) zákona o cenách, kterého se kontrolovaný subjekt jako prodávající dopustil tím, že v kalkulaci věcně usměrňovaného nájemného neoprávněně zvýšil u menších než 3 pokojových bytů v domě položku kalkulace dlouhodobá záloha na opravy a investice. Náklady na opravy a údržbu bytů a domu ve smyslu § 3 odst. 3 vyhl. č. 85/1997 Sb. nemohou být kalkulovány paušálně stejným dílem na každý byt do věcně usměrňovaného nájemného, ale pouze v poměru užitkových ploch bytů dle § 3 odst. 2 vyhl. č. 85/1997 Sb.

Zahrnutím výše uvedeného shodného podílu nákladů dlouhodobá záloha na opravy a investice do kalkulace věcně usměrňovaného nájemného na každý byt nedodržel kontrolovaný subjekt závazný postup při tvorbě ceny nebo při její kalkulaci ve smyslu § 6 odst. 1 písm. c) zákona o cenách.

Služby krematorií a pronájem obřadních místností

Cenové kontroly byly provedeny celkem u 21 subjektů. Vydáno bylo 10 rozhodnutí o uložení pokuty. Celková výše uložených pokut činí 736 000,- Kč. Uhrazeno bylo 686 000,- Kč.

Cenové kontroly byly zaměřeny na dodržování věcně usměrňovaných cen za služby krematorií, z toho jen zpopelnění zemřelého a ostatků v rakvi včetně uložení do pevně uzavíratelné urny s označením a dále za pronájem obřadních místností.

Při kontrolách bylo zjištěno, že účastník řízení neuchovával kalkulaci prokazující dodržení stanoveného způsobu regulace, čímž neplní své evidenční povinnosti dle § 11 odst. 2 zákona o cenách. Porušil tak cenové předpisy ve smyslu § 15 odst. 1 písm. f) zákona o cenách.

V dalších případech cenový kontrolní orgán zjistil, že kontrolovaný subjekt fakturoval ceny za poskytnuté služby na základě „Ceníku pohřebních služeb“ aktuálního pro dané období. Službu „zpopelnění“ kontrolovaný subjekt nakupoval. Jak zjistil cenový kontrolní orgán, připočítával kontrolovaný subjekt k této ceně za zpopelnění „obstaravatelskou provizi“ ve výši 10 % z ceny služby, která pokrývala jeho vlastní náklady související se zajištěním této služby. Tato provize spolu s cenou přeúčtovanou od dodavatele služby tvořila cenu pro konečného spotřebitele, resp. objednatele pohřbu. Cenový kontrolní orgán prokázal, že kontrolovaný subjekt ke svým uplatněným cenám zpopelnění včetně ceny za zprostředkování, neuchoval kalkulace, jak mu ukládá ust. § 11 odst. 2 zákona o cenách.

Služby hřbitovní poskytované v souvislosti s pronájmem a užíváním hrobového místa a maximální ceny za pronájem hrobových míst

Kontrola dodržování pravidel věcného usměrňování a maximálních cen za pronájem hrobových míst byla provedena u 70 subjektů, ve 45 případech byly uloženy pokuty v celkové výši 2 915 972,- Kč. Uhrazeno bylo 2 070 972,- Kč.

Kontroly byly zaměřeny na dodržování úředně stanovených maximálních cen nájemného z pozemků nesloužících k podnikání nájemce včetně podmínek, k nimž se cena vztahuje, na plnění podmínek věcného usměrňování cen při tvorbě a kalkulaci

cen služeb hřbitovních poskytovaných v souvislosti s pronájmem a užíváním hřobového místa kromě služeb hřbitovních se stanovenými maximálními cenami a dále na evidenční a informační povinnosti.

Zjištěná porušení cenových předpisů převážně prokazovala, že nebyla kontrolovanými subjekty vedena evidence o úředně stanovených maximálních cenách za pronájem hřobových míst nebo nebylo z předložených evidencí zřejmé, na jaké rozměry hřobových míst se uvedené ceny vztahují. Dále při kontrolách bylo zjištěno, že kontrolované subjekty nezpracovaly a neuchovaly kalkulace věcně usměřovaných cen hřbitovních služeb poskytovaných v souvislosti s pronájmem a užíváním hřobového místa. Uvedenými kontrolními nálezy kontrolované subjekty porušily cenové předpisy § 11 odst. 2 zákona o cenách.

Nájemné z pozemků nesloužících k podnikání nájemce

Cenové kontroly byly provedeny celkem u 8 subjektů. Vydáno bylo 1 rozhodnutí o uložení pokuty. Celková výše uložené pokuty činí 12 650,- Kč. Pokuta byla uhrazena.

Cenová kontrola byla zaměřena na dodržování a plnění výměrů Ministerstva financí č. 01/příslušný rok, kterými byl vydán seznam zboží s regulovanými cenami pro příslušná období. Podle citovaných výměrů je v části I., oddíl A, položka – Nájemné z pozemků nesloužících k podnikání nájemce, uvedeno v seznamu zboží, u něhož se uplatňují úředně stanovené ceny (maximální ceny stanovené Ministerstvem financí). V tomto případě se jednalo o pronájem městských pozemků pod vlastními garážemi, kůlnami, případně přístřešky (dočasné stavby), příjezdové plochy ke garážím a plochy pro skladování a parkování osobních vozidel.

Uplatněním vyššího než maximálního nájemného z pozemků nesloužících k podnikání nájemce, které nájemci uhradili, byl porušen § 5 zákona o cenách.

Povinné technické prohlídky, kterými se kontroluje technický stav silničních vozidel ve stanicích technické kontroly a výkony stanic měření emisí při měření emisí silničních motorových vozidel

Výše uplatňovaných věcně usměřovaných cen za povinné technické prohlídky a měření emisí byla kontrolována u 6 poskytovatelů této služby. K porušení cenových předpisů došlo u 5 z nich. V jednom případě se jednalo pouze o měření emisí. Pokuty za porušení cenových předpisů byly uloženy v celkové výši 142 000,- Kč. Uhrazena byla částka ve výši 42 000,- Kč.

Kontrolou byla provedena analýza struktury výchozích nákladů z pohledu regulačního pravidla pro věcné usměrňování v kalkulacích, kterou bylo prokázáno porušení cenových předpisů konkrétně § 6 odst. 1 písm. c) zákona o cenách tím, že kontrolovaný subjekt zahrnul do věcně usměrňovaných cen neoprávněné náklady, protože stejné náklady kalkuloval do věcně usměrňovaných cen jak pro výkony stanic technické kontroly, tak i pro výkony stanic měření emisí.

Při jiné kontrole bylo zjištěno, že kontrolovaný subjekt zahrnul do věcně usměrňovaných cen neoprávněné náklady. Jedná se např. o opravu poškozených vrat, smluvní pokutu, náklady vztahující se výhradně k neregulovaným cenám dovážených dopravních prostředků a reklamní předměty, náklady týkající se výhradně emisí. Nebyl tak respektován cenovými orgány stanovený závazný postup při tvorbě ceny nebo při její kalkulaci.

Zneužívání hospodářského postavení prodávajícím

Celkem bylo provedeno 8 kontrol. Byla vydána 2 rozhodnutí o uložení pokuty. Kontroly se týkaly dodržování ustanovení § 2 odst. 3 zákona o cenách, tj. zda prodávající nezneužívá svého postavení na trhu. Celková výše uložených pokut byla 33 458 773,- Kč.

Cenová kontrola prověřovala cenu nájemného za pronájem skládky komunálního odpadu. Tato cena není cenou podléhající regulaci, a to jakoukoliv formou uvedenou v části II. zákona o cenách, a proto se na ni vztahuje obecné ustanovení § 2 odst. 3 téhož zákona. To určuje, že prodávající nesmí zneužívat svého hospodářského postavení k tomu, aby získal nepřiměřený hospodářský prospěch prodejem za sjednanou cenu zahrnující neoprávněné náklady nebo nepřiměřený zisk, nebo k tomu, aby narušoval tržní prostředí uplatňováním podnákladových prodejních cen.

Podle ustanovení § 16 odst. 2 zákona o cenách dále platí, že při posuzování toho, zda došlo ke zneužití hospodářského postavení při sjednání ceny podle § 2 odst. 3 vycházejí cenové kontrolní orgány především z cenového vývoje na srovnatelných trzích, potřeby dosažení přiměřeného zisku, původní ceny a vývoje nákladů a dalších tržních podmínek hodných zřetele. Kontrolou bylo zprvu prokázáno, že prodávající zaujímal v dané souvislosti výhodnější hospodářské postavení ve smyslu § 2 odst. 3 zákona o cenách.

Na základě zjištění bylo konstatováno, že prodávající porušil cenové předpisy podle § 15 odst. 3 zákona o cenách tím, že účtoval nájemci v kontrolovaném období cenu nájemného za pronajatou skládku obsahující vyšší, než přiměřený zisk.

V dalším případě se cenová kontrola zabývala cenami uplatněnými při prodeji hnědého uhlí dodávaného kontrolovaným subjektem. Protože ceny uhlí nejsou regulovány cenovými předpisy, zaměřila se cenová kontrola na to, zda kontrolovaný subjekt při prodeji hnědého uhlí dodržuje ustanovení § 2 odst. 3 zákona o cenách, tj. zda jako prodávající nezneužívá svého výhodnějšího hospodářského postavení na trhu k získání nepřiměřeného hospodářského prospěchu prodejem za sjednanou cenu zahrnující neoprávněné náklady nebo nepřiměřený zisk. Podnětem pro zahájení cenové kontroly byla stížnost kupujícího na výši cen za dodávky hnědého uhlí od kontrolovaného subjektu.

Cenová kontrola provedla analýzu trhu a tržní situace u kontrolovaného zboží. Hospodářské postavení prodávajícího na trhu bylo posuzováno ze všech základních obvyklých hledisek, tj. hlediska věcného, prostorového a časového. Dále kontrola posuzovala, zda kontrolovaný subjekt zaujímá na trhu kontrolovaného zboží výhodnější hospodářské postavení při sjednávání ceny oproti ostatním účastníkům trhu, které mu jako prodávajícímu umožňuje při sjednávání ceny chovat se do značné míry nezávisle na ostatních účastnících trhu. Následně se zabývala nalezením obvyklé ceny téhož nebo srovnatelného zboží na trhu, srovnáním nalezené obvyklé ceny a ceny prodeje kontrolovaného zboží a posouzením cenového vývoje a zisku.

Cenovou kontrolou bylo zjištěno porušení § 15 odst. 3 zákona o cenách, neboť kontrolovaný subjekt při prodeji uplatnil neoprávněně cenu vyšší, než byla cena obvyklá kontrolovaného druhu hnědého uhlí, čímž zneužil své výhodnější postavení k získání ekonomicky neoprávněného prospěchu. Při prodeji kontrolovaného zboží měl kontrolovaný subjekt takové hospodářské postavení, které mu umožnilo jednat nezávisle na ostatních účastnících trhu. Zneužitím tohoto postavení podle § 2 odst. 3 zákona o cenách získal kontrolovaný subjekt ekonomicky neoprávněný prospěch.

Kontroly značení zboží a plnění evidenčních povinností

Celkem bylo provedeno 11 kontrol. Bylo vydáno 10 rozhodnutí. Kontroly se týkaly značení zboží cenami a vedení cenových evidencí. Celková výše uložených pokut byla 82 000,- Kč. Uhrazeno bylo 63 000,- Kč.

Provedené kontroly konstatovaly porušení ustanovení § 11 zákona o cenách, protože nebyla kontrolovanými subjekty vedena a uchovávána evidence o cenách uplatňovaných při prodeji spotřebního zboží prodávaného konečnému spotřebiteli.

Dále pak bylo zjištěno nedodržení § 13 odst. 2 zákona o cenách a to tím, že různé druhy spotřebního zboží nebyly v okamžiku nabídky označeny cenou vztaženou

k jednotkovému množství a určeným podmínkám a ani jinak nebyla na viditelném místě zpřístupněna informace o této ceně.

Mimořádná šetření vyžádaná Ministerstvem financí - Šetření cen týkající se nákupních a prodejních cen másla a mléka

Na základě písemného pověření Ministerstva financí podle ustanovení § 12 zákona č. 526/1990 Sb. bylo provedeno šetření, jehož účelem bylo získání informací o vývoji nákupních a prodejních cen mléka a másla za období od 1.1.2007 do 31.5.2009. Předmětem šetření byly následující druhy zboží: máslo, 82% tuku, bal. 250 g (ne stolní máslo), mléko trvanlivé polotučné, 1,5% tuku, bal. 1 litr a mléko trvanlivé plnotučné, 3,5 % tuku, bal. 1 litr.

Byly vyžádány údaje o nákupních cenách sledovaných druhů zboží v členění za jednotlivé tuzemské i zahraniční dodavatele, tak jak byly jednotlivými dodavateli postupně účtovány v období od 1.1.2007 do 31.5.2009 včetně uvedení objemu dodávek. U nákupních cen zboží byly za sledované období vyžádány také informace o realizovaných množstevních slevách či jiných smluvních plněních poskytovaných dodavatelem, která jsou pro obchodníka výnosem a která pozitivně ovlivňují jeho výsledek hospodaření (např. platby za prezentaci zboží, regální, zpětná plnění či bonusy za odebrané množství). Dále byly vyžádány údaje o prodejních cenách sledovaných druhů zboží (tzv. akčních prodejních cenách) ve stejné struktuře jako ceny nákupní. Pro vyloučení vlivu možného zkreslení (např. zprůměrnováním) byly za období od 1.1.2007 do 31.5.2009 vyžádány chronologicky všechny uplatňované nákupní a prodejní ceny, tzv. „od změny ke změně“.

Vyhodnocení provedeného šetření nákupních a prodejních cen mléka a másla bylo provedeno se zaměřením na to, zda a v jaké míře docházelo v obchodních řetězcích, jichž se šetření týkalo, k prodeji za ceny nižší, než za jaké bylo zboží nakupováno.

Šetřením bylo zjištěno, že při sjednávání nákupních cen od dodavatelů byl uplatňován systém bonusů, slev a rabatů, který ve svých důsledcích snižuje reálné nákupní ceny. Z provedeného šetření ovšem vyplývá, že některé druhy bonusů či plnění ze strany dodavatelů nelze přiřadit k určitému druhu zboží. Porovnání nákupních a prodejních cen je ztíženo i sjednaným plněním ze strany některých dodavatelů ve prospěch řetězce, které nelze přiřadit ke konkrétnímu druhu zboží. Jedná se o tzv. podporu prodeje, která zahrnuje např. umístění vybraného zboží v letákových nabídkách a na paletových místech a také různé marketingové kampaně

propagující vybrané zboží. U tohoto druhu plnění se jedná o smluvně dohodnuté absolutní peněžní částky.

Pokud jde o prodejní ceny, byly vybrané druhy másla a mléka 1,5% od různých dodavatelů ve sledovaném období často zařazovány do tzv. letákových nabídek (zpravidla týdenních nebo desetidenních).

Z předložených podkladů o nákupních a prodejních cenách sledovaného zboží včetně poskytovaných slev a bonusů nevyplývá, že vybrané řetězce prodávaly v průběhu sledovaného období tyto druhy sledovaného zboží za podnákladové ceny.

V daném tržním prostředí České republiky nemá žádná z šetřených společností hospodářské postavení, které by jí jako prodávajícímu umožňovala narušovat tržní prostředí uplatňováním podnákladových prodejních cen.

Z těchto důvodů provedené šetření nezaložilo podezření na možné zneužití hospodářského postavení ve smyslu ustanovení § 2 odst. 3 zákona č. 526/1990 Sb., o cenách.

ZÁVĚR

Celkově lze konstatovat, že výsledky činnosti cenové kontroly na finančních ředitelstvích zcela jednoznačně prokazují, tak jako v minulých letech, odůvodněnost výkonu cenové kontroly a nutnost jejího dalšího pokračování.

Výsledky kontrolní činnosti nadále potvrzují nedostatečné respektování cenových předpisů ze strany značné části kontrolovaných subjektů. Toto dokazují i souhrnné výsledky, kdy z celkem 355 provedených kontrolních akcí (včetně šetření) bylo v 169 případech zjištěno porušení cenových předpisů, což představuje cca 48 % podíl.

Procentuelní podíl případů, kdy bylo zjištěno porušení cenových předpisů k celkovému počtu provedených kontrol, je patrný z uvedeného přehledu.

Kontrolovaná oblast	Počet kontrol	Počet zjištěných porušení cen. předpisů	% podíl kontrol se zjištěným porušením cenových předpisů
Doprava	12	8	67
Komunální odpad	38	30	79
Měření emisí	1	1	100
Služby krematorií	21	11	52
Nájemné a hřbitovní služby	70	45	60
Nájemné a služby	4	4	100
Nájem pozemků	8	1	13
STK a emise	5	5	100
Školní mléko	62	0	0
Voda pitná předaná a odvedená	86	52	60
Značení cen, evidence	11	10	91
Zneužití postavení	8	2	25
Celkem kontrol	326	169	52
Kontrolní šetření	29	0	0
Celkem kontrolních akcí	355	169	48

II. Výsledky daňové kontroly

Základními právními normami, které upravují působnost a činnost územních finančních orgánů, jsou zákony č. 531/1990 Sb., o územních finančních orgánech, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 531/1990 Sb. vymezuje postavení a úkoly územních finančních orgánů jako orgánů státní správy působících v oblasti správy, řízení a kontroly příjmů plynoucích do státního rozpočtu, rozpočtů územních samosprávných celků a státních fondů České republiky.

Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZSDP“), upravuje správu daní, poplatků, odvodů záloh na tyto příjmy a odvodů za porušení rozpočtové kázně, které jsou příjmem státního rozpočtu, státních finančních aktiv nebo rezervních fondů organizačních složek státu, rozpočtů územních samosprávných celků a státních fondů nebo Národního fondu.

Daňová kontrola je vymezena ustanovením § 16 ZSDP. Cílem daňové kontroly je zjistit nebo prověřit daňový základ nebo jiné okolnosti rozhodné pro správné stanovení daně u daňového subjektu. Podle ustanovení § 15 ZSDP je správce daně

oprávněn v souvislosti s daňovým řízením provádět také místní šetření jak u subjektu daně, tak i u jiných osob. Vyhledávací činnost dle § 36 ZSDP nabírá v posledních letech na významu právě pro kontrolní činnost.

Celkové výsledky činnosti při provádění daňových kontrol v roce 2009 **jsou následující:**

V roce 2009 provedly finanční úřady **79 613 daňových kontrol**. V těchto údajích se za jednu kontrolu považuje kontrola jedné daně za jeden rok. Na základě provedených **daňových kontrol** činily doměřené daně **4 627 mil. Kč**. K výsledkům kontrolní činnosti je třeba uvést, že ztráta vykázaná u daně z příjmů právnických osob a daně z příjmů fyzických osob byla v roce 2009 snížena celkem o **3 146 mil. Kč**.

Přehled o počtu a výsledcích daňových kontrol za rok 2009 ukazuje následující tabulka:

Druh příjmu	Počet kontrol	Doměřeno z kontrol (v Kč)
Daň z přidané hodnoty	18 281	2 169 315 779
Daň z příjmů PO	10 854	1 451 935 322
Daň z příjmů FO – podáv. příznání	19 272	745 601 559
Daň z příjmů FO – záv. činnost	11 767	213 138 368
Daň z příjmů zvl. sazba (§ 36)	5 013	23 073 384
Daň z nemovitostí	6 370	10 946 673
Daň dědická darovací a z přev. nem.	84	750 785
Daň silniční	7 972	12 483 252
Celkem	79 613	4 627 245 122

Daňová kontrola byla zaměřena zejména na významné plátce a poplatníky, na daňové subjekty, u nichž nebyla dosud provedena kontrola a na daňové subjekty, u nichž je možné předpokládat podle poznatků správce daně možnost daňových úniků. K systémovému výběru daňových subjektů využívají pracovníci finančních úřadů systém ADIS, úlohu „Výběr subjektů ke kontrole“, umožňující kvalifikovaný výběr daňových subjektů na bázi hodnocení vybrané množiny ukazatelů. Významný vliv na určení daňových subjektů ke kontrole měly i výsledky analyticko-vyhledávací činnosti pracovníků.

Oproti roku 2008 došlo v souhrnu k poklesu počtu provedených daňových kontrol o 7 % a zároveň došlo i k poklesu výše doměrků, a to o 32 % hodnoty doměrku roku 2008.

Mezi hlavní skutečnosti, které mají vliv na počet a výsledek daňových kontrol, patří to, že odborná a především časová náročnost prováděných kontrol neustále narůstá, a to hlavně z důvodů náročnosti prokazování konkrétních skutečností v daňovém řízení. Ze strany daňových subjektů přetrvává snaha vyhnout se zahájení daňových kontrol a neúměrně ztěžovat a protahovat daňové řízení, a to formou požadavků na provedení dalších a dalších svědeckých výpovědí, popřípadě zopakování protokolárních jednání se svědky apod. Správci daně obtížně čelí případům procesních obstrukcí, nepřebírání pošty, vyhýbání se jednání, vyžadování neúměrně dlouhých dob k předložení důkazních prostředků, udělování nových plných mocí. Řízení bývají často prodlužována vznášením procesních námitek a stížností na jednání kontrolorů, které jsou ve většině případů neoprávněné. Také daňoví poradci často prodlužují dobu kontroly – omlouvají se na jednání ze zdravotních důvodů, předkládají jen částečná účetnictví, vznášejí různé námitky apod. Často jsou tyto kroky pouze účelové s cílem získat čas, např. pro přesuny majetku. Podklady ke kontrole jsou předkládány až po písemných výzvách správce daně nebo nejsou předkládány vůbec. To často vede k nutnosti stanovovat daň podle pomůcek, čímž se rovněž prodlužuje doba kontroly, protože správce daně musí vyhledávat pomůcky nezbytné k vyměření daně. Operace spojené se změnou místní příslušnosti daňového subjektu opět zpomalují dokončování daňových kontrol. Narůstají komplikace při jednání s daňovými subjekty, některé jsou zcela nekontaktní nebo mění sídlo či bydliště. Specifickým problémem je podnikání cizích státních příslušníků.

Stále méně byly zjišťovány „klasické“ nálezy, které vyplývají z neznalosti účetní a daňové legislativy. Ve stále vyšším počtu se objevují „kvalifikované“ daňové úniky, které naopak vycházejí z dokonalé znalosti daňové problematiky a zejména z nedostatků daňové, ale i nedaňové legislativy.

Nadále dochází k upřednostňování provádění časově méně náročných místních šetření před zahájením daňové kontroly. Tento nástroj se využívá nejčastěji ke zjištění oprávněnosti nadměrného odpočtu u daně z přidané hodnoty. Místní šetření umožňuje správci daně zmapovat činnost daňového subjektu a odhalit snadněji potencionální doměrek. Na základě provedeného místního šetření správce daně analyzuje zjištěné skutečnosti a po jejich zhodnocení následně realizuje u daňového subjektu zahájení daňové kontroly.

Rovněž v roce 2009 došlo ke zintenzivnění vyhledávací činnosti na finančních ředitelstvích a finančních úřadech, a to větším využíváním signálních informací,

zlepšením přípravy na daňovou kontrolu, včetně posílení analytické činnosti a kvalitnějšího využitím úlohy ADIS „Výběr daňových subjektů ke kontrole“. Program IDEA, který slouží pro elektronickou kontrolu účetnictví, se již stal standardním pracovním nástrojem na všech finančních úřadech. Neustále je kladen důraz na zvládnutí zejména procesních postupů při kontrolní činnosti, včetně vyžadování důslednosti při vyhotovování písemností po obsahové i formální stránce (výzvy, rozhodnutí, zprávy z kontrol) tak, aby byly srozumitelné a jednoznačné.

Při kontrolách u jednotlivých daní byly zjištěny tyto **nejzávažnější nedostatky**:

Při kontrolách **daně z příjmů právnických osob** šlo opakovaně o nedostatky ve vedení účetnictví, nedodržování zákona o účetnictví a porušování českých účetních standardů, a to především v oblasti nedokončené výroby, věcné a časové souvislosti nákladů, neprůkazné provádění inventarizace majetku a neúplné vedení evidence zásob materiálu a zboží, neúčtování tržeb za prodané zboží a poskytnuté služby, ale i neúčtování nákladů, nezpracování vnitřních předpisů a směrnic tam, kde účetní předpisy tuto povinnost účetním jednotkám ukládají.

Nedostatky byly zjišťovány zejména při kontrolách správnosti vykázaného daňového základu. K jeho ovlivňování docházelo nejčastěji chybným časovým rozlišováním nákladů a výnosů, nesprávnou tvorbou a zaúčtováním zákonných rezerv a opravných položek, nesprávným odpisováním hmotného a nehmotného majetku, různými transakcemi za použití jiných než obvyklých cen, zatajováním, případně neuváděním všech zdanitelných výnosů. Dále byl daňový základ neoprávněně snižován o náklady související s pořízením majetku, o náklady nesouvisející s podnikáním, o fiktivní faktury, o účtování o nedokončené výrobě, o náklady na technické zhodnocení, o nedoložené a neprokázané daňové náklady. Neziskové subjekty často chybně člení příjmy (výnosy), které jsou předmětem daně, od těch, které předmětem daně nejsou, popř. jsou od daně osvobozeny. Totéž obdobně platí pro výdaje (náklady). Množí se též obchodní či peněžní transakce směřující z nebo do „daňových rájů“ za účelem neoprávněné optimalizace daňové povinnosti.

Při kontrolách **daně z příjmů fyzických osob** bylo nejčastější příčinou doměrku zjištění týkající se zatajování příjmů u činností, kde jsou tržby přijímány v hotovosti, např. v obchodní činnosti, maloobchodu, hostinské činnosti a u služeb. Dále bylo zjištěno, že již velmi málo zjištění správce daně má charakter jednoduchého a jednoznačného pochybení poplatníka. Častým zjištěním naopak je, že poplatník nemá v pořádku zákonné evidence a nezřídka ve snaze snížit daňový základ neuvede v daňovém přiznání všechny zdanitelné příjmy nebo zvyšuje výdaje fiktivními nebo

zfalšovanými podklady, často vystavenými nekontaktními osobami. Nemałym problémem z hlediska přiznávání daní je i internetové obchodování.

Při kontrolách **daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti** správci daně zjišťovali nedostatky, které spočívají v tom, že ze strany plátců nejsou prováděny odvody sražených záloh na daň z příjmů ze závislé činnosti. Objevují se pochybení ve formě nedostatečně vyplněného prohlášení k dani, neuvedení změn v prohlášení, které mají vliv na výši odčitatelných položek, případy nesprávného uplatnění nezdanitelných částek, zejména u úroků z hypotečních úvěrů a životního pojištění při výpočtu záloh na daň z příjmů ze závislé činnosti. Trvalý problém u daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti spočívá v zastírání skutečného stavu stavem formálně právním, kdy faktický pracovně právní vztah je deklarován jako podnikatelská činnost. Opakovaně jsou zjišťovány případy, že plátcí vyplácejí zaměstnancům s jejich souhlasem vyšší mzdy, než jsou ve skutečnosti uváděny v mzdových listech a v účetnictví. Nadále se objevují porušení spojená s ekonomickým pronájmem pracovní síly.

Při kontrolní činnosti zaměřené na **daň z přidané hodnoty** bylo obdobně jako v minulých letech zjišťováno, že plátcí nejsou schopni věrohodným způsobem prokázat uplatňovaný nárok na odpočet daně. Jedná se o případy uplatňování nároku na odpočet daně z přidané hodnoty z dokladů vystavených neplátcí a o neoprávněné čerpání odpočtu daně na vstupu, a to na základě dokladů vystavených na fiktivní zdanitelná plnění, která ve skutečnosti nejsou poskytnuta. Předmětná plnění se objevují v oblasti obchodování s fiktivním zbožím, reklamy a zprostředkování. Z kontrolní činnosti vyplynulo, že v oblasti daně z přidané hodnoty jsou zjišťovány nedostatky především v nesplnění povinnosti registrace k dani z přidané hodnoty a uplatnění nároku na odpočet daně v případě přijatých plnění, které nejsou použity pro uskutečňování ekonomické činnosti; uplatnění nároku na odpočet daně na základě dokladu vystaveného osobou, která není plátcem daně (většinou byla registrace zrušena z moci úřední); plátcí provozující obchodní činnost a přijímající tržby v hotovosti často vykazují nízký koeficient podílu přijatých a uskutečněných plnění a zákonným způsobem neevidují ceny a slevy; vykazování pořízení zboží z jiného členského státu; chyby při uplatňování daně při změně režimu; nevykazování uskutečněných osvobozených plnění bez nároku na odpočet, čímž dochází ke zkreslování koeficientu a chybnému uplatňování nároku na odpočet; uplatňování chybné sazby daně u stavebně montážních prací, případně u převodu staveb; neoprávněné vykazování osvobozeného plnění – dodání zboží do jiného členského státu (není prokázáno, že zboží bylo odesláno nebo přepraveno z tuzemska); neodvedení daně z přijaté úplaty; neodvedení daně z bezúplatného dodání zboží; neprokázaný vývoz zboží do třetí země.

Oblast kontroly dodržování rozpočtové kázně

V oblasti výkonu správy odvodů za porušení rozpočtové kázně bylo v roce 2009 provedeno celkem **13 911 kontrol** a místních šetření. Prověřeno bylo **přes 61,5 mld. Kč**. Zkontrolováno bylo **26 294 dotovaných projektů**, resp. akcí. Na základě provedených kontrol bylo vyměřeno celkem **3,5 mld. Kč** odvodů za porušení rozpočtové kázně a **2,5 mld. Kč** k nim příslušného penále. Výkon správy odvodů za porušení rozpočtové kázně zabezpečovalo v roce 2009 celkem **527** pracovníků z 88 finančních úřadů.

Finanční úřady v této oblasti prověřovaly, zda se příjemci dotací, návratných finančních výpomocí a jiných forem účelově poskytovaných prostředků ze státního rozpočtu, státních fondů a fondů Evropské unie (dále jen „dotace“), jakož i organizační složky státu nedopouští porušení rozpočtové kázně a zda jim na základě toho nevznikla povinnost zaplatit odvod a penále za porušení rozpočtové kázně. Proto předmětem kontroly byla plnění podmínek stanovených v souvislosti s poskytnutím uvedených prostředků a též plnění povinností daných právními předpisy pro nakládání s prostředky státního rozpočtu organizačními složkami státu. Kontroly byly provedeny jak na základě vlastní vyhledávací činnosti, tak na základě obdržení podnětů od poskytovatelů a jiných kontrolních orgánů působících v oblasti dotací.

Kontrolní činnost v rámci výkonu správy odvodů za porušení rozpočtové kázně byla v roce 2009 systematicky rozložena na všechny oblasti, do kterých jsou poskytovány prostředky ze státního rozpočtu, státních fondů a jiných veřejných zdrojů. Zaměření kontrol však stále více, a to je nutné považovat za pozitivum, ovlivnily podněty podané poskytovateli a dalšími kontrolními orgány. Kontroly na základě podnětů byly prováděny přednostně před vlastní vyhledávací činností a podíl těchto kontrol vzrostl v roce 2009 na **12 %** z celkového počtu kontrol.

Významný nárůst počtu kontrol, více jak dvojnásobný oproti roku 2008, byl v roce 2009 zaznamenán v případě **kontrol prostředků poskytovaných z EU**. V této oblasti se rapidně zvýšila aktivita poskytovatelů v podávání podnětů, přičemž vzrostla i úroveň a ochota jejich spolupráce se správci daně. Značný vliv na zvýšení počtu kontrol v této oblasti mělo také ukončování dotačních programů realizovaných v programovém období 2004 až 2006 (financování projektů z těchto programů bylo ukončováno v roce 2009). V důsledku vysokého množství a různorodosti podmínek a povinností stanovených příjemcům prostředků z EU a též nejasností jejich výkladu, docházelo k poměrně častému zjištění porušení rozpočtové kázně. Nejčastějšími porušeními rozpočtové kázně jsou porušení administrativních podmínek a úhrada nákladů neuznatelných v rámci projektu. Zcela samostatným druhem porušení

rozpočtové kázně bylo porušení pravidel a povinností vztahujících se k výběru dodavatelů, což jsou povinnosti, na které je ze strany orgánů EU kladen zásadní důraz.

Největší počet kontrol byl zaměřen na **dotiční tituly v rámci sociálních programů a aktivní politiky zaměstnanosti**. V roce 2009 tvořily tyto kontroly **jednu třetinu** všech kontrol a i v této oblasti byl oproti roku 2008 zaznamenán podstatný nárůst. Nutno však vzít v potaz, že naprostou většinu dotovaných projektů v této oblasti tvoří projekty s rozpočtem nepřesahujícím částku 1 mil. Kč. Nejčastěji byla kontrola zaměřena na prostředky poskytnuté na vytvoření nových pracovních míst, rekvalifikační kurzy, podpory odborné praxe absolventů atd. Nejvyšší podíl na těchto kontrolách mají finanční úřady působící v regionech s vysokou nezaměstnaností, ale též v regionech, ve kterých se podařilo realizovat větší počet projektů podporujících průmyslovou výrobu a zaměstnanost.

Další nejvíce kontrolovanou oblastí byla **činnost organizačních složek státu a prostředků poskytovaných z kapitoly všeobecná pokladní správa**. Podíl těchto kontrol na jejich celkovém počtu činil **16,3 %**. Důvodem je především dostupnost údajů od poskytovatelů v IS CEDR, ale též informace o pochybeních uveřejňovaná médii jak místními, tak celostátními.

Třetí a tradičně největší kontrolovanou oblastí zůstávají **dotace do zemědělství**, které v uplynulém roce tvořily **15,3 %** z celkového počtu kontrol. Celkem jich bylo v této oblasti provedeno **2 132**. Kontroly probíhaly v tradičních okruzích dotací poskytnutých na zlepšování zdravotního stavu osiva, přímých dotací na ornou půdu, na velké dobytčí jednotky, na krávy bez tržní produkce mléka, na poradenství v zemědělství, ale též i u dotací poskytovaných do oblasti vodního hospodářství, zejména na odbahnění rybníků. V posledně jmenované oblasti docházelo ze strany příjemců téměř systematicky ke snaze nejrůznějšími způsoby obejít splnění jejich povinností, hraničících až s podvodným jednáním. V této oblasti již několik let zůstává téměř neměnný stav.

Finanční úřady se při své kontrolní činnosti věnovaly obdobně jako v předcházejících letech dotacím, směřujícím **do oblasti bydlení a do oblasti komunální infrastruktury**. V této oblasti vykázaly **1 847** kontrol, což je **13,3 %** z jejich celkového počtu. U těchto kontrol byl zaznamenán snižující se počet porušení ze strany příjemců, zejména obcí. Ty si postupně začínají uvědomovat nutnost plnění stanovených podmínek a důsledky vyplývající z jejich nesplnění. Spíše výjimečně byly zjišťovány případy pochybení ze strany příjemců dotací (zejména obcí), které by měly zásadní vliv na splnění účelu poskytnutých prostředků. K nejčastějším pochybením patřilo již tradičně nedodržení termínů stanovených pro ukončení

realizace dotovaných akcí (kolaudace), nedodržení stanoveného podílu vlastních zdrojů a rovněž i nedodržení stanovených parametrů dotovaných projektů, resp. akcí.

V roce 2009 se finanční úřady v rámci posuzování porušení rozpočtové kázně plně zaměřily na **dodržování podmínek, resp. pravidel pro výběr dodavatelů dle zákona o veřejných zakázkách**. Jak již bylo u kontrol prostředků EU uvedeno, výběr dodavatelů dotovaných projektů je jednou z prioritních povinností příjemců dotací, na kterou je kladen zásadní důraz. Finanční úřady při své kontrolní činnosti zjistily, že základními pochybeními při výběru dodavatelů bylo například účelové dělení veřejných zakázek tak, aby se příjemce dostal do nižšího limitu a tím též do „mírnějšího režimu“ při zadávání veřejné zakázky; dále pochybení při zveřejňování informací o veřejných zakázkách a v neposlední řadě transparentnost nastavení výběrových kritérií.

Základním informačním zdrojem o poskytnutých dotacích a jejich příjemcích je pro finanční úřady **informační systém CEDR**. Ten nabízí správcům daně základní informace o poskytnutých dotacích, návratných finančních výpomocích a všech ostatních obdobných transferech z jednotlivých kapitol státního rozpočtu, všech státních fondů, Národního fondu i státních finančních aktiv. Kvantita i kvalita dat, které finanční úřady mohou při své kontrolní činnosti využít, je přímo závislá na plnění zákonné povinnosti poskytovatelů zadávat do tohoto systému povinné údaje o poskytnutých dotacích a o jejich příjemcích. K výraznému zlepšení celkové situace v plnění této povinnosti však v roce 2009 nedošlo. V tomto období byly zadány informace celkem o **198 mld. Kč** poskytnutých dotací, což představuje pouze **14 %** nárůst oproti roku 2008.

Od roku 2009 systém CEDR plně umožňuje poskytovatelům elektronické podávání podnětů o porušení rozpočtové kázně a též získávání informací o výsledcích vykonaných kontrol u jimi poskytnutých prostředků. Této komunikační služby systému CEDR využívají především poskytovatelé prostředků z fondů EU a vzrůstající aktivita poskytovatelů v jejím využití se ve vazbě na to kladně odrazila též ve dvojnásobném navýšení informací o poskytnutých prostředcích z fondů EU. V roce 2009 byly zadány informace o poskytnutých **28 mld. Kč** oproti 13,3 mld. Kč z roku 2008.

B) ZPRÁVA O ČINNOSTI CELNÍCH ORGÁNŮ MINISTERSTVA FINANČÍ
ZA ROK 2009

1. Daňové a celní příjmy

Na účtech Celní správy České republiky (dále jen „CS“) byly k 31. 12. 2009 vedeny celní a daňové příjmy v celkové výši **135 909,1 mil. Kč** (není zde započítán odvod cla do EU ve výši 4 358,5 mil. Kč). Nejvyšší podíl 96,4 % na celkových příjmech vykazuje inkaso vnitrostátních spotřebních daní, inkaso dělené správy se na příjmech podílí 2,4 % a příjmy vyplývající z dovozu 1,2 %. V porovnání s rokem 2008 došlo k poklesu inkasa celkových příjmů CS o 2 736,6 mil.Kč.

Tabulka č. 1: Zůstatky na účtech CS k 31.12.2009

(v mil. Kč)

Název účtu	Příjmy			
	z dovozu	vnitrostátní SPD	vnitrostátní ostatní	celkem
Daň z přidané hodnoty	148,31			148,31
SPD z vína	3,47	322,22		325,69
SPD z minerálních olejů	52,18	81 547,65		81 599,83
SPD z lihu a lihovin	18,98	6 918,39		6 937,37
SPD z piva	0,45	3 438,24		3 438,69
SPD z tabákových výrobků	-5,58	9,70		4,12
SPD z tabákových nálepek		37 699,86		37 699,86
Vratky-ozbrojeným silám cizích států		-0,02		-0,02
Vratky-zelená nafta		-1 559,18		-1 559,18
Vratky-pro výrobu tepla		-564,91		-564,91
Vratky-ostatní benzíny		-11,08		-11,08
Vrácení daně osobám s imunitou		-11,97		-11,97
Clo před vstupem do EU	5,11			5,11
Clo po vstupu do EU*	1 391,71			1 391,71
Správní poplatky	2,73			2,73
Příslušenství	12,39		15,90	28,29
Ostatní příjmy			0,01	0,01
Blokové pokuty na místě zaplacené			382,63	382,63
Pokuty v řízení správním			563,06	563,06
Dělená správa - ostatní			2 348,41	2 348,41
Daň z elektřiny		1 387,00		1 387,00
Daň z plynů		1 285,05		1 285,05
Daň z pevných paliv		508,46		508,46
Vrácení daně z elektřiny		-0,07		-0,07
Vrácení daně z plynů		-0,06		-0,06
Vrácení daně z pevných paliv		0,00		0,00
Pokuty zákonů č 13/1997 Sb. a 111/1994 Sb.			935,00	935,00
Celkem	1 629,76	130 969,30	3 310,01	135 909,06

* v této částce není započítán odvod cla do EU ve výši 4 358,5 mil. Kč

2. Pohledávky a nedoplatky

2.1. Pohledávky a nedoplatky v celním řízení

Celková výše pohledávek činila ke dni 31.12.2009 částku 5 948 629 tis. Kč. V této sumě pohledávek jsou zahrnuty nejen pohledávky a nedoplatky vzniklé neuhrazením cla a daní za zboží propuštěné do režimu volného oběhu, případně po skončení režimu s dočasným osvobozením od cla, ale i pohledávky předepsané platebními výměry za nedodání zboží v režimu tranzit, celní dluhy vyměřené dodatečnými platebními výměry a platebními výměry vydanými na základě následných kontrol, kdy u těchto případů není zajištěn celní dluh, a neuhrazené pohledávky, kdy deklarant měl povolení nezajišťovat celní dluh. Jsou zde zahrnuty také platební výměry na úrok z prodlení a penále při nedodržení zákonné lhůty splatnosti celního dluhu.

Celkový stav nedoplatků ke dni 31.12.2009 činí 5 879 187 tis. Kč. Z toho podle druhu vyměřeného rozpočtového příjmu:

clo	503 791 tis. Kč
daň z přidané hodnoty	1 682 305 tis. Kč
spotřební daně	2 992 060 tis. Kč
nedoplatky cla a daní z dovozu	5 178 156 tis. Kč
příslušenství: penále, úroky ...	591 618 tis. Kč
pokuty ...	22 004 tis. Kč
exekuční náklady ...	87 409 tis. Kč
Celkem ...	5 879 187 tis. Kč

Na celkové výši nedoplatků mají největší podíl:

nedoplatky vzniklé vyměřením na základě rozhodnutí z úřední povinnosti částkou ...	3 576 595 tis. Kč, tj. 60,8 %
nedoplatky z obchodního zboží, vzniklé na základě celního řízení předložením JSD, částkou ...	1 718 684 tis. Kč, tj. 29,2 %

Rozdělení nedoplatků podle let vyměření celního dluhu:

rok 2003 ...	4 815 942 tis. Kč
rok 2004 ...	82 798 tis. Kč
rok 2005 ...	238 668 tis. Kč
rok 2006 ...	357 135 tis. Kč
rok 2007 ...	101 259 tis. Kč
rok 2008 ...	170 672 tis. Kč
rok 2009 (k 31.12.2009) ...	112 713 tis. Kč
Celkem ...	5 879 187 tis. Kč

Část nedoplatků ve výši 239 596 tis. Kč tvoří nedoplatky z let 1991 až 1994, kdy do roku 1993 nebylo nutno v plném rozsahu zajišťovat celní dluh. Do nedoplatků z let 1990 až 1994 jsou zahrnuty také nedoplatky vůči slovenským deklarantům, jejichž výše činí 386 tis. Kč.

Vymáhání nedoplatků se řídí zákonem č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.

CS využívá všechny možnosti k vymáhání - uplatňuje celní dluh na ručители, zjišťuje bankovní účty dlužníků, zjišťuje majetek dlužníků prostřednictvím katastrálního úřadu, v evidenci motorových vozidel, ve středisku cenných papírů a spolupracuje s finančními úřady v případě přeplatků evidovaných u poplatníka. Převážná část nedoplatků je uplatněna v rámci konkurzního řízení, insolvenčního řízení nebo je vymáhána soudní cestou. Nemalou část nedoplatků tvoří pohledávky vůči Kreditní bance Plzeň, a.s., a Union bance Ostrava, a.s., na které byl prohlášen konkurz.

V období od 1.1.2009 do 31.12.2009 byly celními úřady vydány výzvy k zaplacení splatného nedoplatku v náhradní lhůtě v celkové hodnotě 341 845 tis. Kč a na jejich základě bylo deklaranty uhrazeno 201 313 tis. Kč.

Celní úřady vydaly v období od 1.1.2009 do 31.12.2009 exekuční příkazy na přikázání pohledávky na peněžní prostředky daňových dlužníků na účtech vedených u bank ve výši 269 761 tis. Kč. Na základě vydaných exekučních příkazů bylo v uvedeném období uhrazeno celkem 8 142 tis. Kč.

Celní úřady v období od 1.1.2009 do 31.12.2009 odepsaly pro nedobytnost pohledávky v celkové výši 221 166 tis. Kč.

ROZBOR NEDOPLATKŮ VNITROSTÁTNÍCH SPOTŘEBNÍCH DANÍ

Celková výše nedoplatků ke dni 31.12.2009 činila 3 179 112,6 tis. Kč a z toho 3 172 653,9 tis. Kč vnitrostátních spotřebních daní a 6 458,7 tis. Kč energetických daní. Na celkové výši nedoplatků mají největší podíl nedoplatky spotřební daně z minerálních olejů ve výši 2 256 336,4 tis. Kč a z lihu ve výši 743 000,8 tis. Kč.

U nedoplatků spotřební daně z minerálních olejů je největší objem evidován u Celních ředitelství Praha (998 199,2 tis. Kč) a Ústí nad Labem (501 616,4 tis. Kč). U nedoplatků spotřební daně z lihu a lihovin u Celních ředitelství Brno (374 995 tis. Kč) a Hradec Králové (153 774,6 tis. Kč). Celkový objem nedoplatků spotřební daně

z piva činí 7 653,4 tis. Kč, u nedoplatků spotřební daně z vína a meziproductů činí 703,8 tis. Kč a u spotřební daně z tabákových výrobků činí celková výše nedoplatků 164 959,5 tis. Kč.

Odhalování případů porušování předpisů

Pro celní orgány působící v oblasti pátrání a dohledu byly pro rok 2009 stanoveny priority v odhalování porušování předpisů, a to především v oblasti spotřebních daní, do které lze zahrnout odhalování nezákonných obchodů s minerálními oleji, lihem, tabákem a tabákovými výrobky a dále nelegální výrobu cigaret a alkoholických nápojů.

Nadále přetrvává trend uplynulých let, neboť celní orgány evidovaly nejvíce případů s nesprávným uváděním celní hodnoty (podfakturace, tj. uvádění nižších údajů o převodní hodnotě zboží, nezapočítávání nákladů na dopravu nebo jejich záměrné snižování) a s nesprávným uváděním původu zboží. Dále se jednalo o nesprávné uvádění sazebního zařazení zboží, včetně záměrného uvádění jiného druhu zboží. Novým trendem je naopak uvádění neúměrně vysoké celní hodnoty ve vztahu k povaze a typu vyváženého zboží mimo celní území EU s deklarovanými exotickými cílovými destinacemi, a to s cílem uplatnění nadměrných odpočtů daně z přidané hodnoty.

Tabulka č. 2: Výsledky činnosti celních orgánů v letech 2006 až 2009

Rok	2006	2007	2008	2009	Index 2009/2008
Podezření ze spáchání trestného činu	832	1 070	715	1 080	151,0
Zjištěné celní přestupky	1 831	1 642	1 624	1 758	108,3
Zjištěné jiné správní delikty	5 302	5 974	6 090	5 532	90,8
Zjištěné celní delikty	4 110	3 789	2 623	2 438	92,9

ZBOŽÍ ZATÍŽENÉ SPOTŘEBNÍ DANÍ

Cigarety a tabák

V průběhu roku 2009 bylo v oblasti nelegálního obchodování s cigaretami a tabákem odhaleno celkem 368 případů porušení předpisů. Celkový odhadovaný únik na celní a daních činí 169 milionů Kč a zajištěno bylo více jak 40 milionů ks cigaret a 142 tun tabáku.

Tabulka č. 3: Výsledky činnosti celních orgánů v letech 2006 – 2009

Rok	2006	2007	2008	2009	Index 2009/2008
Počet případů	504	500	333	368	110,5
Cigarety (mil. kusů)	102	65	71	40	56,3
Tabák (t)	1 001	696	160	142	88,8
Únik cla a daní (mil. Kč)	1 800	297	396	169	42,7

V porovnání s rokem 2008 došlo v hodnoceném období roku 2009 v této oblasti k nárůstu počtu zjištěných případů porušení předpisů, naproti tomu u množství zajištěného tabáku i cigaret je patrný pokles. Právě především díky poklesu počtu zajištěných cigaret je i výsledný dokumentovaný únik cla a daní v této komoditě výrazně nižší oproti roku 2008.

V hodnoceném období zaujala přední místo v nelegálním dovozu cigaret a tabáku tzv. východoevropská trasa a jihoevropská trasa, po které byly a jsou dováženy do České republiky tabákové výrobky z bývalých států Sovětského svazu a ze zemí Balkánského poloostrova. Zásilky jsou rozmělněny na menší množství, než tomu bývalo v minulosti, příp. krycí náklad a deklarovaný příjemce zboží nevykazuje žádné rizikové markanty. Další využívanou trasou je tzv. severní cesta, kdy je používáno Transsibiřské magistrály. Z evropských severních států jsou pak tabákové výrobky pašovány do celé Evropy.

Celní orgány byly opět úspěšné při odhalování nelegálních výroben cigaret. Při třech operacích ZOOM, BALVAN a ECHELON byly zajištěna kromě pachatelů též tři výrobní linky, 15 milionů ks cigaret a 10 tun tabáku.

Tento trend není specifický jen pro Českou republiku, ale i pro další evropské země, např. Polsko. Pachatelé se podobně jako nelegální producenti plagiátů cigaret v Asii zaměřují na výrobu kopií cigaret většinou světových značek, produkováných nadnárodními tabákovými společnostmi. Výroba plagiátů cigaret je realizována manufakturní rukodělnou výrobou nebo výrobou na vysokorychlostních výrobních linkách, které jsou velmi dobře ukryté většinou ve starších hospodářských budovách a průmyslových objektech. Podle získaných operativních poznatků je většina této produkce v ČR určena pro teritorium příhraniční oblasti se SRN a Polskem, a to jak pro domácí spotřebu a prodej na černém trhu v ČR, tak i k dalšímu vývozu do zemí EU, zejména SRN a Francie.

Nadále trvá trend spočívající ve snižujícím se počtu případů, kde podíl na daňové kriminalitě spojené s pašováním cigaret a tabáku mají jednotlivci. Naproti tomu zvyšující tendenci mají případy, na kterých se podílí dobře organizované

skupiny. Je nutné konstatovat, že černý trh s cigaretami a tabákem v České republice ovládají dlouhodobě vysoce organizované skupiny, přičemž stále vyšší zastoupení v těchto skupinách mají cizinci (především Asiaté).

Specifickým faktorem při odhalování této daňové trestné činnosti je, že při kontrolách např. na tržištích sice dochází k zabavení pašovaných cigaret nebo jejich plagiátů, nicméně tento fakt nevede velmi často k odhalení a zajištění hlavních organizátorů předmětné činnosti, a to i při využití zákonných oprávnění daných pověřeným celním orgánům (operativně pátrací prostředky ve smyslu trestního řádu a podpůrné operativně pátrací prostředky ve smyslu celního zákona).

Minerální oleje

V hodnoceném období roku 2009 bylo u této komodity v rámci české CS zjištěno 75 případů porušení celních předpisů. Únik na cle a daních lze vyčíslit částkou cca 862 milionů Kč. Přestože byl oproti předchozímu roku u této komodity zaznamenán pokles v počtu zjištěných případů, důležitý je fiskální nárůst zjištěných úniků na cle a daních.

Tabulka č. 4: Výsledky činnosti celních orgánů v letech 2006 – 2009

Rok	2006	2007	2008	2009	Index 2009/2008
Počet případů	120	138	81	75	92,6
Únik cla a daní (mil. Kč)	1 300	588	136	862	633,8

Trendy ve způsobu obcházení celních a daňových předpisů v této komoditě se nemění. Jedná se zejména o nelegální dovoz minerálních olejů na území České republiky z jiných členských států EU, aniž by z těchto výrobků byla řádně odvedena spotřební daň, případně i míchání pohonných hmot s jinými minerálními oleji a ostatními chemickými látkami nezatížených spotřební daní. Dalším trendem, započatým již v roce 2007, je porušování předpisů spočívající v dovozu minerálních olejů z členských států EU a následné neodvedení daně z přidané hodnoty ve správné výši finančním úřadům jako správcům této daně, příp. podvody na nepřiznání nebo zkrácení daně z přidané hodnoty při vyskladňování minerálních olejů z daňových skladů.

Celkem bylo v rámci trestního řízení ukončeno 9 trestních spisů, z nichž 4 byly předány Policii České republiky k zahájení trestního stíhání. Odhadnutý únik na cle a daních činil téměř 138 mil. Kč.

Lih a alkoholické nápoje

V průběhu roku 2009 bylo v oblasti nelegálního obchodování se zbožím zatíženým spotřební daní – lihem, resp. zbožím obsahujícím lih (vybrané výrobky), odhaleno celkem 381 případů porušení předpisů. Celkový odhadovaný únik na cle a daních činí 14 mil. Kč a celkově bylo zajištěno téměř 300 tis. litrů alkoholu.

Tabulka č. 5: Výsledky činnosti celních orgánů v letech 2006 – 2009

Rok	2006	2007	2008	2009	Index 2009/2008
Počet případů	1 075	1 190	436	391	87,4
Zajištěno (mil litrů)	102	1,1	1,1	0,3	27,3
Únik cla a daní (mil. Kč)	693	67	71	14	19,7

V porovnání s rokem 2008 došlo v roce 2009 v této komoditě k výrazným změnám. Počet zjištěných případů byl sice nižší pouze o necelých 13 %, ovšem množství zajištěného zboží a z toho vyplývající hodnota úniku cla a daní byly výrazně nižší.

Útvary Pátrání v hodnoceném období ukončily v této komoditě 37 trestních spisů, z nichž 12 bylo předáno Policii České republiky k zahájení trestního stíhání. Odhadnutý únik na cle a daních činil více jak 2,4 mil. Kč a zajištěno bylo téměř 16 tis. litrů alkoholu a alkoholických nápojů. V oblasti nedovolené výroby lihu bylo ukončeno 7 trestních spisů, kdy 6 z nich bylo předáno Policii České republiky k zahájení trestního stíhání.

Pověřené celní orgány v oblasti odhalování nelegálních obchodů s výrobky obsahujícími lih (vybrané výrobky) zjistily značný pokles zajištěného alkoholu, jakož i odhadovaného úniku na cle a daních. Jedná se o důsledek nastavení účinných legislativních a operativních nástrojů (např. povinné značení lihu), filtrace rizikových zásilek při vstupu na území České republiky a legislativních změn ke způsobu denaturace v Polsku (od 15.12.2007 na popud Evropské komise, a to denaturace nejméně dvěma na sobě nezávislými denaturačními činidly).

V roce 2009 pokračovaly trendy z roku 2008, kterými jsou zejména:

- tzv. „**garážové pálenice**“, kde dochází k nelegální výrobě lihu, která může dosahovat produkce až 6 tis. litrů 70% lihu měsíčně. Lih je rozprodáván a následně novým majitelem zpracován na různé značky alkoholických nápojů. Tímto způsobem se může dostat do oběhu cca 11 tis. litrů alkoholických nápojů měsíčně,

- **nelegální výroba alkoholických nápojů z výrobků označených pod KN ex 38140090 a ex 38200000.** Jedná se o dovoz zboží z Polské republiky, respektive nově ze Slovenska, do ČR. Zboží je zpracováváno tak, že je odstraněna denaturační směs denaturačním činidlem Denatonium benzoát (BITREX). Takto nezákonně získaný líh na daňovém území ČR je primárně určen k výrobě lihovin pro český černý trh v tzv. balení jiném než spotřebitelském (nádoby o objemu 25 litrů k prodeji rozlévaného alkoholu), k nadprodukční výrobě lihovin za využití originálů nebo vysoce zdařilých padělků kontrolních pásek a dále k výrobě padělků značkových lihovin. V této souvislosti bylo zjištěno, že dovážené lihové směsi jsou nejčastěji dopravovány do různých skladů na území Moravskoslezského a Zlínského kraje,
- **nelegální obchodování s kontrolními páskami ke značení lihu.** Jedná se o kontrolní pásky, které byly ve skutečnosti zcizeny daňovému subjektu. Jsou signály o tom, že se objevují na trhu i originály kontrolních pásek, které zřejmě některé firmy zneužily k podloudnému obchodu. Tyto jsou pak užity k označení nezdaněného alkoholu,
- **signály o vedení dvojích evidencí** v rámci daňových skladů a výrobě mimo bilančního lihu,
- **podezření z odnímání lihu procesu denaturace** v rámci daňových skladů a následné mimo-evidenční vyskladnění tohoto lihu pro účely nezákonné výroby alkoholu.

POTRAVINY A ZEMĚDĚLSKÉ PRODUKTY

V roce 2009 bylo v oblasti zemědělských produktů zjištěno 72 případů porušení celních předpisů, a to v celkové hodnotě 339 mil. Kč. Celkový odhadovaný únik na celní a daních by dosáhl výše 3 mil. Kč.

Tabulka č. 6: Výsledky činnosti celních orgánů v letech 2006 – 2009

Rok	2006	2007	2008	2009	Index 2009/2008
Počet případů	180	99	76	72	94,7
Hodnota zboží (mil. litrů)	1 115	200	230	339	147,4
Únik cla a daní (mil. Kč)	44	27	3	3	100,0

V porovnání s rokem 2008 nedošlo k výrazným změnám kromě téměř 50 % nárůstu v celkově zjištěné hodnotě potravin a zemědělských produktů.

Tato na první pohled okrajová komodita je velice důležitá z hlediska dotační politiky EU. Z tohoto důvodu celní orgány monitorují tuto komoditu a zaměřují se zejména na oblasti obchodních podvodů spočívajících ve vědomé záměně země původu při dovozech ze třetích zemí. Jedná se zejména o dovozy mraženého masa z jihovýchodní Asie a několika dalších potravinářských a zemědělských položek.

Rovněž ve spolupráci se Státní zemědělskou a potravinářskou inspekcí České republiky kontrolují celní orgány kvalitu dováženého zboží. Tak se podařilo zjistit a zabránit realizaci na domácím trhu kvalitativně neodpovídajícím mandlím, podzemnici olejnaté a dalším produktům podobného charakteru.

ELEKTRONIKA A ELEKTRODÍLY

U komodity elektronika, elektrodíly a náhradní díly k nim bylo v roce 2009 zjištěno celkem 267 případů porušení celních předpisů. Hodnota zajištěného zboží byla odhadnuta na 1 390 mil. Kč a únik na cle a daních byl vyčíslen částkou ve výši cca 34 mil. Kč.

Tabulka č. 7: Výsledky činnosti celních orgánů v letech 2006 – 2009

Rok	2006	2007	2008	2009	Index 2009/2008
Počet případů	179	129	161	267	165,8
Hodnota zboží (mil. Kč)	102	876	772	1 390	180,1
Únik cla a daní (mil. Kč)	44	42	20	34	170,0

Oproti předchozímu roku 2008 došlo u této komodity k nárůstu počtu odhalených případů porušení celních předpisů. Předpokládaná hodnota a únik na cle a dani zaznamenaly nárůst (o 80 %, respektive 70 %). Příčinu tohoto významného nárůstu lze spatřovat nejspíše ve stále vysoké poptávce po tomto druhu zboží (mobilní telefony, set top boxy, mp3 přehrávače atd.) ze strany spotřebitelů a současně snahou umístit zboží na zdejší trh za co nejnižší cenu.

Útvary Pátrání v roce 2009 ukončily 2 trestní spisy, z nichž 1 předaly Policii České republiky k zahájení trestního stíhání. Předpokládaná hodnota zboží činila více jak 484 tis. Kč a zajištěno bylo 291 kusů elektroniky, elektrodílů a náhradních dílů.

PORUŠOVÁNÍ PRÁV K DUŠEVNÍMU VLASTNICTVÍ (OCHRANNÉ ZNÁMKY A AUTORSKÁ PRÁVA)

Tradičně velká pozornost celních orgánů byla věnována problematice porušování práv k duševnímu vlastnictví. Uvedená problematika v sobě zahrnuje zejména oblasti textilu, obuvi, fonografických médií a ostatní (hodinky, kabelky, tašky a další brašnářské zboží, léčiva, náhradní díly k motorovým vozidlům, atp.)

Nejvíce záchyťů zboží, u kterého byla porušena práva k duševnímu vlastnictví, bylo realizováno v rámci kontrolních akcí stánkového prodeje. Útvary Pátrání pak v rámci vedeného trestního řízení ukončili 297 trestních spisů, z nichž více jak jedna čtvrtina byla založena v roce 2008 v souvislosti s velkými kontrolními akcemi v západních Čechách a v Praze a bylo nutné v rámci prověřování provést značné množství procesních úkonů. Přitom téměř 70 % případů bylo následně předáno útvarům Policie České republiky k provádění úkonů vyšetřování a jedná se tak z pohledu celní správy o řadu úspěšně ukončených případů. Výrazných úspěchů bylo dosaženo analýzou prodeje zboží prostřednictvím internetu, a to specializovaným pracovištěm Referátu internetové kriminality Celního ředitelství Hradec Králové.

Tradičně úspěšné záchyty byly realizovány při kontrolách kontejnerových zásilek, importovaných do České republiky z Číny přes přístavy v Německu (Hamburg) a Holandsku (Rotterdam).

Textil

V případě textilního zboží bylo v roce 2009 zjištěno celkem 691 případů porušení celních předpisů. Hodnota zadrženého zboží byla vyčíslena částkou ve výši 1 262 milionů Kč. Počet zadržených kusů textilního zboží přesáhl opět hodnotu milionu kusů (přesně 1 204 tisíc kusů). Ve srovnání s rokem 2008 je možné hovořit o mírném poklesu sledovaných položek, vyjma počtu kusů zboží.

Útvary Pátrání v roce 2009 ukončily 217 trestních spisů s touto komoditou, z nichž 157 předaly Policii České republiky k zahájení trestního stíhání. Předpokládaná hodnota zboží činila více jak 1 075 mil. Kč a zajištěno bylo 2,9 mil. kusů textilních výrobků.

Tabulka č. 8: Výsledky činnosti celních orgánů v letech 2007 – 2009

Rok	2007	2008	2009	Index 2009/2008
Počet případů	991	763	691	90,6
Počet kusů (tisíce kusů)	964	1 168	1 204	103,0
Hodnota (mil. Kč)	1 027	1 544	1 262	81,7

V této komoditě byly nejvíce zjišťovány padělky sportovních značek, jako např. Adidas, Nike, Puma, Lacoste a Ed Hardy, ale též značek spojených s výrobky vyšších cenových hladin (C. Klein, Lacoste, Chanel, Dolce & Gabana, atp.). Módní vlnu kopírují výrobky nesoucí ochrannou známku HANNAH MONTANA. V kontejnerech jsou nejčastěji zjišťovány zásilky o 10 000 až 25 000 kusech, případně větších množstvích. Na tržištích jsou pak při kontrolách zjišťovány počty okolo stovek až tisíců kusů na stánek.

V případech dovozu textilního zboží původem z Asie se celní orgány stejně jako v roce 2008 setkávali s faktorem nesprávného uvádění ceny skutečně placené za zboží (předkládání padělaných obchodních faktur s uváděnou cenou ve výši cca 20 % ve srovnání s cenou skutečně placenou) spolu s nově registrovaným stavem úmyslného nepřiznávání a neplacení daně z přidané hodnoty u takto propuštěného zboží územním finančním orgánům.

Obuv

U této komodity bylo v roce 2009 zjištěno celkem 307 případů porušení celních předpisů. Hodnota zadrženého zboží se předpokládá ve výši 1 024 milionů Kč. Zadrženo bylo 525 tisíc párů. Oproti předchozí komoditě došlo k mírnému poklesu ve všech sledovaných položkách.

Tabulka č. 9: Výsledky činnosti celních orgánů v letech 2007 – 2009

Rok	2007	2008	2009	Index 2009/2008
Počet případů	375	446	307	68,8
Počet kusů (tisíce kusů)	429	643	525	81,6
Hodnota (mil. Kč)	796	1 283	1 024	79,8

Útvary Pátrání v roce 2009 ukončily 112 trestních spisů s touto komoditou, z nichž 67 předaly Policii České republiky k zahájení trestního stíhání. Předpokládaná hodnota zboží činila téměř 25 mil. Kč a zajištěno bylo 99 tis. párů.

Z hlediska sortimentu převažuje v drtivé většině případů sportovní obuv značky Adidas, Nike a Puma. Trendem u této komodity zůstávají zvyšující se počty plastové obuvi značky Crocs. V kontejnerech jsou zjišťovány zásilky o 25 000 párech, případně větších množstvích. Na tržištích jsou pak při kontrolách zjišťovány počty v řádech desítek, výjimečně stovek párů obuvi.

Fonografická média

Fonografická média (v současné době zejména nahrané CD a DVD disky) tvoří společně s textilem a obuví komodity, kde jsou nejčastěji porušovaná ustanovení o ochraně duševního vlastnictví. V roce 2009 bylo zjištěno celkem 193 případů porušení celních předpisů. Hodnota zadržného zboží se předpokládá ve výši 135 milionů Kč. Počet zadržných kusů CD a DVD disků přesahuje hodnotu 246 tisíc kusů.

V současné době, což potvrzují uvedená čísla, postupně klesá zájem o koupi těchto médií, protože s rozvojem nových technologií v elektronice a současně s masovým zpřístupněním internetu se postupně přesouvá zájem na tento způsob získávání nelegálních nahrávek hudby či filmových titulů.

Tabulka č. 10: Výsledky činnosti celních orgánů v letech 2007 – 2009

Rok	2007	2008	2009	Index 2009/2008
Počet případů	312	233	193	82,8
Počet kusů (tisíce kusů)	590	542	246	45,4
Hodnota (mil. Kč)	340	315	135	42,9

Útvary Pátrání v roce 2009 ukončily 49 trestních spisů s touto komoditou, z nichž 16 předaly Policii České republiky k zahájení trestního stíhání. Předpokládaná hodnota zboží činila téměř 108 mil. Kč a zajištěno bylo 227 tis. kusů nosičů.

Ostatní

Vedle výše uvedených a sledovaných komodit celní orgány zajišťovaly celou řadu dalšího zboží. Jednalo se zejména o hodinky známých luxusních značek, jako např. Breitling, Rolex, Omega, Longines, atp. Vedle hodinek do této skupiny patří brašnářské zboží (kabelky, kufry, batohy, peněženky, pásky, atp.), které je opět vydáváno za zboží značkové nejvyšší kvality. Jsou to např. značky Luis Vuitton, Dior, Hugo Boss, Esprit Eastpack a další. Nově byly zaznamenány padělky ochranné známky LEGO – dětské stavebnice a hračky a to napříč celou republikou, v průběhu celého roku. Další novinkou jsou padělky tužkových baterek se značkou BATERIA, vteřinového lepidla ATX a litých kol opatřených ochrannou značkou AUDI, BMW, MERCEDES, VW, FIAT a RENAULT.

Významné postavení v oblasti porušování práv k duševnímu vlastnictví představují padělky léků a podpůrných prostředků, mezi kterými převládají výrobky nesoucí označení VIAGRA, CIALIS, LEVITRA (léčba erektilní dysfunkce) a

ACOMPLIA (redukce hmotnosti při léčbě obezity). Značná část tohoto zboží je zajišťována celním úřadem Praha Ruzyně v rámci kontrol poštovních zásilek směřujících do ČR ze třetích zemí. Dále se jedná o otevřenou nabídku těchto výrobků na internetových inzerentních serverech (Aukro, Sbazar apod.).

V roce 2009 bylo zjištěno celkem 531 případů porušení celních předpisů. Hodnota zadržného zboží se předpokládá ve výši 477 milionů Kč. Počet zadržných kusů přesahuje hodnotu 536 tisíc. Vykázané údaje jsou ovlivněné výraznými rozdíly v hodnotách zboží, jež do položky „ostatní“ zahrnujeme, např. hodnota zadržných hodinek výše uvedených luxusních značek několikanásobně převyšuje hodnotu stavebnice „Lego“. Tím je u této komodity možný i výrazný pokles celkové hodnoty zadržného zboží za současného výrazného nárůstu množství zadržného zboží.

Tabulka č. 11: Výsledky činnosti celních orgánů v letech 2007 – 2009

Rok	2007	2008	2009	Index 2009/2008
Počet případů	378	516	531	102,9
Počet kusů (tisíce kusů)	226	217	536	247,0
Hodnota (mil. Kč)	385	817	477	58,4

Útvary Pátrání v roce 2009 ukončily 155 trestních spisů s touto komoditou, z nichž 118 předaly Policii České republiky k zahájení trestního stíhání. Předpokládaná hodnota zboží činila více jak 545 mil. Kč a zajištěno bylo 202 tisíc kusů.

OMAMNÉ A PSYCHOTROPNÍ LÁTKY

V roce 2009 bylo celními orgány České republiky v celkem 176 záchytech realizováno 105,9 kg omamných a psychotropních látek (dále jen „OPL“).

Tabulka č. 12: Výsledky činnosti celních orgánů v letech 2006 – 2009

Rok	2006	2007	2008	2009	Index 2009/2008
Počet záchytů	148	199	136	176	129,4
Hmotnost (kg)	27,4	53,5	209,2	105,9	50,6

Oproti předchozímu roku 2008 došlo sice k poklesu hmotnosti zachycených OPL, naproti tomu došlo k nárůstu počtu odhalených případů porušení celních předpisů. Vedle OPL uvedených v tabulce celní orgány zadržely ještě 42 444 ks tablet s pseudoefedrinem, 5 851 ks rostlin marihuany (konopí), 25 ks koka čaje, 22 ks LSD a 55 tablet extáze.

Útvary Pátrání v roce 2009 ukončily 85 trestních spisů, z nichž 22 předaly Policii české republiky k zahájení trestního stíhání podle § 162 odst. 1 trestního řádu.

Mezi nejvýznamnější případy odhalení nelegální přepravy drog v roce 2009 patří zejména zjištění kokainu v tělních dutinách u tzv. polykačů, především u občanů nigerijské národnosti.

Marihuana – bylo zadrženo celkem 80 kilogramů. Menší zásilky (do 20 gramů) jsou ze zahraničí (Nizozemí, Španělsko) zasílány v poštovních zásilkách leteckou přepravou. Majoritní je stále pěstování marihuany tzv. hydroponií (vysoký obsah THC) a to zejména u občanů vietnamské národnosti. Poptávka po marihuaně je v České republice pokryta hlavně domácí produkcí.

Hašiš – není rozšířen v tak velikém měřítku jako marihuana, ale vzhledem k tomu, že je řazen k tzv. „měkkým drogám“, jeho zastoupení na nelegálním trhu je veliké. Hašiš se pašuje do České republiky hlavně z Holandska, především v poštovních zásilkách nebo kurýry. V roce 2009 bylo zadrženo přibližně jeden kilogram této látky.

Kokain – celkem 8 kilogramů. Oproti minulým rokům nárůst pašování kokainu v tělních dutinách – polykači, převážně z Nigerie. Do České republiky byl kokain pašován ze zemí EU, původem z Jižní Ameriky.

Heroin – v posledních letech jsou získávány informace, že obchod s heroinem je na území České republiky ve stále větší míře organizován osobami turecké národnosti. Větší část dovezeného heroínu je z České republiky dále pašována do „starých“ zemí EU, menší část je pak umístěna na nelegální trh v tuzemsku. V potírání pašování heroínu má CS nezastupitelnou roli, neboť droga je pašována většinou se zásilkami legálního zboží nebo v osobních automobilech. Oproti minulým létům nedošlo k výrazným změnám ve způsobu pašování heroínu. Heroin je ve většině případů zajištěn na základě operativně pátrací činnosti. V roce 2009 zadrženo celkem 14,5 kilogramu.

Syntetické drogy - v této oblasti se potvrzuje trend z minulých let, kdy mezi nejoblíbenější druhy OPL na české drogové scéně patří i nadále drogy amfetaminového typu – metamfetamin (pervitin, Česká republika je produkční zemí) a tablety extáze (XTC). Při převozu pervitinu přes státní hranice přetrvává dosavadní trend, kdy je zaznamenáván nárůst počtu osob německé národnosti, organizující přepravu drogy z tuzemska. Současně začaly být přepravovány zásilky o menších hmotnostech do 200 gramů a zintenzívněl se počet přepravců.

Nelegální obchod s XTC zaznamenal snižující tendenci. Vzhledem ke skutečnosti, že extáze je tzv. taneční drogou, distribuovanou v prostředí tanečních klubů, diskoték, technoparty apod., ilegálním obchodem se zabývají osoby mladšího věku. Extáze je snadno dopravována do tuzemska a kurýři se ji nesnaží nějak důmyslněji ukrývat. Droga bývá zpravidla ukryta v cestovních zavazadlech, která jsou jako volně ležící přepravována uvnitř dopravních prostředků přes státní hranici. Zadrženo pouze 55 tablet.

Z důvodu zpřísněných podmínek při vydávání léků s obsahem pseudoefedrinu a efedrinu bylo v roce 2009 zadrženo celkem 42 444 tablet obsahujících pseudoefedrin. Léky se nelegálně dovážely především z Polska, kde výdej těchto léků není nijak regulován. Tyto léky obsahují od 30 do 120 mg pseudoefedrinu v jedné tabletě.

ZBRANĚ, VÝBUŠNINY, MEZINÁRODNÍ KONTROLNÍ REŽIMY, RADIOAKTIVNÍ LÁTKY A VOJENSKÉ MATERIÁLY

CS vykonává dohled v oblasti zahraničního obchodu s vojenským materiálem, výbušninami a zbožím dvojího užití. Jedná se především o kontrolu licencí pro obchodování s tímto materiálem. V této souvislosti spolupracují celní orgány s Licenční správou Ministerstva průmyslu a obchodu a rovněž se zpravodajskými službami. V rámci mezinárodní spolupráce se zástupci CS zúčastňují mezinárodních akcí a seminářů.

Celní orgány v hodnoceném období prováděly v 10 případech šetření z důvodu podezření z nelegálního obchodování s vojenským materiálem. Jednalo se převážně o vývoz vojenské techniky do zahraničí a dále o dovoz či intrakomunitární obchod s touto komoditou. Hodnota tohoto zboží dosahuje výše téměř 34,5 mil. Kč. V souvislosti s těmito případy je ve spolupráci s dalšími orgány státní správy nadále prověřováno několik právnických a fyzických osob. V dalších 7 případech se jednalo o nalezené zbraně v souvislosti s kontrolami prováděnými skupinami mobilního dohledu nebo při domovních prohlídkách či prohlídkách jiných prostor a pozemků prováděných v rámci trestního řízení.

Útvary Pátrání v roce 2009 ukončily 5 trestních spisů, z nichž 2 byly předány Policii České republiky k zahájení trestního stíhání.

V oblasti zahraničního obchodu s radioaktivním materiálem celní orgány dohlíží, zda dovoz, vývoz a průvoz tohoto materiálu je prováděn v souladu se stanovenými předpisy a nařízeními. Kontrola přepravy těchto komodit je realizována prostřednictvím skupin mobilního dohledu, které působí na celém území České

republiky. Tyto skupiny zároveň vykonávají kontrolní činnost v rámci radiační monitorovací sítě, provádějí jak pravidelná, tak namátková měření výše radioaktivity pomocí mobilních i stacionárních detekčních přístrojů na celém území České republiky. V oblasti měření radioaktivity spolupracuje CS s dalšími orgány státní správy, především se Státním úřadem pro jadernou bezpečnost, se kterým dochází k pravidelné výměně informací. V roce 2009 nebyl zjištěn žádný případ porušení předpisů souvisejících s jaderným materiálem.

Mezinárodní kontrolní režimy (dále jen MKR) monitorují a omezují mezinárodní pohyb zboží, softwaru a technologií, které jsou nebo mohou být využívány pro vojenské účely s cílem zamezit šíření zbraní hromadného ničení i šíření konvenčních zbraní v citlivých oblastech. Standardy přijaté v rámci MKR slouží jako celosvětově uznávané standardy vývozních kontrol a jsou aplikovány i řadou zemí mimo tyto režimy. Účastnické státy MKR usilovaly v roce 2009 o posílení implementace ujednání, aktualizaci kontrolních seznamů a prohloubení spolupráce s ohledem na vývoj nových technologií a vývoj praktik nelegálního obchodu s kontrolovanými položkami. V rámci mezinárodní spolupráce se zástupci CS zúčastňují i mezinárodních akcí a seminářů MKR.

CITES

Za období roku 2009 eviduje CS 58 případů porušení Washingtonské úmluvy CITES. Jako v roce 2008, tak i letos čeští turisté nelegálně dováželi zejména z oblastí jihovýchodní Asie, Oceánie a Austrálie živé i preparované živočichy, případně výrobky z nich. Naopak z oblastí Střední a Jižní Ameriky byly středem zájmu některé druhy planě rostoucích rostlin.

Mezi zadržené exempláře patřili hadi, papoušci, želvy, chameleóni. Dále pak vypreparovaná zvířata, různé trofeje (medvědí nebo krokodýlí hlavy, kůže, atp.), výrobky jako jsou například kabelky nebo obuv z krokodýlí kůže, různé sošky ze zubů a klů, drápy zvířat, exempláře CITES naložené v alkoholu, potravinové přípravky apod. Z ohrožených rostlin se „největšímu“ zájmu těšily různé druhy kaktusů, lilíí atp.

Celkem bylo zadrženo 2 078 kusů. V porovnání s minulým obdobím pokračoval trend snižování počtu záchytu živých exemplářů a naopak rostl počet záchytů různých trofejí či výrobků.

Tabulka č. 13: Výsledky činnosti celních orgánů v letech 2007 – 2009

Rok	2007	2008	2009	Index 2009/2008
Počet případů	68	71	58	81,7
Počet kusů	872	2 389	2 078	87,0

Útvary Pátrání v roce 2009 ukončily 7 trestních spisů, z nichž žádný nebyl předán Policii české republiky k zahájení trestního stíhání.

Pokračujícím trendem v nelegálním obchodu s exempláři CITES je prodej realizovaný prostřednictvím internetu. CS zaznamenala nárůst nabídky prostřednictvím internetových serverů jak domácích, tak i zahraničních providerů.

K získání dalších možných poznatků v oblasti nelegálního obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin úspěšně spolupracuje CS s Ministerstvem životního prostředí, Českou inspekcí životního prostředí, Agenturou ochrany přírody a krajiny a dalšími domácími i zahraničními partnery.

C) ZPRÁVA O OPATŘENÍCH V OBLASTI CEN ZA ROK 2009

V roce 2009 pokračovala zbytková cenová regulace vybraných výrobků a služeb podle zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů, a to buď formou úředně stanovených cen (pevné ceny, maximální a minimální ceny) nebo formou věcného usměrňování cen. Cenovou regulaci vykonávají cenové orgány, tj. Ministerstvo financí, Ministerstvo zdravotnictví, Energetický regulační úřad, Státní ústav pro kontrolu léčiv, Český telekomunikační úřad, Celní úřad Kolín a dále kraje a obce v rozsahu a za podmínek stanovených Ministerstvem financí.

Seznam výrobků a služeb, u nichž byla v roce 2009 uplatněna některá z forem cenové regulace Ministerstvem financí, kraji a obcemi, vydalo Ministerstvo financí v souladu se zákonem o cenách výměrem č. 01/2009 s účinností od 1. ledna 2009. Změny a doplňky v průběhu roku obsahovaly výměry č. 02/2009 až 04/2009.

Rozsah seznamu zboží s regulovanými cenami se v roce 2009 nezměnil. Zásadnější změnou k 1. lednu 2009 bylo snížení maximálních cen za použití železniční vnitrostátní dopravní cesty celostátních a regionálních drah. Dále byla provedena aktualizace postupu pro výpočet ekonomicky oprávněných nákladů a přiměřeného zisku zahrnovaného do jízdného v osobní vnitrostátní dopravě s ohledem na nákladové změny a rozšířena pravidla regulace cen vody. U pozemků, které jsou vykupovány za účelem výstavby dráhy, dálnic nebo silnic I. třídy na těchto pozemcích, se rovněž od 1. ledna 2009 zvýšila minimální úroveň výkupních cen, ceny ostatních pozemků pro silnice II. a III. třídy zůstaly beze změny. Rovněž se zvýšily výkupní ceny pozemků, na nichž bude umístěna stavba protipovodňového opatření.

V průběhu roku 2009 byl aktualizován seznam mléčných výrobků pro žáky, u kterých jsou uplatňovány maximální ceny z titulu čerpání dotace, a s účinností od 1. září 2009 byly stanoveny nové maximální ceny pro nový školní rok.

Průměrná míra inflace v roce 2009 dosáhla výše 1,0 %. Jedná se o druhou nejnižší průměrnou míru inflace od roku 1989 (rok 2003 + 0,1 %). Nízká míra inflace byla ovlivněna zejména cenami potravin a nealkoholických nápojů (- 3,9 %), rovněž výrazně zlevnily pohonné hmoty (-11,8 %) a automobily (-9,2 %). Naopak nejvíce zdražily bydlení (+ 7,2 %), alkohol a tabák (+ 6,5 %) a vzdělání (+ 2,7 %). Tržní ceny klesly celkem o 0,7 % a regulované ceny vzrostly o 8,1 %.

V meziročním srovnání vzrostly spotřebitelské ceny v prosinci 2009 oproti prosinci 2008 také o 1,0 %. Tuto změnu ovlivnil zejména vývoj cen v dopravě, kde růst cen pohonných hmot zrychlil na 15,7 % (ze 4,2 % v listopadu) v důsledku výrazného poklesu cen pohonných hmot v prosinci 2008. Na růst cenové hladiny i

nadále výrazně působily ceny v oddíle bydlení, kde vzrostly ceny elektřiny o 11,4 %, tepla a teplé vody o 3,9 %, vodného o 9,2 % a stočného o 9,0 %. Čisté nájemné vzrostlo o 19,4 %, v tom v bytech s regulovaným nájemným o 27,6 % a v bytech s tržním nájemným o 4,6 %. Naopak ceny zemního plynu byly nižší o 11,6 %. Na snižování cenové hladiny působily ceny v oddíle potravin a nealkoholické nápoje, které byly po celý rok 2009 nižší než v roce 2008, avšak jejich pokles se na konci roku 2009 zmírnil. Ceny chleba klesly o 15,5 %, běžného pečiva o 32,5 %, mouky o 24,2 %, mléka o 10,5 %, jedlých olejů o 13,3 %. V odívání se snížily ceny oděvů o 3,6 % a obuvi o 0,5 %. V oddíle rekreace a kultura pokračoval pokles cen audiovizuálních a fotografických zařízení a zařízení pro zpracování dat (o 8,5 %). Ceny mobilních telefonů klesly o 12,4 % a ceny telefonických a telefaxových služeb o 3,8 % vlivem slev mobilních operátorů.

Provedené změny v průběhu roku 2009 v oblasti regulovaných cen všemi regulačními orgány (MF, MZ, SÚKL, ERÚ, Celní úřad Kolín, místní orgány) přispěly cca 1,16 procentním bodem k celkovému meziročnímu růstu spotřebitelských cen 1,0 % (prosinec 2009/prosinec 2008). Z uvedeného vyplývá, že volně sjednávané ceny poklesly o 0,16 procentního bodu .

A. ZMĚNY REGULOVANÝCH CEN

I. Úředně stanovené ceny

Plyn

Cena dodávky zemního plynu pro konečné zákazníky se skládá ze čtyř základních složek. První složkou je platba za komoditu, tj. za samotný zemní plyn, jehož cena je dána dovozní cenou plynu, marží a náklady dodavatele, dále jde o platbu za přepravu plynu z hraničního předávacího bodu do domácí zóny jednotlivých distributorů přepravní soustavou a platbu za navazující činnost distribuce plynu do odběrného místa. Čtvrtou složkou je cena za uskladňování plynu.

Ceny za přepravu plynu a distribuci plynu jsou regulovanými složkami ceny dodávky plynu a Energetický regulační úřad je stanovuje jedenkrát ročně, vždy s účinností od 1. ledna. Tyto ceny však spolu s cenou za uskladňování plynu představují pouze necelou třetinu celkových nákladů na pořízení plynu. Největší podíl nákladů na plyn představuje samotná cena komodity zemního plynu. Cena za komoditu a za uskladňování je v rámci liberalizovaného prostředí výsledkem konkurenčního snažení obchodníků se zemním plynem. Vzhledem k tomu, že ČR

nedisponuje dostatečnými zdroji zemního plynu, dodavatelé využívají služeb společnosti RWE Transgas, a.s., jako stále monopolního dovozce zemního plynu, či měsíčních importérů a dodavatelů plynu, nebo se sami stali dovozci zemního plynu.

V závislosti na uplatňované strategii a struktuře portfolia zákazníků obchodníci svým odběratelům nabízí vzorcové nebo ceníkové ceny. Cenovým vzorcem je cena zemního plynu určena v závislosti na vývoji cen topných olejů a uhlí na světových trzích. Dalším faktorem je vývoj měnových párů CZK/EUR a CZK/USD. Vzorcové ceny jsou nabízeny zejména velkým a středním odběratelům. Menší zákazníci a zákazníci, kteří si nezvolili vzorcovou cenu, spadají pod ceníkové ceny. U obchodníků se liší opět dle jejich obchodní politiky, která se projevuje nejen výší, ale i různými termíny změny cen pro jednotlivé segmenty. Pro kategorie domácností jsou ve většině případů tyto ceny měněny čtvrtletně, není to však pravidlem. Pro velké zákazníky jsou ceníkové ceny stanovovány převážně v měsíční periodě.

V roce 2009 ČSÚ vykázal v jednotlivých čtvrtletích pokles cen zemního plynu u dodávek pro domácnosti (kromě 1.ledna, kdy se ceny nezměnily). K 1. dubnu o 3 %, k 1. červenci o 6,3 % a k 1. říjnu o 2,8 %. Celkově poklesly ceny zemního plynu za rok 2009 o 11,6 % (prosinec 2009/prosinec 2008).

Elektrická energie

Výsledná cena dodávky elektřiny pro všechny kategorie konečných zákazníků je složena z pěti základních složek. První složku ceny tvoří neregulovaná cena komodity, tj. elektrické energie, označované také jako silová elektřina, jejíž cena je tvořena na tržních principech a v souladu s obchodními strategiemi jednotlivých dodavatelů elektřiny. Ostatní složky ceny zahrnují regulované činnosti monopolního charakteru, mezi něž patří doprava elektřiny od výrobního zdroje prostřednictvím přenosového a distribučního systému ke konečnému zákazníkovi, a dále činnosti spojené se zajištěním stabilního energetického systému z technického hlediska (tzv. zajišťování systémových služeb) i obchodního hlediska (především činnost operátora trhu s elektřinou v oblasti zúčtování odchylek). Poslední složkou výsledné ceny dodávky elektřiny je pak příspěvek na podporu elektřiny z obnovitelných zdrojů, kombinované výroby elektřiny a tepla a druhotných zdrojů. Tímto způsobem je cena dodávky elektřiny tvořena pro všechny kategorie zákazníků s účinností od 1. ledna 2006, kdy byl český trh s elektřinou zcela liberalizován. Všichni koneční zákazníci včetně domácností jsou oprávněnými zákazníky, a mají tak možnost sjednat si dodávku elektřiny od libovolného dodavatele.

Na liberalizovaném trhu se tedy cena dodávek elektřiny pro konečné zákazníky skládá z regulovaných cen stanovovaných Energetickým regulačním úřadem (distribuce a související služby) a z neregulované ceny silové elektřiny nabízené jednotlivými dodavateli (obchodníky s elektřinou a výrobci elektřiny), tedy ceny bez vlivu ERÚ a daňových položek. V případě domácností a malých odběratelů připojených na hladinu nízkého napětí tvoří podíl regulovaných položek v průměru méně než 50 procent celkové platby za elektřinu.

K těmto základním položkám je dále ještě od 1.1.2008 přičítána daň z elektřiny ve výši 28,30 Kč/MWh (tzv. ekologická daň) a následně i daň z přidané hodnoty.

Rok 2009 byl v regulaci elektřiny posledním rokem tzv. II. regulačního období (2005 –2009), jehož základním cílem bylo zachovat cenovou stabilitu pro konečného zákazníka při zachování kvality dodávky a zároveň zachovat ziskovost pro investora, což se projevilo v úpravách regulačního vzorce pro toto období. V regulačním vzorci se k jednotlivým složkám přistoupilo odděleně a pro jednotlivé regulované činnosti se použily vzorce, které se v některých detailech lišily, a tím byla zohledněna specifika těchto činností. Zisk byl definován jako součin míry výnosnosti a hodnoty regulační báze aktiv a míra výnosnosti byla stanovena na základě vážených průměrných nákladů kapitálu (WACC).

Celkové průměrné meziroční zvýšení cen k 1. lednu 2009 za dodávku elektřiny bez vlivu daňových položek činilo u domácností 11,9 %. Průměrný nárůst regulovaných položek byl 7,3 %, neregulovaná cena silové elektřiny vzrostla v průměru o 15,6 %. V případě malooběru podnikatelů na hladině nízkého napětí byl celkový průměrný meziroční nárůst bez vlivu daňových položek 13,4 %. Zvýšení ceny pro konkrétního odběratele se liší s ohledem na zvolenou sazbu, charakter a množství spotřeby.

ČSÚ vykázal celkový růst spotřebitelských cen elektřiny za rok 2009 (prosinec 2009/prosinec 2008) o 11,4 %.

Použití železniční dopravní cesty

Maximální dvousložkové ceny za použití vnitrostátní železniční dopravní cesty dráhy celostátní a drah regionálních pro nákladní vlak a pro vlak osobní přepravy v členění za složku provozování dopravní cesty (řízení provozu) a za složku zajištění provozuschopnosti dopravní cesty (infrastruktura dopravní cesty) byly k 1. lednu sníženy o 20 %. Záměrem této úpravy bylo zvýšení konkurenceschopnosti železniční dopravy, která je i nadále znevýhodněna proti dopravě silniční.

Léčivé přípravky

V období od 1. 1. 2009 do 31. 3. 2009 platil pro oblast cenové regulace léčivých přípravků (LP) cenový předpis MZ 1/2008/FAR a cenové rozhodnutí 1/08-FAR, účinné od 1. 6. 2008. Od 1. 4. 2009 pak vstoupil v účinnost cenový předpis 2/2009/FAR, který byl v roce 2009 dvakrát novelizován, a to cenovým předpisem 4/2009/FAR (s účinností od 1. 10. 2009) a 1/2010/FAR (s účinností od 31. 12. 2009), a rovněž cenové rozhodnutí 2/09-FAR jež bylo zrušeno cenovým rozhodnutím 1/10-FAR (s účinností od 31. 12. 2009).

Vydání nového cenového předpisu si jednak vyžádala změna tržního prostředí, jednak bylo nutné provést nezbytná opatření nově upravená změnou ustanovení o regulačních poplatcích novelou zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, ve znění pozdějších předpisů. Oproti minulé úpravě došlo částečně ke změně terminologie, která měla usnadnit používání regulačních institutů v praxi.

Z věcných změn byl nový cenový předpis průlomem do cenové regulace léčivých přípravků, které lze používat výhradně při ústavní péči a jsou v rámci ní hrazeny. Léčiva používaná v hospitalizační péči byla od 1. 1. 2008 cenově deregulována. Ovšem při sledování vývoje cen bylo konstatováno, že hospodářská soutěž na tomto trhu nespĺnila očekávání; podle analýzy meziročního srovnání cen bylo zjištěno, že u těchto léčivých přípravků došlo v roce 2008 k nárůstu cen výrobce (původce) ve výši 10,3 % meziročně. Na základě těchto zjištění dospělo Ministerstvo zdravotnictví k názoru, že se v segmentu hospitalizačních léčiv vyskytla mimořádná tržní situace. Z toho důvodu byly hospitalizační léčivé přípravky novým cenovým předpisem zpětně zařazeny do regulace maximální cenou, a to s účinností od 1. 6. 2009.

Další zásadnější změnou pak byla nová úprava provádění odpočtu z maximální obchodní přírážky u léčivých přípravků a potravin pro zvláštní lékařské účely (PZLÚ) předepisovaných na recept. Tato úprava plně korespondovala se změnou ve vybírání regulačních poplatků podle novely zákona o veřejném zdravotním pojištění. Stávající systém degresivní obchodní přírážky nový cenový předpis rozdělil podle výše ceny léčivého přípravku pro konečného spotřebitele na regulaci obchodní přírážky v případě, že léčivý přípravek je plně hrazen (tam systém včetně odpočtu funkcí arctg zůstal zachován) a v případě, že je léčivý přípravek hrazen pouze částečně, kde odečet byl nahrazen odpočtem novým, korespondujícím s odpočtem stanoveným novelou zákona o veřejném zdravotním pojištění z dubna 2009.

Cenový předpis 4/2009/FAR, který byl první novelou nového cenového předpisu, vstoupil v účinnost 1. 10. 2009 a upravil problematiku věcného usměrňování cen radiofarmak obsahujících radioizotop Technecium 99. Vzhledem ke krizi v oblasti dodávek techneciových generátorů k výrobě radiofarmak byl u tohoto komplementu zrušen regulovaný maximální možný rozsah zvýšení ceny za kalendářní rok. Současně bylo nutné, aby se stanovila regulace věcným usměrňováním ceny nově právně definované skupiny tkání a buněk, tzv. léčivých přípravků pro moderní terapii, a to vzhledem k existenci zákona č. 296/2008 Sb., o zajištění jakosti a bezpečnosti lidských tkání a buněk určených k použití u člověka a o změně souvisejících zákonů (zákon o lidských tkáních a buňkách), ve znění pozdějších předpisů, a nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 1394/2007 o léčivých přípravcích pro moderní terapii a o změně směrnice 2001/83/ES a nařízení (ES) č. 726/2004.

Cenový předpis 1/2010/FAR, který je druhou novelou nového cenového předpisu, vstoupil v účinnost 31. 12. 2009 a upravil problematiku doprodejů léčiv po pravomocném a vykonatelném snížení maximální ceny původce. Zatímco před novelou byla lhůta pro doprodeje s použitím "staré" maximální ceny původce 3 měsíce pro distribuci a neomezeně pro lékárny, nově se zavedla jednotná společná lhůta 3 měsíce jak pro distribuci, tak pro výdej v lékárně.

Nové cenové rozhodnutí u léčivých přípravků a potravin pro zvláštní lékařské účely pouze reflektovalo nejaktuálnější data z tržního prostředí a dle nich upravilo rozsah regulovaného zboží podle pravidel stanovených v cenovém předpise. Z deregulovaných ATC skupin léčivých přípravků a potravin pro zvláštní lékařské účely bylo vyjmuto celkem 6 ATC skupin.

Cenové rozhodnutí 1/10-FAR oproti minulé úpravě pouze přidalo ATC skupinu B01AB01 heparin, parent. mezi deregulované, k čemuž Ministerstvo zdravotnictví přistoupilo s ohledem na veřejný zájem, neboť hrozil výpadek z trhu nejlevnější, a tedy nejúspornější varianty heparinu na trhu.

Z celkového počtu obchodovaných léčivých přípravků a potravin pro zvláštní lékařské účely (5736) bylo v rozhodném období (1/2009 - 12/2009)

- regulováno maximální cenou 2352 LP a PZLÚ
- regulováno ohlášením ceny původce 2169 LP a PZLÚ
- neregulováno 1215 LP a PZLÚ

V oblasti cenové regulace léčivých přípravků a potravin pro zvláštní lékařské účely došlo k v období 1/2009 – 12/2009 k následujícím posunům:

Reálné ceny u těch léčiv, které podléhají regulaci ceny původce stanovením maximální ceny, zaznamenaly meziroční pokles o 2,11 %. Z části se jedná ještě o následek snižování maximálních cen z řízení ex offio započatých v roce 2008 na základě ustanovení čl. LXV odst. 5 zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, z nichž některé nabyly právní moci teprve v roce 2009. Reálné ceny u deregulovaných léčivých přípravků zaznamenaly mírný nárůst, a to o 0,78 %.

Ceny neregulovaných léčiv meziročně klesly o 4,58 %. Lze to přičíst ustálení vývoje cen těchto léčivých přípravků oproti roku 2008, kdy naopak prudce narostly důsledkem jejich deregulace k 1. 1. 2008.

Zdravotnické prostředky

V období od 1. 1. 2009 do 31. 3. 2009 platil pro oblast cenové regulace zdravotnických prostředků cenový předpis MZ 2/2008/FAR a cenové rozhodnutí 2/08-FAR, účinné od 1. 6. 2008. K 1. 4. 2009 nabył účinnosti cenový předpis MZ 3/2009/FAR ze dne 20. března 2009. Oproti znění cenového předpisu 2/2008/FAR došlo v současném cenovém předpisu jen k několika úpravám, které lze vnímat jako technické.

Ministerstvo zdravotnictví změnilo pravidla pro přepočítání cen dovážených zdravotnických prostředků. Zahraniční cena se přepočítává nově čtvrtletním průměrem ČNB za kalendářní čtvrtletí předcházející aktuálnímu čtvrtletí kalendářního roku. Zrušen byl koeficient upravující tento kurz a vyjadřující odchylku prodejního kurzu hlavních komerčních bank oproti kurzu devizového trhu České národní banky. Snížení období, za které se vypočítává průměrný kurz, lépe reflektuje současnou volatilitu měnového kurzu a potřeby původců zdravotnickým prostředků. Dále už jen v sekci maximální obchodní přírážky byly stanoveny horní stropy za výkony obchodu pro systémy dalekohledové včetně příslušenství (26 % ze základu) a pro lupy čtecí (20 % ze základu). Ostatní obsah cenového předpisu MZ 2/2008/FAR zůstal zachován i v novém cenovém předpisu.

Cenový předpis byl dle nedávno zavedené legislativně-technické úpravy doplněn taktéž o cenové rozhodnutí MZ 3/09-FAR ze dne 20. března 2009, rovněž s účinností k 1. 4. 2009. Dle tohoto cenového rozhodnutí došlo k výraznému snížení počtu regulovaných zdravotnických prostředků. Nově byl sepsán Oddíl 2. cenového rozhodnutí, který je určen pro zaznamenávání udělených maximálních cen pro zdravotnické prostředky na poukaz a pro zvlášť účtovaný materiál.

Oproti stavu k 31. 3. 2009 bylo z cenové regulace věcným usměrňováním ceny vyjmuto dalších 8 podskupin zdravotnických prostředků předepisovaných na poukaz, a taktéž u jednotlivých dále regulovaných podskupin byl přidán pozitivní výčet regulovaných zdravotnických prostředků na poukaz. Také oblast zvlášť účtovaného materiálu doznala změn v rozsahu. Z regulace k 1. 4. 2009 vypadlo 18 podskupin.

Do konce roku 2009 Ministerstvo zdravotnictví stanovilo celkem 29 maximálních cen původce. Maximální cena se zavádí pouze u těch zdravotnických prostředků, kde prokazatelně dochází k ohrožení trhu účinky omezení hospodářské soutěže nebo k mimořádné tržní situaci.

V současné době tedy v režimu regulace věcným usměrňováním ceny zůstává 6 podskupin číselníku VZP zdravotnických prostředků předepisovaných na poukaz a 6 podskupin číselníku implantabilního zvlášť účtovaného materiálu. Regulaci stanovením maximální ceny podléhá 29 zdravotnických prostředků. Přibližně se jedná o 1330 zdravotnických prostředků v regulaci.

Stomatologické výrobky a výkony

K 1.1. 2009 bylo novelizováno cenové rozhodnutí Ministerstva zdravotnictví ze dne 20. prosince 2007, kterým se stanoví maximální ceny zdravotní péče zubních lékařů hrazené z veřejného zdravotního pojištění a stomatologických výrobků plně hrazených z veřejného zdravotního pojištění, cenovým rozhodnutím MZ 1/2009-FAR. Byly změněny maximální ceny standardní stomatologické péče hrazené z veřejného zdravotního pojištění a byl také přesně definován obsah jednotlivých úkonů této standardní stomatologické péče (viz níže).

Zdravotní péče, specifické zdravotní výkony a stomatologické péče

Dne 1. 1. 2009 vstoupil v účinnost cenový předpis MZ 1/2009/FAR, který zrušil dosavadní cenové rozhodnutí MZ ze dne 20. prosince 2007, kterým se stanoví maximální ceny, věcně usměrňované ceny a určené podmínky pro zdravotní péči a specifické zdravotní výkony. Cenový předpis byl v zásadě založen na stejných principech jako zrušené cenové rozhodnutí a úpravy byly převážně technického charakteru. Tento cenový předpis byl pak v průběhu roku 2009 dvakrát novelizován, a to k 1. 8. 2009 cenovým předpisem MZ 1/2009/DZP-2, který pozměnil cenovou regulaci zdravotní péče, a k 1. 10. 2009 cenovým předpisem MZ 5/2009/FAR, jenž poupravil oblast specifických zdravotních výkonů. V prosinci 2009 pak ve Věstníku MZ, částka 9, vyšel cenový předpis MZ 1/2010/DZP s účinností od 1. 1. 2010.

V oblasti regulace cen zdravotní péče byl vydán ve Věstníku MZ, částka 6, ze dne 12. 8. 2009, cenový předpis MZ 1/2009/DZP-2 o regulaci cen zdravotní péče a specifických zdravotních výkonů. Cílem bylo informovat zdravotnická zařízení o postupech a pravidlech, jež je nutno v souladu s právními předpisy dodržovat při poskytování zdravotní péče cizincům, kteří nejsou účastní českého systému veřejného zdravotního pojištění. Nově se stanovilo, že maximální cenou je regulována cena za nutnou a neodkladnou zdravotní péči poskytnutou na území ČR kterékoliv osobě. Osoby, které podléhají nařízení Rady (EHS) č. 1408/71, mají při regulaci cen zdravotní péče stejné postavení jako pojištěnci veřejného zdravotního pojištění. Totéž se týká cizinců ze států, s nimiž má ČR uzavřenu smlouvu o sociálním zabezpečení, a to v rozsahu nároků, jaké taková smlouva cizinci přiznává.

V oblasti specifických zdravotních výkonů došlo v roce 2009 oproti roku 2008 k valorizování výkonů o cca 3 - 4 %. U některých specifických výkonů byla cena výkonu zvýšena vyšším procentem, protože se změnila vlastní specifikace výkonu. V průběhu roku 2009 byl vydán cenový předpis MZ č. 5/2009/FAR, kterým se měnil cenový předpis 1/2009/FAR. V rámci této novelizace byly do specifických zdravotních výkonů zařazeny 3 nové výkony na žádost Ministerstva práce a sociálních věcí (Cílené vyšetření neurologem pro účely zaměstnanosti, Standardní vyšetření EEG pro účely zaměstnanosti, Vyšetření zdravotního stavu občana, včetně vyplnění příslušného tiskopisu pro účely zdravotní způsobilosti k řízení motorového vozidla). V roce 2009 rovněž proběhlo připomínkové řízení k vydání novely cenového rozhodnutí MZ, kterou se upravují maximální ceny specifických zdravotních výkonů pro rok 2010. V prosinci 2009 pak ve Věstníku MZ, částka 9, vyšel cenový předpis MZ 1/2010/DZP s účinností od 1. 1. 2010. Ceny specifických výkonů byly valorizovány pouze v oblasti minutové režie, podle kapitoly 7 odst. 1 vyhlášky č. 472/2009 Sb., kterou se mění vyhláška č. 134/1998 Sb., kterou se vydává seznam zdravotních výkonů s bodovými hodnotami. Tato valorizace se do výše uvedených cen promítla od 1. 1. 2010.

Výše úhrad zdravotní péče zubních lékařů hrazené z veřejného zdravotního pojištění v roce 2009 byla v Cenovém rozhodnutí MZ 1/2009-FAR, ze dne 10. 12. 2008, stanovena jako "Maximální cena standardní stomatologické péče hrazené z veřejného zdravotního pojištění". Maximální ceny byly oproti vyhlášce č. 464/2008 Sb., o stanovení hodnot bodu, výše úhrad zdravotní péče hrazené z veřejného zdravotního pojištění a regulačních omezení objemu poskytnuté zdravotní péče z veřejného zdravotního pojištění pro rok 2009, navýšené o 10 %. V prosinci 2009 ve Věstníku MZ, částka 9, vyšel Cenový předpis MZ 1/2010/DZP s platností od 1. 1. 2010, jehož součástí je i stanovení stomatologické péče hrazené z veřejného zdravotního pojištění (maximální ceny). Došlo především k úpravám vybraných

maximálních cen platných pro rok 2009, včetně úprav některých názvů výkonů na základě výsledků Dohodovacího řízení v oblasti stomatologické péče podle § 17 odst. 6 zákona o veřejném zdravotním pojištění.

Nájemné

Ústavním soudem byly k 20. březnu 2003 postupně zrušeny všechny cenové předpisy o regulaci nájemného z bytu. Od té doby nájemné z bytu nebylo cenově regulováno a sjednávání nájemného se řídilo pouze obecnými ustanoveními občanského zákoníku a šlo ho měnit pouze vzájemnou dohodou stran nájemní smlouvy a v případě sporu požádat o rozhodnutí soud.

S účinností od 31. března 2006 byl přijat zákon č. 107/2006 Sb., o jednostranném zvyšování nájemného z bytu, který umožňuje majiteli, v případě, že nedojde k dohodě mezi majitelem bytu a nájemcem o výši nájemného, jednostranně ročně zvyšovat nájemné od 1. ledna 2007 a dále pak každý rok do konce roku 2010, ale velmi diferencovaně podle velikosti a atraktivnosti obce. Základní ceny, cílové hodnoty, maximální přírůstky, územní rozčlenění obcí a rozřídění obcí do velikostních kategorií podle počtu obyvatel a postup při vyhledávání maximálního přírůstku měsíčního nájemného pro konkrétní byt obsahuje každoročně sdělení Ministerstva pro místní rozvoj, které se vydává na základě zmocnění ve výše citovaném zákoně.

Zákonem č.150/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 107/2006 Sb., bylo období pro jednostranné zvyšování nájemného prodlouženo do konce roku 2012 v Praze, Českých Budějovicích, Plzni, Karlových Varech, Liberci, Hradci Králové, Pardubicích, Jihlavě, Brně, Olomouci, Zlíně a v obcích Středočeského kraje s počtem obyvatel nad 9 999 k 1. lednu 2009. Důvodem tohoto opatření bylo snížit razanci vlivu zvýšení nájemného na sociálně slabší skupiny obyvatelstva a rozložit ho na další 3 roky ve vybraných městech.

ČSÚ vykázal v roce 2009 (prosinec 2009/prosinec 2008) nárůst čistého nájemného o 19,4 %, v tom nájemného jednostranně zvýšeného podle zákona č. 107/2006 Sb. o 27,6 % a tržního nájemného o 4,6 %. Nárůst nájemného podle zákona o jednostranném zvýšení nájemného se však v Praze pohyboval různě podle kategorií bytů a jednotlivých městských částí. U I. kategorie od 20,5 % do 43,3 %, u II. kategorie od 29,5 % do 54,1 %, u III. kategorie od 34,4 % do 59,5 % a u IV. kategorie od 46,1 % do 73,3 %. Kategorie bytů byly sice zrušeny, ale pro postupy, které vydává MMR k propočtům jednorázového navýšení nájemného podle zákona č.107/2006 Sb., se nadále uplatňují.

Nemovitosti, jejichž cena je hrazena ze státních prostředků

U pozemků, které jsou vykupovány do majetku státu za účelem výstavby železničních drah, dálnic, rychlostních komunikací, se od 1.1. 2009 zvýšily minimální výkupní ceny o 25 % a u silnic I. třídy o 17 %, zatímco minimální ceny ostatních pozemků pro silnice II. a III. třídy zůstaly beze změny. Minimální ceny u pozemků, na nichž budou umístěny stavby protipovodňových opatření, se zvýšily o 20 % a minimální ceny nestavebních pozemků, určených pro ekologické účely, vzrostly o 50 %. Jedná se o postupné kroky přibližující cenovou úroveň při výkupu těchto pozemků státem reálnému stavu na trhu s nemovitostmi v České republice. Dosavadní vlastníci se obvykle zdráhali prodat za relativně nižší ceny a na žádost kupujících musela proběhnout procedura administrativně náročných předchozích souhlasů Ministerstva financí k sjednání vyšších cen podle § 12 odst. 4 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

Uvedené ustanovení je využíváno pro výkup nemovitostí (převážně pozemků) státem ve veřejném zájmu [investice zejména do dopravy (dálnice, rychlostní komunikace, silniční obchvaty měst a železniční koridory), sporadicky v resortu vnitra, obrany, zemědělství (protipovodňová opatření), životního prostředí, kultury a zdravotnictví]. Pro podstatnou redukci počtu žádostí organizačních složek státu a jimi řízených příspěvkových organizací o předchozí souhlas Ministerstva financí se sjednáním vyšších výkupních cen byla původně obecná minimální cena pozemků ve výši 40,-, resp. 50,- Kč/m² diferencována výměrem MF č. 01/2007 podle skutečného účelu využití pozemků v praxi v rozpětí od 5,- do 80,- Kč/m². K omezení počtu zahajovaných vyvlastňovacích řízení byly minimální ceny pozemků opakovaně modifikovány výměrem MF č. 01/2009 s tím, že byly částečně zvýšeny minimální ceny pozemků pro železniční dráhy (75,- Kč/m²), dálnice a rychlostní komunikace (100,-Kč/m²), silnice I. třídy (70,- Kč/m²), stavby protipovodňových opatření (60,- Kč/m², resp. 30,- Kč/m² pro pozemky s nimi funkčně spojené) a ekologické účely (10,- Kč/m²), kterými se v daném případě rozumí výkup vesměs extenzivních trvalých travních porostů, bažin, močálů, mokřadů, popř. pozemků přírodních vodních ploch pro zvýšenou ochranu životního prostředí.

Tabákové výrobky

U tabákových výrobků pokračovala regulace cen, která byla vynucena v roce 2001 zavedením dvousložkové sazby spotřební daně u těchto výrobků. Při výpočtu procentní části sazby daně se vychází z jednotných pevných cen pro konečného spotřebitele. Od července roku 2005 je uplatňována dvousložková spotřební daň

pouze u cigaret, a proto jsou od té doby regulovány jen ceny cigaret. U ostatních tabákových výrobků důvod k regulaci cen pominul.

Celním úřadem Kolín bylo cenovými rozhodnutími vydáno dalších 12 dodatků k Seznamu cigaret s pevnými cenami pro konečného spotřebitele, kterými byly stanoveny pevné ceny pro konečného spotřebitele nových cigaret a provedeny změny pevných cen stávajících cigaret.

Maximální ceny mléka a mléčných výrobků pro žáky škol

Seznam mléčných výrobků s maximálními cenami platný pro školní rok 2008/2009 byl od 1. ledna 2009 rozšířen na základě dodatečně schválené změny v registracích Státním zemědělským intervenčním fondem (SZIF). Po schválení dalších žádostí o registrace SZIF stanovilo MF následně maximální ceny i pro tyto výrobky výměry č. 02/2009 a č.03/2009.

Výměrem MF č. 01/2009 bylo stanoveno celkem 60 maximálních cen podporovaných mléčných výrobků, dvěma výše uvedenými doplňujícími výměry pak dalších 10 maximálních cen. Ceny mléčných výrobků ve školách se obecně v I. pololetí 2009 oproti stejnému období roku 2008 výrazně zvýšily, neboť nařízením vlády č. 319/2008 Sb. byly národní podpory školnímu mléku zrušeny a v cenách byly zohledněny pouze podpory ES.

Maximální ceny pro školní rok 2009/2010, platné od 1. září 2009, byly stanoveny výměrem MF č. 04/2009 ze dne 18. srpna 2009. Bylo stanoveno celkem 85 maximálních cen mléčných výrobků, ve kterých byly zohledněny nejen sazby podpor, poskytované z finančních zdrojů ES, ale nově opět i sazby našich národních podpor, schválené nařízením vlády č. 238/2009 Sb. ze dne 20. července 2009. Úroveň stanovených maximálních cen se tak výrazně snížila (zhruba na úroveň školního roku 2007/2008, kdy byly též poskytovány obě podpory). Lze předpokládat, že zlevnění mléčných výrobků se promítne ve zvýšeném zájmu škol oproti prudkému propadu, ke kterému došlo v důsledku zrušení národních podpor ve školním roce 2008/2009.

II. Věcně usměrňované ceny

Tepelná energie

Cena tepelné energie je regulována formou věcného usměrňování. ERÚ stanovuje závazné podmínky pro kalkulaci a sjednávání cen tepelné energie. Do ceny může dodavatel promítnout pouze ekonomicky oprávněné náklady, které souvisejí s výrobou a rozvodem tepelné energie, přiměřený zisk a daň z přidané hodnoty. Podmínky pro tvorbu ceny tepelné energie umožňují při kalkulaci ceny zohledňovat jednotlivým dodavatelům tepelné energie specifické podmínky v různých systémech centralizovaného zásobování teplem i jednotlivých tepelných zdrojích (např. rozsah, stáří, stav).

Výše ceny tepelné energie závisí především na vývoji cen uhlí a zemního plynu, které se nejvíce používají při výrobě tepelné energie, protože náklady na palivo nad ostatními náklady v ceně tepelné energie výrazně převládají.

Průměrné uplatňované ceny tepelné energie (včetně DPH) v roce 2009 určené konečným spotřebitelům:

Průměrná výše ceny tepelné energie	Uhlí Cena [Kč/GJ]	Ostatní palivo Cena [Kč/GJ]	Průměr Cena [Kč/GJ]
Předběžná cena k 1. 1. 2009	436,45	579,87	509,84
Očekávaná výsledná za r. 2009	436,45	554,47	496,89

Průměrná cena tepelné energie v roce 2009 oproti roku 2008 vzrostla o 4,8 %, z toho na bázi uhlí 5,7 % a na bázi ostatních paliv (zejména plyn) o 2,1 %.

ČSÚ vykázal za celý rok 2009 (prosinec 2009/prosinec 2008) nárůst věcně usměrňovaných cen tepla a teplé vody o 3,9 %.

Voda

a) Povrchová voda

U povrchové vody odebrané z vodních toků byly uplatňovány nadále věcně usměrňované ceny. Tento způsob regulace cen přímo předpokládá zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů. Povrchová voda slouží např. pro výrobu pitné vody, průmyslové účely, zemědělské závlahy, průtočné chlazení parních turbín.

b) Pitná voda a odvedená voda („vodné“ a „stočné“)

Ceny pitné vody a odvedené odpadní vody byly nadále regulovány formou věcného usměrňování cen. Do pravidel regulace cen bylo od 1. ledna 2009 vloženo ustanovení, že subjekty, které postupují podle Dohody mezi Českou republikou a Evropskou komisí na „Podmínkách přijatelnosti vodohospodářských projektů pro Operační program Životní prostředí v programovacím období 2007 – 2013“ a používají k naplnění těchto podmínek pro čerpání prostředků k tomuto účelu v nich stanovený postup pro výpočet ceny, považuje se tento postup za postup podle stanovených pravidel věcně usměrňovaných cen pitné vody a odvedené vody. Uvedené podmínky přijatelnosti nastavují pravidla pro akceptaci vodohospodářských projektů, v rámci kterých bude ze zdrojů Evropské unie podporována infrastruktura provozovaná na podkladě provozních smluv. Mezi těmito pravidly jsou i určitá pravidla pro výpočet ceny vody. Dále pravidla věcně usměrňovaných cen vody nově vymezují, jaké nájemné z infrastrukturního majetku lze považovat za ekonomicky oprávněný náklad. Pravidla regulace cen zahrnovala i možnost uplatňování dvousložkové formy vodného a stočného, a to v návaznosti na zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích), který tento způsob platby za dodanou pitnou vodu a odvedenou odpadní vodu zavedl. Dvousložková forma obsahuje složku, která je součinem ceny za 1 m³ a množství odebrané nebo odvedené (vypouštěné odpadní) vody, a pevnou složku stanovenou v závislosti na kapacitě vodoměru, profilu přípojky nebo ročního odebraného množství vody. Podíl jednotlivých složek nebyl v roce 2009 měněn. Český statistický úřad vykázal v roce 2009 (prosinec 2009/ prosinec 2008) nárůst cen pitné a odvedené vody o 9,2 %.

Doprava osobní vnitrostátní autobusová

Jízdné v osobní vnitrostátní autobusové dopravě zůstává nadále regulováno věcným usměrňováním ceny s tím, že dopravci jsou povinni poskytovat slevy pro určité kategorie cestujících. V rámci pravidel věcného usměrňování cen pro účely propočtu přiměřeného zisku a ekonomicky oprávněných nákladů byl pro rok 2009 koeficient růstu provozních nákladů změněn z 1,083 v roce 2008 na 1,063 v roce 2009 a byla zvýšena cena autobusu z 4,0 na 4,4 mil. Kč.

ČSÚ vykázal za rok 2009 (prosinec 2009/prosinec 2008) nárůst cen osobní autobusové dopravy o 0,8 %.

Doprava osobní vnitrostátní železniční

Jízdné v železniční vnitrostátní osobní dopravě je s účinností od 1. ledna 2001 regulováno věcným usměrňováním ceny s tím, že dopravci mají i nadále povinnost poskytovat slevy pro určité kategorie cestujících. Tato forma regulace cen umožňuje dopravcům pružně reagovat na situaci na trhu.

Na období od 21. června do 22. září připravily České dráhy nabídku „Léto 2009“. Letní ceny jízdného rozšířily platnost jízdenky SONE+ i na všední dny, nejen tedy o víkendy, zlevnily krajské síťové jízdenky REGIONet a všechny vnitrostátní jízdenky mezi konkrétními stanicemi byly sníženy na ceny roku 2008.

K 13. prosinci 2009 provedly České dráhy u některých síťových jízdének a u akčních nabídek změny. Byly zrušeny síťové jízdenky Klasik, došlo k úpravě cen jízdének In-gold. Ke změnám došlo také u nabídky ČD Net. Výraznější změny nastaly u akční časově i množstevně omezené nabídky eLiška.

ČSÚ vykázal za rok 2009 (prosinec 2009/prosinec 2008) nárůst cen osobní železniční dopravy o 4,0 %.

Komunální odpad

Byla upravena díkce položky komunálního odpadu tak, že za komunální odpad se považuje odpad z domácností tak i od podnikatelů – živnostníků. V návaznosti na zjištění při cenových kontrolách prováděných finančními ředitelstvími byl upraven postup při zahrnování nákladů za uložení komunálního odpadu na skládku do kalkulace.

B. LEGISLATIVNÍ ZMĚNY V OBLASTI CEN

a) Zákon č. 526/1991 Sb., o cenách

Dne 18. listopadu 2009 vstoupil v platnost zákon č. 403/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 526/1990 Sb., o cenách. Novela zákona o cenách zajistila především 3 základní cíle:

1) napravila dosavadní nevyhovující stav v právní úpravě a přesunula z prováděcí vyhlášky jak definice pojmů, tak povinnosti ukládané prodávajícím a kupujícím přímo do zákona,

2) provedla dosud chybějící transpozici směrnice 98/6/ES a výslovně se v zákonu uvádí, že ceny výrobků při prodeji spotřebiteli zahrnují veškeré daně a poplatky a tedy k nim nemohou být připočítávány žádné další částky. V této souvislosti je do zákona doplněna i zvláštní úprava pro poskytování cenových informací při prodeji zájezdů, což byl v poslední době často kritizovaný nedostatek,

3) upravila oblast správního trestání v případech porušení cenových předpisů a ukládání sankcí.

V zásadě se jedná o technickou novelu nic neměnicí na dosavadním principu volného sjednávání cen, avšak s rozsáhlejšími úpravami celého textu.

b) Zákon č. 265/1990 Sb., o působnosti orgánů České republiky v oblasti cen

Zákonem č. 403/2009 Sb. byl rovněž novelizován zákon č. 265/1991 Sb., o působnosti orgánů České republiky v oblasti cen, s účinností od 18. listopadu 2009. U Celního úřadu Kolín se upřesnila působnost tohoto orgánu pouze na oblast cen cigaret, u kterých jsou nadále stanovovány pevné ceny jako základ jedné složky spotřební daně. Dále se doplnilo zmocnění pro celní orgány, které budou moci kontrolovat dodržování cenových předpisů při prodeji cigaret za pevné ceny a za zjištěná porušení zákona ukládat sankce. Věcná působnost byla založena zákonem jak pro celní ředitelství, tak i pro celní úřady z toho důvodu, že cenová kontrola bude uskutečňována i prostřednictvím skupin mobilního dohledu.

Dále se odstranil nedostatek založený úpravou tohoto zákona provedenou v rámci zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, kde bylo vloženo chybné ustanovení do § 2a. Bylo nutné rozlišit působnost v regulaci cen od působnosti ve výkonu cenové kontroly a doplnit chybějící působnost v oblasti kontroly cen stomatologických výrobků. Druhým řešeným problémem bylo převedení agendy cenové kontroly u zdravotních výkonů z Ministerstva zdravotnictví zpět na finanční ředitelství. Rovněž tato změna byla provedena výše uvedeným zákonem č. 261/2007 Sb., avšak Ministerstvo zdravotnictví nemá personální ani metodické předpoklady k výkonu této agendy. Proto se kompetence znovu převedla na finanční ředitelství tak, jak tomu bylo do konce roku 2007.

c) Vyhláška č. 450/2009 Sb., kterou se provádí zákon č. 526/1990 Sb., o cenách

S účinností od 21. prosince 2009 vstoupila v platnost vyhláška MF č. 450/2009 Sb., kterou se provádí zákon o cenách. Jedná se o stručnou vyhlášku, která provádí pouze 2 paragrafy zákona o cenách, a to § 11 odst.2, týkající se evidence cen a kalkulace ceny, a § 17a, týkající způsobu zpracování přehledu o provedených cenových kontrolách a pravomocných rozhodnutí o uložení pokuty pro zveřejnění v Cenovém věstníku. Současně byla zrušena rozsáhlejší prováděcí vyhláška č. 580/1990 Sb., jejíž většina ustanovení byla zahrnuta do novely zákona o cenách č. 403/2009 Sb. Dále byla zrušena i vyhláška č. 581/1992 Sb., kterou se prováděl zákon o cenách pro ceny speciální techniky.

d) Vyhláška č. 3/2008 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku

Od 1. ledna 2009 nabyla účinnosti vyhláška č. 456/2009 Sb., kterou byla upravena některá ustanovení vyhlášky č. 3/2008 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku.

1) Došlo k aktualizaci příloh s koeficienty změn cen staveb a s koeficienty prodejnosti.

2) U oceňování staveb kombinací nákladového a výnosového způsobu byla provedena korekce koeficientů na základě podrobné analýzy údajů v databázi statistického šetření cen. Jedná se o koeficienty, které určují poměr nákladové a výnosové ceny do kombinace.

3) Byla zavedena nová porovnávací metoda (indexová), která umožňuje větší variabilitu znaků, aktualizaci jednotlivých znaků a hodnot kvalitativních pásem v návaznosti na to, jak se znaky podílejí na ceně sjednané.

4) Odstranilo se skokové členění základních cen v návaznosti na technické a morální opotřebení stavby a navíc zavedla zjednodušení, spočívající v zohlednění ceny některých staveb, které tvoří příslušenství ke stavbě oceňované porovnávacím způsobem.

5) Bylo zavedeno oceňování porovnávací metodou pro rodinné domy, rekreační domky a rekreační chalupy. V návaznosti na to byly aktualizovány a vloženy v novém členění základní ceny pro všechny typy nemovitostí, oceňované porovnávací metodou.